

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa
Małopolskiego na lata 2014-2020

/Projekt/

Kraków, lipiec 2014

Spis treści

Wprowadzenie.....	7
Uwagi formalne.....	7
Uwagi merytoryczne	8
I. Podstawa prawna Strategii ZIT.....	9
II. Spójność Strategii ZIT z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi	10
Dokumenty Unii Europejskiej.....	10
Dokumenty krajowe	14
Dokumenty regionalne	23
Dokumenty miasta Krakowa.....	29
Dokumenty gmin KrOF	35
III. Obszar wsparcia Strategii ZIT.....	37
IV. Diagnoza obszaru wsparcia.....	38
Pozycja KrOF na tle innych obszarów metropolitalnych – główne potencjały i deficyty rozwojowe	38
Warunki życia w KrOF	71
Relacje sieciowe w ramach KrOF.....	90
V. Terytorialny wymiar wsparcia.....	92
VI. Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT	98
VII. Priorytety rozwojowe i działania do realizacji w formule ZIT.....	100
Priorytety Celu 1: Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.....	100
Priorytety Celu 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF	102
Priorytety Celu 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF.....	108
VIII. Projekty do realizacji w formule ZIT	111
Tryb i kryteria wyboru Projektów Strategii ZIT	111
Lista Projektów Strategii ZIT, czyli przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w formule ZIT.....	118
IX. Projekty o charakterze komplementarnym	160
Projekty wzmacniające metropolitalną eko-mobilność i redukcję niskiej emisji	160
Projekty poprawiające stan powietrza poprzez modernizację energetyki cieplnej	163
Inne projekty komplementarne.....	166
X. Odniesienie projektów do instrumentów finansowych	169
XI. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF	171
XII. Plan finansowy i odniesienie do instrumentów finansowych.....	172
XIII. System wdrażania.....	178
Związek ZIT - Stowarzyszenie Metropolia Krakowska – powstanie i podstawy działania	178
Zasady i system wyboru projektów.....	183
Monitoring i sprawozdawczość.....	184

XIV. Zasada partnerstwa i zaangażowanie lokalnych partnerów w przygotowanie oraz wdrażanie Strategii ZIT oraz projektów ZIT KrOF	187
Załączniki	191
Załącznik nr 1: Matryca logiczna	192
Załącznik nr 2: Kryteria i wskaźniki możliwe do zastosowania przy wyborze i organizacji Centrów Kompetencji Zawodowych na obszarze ZIT	199
Załącznik nr 3: Kryteria konkursowe dotyczące projektów planowanych w obszarze edukacji zawodowej poza tematyką Centrów Kompetencji Zawodowych.....	201
Załącznik nr 4 - Propozycja projektu w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9.8 w formule Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej	202

Spis tabel

Tabela 1. Ludność KRoF	38
Tabela 2. Przyrost naturalny i saldo migracji w KrOF	39
Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	40
Tabela 4. Szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży (bez specjalnych) w 2012 r.....	41
Tabela 5. Zawody deficytowe w 2014 r. (prognoza)	42
Tabela 6. Studenci i absolwenci szkół wyższych w 2013 r.....	44
Tabela 7. Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej.....	46
Tabela 8. Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w KrOF w przeliczeniu na jednego mieszkańca.....	47
Tabela 9. Podmioty gospodarcze	49
Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych wg wielkości zatrudnienia.....	51
Tabela 11. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w 2013 r.	52
Tabela 12. Krakowska Specjalna Strefa Ekonomiczna - Park Technologiczny	55
Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych usług gospodarki opartej na wiedzy.....	56
Tabela 14. Pracujący w latach 2008-2012.....	58
Tabela 15. Dojeżdżający do pracy w KrOF wg NSP 2011	60
Tabela 16. Poziom bezrobocia w latach 2008-2013	61
Tabela 17. Instytucje kultury w 2012 r.	63
Tabela 18. Udział instytucji kultury w największych miastach w liczbie instytucji kultury w Polsce w 2012 r.	64
Tabela 19. Turystyczne obiekty noclegowe	65
Tabela 20. Podział zadań przewozowych i ruchliwość mieszkańców	69
Tabela 21. Generacja ruchu.....	70
Tabela 22. Gęstość dróg publicznych	71
Tabela 23. Odsetek ludności korzystającej z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	77
Tabela 24. Mieszkania oddane w latach 2008-2012	79
Tabela 25. Programy rewitalizacji w miastach KrOF pow. 20 tys. mieszkańców.....	83
Tabela 26. Łóżka szpitalne w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	84
Tabela 27. Korzystający z pomocy społecznej	85
Tabela 28. Osoby niepełnosprawne w 2011 r. (NSP 2011)	86

Tabela 29. Przystosowanie obiektów kultury do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich w 2012 r.	87
Tabela 30. Liczba ludności powyżej 65-go i 75-go roku życia w roku 2013 oraz prognoza GUS dla lat 2020 i 2035.....	89
Tabela 31. Liczba łóżek w zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej	90
Tabela 32. Analiza SWOT terytorium KrOF	93
Tabela 33. Tryb wyboru projektów Strategii ZIT w poszczególnych Priorytetach	111
Tabela 34. Projekty Priorytetu 1 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 3.1 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	118
Tabela 35. Projekty Priorytetu 3 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 7.2 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	122
Tabela 36. Projekty Priorytetu 4 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 4.3 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	124
Tabela 37. Projekty Priorytetu 5 Strategii ZIT, Działanie 1, (Priorytetu Inwestycyjnego 4.5 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym.....	125
Tabela 38. Projekty Priorytetu 5 Strategii ZIT, Działania 2 i 3, (Priorytetu Inwestycyjnego 4.5 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym.....	126
Tabela 39. Projekty Priorytetu 6 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 6.2 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	130
Tabela 40. Projekty Priorytetu 7 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.1 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	132
Tabela 41. Projekty Priorytetu 8 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.7 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	132
Tabela 42. Projekty Priorytetu 8 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.7 MRPO) – zakładane koszty realizacji projektów.....	150
Tabela 43. Projekty Priorytetu 7 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.1 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym	158
Tabela 44. Projekty „pozostałe”, zgłoszone przez Gminy ZIT, lecz nieuwzględnione w wykazie projektów Priorytetów 1-9	167
Tabela 45. Propozycja podziału alokacji środków (wsparcia unijnego) według MRPO wersja 4.0.....	172
Tabela 46. Plan finansowy Strategii ZIT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego	174
Tabela 47. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników	186

Spis rysunków

Rysunek 1. Zmiana liczby ludności w gminach KrOF pomiędzy 2003 i 2013 r.	39
Rysunek 2. Struktura wykształcenia ludności wg NSP 2011.....	41
Rysunek 3. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych w KrOF.....	42
Rysunek 4. Obszary kształcenia w samorządowych, ogólnodostępnych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2012/2013 – odsetek uczniów w szkołach zawodowych.	44
Rysunek 5. Liczba studentów szkół wyższych w latach 2004-2013.....	45
Rysunek 6. PKB na mieszkańca w największych miastach Polski.....	47
Rysunek 7. Zróżnicowanie przestrzenne dochodów w gminach KrOF	48

Rysunek 8. Dochody ogółem największych miast w Polsce w przeliczeniu na mieszkańca...	49
Rysunek 9. Podmioty gospodarcze na 10 tys. mieszkańców w gminach KrOF	50
Rysunek 10. Wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca - w odniesieniu do średniej dla Polski	54
Rysunek 11. Udział przyjeżdżających do pracy w Krakowie w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2011 r.	59
Rysunek 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 r.	62
Rysunek 13. Liczba miejsc noclegowych na 10 tys. mieszkańców w gminach KrOF	66
Rysunek 14. Schemat sieci TEN-T w Europie Środkowej.	68
Rysunek 15. Przebieg, omijających Kraków sieci TEN-T w Polsce.	68
Rysunek 16. Narażenie mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza.....	72
Rysunek 17. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 w 2011 r.	73
Rysunek 18. Struktura źródeł pyłu zawieszonego w PM10 w obszarach przekroczeń w Krakowie	74
Rysunek 19. Harmonogram inwentaryzacji pieców na paliwo stałe w latach 2013-2015.....	75
Rysunek 20. Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu (NO ₂) [μg/m ³].....	76
Rysunek 21. Odsetek ludności korzystający z wodociągu w 2012 r.	77
Rysunek 22. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w 2012 r.	78
Rysunek 23. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w KrOF w 2012 r.	79
Rysunek 24. Mieszkania oddane w latach 2008-2012	80
Rysunek 25. Krotność chłonności demograficznej według zapisów w planach miejscowych w stosunku do zameldowanej liczby mieszkańców (2012)	82
Rysunek 26. Udział korzystających z pomocy społecznej w gminach KrOF w 2012 r.	86
Rysunek 27. Terytorialne zróżnicowanie najważniejszych problemów rozwojowych w KrOF	97
Rysunek 28. Lokalizacja głównych projektów tramwajowych, komplementarnych w stosunku do projektów ZIT	162
Rysunek 29. Planowany przebieg linii metra w Krakowie.	163
Rysunek 30. Koncepcja zaopatrzenia w ciepło dla zinwentaryzowanego obszaru (komponent 1 i 2)	165
Rysunek 31. Przewidywane obszary rozwojowe	166
Rysunek 32. Struktura organizacyjna Biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.....	183

Wprowadzenie

Uwagi formalne

1. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, określana dalej jako **Strategia ZIT** lub **Strategia ZIT KrOF**, powstała na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków.
2. W Strategii ZIT stosowane jest następujące nazewnictwo:
 - a. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020, przyjęta w 2010 r., określana będzie dalej jako **KSRR**;
 - b. Koncepcja Przestrzennego zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta w 2011 r., zwana będzie **KPZK**;
 - c. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011- 2020, zwana będzie **SRWM**;
 - d. Formuła Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, jako instrument realizacji krajowej polityki rozwoju w tzw. Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI) w postaci wyodrębnionej alokacji finansowej dla wsparcia miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego, zwana będzie **ZIT**;
 - e. Instytucja Zarządzająca Małopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym, czyli Zarząd Województwa Małopolskiego, określana będzie jako **IZ MRPO**;
 - f. „Projekt Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020”, wersja 4.0, stanowiący Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 344/14 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 1 kwietnia 2014 r., określane będzie jako **MRPO**;
 - g. Krakowski Obszar Funkcjonalny, obejmujący część Metropolii Krakowskiej w rozumieniu KSRR 2020 oraz MRPO określane jest jako **KrOF**;
 - h. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju zwane będzie dalej **MIR**;
 - i. Gminy położone na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, podejmujące się współpracy w formule ZIT, określane będą jako **Gminy ZIT**;
 - j. Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, będące formułą zinstytucjonalizowanego partnerstwa, określanego w krajowych dokumentach programowych jako **Związek ZIT**, zwane będą **Stowarzyszeniem ZIT**;
 - k. Dokument pt. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013, zwany będzie **Wytycznymi ZIT**.
3. Strategię ZIT, we współpracy z Gminami ZIT opracował zespół **ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING** w składzie:
 - a. dr hab. Aleksander Noworól, prof. UJ i UEK w Krakowie – konsultant i kierownik tematu,
 - b. dr Kamila Noworól – konsultant,
 - c. Paweł Hałat – konsultant

przy udziale Stanisława Albrichta – Pracownia Planowania i Projektowania Systemów Transportu **ALTRANS** – w sprawach związanych z diagnozą i kierunkiem działań związanych z rozwojem systemów transportu.

Uwagi merytoryczne

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne zakładają zintegrowane przedsięwzięcia łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

W świetle wymogów formalnych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podstawowym warunkiem dla realizacji inwestycji w formule ZIT jest posiadanie przez zainteresowane partycypacją podmioty dokumentu strategicznego.

Docelowo tym dokumentem ma być Strategia ZIT dla miasta wojewódzkiego i powiązanego z nim obszaru funkcjonalnego: „**Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego**”.

Zgodnie z założeniami przyjętego modelu formuła ZIT ma przyczynić się do zwiększenia efektywności realizacji polityki spójności.

Idea prowadzenia działań na obszarach funkcjonalnych uznaje współpracę na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów za podstawę ubiegania się o wsparcie z funduszy europejskich. Istotna jest realizacja przedsięwzięć integrujących działania „twarde” i „miękkie”, finansowane zarówno z EFRR jak i EFS, dlatego projekty realizowane w ramach ZIT powinny być ze sobą zintegrowane.

Główną ideą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych jest umożliwienie powiązania finansowania z różnych osi priorytetowych i jednego lub kilku programów operacyjnych (przekrojowo) w sposób umożliwiający dokonywanie interwencji wielowymiarowych i międzysektorowych w drodze odpowiednich rozwiązań w strategiach terytorialnych. Zakłada się przy tym, że ZIT będzie realizowany w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, po stworzeniu przez właściwe Instytucje Zarządzające na poziomie regionalnym, wyodrębnionych, wielotematycznych osi priorytetowych. Delegowanie zadań na poziom ZIT dotyczy tych, które zakładają realizację dużej liczby małych projektów realizowanych na obszarach zurbanizowanych.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają służyć do wdrażania strategii terytorialnych w sposób zintegrowany poprzez zintegrowane wykorzystanie różnych funduszy.

Zarządzanie ZIT jest skoncentrowane na szczeblu regionalnym.

Przy opracowywaniu ZIT należy brać pod uwagę istniejące i przygotowywane strategie oraz plany rozwojowe obejmujące te dziedziny, które będą korzystały ze wsparcia w ramach ZIT.

I. Podstawa prawna Strategii ZIT

Zgodnie z Wytycznymi ZIT, podstawą prawną Strategii ZIT jest decyzja organu wykonawczego Związku ZIT, czyli Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska¹, w sprawie przyjęcia Strategii ZIT KrOF. Projekt Strategii ZIT jednogłośnie przyjęło Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w dniu 30.06.2014. Stanowi to deklarację o jej realizacji złożoną przez wszystkie Gminy ZIT.

¹ Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jest opisane w rozdziale „XIII. System wdrażania”.

II. Spójność Strategii ZIT z krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Dokumenty Unii Europejskiej

„Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”

Strategia *Europa 2020* to unijna strategia wzrostu na najbliższe dziesięciolecie, stanowiąca najwyższy poziom odniesienia przy programowaniu strategicznym każdego poziomu programowania państw Unii Europejskiej. Dokument zawiera wizję społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku, ujętej w trzy powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Rozwój inteligentny oznacza zwiększenie roli wiedzy i innowacji jako sił napędowych przyszłego rozwoju. Wymaga to podniesienia jakości edukacji, poprawy wyników działalności badawczej, wspierania transferu innowacji i wiedzy, pełnego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Innowacyjne pomysły powinny skutkować nowymi produktami i usługami, przyczyniającymi się do zwiększenia wzrostu, tworzenia nowych miejsc pracy i rozwiązywania problemów społecznych. Wymaga to uwzględnienia takich czynników jak przedsiębiorczość, środki finansowe oraz uwzględnienie potrzeb użytkowników i możliwości oferowanych przez rynek. Szczególna rola w kształtowaniu rozwoju inteligentnego przypada miastom – zwłaszcza akademickim – jako głównym ośrodkom wiedzy i innowacji. Wśród wyzwań jakie kraje członkowskie muszą podjąć dla urzeczywistnienia rozwoju inteligentnego (realizowanego poprzez projekty przewodnie) należy wymienić działania w zakresie rozwoju innowacji w tym:

- reformę krajowych (i regionalnych) systemów prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, zacieśnienie współpracy między instytucjami naukowo-badawczymi i biznesem, realizację wspólnego planowania i poprawy współpracy, w obszarach, gdzie UE może zaoferować wartość dodaną;
- zapewnienie odpowiedniej liczby absolwentów nauk ścisłych oraz wprowadzenie do programów szkolnych elementy kreatywności, innowacji i przedsiębiorczości;
- promocję wydatków na wiedzę m.in. poprzez instrumenty finansowe umożliwiające wzrost prywatnych inwestycji w badania i rozwój;

Ważnym aspektem są także inicjatywy związane z poprawą dostępności i jakości wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia, w tym:

- zapewnienie odpowiedniego poziomu inwestycji w systemy kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach (od przedszkolnego do wyższego) i poprawa rezultatów procesu kształcenia, z uwzględnieniem zintegrowanego podejścia w każdym segmencie systemu, kluczowych kompetencji i dążenia do ograniczenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną;
- zwiększenie otwartości i znaczenia systemów kształcenia m.in. poprzez lepsze łączenie rezultatów procesu kształcenia z potrzebami rynku pracy;
- ułatwienie młodzieży wchodzenie na rynek pracy poprzez zintegrowane działania obejmujące m.in. udzielanie informacji, doradztwo, staże;

Rozwój zrównoważony oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, wykorzystując do tego pierwszoplanową pozycję Europy w zakresie nowych procesów i technologii, w tym przyjaznych środowisku, przyspieszając wprowadzanie inteligentnych sieci opartych na technologiach ICT, a także wzmacniając przewagę konkurencyjną europejskiego biznesu, szczególnie sektora produkcji i MŚP, oraz pomagając klientom docenić wartość efektywnego korzystania z zasobów. Działania te zwiększą również spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Istotnym założeniem jest także ograniczanie dotacji dla projektów negatywnie oddziałujących na środowisko. W realizację tego priorytetu wpisywać się powinna polityka zrównoważonego rozwoju miast. Elementami tej polityki są podnoszenie efektywności energetycznej, ograniczanie emisji zanieczyszczeń, w tym CO₂, kształtowanie zrównoważonej konsumpcji, zrównoważony rozwój przemysłu, zwłaszcza w oparciu o innowacyjne małe i średnie przedsiębiorstwa. Wśród kluczowych działań w zakresie efektywnego korzystania z zasobów Strategia wymienia:

- ograniczanie negatywnego wpływu transportu, przede wszystkim indywidualnego, na środowisko, należy skierować uwagę na transport w miastach, które są źródłem dużego zanieczyszczenia ruchu i emisji;
- tworzenie inteligentnych, zmodernizowanych i w pełni wzajemnie połączonych infrastruktur transportowych i energetycznych oraz korzystanie z pełni potencjału technologii ICT;
- ograniczenie zużycia energii i zasobów, poprzez wykorzystanie przepisów, norm w zakresie efektywności energetycznej budynków i instrumentów rynkowych (jak podatki, dotacje i zamówienia publiczne) w celu ograniczenia zużycia energii i zasobów, a także stosowanie funduszy strukturalnych na potrzeby inwestycji w efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej i skutecznego recyklingu;
- propagowanie instrumentów służących oszczędzaniu energii, które mogłyby podnieść efektywność sektorów energochłonnych (w tym instrumentów ICT).

Elementem zrównoważonego rozwoju jest także polityka przemysłowa, w tym:

- poprawa otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do innowacyjnych MŚP,
- ścisła współpraca z zainteresowanymi podmiotami z różnych sektorów (środowiskiem biznesu, związkami zawodowymi, środowiskiem akademickim, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami konsumenckimi), w celu rozpoznania problemów utrzymania silnej bazy przemysłowej i bazy wiedzy.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej aby pomóc ludziom przewidywać zmiany i radzić sobie z nimi oraz móc budować spójne społeczeństwo. Strategia zwraca uwagę na zapewnienie każdemu obywatelowi możliwości rozwoju przez całe życie, a także konieczność pełnego wykorzystania kapitału ludzkiego, w kontekście problemów starzejącego się społeczeństwa i rosnącej światowej konkurencji.

Do działań związanych z programem na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia Strategia zalicza min:

- poprawę warunków zatrudnienia (zgodnie z zasadami *flexicurity*), w tym samozatrudnienia,

- wspieranie nowych sposobów utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym w oraz wspieranie aktywności osób starszych i zwiększenie równouprawnienie płci;
- zapewnienie zdobywania i uznawanie kompetencji koniecznych do kontynuowania nauki i na rynku pracy w toku kształcenia ogólnego, zawodowego, wyższego i kształcenia dorosłych, w tym także w toku uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.
- tworzenie partnerstwa przedstawicieli świata edukacji i szkoleń oraz przedstawicieli rynku pracy, przede wszystkim włączając partnerów społecznych do planowania potrzeb w zakresie kształcenia i szkolenia.

Strategia wyznacza także zadania w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem, w tym:

- opracowanie i przeprowadzenie działań mających na celu rozwiązanie konkretnych problemów grup szczególnie zagrożonych (w tym osób starszych, osób niepełnosprawnych i bezdomnych);
- zapewnienie pełnego wykorzystania systemów ochrony socjalnej i emerytalnych, aby zapewnić odpowiednie wsparcie dochodu i dostęp do opieki zdrowotnej.

W kontekście obszarów miejskich zwrócić trzeba także uwagę na potrzebę zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych i zagrożonych marginalizacją.

Ważnym elementem Strategii Europa 2020 są cele ujęte w wymierne wskaźniki – do osiągnięcia w perspektywie 2020 r.:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Powyższe cele, zwymiarowane na poziomie całej UE, powinny być przekładane na krajowe cele i metody działania, z uwzględnieniem krajowej i lokalnej specyfiki. Analizując przyjęte w Strategii KrOF cele i działania można zatem stwierdzić, iż wpisują się one w cele Strategii Europa 2020 – przyczyniając się do realizacji wszystkich trzech priorytetów: rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającemu włączeniu społecznego.

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020 . W kierunku sprzyjającej społecznemu włączeniu, inteligentnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów

Celem Agendy jest zapewnienie strategicznych wytycznych rozwoju terytorialnego, wsparcie włączania wymiaru terytorialnego do różnych dziedzin polityki, na wszystkich szczeblach rządów oraz zagwarantowanie realizacji strategii Europa 2020 zgodnie z zasadami spójności terytorialnej. Spójność terytorialna to zbiór zasad harmonijnego, efektywnego i zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Daje ona równe szanse obywatelom i przedsiębiorstwom, bez względu na ich miejsce zamieszkania lub siedzibę, pozwala także w najpełniejszy sposób wykorzystać ich potencjał terytorialny.

Terytorialnie ukierunkowane podejście do polityk publicznych powoduje konieczność wielopoziomowego zarządzania, służącego realizacji zasady pomocniczości w oparciu o koordynację horyzontalną, politykę opartą na faktach i badaniach oraz zintegrowany rozwój obszarów funkcjonalnych – w tym obszarów miejskich.

Agenda zakłada iż w obliczu globalizacji kluczowymi obszarami są metropolie i centra rozwoju o znaczeniu międzynarodowym, jednak dla wykorzystania ich dynamiki dla rozwoju

całych regionów konieczne jest tworzenie sieciowych powiązań z obszarami peryferyjnymi. Istotne w warunkach przyspieszonej globalizacji jest uodpornienie lokalnych społeczności na wstrząsy zewnętrzne, w tym związane z kryzysem gospodarczym czy zmianami klimatu. Wyzwaniem dla terytoriów są procesy demograficzne – wyludnianie się jak lub gwałtowny wzrost liczby ludności, a także starzenie się społeczeństwa, powodujące skutki dla spójności społecznej i terytorialnej, świadczenia usług publicznych, rynku pracy i mieszkalnictwa. Konieczne jest także dostosowanie się do warunków gospodarki niskoemisyjnej i do zmian klimatycznych. Kluczowe znaczenie dla jakości życia i perspektyw gospodarczych mają także jakość środowiska naturalnego i wartości kulturowe, zapewniające unikalne szanse rozwojowe terytoriów. Do priorytetów terytorialnych UE Agenda zalicza m.in.:

1. Wspieranie policentrycznego i zrównoważonego rozwoju terytorialnego – zarówno w skali całej unii, jak i kraju i regionów.
2. Wspieranie zintegrowanego rozwoju w miastach oraz regionach wiejskich i na obszarach o szczególnych uwarunkowaniach. Miasta powinny działać poza swoimi granicami administracyjnymi i koncentrować się na regionach funkcjonalnych, w tym na obszarach podmiejskich. Obszary zurbanizowane powinny stać się siłą napędową inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, atrakcyjnym miejscem zamieszkania, pracy, inwestowania i turystyki.
3. Zapewnienie globalnej konkurencyjności regionów w oparciu o silne gospodarki lokalne – w tym wykorzystywanie kapitału społecznego i zasobów terytorialnych oraz rozwój innowacji i inteligentnych, terytorialnie ukierunkowanych strategii specjalizacyjnych. Włączenie lokalnych uwarunkowań, cech i tradycji oraz dywersyfikacja lokalnej gospodarki ma znaczący wpływ na ograniczenia podatności na czynniki zewnętrzne. Skutecznymi narzędziami mogą być: usprawnienie gospodarki poprzez rozwój lokalnych produktów i rynków oraz otoczenia biznesowego, zapewnienie szkoleń dopasowanych do warunków lokalnych, częściowa samowystarczalność oraz tworzenie zwartych i silnych społeczności lokalnych.
4. Usprawnienie powiązań terytorialnych na rzecz obywateli, społeczności i przedsiębiorstw. Dla spójności terytorialnej istotne znaczenie ma mobilność, a także sprawiedliwy, cenowo i przestrzennie, dostęp do usług publicznych, informacji i wiedzy. Ważne jest zagwarantowanie dostępu do sprawnego, transportu i sieci transeuropejskich oraz efektywne rozwiązania w zakresie transportu intermodalnego, zwłaszcza w regionach miejskich. Duże znaczenie ma także zdecentralizowane, wydajne, bezpieczne i przyjazne dla środowiska wytwarzanie energii odnawialnej.
5. Zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów - warunkami rozwoju zrównoważonego – są sprawnie funkcjonujące systemy ekologiczne, ochrona i kształtowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazów, a także poczucie tożsamości regionalnej i lokalnej.

Sygnatariusze Agendy zachęcają miasta do opracowywania i przyjmowania zintegrowanych strategii i planów zagospodarowania przestrzennego, celem zwiększenia skuteczności wszystkich działań podejmowanych na danym terytorium. W tym kontekście, oprócz mechanizmów koordynacji i planowania, kluczowe znaczenie ma podnoszenie świadomości, dostarczanie informacji terytorialnej i zapewnianie wsparcia metodologicznego.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy (...)² i Elementy wspólnych ram strategicznych (WRS) na lata 2014-2020 (...)³

Wspólne ramy strategiczne (WRS) mają na celu zwiększenie spójności między zobowiązaniami politycznymi podjętymi w kontekście strategii Europa 2020 a inwestycjami w terenie oraz poprawę integracji pomiędzy działaniami w ramach różnych funduszy. Jedną z podstawowych zasad polityki rozwoju jest przyjęcie podejścia terytorialnego. Spójność terytorialna wymaga uwzględnienia roli miast i geograficznych obszarów funkcjonalnych - w tym funkcjonalnych obszarów miejskich. Wg Rozporządzenia podstawą interwencji na terenach miejskich będą zintegrowane inwestycje terytorialne, umożliwiające realizację inwestycji w ramach więcej niż jednej osi priorytetowej jednego lub kilku programów operacyjnych.

Wsparcie w ramach funduszy objętych WRS powinno być realizowane zgodnie z zasadą koncentracji tematycznej, tj. skoncentrowane na działaniach przynoszących największą wartość dodaną w odniesieniu do realizacji unijnej strategii. *Rozporządzenie* precyzuje listę celów tematycznych, wspólnych dla wszystkich funduszy strukturalnych, przyczyniających się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, które zostały uwzględnione w Umowie Partnerstwa.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia rozwoju kraju 2020 (SRK) to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Strategia zwraca uwagę na rolę miast jako ośrodków rozwoju, które muszą stać się miejscami bardziej przyjaznymi do życia, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, korzystania z dóbr kultury, wypoczynku i rozrywki. Wymaga to aktywnej polityki inwestycyjnej, prowadzonej głównie na szczeblu lokalnym, jak też uwolnienia potencjałów rynkowych, zdolnych do zaspokojenia rosnących potrzeb i aspiracji mieszkańców. Podstawowym warunkiem realizacji celów rozwojowych kraju jest przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego uwzględniającego potrzeby społeczne, gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Celem głównym SRK jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Realizację celu zapewnić mają działania w trzech głównych obszarach strategicznych.

Obszar I. Sprawne i efektywne państwo

Obejmuje przekształcenia instytucjonalne utrwalające sprawne państwo - wyższą jakość funkcjonowania instytucji publicznych. Istotną rolę w podnoszeniu sprawności będzie mieć upowszechnienie technologii informacyjnych i e-governance. Dla Strategii ZIT

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006

³ Elementy wspólnych ram strategicznych (WRS) na lata 2014-2020 dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego

najistotniejszym elementem jest założenie, iż w perspektywie 2020 zostanie wprowadzony obowiązek sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych obejmujących m.in. obszary miejskie, a w szczególności metropolitalne, a także system regulacji i zachęt ekonomicznych pozwalający m.in. na kontrolowanie procesów suburbanizacji, planowanie na obszarach rozwojowych i stosowanie planowania funkcjonalnego, uwzględniającego również aspekt społeczny oraz ochronę krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

Istotną rolę SRK przypisuje budowaniu kapitału społecznego, w tym wzmocnianie postaw aktywnego, świadomego obywatelstwa, upowszechnianie partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji, a także promowanie postaw przedsiębiorczych i proinnowacyjnych. Promowane będzie uczestnictwo w kulturze – w miastach poprzez rozwój oferty, w obszarach wiejskich – przez poprawę dostępu do usług kulturalnych i ich jakość.

Ważną rolę odgrywać będzie także wzrost bezpieczeństwa, w tym zdolności do skutecznego reagowania w sytuacjach kryzysowych, a także poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Obszar II Konkurencyjna gospodarka

Do najważniejszych elementów koniecznych dla realizacji tego celu zaliczono przekształcenie struktury gospodarczej, tak by w sektorze produkcji dominowały przemysły, które stosują zaawansowane technologie, wykorzystują najnowsze osiągnięcia mikroelektroniki, inżynierii materiałowej czy informatyki. W kontekście rozwoju średnio i wysokozaawansowanych technologii, szczególne znaczenie będą miały takie instytucje jak: centra i ośrodki transferu technologii, instytucje sfery badawczo-rozwojowej czy parki naukowo-technologiczne i przemysłowe. Zakłada się również zwiększenie popytu na rezultaty prac B&R, także dzięki zamówieniom publicznym oraz zwiększeniu roli kooperacji międzysektorowej i inicjatyw klastrowych.

Konieczny jest także rozwój kapitału ludzkiego – w tym podnoszenie jakości i dostępności kształcenia na każdym etapie życia, tak by rynek pracy mógł szybko odpowiedzieć na zwiększone zapotrzebowanie na pracę wysokokwalifikowaną. Ważne jest zwiększanie liczby osób z wykształceniem ścisłym – po kierunkach technicznych i matematycznych, a także interdyscyplinarnych jak również podnoszenie kompetencji językowych i w zakresie obsługi komputera. Biorąc pod uwagę fakt, że stan zdrowia stanowi element istotnie warunkujący aktywność na rynku pracy i ma jednocześnie decydujący wpływ na jakość kapitału ludzkiego, promowane i wspierane będą działania o charakterze prozdrowotnym i profilaktycznym.

Do istotnych zadań zaliczono także likwidację barier w zatrudnieniu. Za szczególnie ważne uznano podjęcie działań umożliwiających start zawodowy młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Wspierany będzie także wzrost liczby osób z niepełnosprawnością zatrudnionych na otwartym rynku pracy oraz działania aktywizujące zawodowo osoby starsze. Zwiększeniu aktywności zawodowej sprzyjać będzie także likwidacja barier związanych z założeniem, prowadzeniem oraz rozwijaniem własnej działalności gospodarczej, a także zwiększenie mobilności - poprzez rozwój infrastruktury transportowej zwiększającej dostępność do rynków pracy.

Jednym z głównych wyzwań będzie zapewnienie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska. Oznacza to przede wszystkim ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki i racjonalne gospodarowanie zasobami. Podejmowane będą działania skierowane na zmianę struktury nośników energii, poprawę sprawności energetycznej procesów wytwarzania oraz przesyłu, efektywne wykorzystanie energii i paliw przez poszczególne sektory gospodarki (głównie transport, mieszkalnictwo, przemysł), w tym sektor publiczny, jak również zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych. Istotne będzie także inwestowanie

w ochronę wód i gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami i ochronę powietrza (w tym ograniczanie niskiej emisji i emisji ze źródeł transportowych).

W zakresie modernizacji infrastruktury transportowej w miastach SRK przewiduje skupienie się na podniesieniu jakości oferty transportu publicznego. Jednym z najważniejszych udogodnień jest zorganizowanie sprawnego i zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców przemieszczania się osób wewnątrz obszaru metropolitalnego i ułatwienie przemieszczania do i z obszarów zewnętrznych, a także likwidacji tranzytu przez centra aglomeracji.

Obszar III Spójność społeczna i terytorialna

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości oraz zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Reakcją na wykluczenie i ubóstwo będzie przede wszystkim polityka nastawiona na wzrost zatrudnienia oraz poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym do wysokiej jakości edukacji, skutkująca zwiększeniem aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym poprzez rozwój ekonomii społecznej. Za niezbędne uznano wdrożenie efektywnego systemu kształcenia e-umiejętności i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, a także systemów aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych.

Wobec przemian demograficznych newralgicznym elementem będzie zapewnienie osobom starszym dostępu do świadczeń zdrowotnych i usług opieki długoterminowej. Ważnym jest też aktywizowanie członków tej grupy społecznej, tak by było możliwe zatrzymywanie ich na rynku pracy oraz zwiększanie ich udziału w życiu społecznym.

Istotnym działaniem, za które w znaczącej mierze odpowiedzialne są samorządy terytorialne jest podnoszenie dostępności, standardu i efektywności ekonomicznej świadczenia usług publicznych – zarówno technicznych jak i społecznych. Podejmowane działania powinny przyczynić się do wyrównania dostępu wszystkich obywateli do wysokiej jakości usług publicznych, także w postaci e-usług. Zwiększeniu dostępności usług będzie też służyć poprawa dostępności transportowej w różnych skalach przestrzennych.

Zakłada się szczególne wsparcie miast i ich obszarów funkcjonalnych – stanowiących główne motory rozwoju kraju i regionów, ośrodki wzrostu gospodarczego, innowacji i największe rynki pracy. Jednakże dysproporcje wewnątrz obszarów miejskich, w których koncentruje się większość problemów społecznych i gospodarczych, są znacznie wyraźniejsze niż w przypadku nierówności występujących w kraju, co wymaga prowadzenia polityki miejskiej na wszystkich poziomach zarządzania publicznego.

W celu wzmocnienia ośrodków wojewódzkich przewiduje się m.in. rozwijanie usług publicznych wyższego rzędu i funkcji symbolicznych dla podniesienia znaczenia tych ośrodków w skali krajowej i międzynarodowej. Podejmowane działania dotyczyć będą rozwijania funkcji metropolitalnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, takich jak: funkcje gospodarcze, czyli obecność struktur zarządczych ważnych korporacji gospodarczych i finansowych; funkcje naukowe, przez które rozumie się zapewnienie najwyższych standardów funkcjonowania instytucji naukowych i badawczych, a przy tym bogatą ofertę centrów transferu technologii oraz funkcje kulturowe i symboliczne. Podejmowane będą także inwestycje mające na celu poprawić dostępność transportową do ośrodków wojewódzkich – przy czym w przypadku woj. małopolskiego jako cechującą się złą lub bardzo złą dostępnością zdefiniowano całą południową i niemal całą wschodnią część regionu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Zarysowany w KSRR model wspierania rozwoju wpisuje się w koncepcję tzw. Nowej Polityki Regionalnej, której główne cechy to: silne ukierunkowanie interwencji publicznej na wzmocnienie konkurencyjności regionów (terytoriów) i odblokowanie ich potencjałów, odejście od krótkoterminowych dotacji dla obszarów nieuprzywilejowanych na rzecz do modelu wieloletnich, zdecentralizowanych polityk rozwojowych ukierunkowanych na wspieranie wszystkich terytoriów oraz bardziej selektywne (skoncentrowane) inwestycje. Przedmiotem polityki regionalnej stają się potencjały rozwojowe, a podmiotami każde terytorium wraz z władzą publiczną, podejmującą decyzje rozwojowe na danym obszarze. Dotyczy to także obszarów funkcjonalnych miast. Wobec przyjęcia terytorialnego modelu wsparcia polityka rozwoju regionalnego napotyka na następujące wyzwania:

1. Lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów. Najbardziej znaczącymi polskimi miastami, które łączą wysoki poziom rozwoju, szybki wzrost i silne, pozytywne oddziaływanie na otoczenie regionalne, obok Warszawy są: **Kraków**, Wrocław, Poznań, Konurbacja Górnośląska, Trójmiasto oraz Łódź. Tworzenie warunków, w ramach polityki regionalnej i innych koordynowanych przez nie polityk publicznych, dla lepszego wykorzystania potencjału miast wojewódzkich jako „węzłów sieci miejskiej” w Polsce oraz włączenie ich w konkurencję z najważniejszymi ośrodkami w Europie i na świecie, jest jednym z najważniejszych, determinowanych przestrzennie wyzwań rozwojowych
2. Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych zróżnicowań przestrzennych: w tym poprzez wspieranie małych miast, przeciwdziałanie zagrożeniu utraty dotychczasowych funkcji niektórych obszarów miejskich, zwiększenie dostępności transportowej do miast wojewódzkich.
3. Zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji: w tym wspieranie koncentracji potencjału tworzenia innowacji w najsilniejszych ośrodkach wzrostu powiązane z procesem dyfuzji innowacji do regionów (w tym obszarów peryferyjnych) oraz do różnych dziedzin gospodarki (rynków) i przedsiębiorstw.
4. Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy: w tym zwiększenie mobilności wahałowej ludności, poprawiające spójność przestrzenną w relacji miasto-wieś.
5. Poprawa jakości zasobów pracy: zwiększenie dostępności i jakości edukacji na wszystkich poziomach, zwiększenie efektywności szkolnictwa wyższego, większe powiązanie środowisk biznesu, edukacji, nauki i kultury (klastry, networking) w dużych miastach.
6. Odpowiedź na zmiany klimatyczne i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego: rozwój energetyki w oparciu o nowoczesne technologie z uwzględnieniem potencjałów poszczególnych regionów, w tym rozwój odnawialnych źródeł energii.
7. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych; racjonalne planowanie i realizowanie procesów urbanizacyjnych i rozwoju infrastruktury, ochrona obszarów cennych przyrodniczo i integralności krajowego systemu obszarów chronionych w terenach podlegających urbanizacji,

8. Wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju regionalnego: traktowanie kultury jako elementu warunkującego rozwój społeczny i ekonomiczny, determinującego rozwój turystyki, tworzącego rynek pracy (w tym w przemysłach kultury), współokreślającego funkcje metropolitalne miast.
9. Wspieranie rozwoju kapitału społecznego: wybór odpowiednich narzędzi i efektywne stymulowanie procesów wzrostu zaufania społecznego, zwiększenia troski o dobro wspólne, wspierania aktywności obywatelskiej, zwiększenia potencjału kreatywnego i intelektualnego.
10. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury transportowej i teleinformatycznej do wspierania konkurencyjności i zapewniającej spójność terytorialną kraju: zwiększenie dostępności transportowej w wymiarach międzynarodowym i krajowym (w tym do ośrodków turystycznych) oraz wewnątrzregionalnym, zwiększenie mobilności wahałowej oraz poprawa konkurencyjności transportu publicznego.
11. Podwyższenie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie krajowym i regionalnym, w tym zapewnienie koordynacji horyzontalnej i wielopoziomowej działań rozwojowych.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cele KSRR odnoszą się do, zarysowanej w SRK triady rozwojowej konkurencyjność – spójność – sprawność.

Wspomaganie wzrostu **konkurencyjności** regionów zakłada m.in. jak najlepsze wykorzystanie potencjału terytoriów o największej zdolności do kreowania wzrostu gospodarczego - **ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi**, w tym wzmacnianiu funkcji metropolitalnych w sferze gospodarczej, społecznej, nauki i szkolnictwa wyższego, kultury oraz wspieranie rozwiązań integrujących przestrzeń funkcjonalnych obszarów miejskich. Konieczne jest zidentyfikowanie najważniejszych funkcji metropolitalnych (tj. w największy sposób warunkujących rozwój społeczny i gospodarczy oraz wpływających pozytywnie na możliwości wzrostu zamożności i potencjału ludnościowego) i synergiczne (angażujące władze krajowe, regionalne i miejskie, przedsiębiorstwa, sektor nauki, kultury, organizacje pozarządowe) działania, które w efektywny sposób rozwijać będą poszczególne funkcje i zwiększać będą ich zasięg – w skali kraju i międzynarodowej. Szczególnie istotną kwestią jest wspieranie rozwoju badań stosowanych i komercjalizacja technologii powiązanych przede wszystkim z regionalną specyfiką województw. Duże znaczenie dla podwyższenia konkurencyjności ośrodków wojewódzkich będzie miało wspieranie integracji obszaru funkcjonalnego poszczególnych ośrodków miejskich, uwzględniające kontrolę procesów urbanizacji i suburbanizacji, ochronę walorów przyrodniczych strefy podmiejskiej i zachowanie spójności systemu przyrodniczego regionu.

Podnoszeniu konkurencyjności metropolii powinno towarzyszyć budowanie mechanizmów służących rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych z biegunów wzrostu oraz budowa potencjału absorpcyjnego i wykorzystanie potencjału endogenicznego innych obszarów, w tym rozbudowa systemów transportowych (w tym transportu zbiorowego) wewnątrz regionów.

Budowanie **spójności terytorialnej** i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych zakłada pomoc polityki regionalnej w przezwyciężeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie. W przypadku miast działania nakierowane na poprawę spójności terytorialnej dotyczyć będą rewitalizacji i restrukturyzacji

obszarów zurbanizowanych. Do najważniejszych zagadnień, które powinny być brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych będą należały m.in.:

- działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego (jakość nauczania na wszystkich poziomach, pobudzanie przedsiębiorczości, innowacyjności, eliminowanie patologii społecznych),
- działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej –z naciskiem na branże
- wykorzystujące nowoczesne technologie i firmy gwarantujące najlepszy rozwój kwalifikacji siły roboczej i lokalnych sieci kooperantów;
- działania wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej – jako warunek lokalizacji przedsiębiorstw;
- wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych obejmujących zagadnienia infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne

Tworzenie **warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych** ukierunkowanych terytorialnie dotyczy kreowanie warunków instytucjonalno-prawnych dla realizacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności ukierunkowanych terytorialnie.

Za podstawę pełnego wykorzystania szans rozwojowych określonych dla poszczególnych terytoriów jest kapitał społeczny budowany w oparciu o zaufanie i partnerstwo między wszystkimi uczestnikami gry o rozwój, zarówno publicznymi, jak i wszystkimi innymi partnerami (społecznymi, gospodarczymi, pozarządowymi i z sektora prywatnego) działającymi na rzecz rozwoju regionalnego

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Do najważniejszych uwarunkowań rozwojowych odnoszących się do kształtowania przestrzeni kraju KPZK zalicza:

1. Uwarunkowania wynikające z historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej sieci osadniczej. Kraków jako jeden z ośrodków o podstawowym znaczeniu dla systemu osadniczego kraju i jego gospodarki, klasyfikowany jako MEGA⁴, jednak pod względem poziomu infrastruktury i pełnionych funkcji nie zajmuje konkurencyjnej pozycji w stosunku do analogicznych miast Europy Zachodniej.
2. Kierunki przekształceń systemu osadniczego i powiązania funkcjonalne między miastami a ich zapleczem, do których zaliczono koncentrację ludności i działalności gospodarczej na obszarach funkcjonalnych metropolii, przy wzrastającej intensywności osadnictwa wokół dużych miast. Powoduje to różnicowanie struktury gospodarki obszarów podmiejskich w efekcie rozwoju funkcji pozarolniczych, modernizację budownictwa mieszkalnego i infrastruktury technicznej, zwiększanie bezpośredniego oddziaływania miasta na tereny przyległe, w tym urban sprawl, dyfuzję miejskiego stylu życia i zwiększone dojazdy do pracy.
3. Funkcje gospodarcze największych miast: w Krakowie brak pełnej palety funkcji metropolitalnych, zwłaszcza znaczących funkcji decyzyjnych, brak instytucji kulturowych o zasięgu europejskim; jednocześnie jest to jedyny wypromowany międzynarodowy produkt turystyczny, a także cechuje znaczną koncentracją działalności związanej z gospodarką opartą na wiedzy.

⁴ Europejskie Metropolitalne Obszary Wzrostu (*Metropolitan European Growth Areas*) wg klasyfikacji ESPON.

4. Wzrost mobilności przestrzennej i koncentracja miejsc pracy w ośrodkach metropolitalnych, konieczność rozwoju systemów transportu publicznego w obszarach funkcjonalnych miast.
5. Uwarunkowania gospodarcze: wzrost znaczenia innowacyjności, w tym w zakresie zielonej gospodarki (*green growth*), restrukturyzacja tradycyjnych gałęzi przemysłu i konieczność przekształceń obszarów z nim związanych, wzrost znaczenia rozwoju struktur przestrzennych sprzyjających absorpcji wiedzy i rozprzestrzeniania innowacji, wzrost zapotrzebowania na usługi transportowe. Jednocześnie ograniczenia budżetowe wpływają na możliwości inwestowania w niezbędną infrastrukturę.
6. Uwarunkowanie technologiczne: rozwój energooszczędnych technologii, energetyki zaawansowanej technologicznie (w tym odnawialnej), zmiany technologiczne w transporcie, w tym rozwój transportu szynowego w miastach i pomiędzy nimi.
7. Uwarunkowania wynikające z dziedzictwa kulturowego: wzrastająca rola dziedzictwa w procesach rozwoju, wzrost popytu na materialne i niematerialne zasoby dziedzictwa wraz ze wzrostem zamożności, rozwój turystyki.
8. Uwarunkowania przyrodnicze: dla rozwoju przestrzennego podstawowe znaczenie mają zasoby wodne, różnorodność biologiczna i krajobrazowa, zasoby gleb, lokalizacja złóż kopalin i odnawialnych źródeł energii. Konieczna jest ochrona wewnątrzmijskich enklaw przyrodniczych i bezpośredniego, cennego przyrodniczo otoczenia wielu miast.
9. Krajowe uwarunkowania prawno-instytucjonalne: konieczność wzmocnienia spójności planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym na poziomie regionów.

Cele polityki przestrzennej, ustalone w KPZK obejmują:

- 1) Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej i ich integracja funkcjonalna przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- 2) Poprawę spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju: promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju..
- 3) Poprawę dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych: rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- 4) Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- 5) Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- 6) Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

KPZK zawiera również typologię miejskich obszarów funkcjonalnych, wraz z ustaleniami dotyczącymi zarządzania. Dla obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich przewidziano obowiązek opracowanie strategii i planu zagospodarowania przestrzennego. Podstawą gospodarowania w obszarach funkcjonalnych miast jest zasada pierwszeństwa regeneracji (odnowy) zabudowy nad zajmowaniem nowych terenów pod zabudowę (minimalizacja ekspansji na nowe tereny), jednocześnie akcentuje się dążenie do racjonalnego nasycenia całego obszaru różnorodnymi funkcjami metropolitalnymi oraz usługami wyższego rzędu. Niezbędne są systemowe rozwiązania dotyczące następujących kluczowych zagadnień: zintegrowanego systemu transportu publicznego, energooszczędnych struktur przestrzennych (zwarte miasto, efektywne systemy sieci infrastruktury technicznej i gospodarki komunalnej), rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej, spójnego systemu inwestycyjnego, szczególnie

w zakresie infrastruktury drogowej i komunalnej, zintegrowanego i spójnego zarządzania zasobami przyrodniczymi, wodnymi (w tym wodami opadowymi), uspoźnienia planów zagospodarowania przestrzennego na styku jednostek administracyjnych, współpracy z innymi obszarami metropolitalnymi oraz prowadzenia systemu monitoringu danych przestrzennych, tworzenia baz danych przestrzennych i środowiskowych, zarządzania zasobami kulturowymi połączonego z inwentaryzacją zasobów dziedzictwa kulturowego.

Krajowa Polityka Miejska – projekt

Strategicznym celem krajowej polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Uszczegółowieniem celu strategicznego jest pięć celów szczegółowych, z których cztery dotyczą ośrodków metropolitalnych.

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.

Celem polityki miejskiej w odniesieniu do miast wojewódzkich będzie m.in. budowanie i rozwijanie funkcji metropolitalnych (w sferze gospodarczej, społecznej, naukowej, i kulturze), wzrostu innowacyjności, budowania miasta niskoemisyjnego („zielonego”), zapewniającego wysoką jakość życia, stymulowanie wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie rozwijania współpracy nauki i biznesu, wzmocnienie potencjału naukowego szkół wyższych i poprawianie jakości kształcenia, rozbudowa powiązań ośrodków metropolitalnych z otoczeniem. Konkurencyjność i zdolność do kreowania rozwoju głównych ośrodków miejskich budowana będzie także przez stopniowe rozwijanie zarządzania całymi ich obszarami funkcjonalnymi, w tym w takich aspektach jak wspólne określenie strategii przyciągania inwestycji, określenie specjalizacji, wspólne przedsięwzięcia w zakresie transportu publicznego czy wypracowywanie mechanizmów efektywnego zapewniania wysokiej jakości usług publicznych.

2. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.

Celem działań w zakresie rewitalizacji jest zmiana strukturalna danego obszaru – nie tylko poprawa jakości życia i walorów estetycznych, ale przede wszystkim przywrócenie na nim aktywności gospodarczej i społecznej. Odnowa najbardziej problemowych obszarów powinna stanowić element całościowej polityki rozwoju miasta i powinna być prowadzona w oparciu o powszechnie wypracowaną wizję stanu docelowego oraz dobór właściwych działań.

3. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.

Działania w tym zakresie powinny obejmować umożliwianie miastom jednoczesnego, skoordynowanego dążenia do ładu przestrzennego, przejścia do gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu. Celem polityki miejskiej jest dążenie do realizacji koncepcji miasta zwartego, kontrolowanie suburbanizacji poprzez planowanie przestrzenne, edukację oraz wypracowanie mechanizmów naprawy nieefektywnie zorganizowanej przestrzeni. Dotyczy to także zrównoważonych i efektywnych działań w sektorze transportu, dotyczy to zwłaszcza rozwijania sieci transportu w miejskich obszarach funkcjonalnych i dążenia do upowszechniania transportu zbiorowego

4. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

W tym zakresie istotne są trzy aspekty: wypracowanie optymalnych mechanizmów współpracy samorządów w miejskich obszarach funkcjonalnych, prowadzących do

wspólnego, bardziej adekwatnego i efektywnego planowania na tych obszarach, zapewniania infrastruktury i usług publicznych wysokiej jakości; wspieranie i rozwijanie mechanizmów partycypacji społecznej we wszystkich aspektach funkcjonowania miasta oraz tworzenie systemu informacji i monitorowania rozwoju miast .

W Krajowej Polityce Miejskiej wyróżniono dziesięć wątków tematycznych, podporządkowanych budowaniu **wysokiej jakości życia** w miastach:

1. Kształtowanie przestrzeni: konsekwentne dążenie do przeciwdziałania chaosowi przestrzennemu i estetycznemu oraz rozpraszaniu zabudowy i żywiłowej suburbanizacji, tworzenia miasta o wysokiej jakości przestrzeni - zwartej, policentrycznego, racjonalnie gospodarującego zasobami, estetycznego, przyjaznego i wygodnego.
2. Partycypacja: budowanie miasta otwartego na dialog i współpracę wszystkich aktorów miejskich, zwiększenia poczucia odpowiedzialności za miejsce zamieszkania, zwiększenia jakości zarządzania miastem przez lepsze odpowiadanie na potrzeby mieszkańców, bieżące identyfikowanie i rozwiązywanie pojawiających się problemów oraz pozyskiwanie akceptacji dla wprowadzanych zmian, pogłębiania wiedzy i lepszego rozumienia przez mieszkańców uwarunkowań związanych z zarządzaniem miastem
3. Transport i mobilność miejska: osiągnięcie zrównoważonej mobilności w obszarze funkcjonalnym miasta, zwłaszcza zmniejszenie udziału transportu samochodowego w miastach, na rzecz transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego. Priorytetem zyskiwać powinny inwestycje w system transportu publicznego, Inwestycje drogowe powinny być realizowane przez władze samorządowe w niezbędnym zakresie, co oznacza w pierwszej kolejności dokończenie (budowę) podstawowego układu transportowego miasta i obszaru funkcjonalnego, zwłaszcza w zakresie, który umożliwi wyeliminowanie konieczności tranzytu, oraz ruchu międzydzielnicowego przez centrum, a także jego modernizację pod kątem celów polityki transportowej, z uwzględnieniem właściwego kształtowania przestrzeni ulic. Kształtowanie pożądanych zachowań komunikacyjnych może być wzmacniane poprzez system parkingów park& ride oraz bike& ride
4. Niskoemisyjność i efektywność energetyczna: punktem odniesienia powinny być dokumenty przygotowywane i przyjmowane przez władze samorządowe – plany gospodarki niskoemisyjnej, którymi mogą być też programy ochrony powietrza⁵. W zakres obowiązków nałożonych na jednostki sektora publicznego wchodzi ograniczanie niskiej emisji oraz dokonanie szerokiego zakresu prac dotyczących termomodernizacji budynków, w tym zwłaszcza komunalnych. Do obniżenia emisji przyczynia się także całość działań nakierowanych na zmianę zachowań komunikacyjnych i wykorzystywanie innych środków transportu niż indywidualny transport samochodowy.
5. Rewitalizacja: Celem działań władz samorządowych powinno być wyprowadzanie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miasta poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, jednak narzędzia rewitalizacji mogą być także stosowane poza obszarami najbardziej zdegradowanymi.
6. Polityka inwestycyjna: Podstawową zasadą powinna być racjonalność inwestycji i wpisywanie się w zasady rozwoju zrównoważonego. Oznacza to w szczególności

⁵ Kraków jest w trakcie opracowywania takiego programu

- dążenie do osiągnięcia maksymalnych efektów przy minimalnych kosztach (przede wszystkim finansowych, ale także dotyczących innych zasobów, np. przestrzeni).
7. Rozwój gospodarczy: Miasta powinny prowadzić spójną politykę rozwojową, koncentrującą się przede wszystkim na mocnych stronach lokalnej gospodarki, potencjalnych korzyściach, przewidywanych trendach oraz kierunkach rozwojowych. Oznacza to konieczność zidentyfikowania lokalnych (endogenicznych) zasobów i potencjałów i specjalizację, uwzględniającą m.in. położenie przy szlakach transportowych, zasoby ludzkie, przyrodnicze i doświadczenia przedsiębiorców, jednak uwzględniając konieczność dywersyfikacji gospodarki lokalnej. Konieczne jest wspieranie innowacyjności, usieciowienia gospodarki (m.in. poprzez klastry), rozwój potencjału edukacyjnego i naukowego, służącego przygotowaniu kadr dla gospodarki, w tym uwzględnianie w ścieżkach kształcenia lokalnych uwarunkowań. Istotną rolę odgrywa też rozwój funkcji metropolitalnych w ośrodkach wojewódzkich i tworzenie przyjaznej przestrzeni miejskiej – w tym służącej rozwojowi przemysłów kreatywnych.
 8. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu. Do kluczowych działań zaliczono zwiększenie retencyjności w obszarach miejskich i spowolnienie spływu powierzchniowego – poprzez zachowywanie terenów biologicznie czynnych (przepuszczalnych), planowaniu utrzymania lub utworzenia korytarzy wentylacyjnych, terenów zielonych, tworzeniu nowych terenów zieleni (parki, woda). Innym kierunkiem działań jest zmniejszanie obciążenia środowiska zanieczyszczeniami i hałasem, w tym poprzez rozwiązania techniczne i technologiczne wykorzystywane do ogrzewania, a także struktura źródeł zaopatrzenia w energię, materiały używane w budownictwie i konstrukcja budynków, działania na rzecz organizacji i struktury transportu, stosowanego napędu przez środki transportu zbiorowego, sposób i charakter zagospodarowania przestrzennego.
 9. Wyzwania demograficzne: Konieczne jest zwiększenie podaży i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych, tworzenie i popularyzacja działań aktywizujących: współorganizujących seniorom czas wolny, zapewniających uczestnictwo w kulturze czy rekreacji oraz umożliwiających realizację procesu aktywnego starzenia się. Jedną z możliwości aktywizacji gospodarczej seniorów oraz działalności społecznej na ich rzecz jest idea przedsiębiorstw społecznych. Niezbędne jest rozwijanie usług (a zwłaszcza opieki długoterminowej) dla osób starszych zarówno w ich domach, jak i w wyspecjalizowanych placówkach.
 10. Zarządzanie obszarami miejskimi: musi uwzględnić konieczność dobrowolnej współpracy samorządów obszarów funkcjonalnych w celu koordynacji polityk rozwojowych, w tym polityki przestrzennej, z uwzględnieniem szerokiej partycypacji. Konieczne jest także usprawnienie systemu gromadzenia informacji i danych statystycznych oraz monitorowania i oceny polityk, systemów świadczenia usług publicznych i innych zjawisk rozwojowych w na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych miast.

Dokumenty regionalne

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej jest dokumentem zakładającym współdziałanie dwóch województw. Wielość szans i potencjałów rozwojowych wynikających z synergii Województwa Śląskiego i Województwa Małopolskiego, w tym w szczególności kwestie współpracy metropolitalnej (możliwość ustanowienia w przyszłości Euroregionu) to główne opcje programowania strategicznego przesądzające o wielkiej wadze tego dokumentu. Strategii powinna ona pełnić rolę katalizatora współpracy małopolsko-śląskiej, jako

instrument ponadregionalnego partnerstwa – strategia zatem w mniejszym stopniu odnosi się do lokalnych deficytów i potencjałów poszczególnych ośrodków, jednak warto wskazać iż problemy i potencjały wskazane w Strategii ZIT są w dużej mierze tożsame z tymi, które zdefiniowano na poziomie makroregionalnym. Do głównych deficytów makroregionu południowego zaliczono m.in. zagadnienia związane z odpływem młodej i wykształconej kadry, niżem demograficznym oraz niedopasowaniem systemu kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Za istotną barierę rozwojową uznać należy niedostateczną integrację infrastruktury komunikacyjnej (zwłaszcza w zakresie transportu zbiorowego) oraz brak szybkiego połączenia kolejowego pomiędzy Krakowem i Katowicami czy brak spójnej komplementarnej oferty kulturalnej i turystycznej. Natomiast wśród istotnych czynników, które będą determinowały rozwój tego obszaru w przyszłości wskazać należy na: ogromny potencjał kapitału ludzkiego, atrakcyjne położenie geograficzne, rozbudowaną sieć drogową i kolejową oraz występowanie dużych aglomeracji miejskich, silne ośrodki wiedzy, znaczący potencjał innowacyjny, różnorodność dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz bogatą ofertę kulturalną

Cel strategiczny dokumentu został sformułowany następująco: **Polska Południowa nowoczesnym i atrakcyjnym regionem Europy. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech celów strategicznych:**

Cel I. Europol górnośląsko-krakowski obszarem koncentracji innowacji i kreatywności, wyznaczającym trendy rozwojowe i wpisującym się w sieć najdynamiczniej rozwijających się metropolii europejskich

Cel zorientowany jest na wzmacnianie ośrodków rozwoju nadających makroregionowi wyjątkową rangę w Polsce i Unii Europejskiej o raz ich integrację przestrzenną. W ramach tego celu planuje się podjąć m.in. działania służące **wykorzystaniu potencjałów uczelni** oraz instytutów badawczych na rzecz wykreowania silnego i rozpoznawalnego centrum naukowego. Kolejnym kierunkiem działań będzie wykreowanie i wspieranie inteligentnych specjalizacji regionalnych gospodarek w oparciu o potencjał obydwu aglomeracji miejskich – m.in. w oparciu o **siaciowanie podmiotów** z obu obszarów miejskich należących do sektorów o wysokiej pozycji konkurencyjnej czy **wspieranie transferu innowacji** do gospodarki. Istotnym elementem strategii będzie także tworzenie struktur pozwalających na efektywny transfer zasobów - **w tym rozwój infrastruktury transportowej**, w układzie zewnętrznym (połączenia Europolu ze światem) i wewnętrznym (zapewnienie integracji transportowej obszaru). Ważnym elementem w tym zakresie będzie także rozwój klastrów o randze ponadregionalnej oraz **zwiększanie potencjałów parków naukowych, technologicznych i przemysłowych**.

II. Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystywania możliwości rozwojowych

Cel nakierowany jest na szeroko rozumianą integrację: przestrzeni, podmiotów oraz różnego rodzaju aktywności. Interwencje obejmować będą działania w zakresie poprawy kapitału ludzkiego makroregionu, w tym stworzenia komplementarnej oferty edukacyjnej, skorelowanej z potrzebami makroregionalnego rynku pracy w celu a) zwiększenia liczby absolwentów znajdujących zatrudnienie na rynku pracy i **poprawy efektywności systemu kształcenia zawodowego**. W ramach rozbudowy infrastruktury transportowej podejmowane mają być działania służące **integracji infrastruktury transportowej subregionów funkcjonalnych**. Współpraca zakłada także działania na rzecz **poprawy jakości powietrza**.

III. Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu

Działania założone w tym celu powinny prowadzić do wzmocnienia atrakcyjności makroregionu zarówno dla podmiotów wewnętrznych, jak też podmiotów funkcjonujących w otoczeniu krajowym (pozostałe województwa i makroregiony Polski) oraz międzynarodowym (w tym zwłaszcza sąsiadujących z makroregionem, tj. Czech i Słowacji). W odniesieniu do Strategii ZIT warto zwrócić uwagę na priorytety związane z tworzeniem wspólnej oferty inwestycyjnej, w tym działania związane z **rewitalizacją przemysłowych przestrzeni miast** ukierunkowana na tworzenie atrakcyjnych przestrzeni inwestycyjnych oraz na **rozwój usług czasu wolnego**.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (SRWM) jest dokumentem szczególnego znaczenia dla działań w Obszarze Funkcjonalnym Krakowa, ponieważ jej zapisy stanowią podstawę do opracowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Z tego względu, jak również z istoty znaczenia Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w tej strategii, wynika cały szereg okoliczności wymagających opracowania Strategii ZIT KrOF w ścisłej zgodności i przez liczne nawiązania do zapisów tej Strategii.

Głównym celem SRWM jest: Efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim. Realizacji celu głównego SRWM służyć będą polityki publiczne oparte na siedmiu zasadniczych obszarach aktywności samorządu województwa tj. obszarach polityki rozwoju, z których w kontekście strategii ZIT należy przywołać następujące:

Obszar 1: Gospodarka wiedzy i aktywności. Wśród kierunków działań należy wymienić działania w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego m.in. poprzez rozwój dopasowanych do potrzeb gospodarki kierunków kształcenia i kluczowych kompetencji obywateli, rozwój oferty kształcenia ustawicznego i postaw kształcenia się przez całe życie, w tym dla osób starszych. W zakresie infrastrukturalnego wsparcia dla budowy regionu wiedzy przewiduje się m.in. rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz parków przemysłowych i technologicznych, funkcjonujących w obszarze nowoczesnych technologii, budowanie sieciowej współpracy centrów transferu technologii, tworzenie warunków infrastrukturalnych dla przedsiębiorstw zajmujących się działalnością kreatywną. Istotnym zadaniem jest także rozwój oferty edukacyjnej, jakości, a także modernizacja infrastruktury kształcenia zawodowego.

Warto zauważyć, iż kształcenie kadr dla gospodarki stanowić będzie także priorytet w ramach działań **Obszaru 2: Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego**, gdzie zwraca się potrzebę kształcenia m.in. w zawodach związanych z obsługą ruchu turystycznego, a także „zawodach ginących” stanowiących podstawę kulturowej atrakcyjności regionu. Wpływ na realizację tego obszaru ma także kształtowanie zrównoważonego krajobrazu kulturowego, w tym poprzez utrzymanie charakteru układów ruralistycznych i odnowę zdegradowanych krajobrazów miejskich.

Obszar 3: Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej zwraca uwagę m.in. na konieczność modernizacji infrastruktury komunikacyjnej Krakowa, który powinien stać się znaczącym węzłem międzynarodowej sieci transportowej. Stanowi to warunek budowy zdolności regionu do intensyfikacji wymiany międzynarodowej, w powiązaniu z bezpośrednią obecnością w przestrzeni międzynarodowej. Będzie to realizowane z poprzez rozbudowę zewnętrznych połączeń transportowych Krakowa (drogowych, kolejowych, lotniczych), w

skali europejskiej, krajowej i ponadregionalnej (zwłaszcza w kierunku GOP). Drugim istotnym priorytetem jest rozwój zintegrowanego transportu w ramach aglomeracji krakowskiej tj. transportu aglomeracyjnego, tworzonego przede wszystkim w oparciu o szybką kolej aglomeracyjną, premetro/metro, szybki tramwaj. Promowane będzie także tworzenie warunków dla spójności sieci miejskiej poprzez rozwiązania w zakresie transportu (w tym również infrastruktury rowerowej oraz parkingów działających w systemie „parkuj i jedź”) oraz wzmacniania komunikacji zbiorowej.

Obszarem priorytetowym dedykowanym rozwojowi metropolii krakowskiej jest **Obszar 4: Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony**. Krakowski Obszar Metropolitalny (KOM), rozumiany jako funkcjonalny obszar integracji przestrzennej, z węzłowym, monocentrycznym rdzeniem oraz powiązaną z nim strefą przyległą, którego funkcje należy rozwijać w wymiarze europejskim, krajowym i regionalnym. Najważniejsze działania obejmować będą:

1. Rozwój funkcji Krakowa jako ważnego węzła wiedzy i innowacji w europejskiej przestrzeni badawczo-rozwojowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury edukacyjnej, naukowej i badawczej oraz rozbudowę infrastruktury niezbędnej dla rozwoju dziedzin perspektywicznej przewagi technologicznej Krakowa, tj. life science, czysta energia, technologie informacyjne i komunikacyjne oraz multimedia,
2. Realizacja inwestycji niezbędnych dla uzupełnienia funkcji metropolitalnych Krakowa,
3. Wykreowanie i rozwój makroregionalnego obszaru współpracy Krakowsko-Górnośląskiej,
4. Dynamizowanie rozwoju Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego poprzez: uzgodnienie wspólnej strategii przyciągania, lokowania i obsługi inwestycji w obrębie obszaru metropolitalnego, w powiązaniu z tworzeniem i rozwojem stref aktywności gospodarczej oraz wzmacnianie funkcji rezydencjonalnej obszaru metropolitalnego poprzez wdrożenie mechanizmów regulujących proces suburbanizacji.

W zakresie działań **Obszaru 6: Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne** należy wskazać w kontekście ZIT przede wszystkim kierunek interwencji strategicznej związany z poprawą bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski (6.1). W tym przede wszystkim:

1. Ochrona zasobów wodnych (ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do wód podziemnych, powierzchniowych i gleb, rozbudowa i utrzymanie systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacji zużycia wody)
2. Poprawa jakości powietrza (sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pochodzących z systemów indywidualnego ogrzewania mieszkań, wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii)

W ramach działania 6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia zakładane jest m.in. Utrzymanie i wzrost dostępności do specjalistycznej opieki stacjonarnej, w zależności od potencjałów i potrzeb poszczególnych subregionów.

W ramach priorytetu 6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna SRWM przewiduje działania również działania zbieżne z zaplanowanymi w Strategii ZIT - w zakresie: wdrożenia systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie, integracji działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz wdrożenia regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.

W ramach **Obszaru 7: Zarządzanie rozwojem województwa** należy natomiast zwrócić uwagę na priorytet 7.3 Rozwój współpracy terytorialnej – który bezpośrednio odnosi się do budowy wielopoziomowego systemu zarządzania rozwojem województwa w oparciu o mechanizmy współpracy wewnątrzregionalnej, w tym uzgodnienie zasad współpracy w ramach

Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego do czasu przyjęcia odpowiednich regulacji ustawowych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Cel generalny zagospodarowania województwa małopolskiego został sformułowany następująco: Harmonijne gospodarowanie przestrzenią jako podstawa dynamicznego i zrównoważonego rozwoju województwa.

Wśród kierunków działań o charakterze ogólnoregionalnym, odnoszących się do Strategii ZIT, należy wymienić: W sferze ekologicznej:

1. Skuteczna ochrona prawna, minimalizacja zużycia i przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód podziemnych m.in. poprzez inwentaryzację i klasyfikację istniejących źródeł zanieczyszczeń (przemysłowych, komunalnych, komunikacyjnych, rolnych, a w efekcie likwidację lub ograniczenie niekorzystnych oddziaływań);
2. Racjonalne kształtowanie zasobów wód powierzchniowych, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury (oczyszczalnie ścieków)
3. Ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających powietrze do poziomu zapewniającego wysoką jakość środowiska atmosferycznego oraz odpowiadających funkcjom, uwarunkowaniom regionalnym i wymaganiom ogólnokrajowym.

Objęcie ochroną walorów krajobrazowych terenów otwartych w otoczeniu dużych miast i na obszarach wiejskich, degradowanego zabudową chaotyczną i rozproszoną oraz hałasem optycznym. W sferze kulturowej:

1. Utrwalenie dziedzictwa kulturowego, jako trwałego elementu krajobrazu województwa małopolskiego
2. Przeciwdziałanie tendencjom do rozpraszania zabudowy wsi.

W sferze społecznej m.in.:

1. Stworzenie warunków stymulujących powstawanie nowych miejsc pracy, intensyfikację najbardziej rozwojowych funkcji w ośrodkach miejskich.
2. Utrzymanie i zwiększanie wiodącej roli Krakowa, jako ośrodka akademickiego i naukowo-badawczego o zdecydowanie największym potencjale w regionie;
3. Wzrost powiązań między szkołami wyższymi a ośrodkami badawczo-rozwojowymi i podmiotami związanymi z transferem technologii;
4. Utrzymanie i wzmacnianie znaczenia Krakowa w województwie, jako ośrodka z największą, najbardziej zróżnicowaną i wysoce specjalistyczną bazą leczenia szpitalnego.
5. Rozwijanie zakładów pielęgnacyjno - opiekuńczych, opiekuńczo - leczniczych i opieki paliatywnej
6. Remonty, modernizacja i rozbudowa istniejących domów pomocy społecznej (pożądany dla powiatu wskaźnik liczby miejsc na 10 tys. mieszkańców: >25);
7. Remonty, modernizacja i rozbudowa istniejących placówek wsparcia środowiskowego (środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńcze, ośrodki interwencji kryzysowej, itp.).

W sferze gospodarczej:

1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego, oznaczające: zachowanie właściwych proporcji między elementami zagospodarowania przestrzennego w dążeniu do harmonijnego rozwoju, poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu; sprostanie zróżnicowanym zapotrzebowaniom na miejsca pracy, zamieszkania i wypoczynku; poprawę sprawności funkcjonowania infrastruktury społecznej i technicznej.

2. Przełamywanie barier i ograniczeń rozwoju w tym: podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców regionu, stopniowe zwiększanie udziału w gospodarce sektorów innowacyjnych, dobrojenie terenów wykazujących braki w zakresie infrastruktury technicznej.
3. Wykorzystanie możliwości i szans tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym oznaczać to powinno min:
 - dalszą integracją potencjału gospodarczego i naukowego Krakowa celem wykształcenia ponadregionalnego centrum innowacji sprzyjającego napływowi wysokich technologii poprzez tworzenie i wspieranie rozwoju parków naukowo-technicznych oraz inkubatorów przedsiębiorczości,
 - aktywizację terenów w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów dróg szybkiego ruchu gdzie istnieją wyjątkowo korzystne warunki dla inwestowania ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną,
 - rozbudowującej się sieci inkubatorów przedsiębiorczości oraz inicjalnych obszarach rozwoju innowacyjności oraz przemysłu wysokich technologii,
 - wzmacnianiu polifunkcyjnej struktury przemysłu Krakowa jako stolicy regionu,
 - działaniach mających na celu restrukturyzację terenów huty w Krakowie i rewitalizację obszaru Kraków – Wschód,
 - wykorzystaniu potencjału Specjalnej Strefy Ekonomicznej

W sferze technicznej:

1. Modernizacja i przebudowa układu drogowego m.in.
 - modernizacja i przebudowa istniejących tras, dostosowująca je do prognozowanego ruchu i gabarytów pojazdów, eliminacja bądź ograniczenie ruchu kołowego z obszarów zabudowanych, zwłaszcza z centrum miast, konieczna dla poprawy warunków przejazdu i warunków życia mieszkańców oraz dostosowanie dróg do parametrów wynikających z umów i standardów europejskich,
 - poprawa funkcjonowania komunikacji w miastach, zwłaszcza komunikacji publicznej,
 - aktywizacja terenów w pobliżu tras drogowych poprzez właściwe kształtowanie przebiegu tych dróg i obsługę terenów przyległych
 - budowa tras komunikacyjnych obsługujących główne ośrodki aktywności województwa, dogodne powiązanie Krakowa z istotnymi ośrodkami gospodarczymi regionu
2. W zakresie transportu kolejowego - wykorzystanie infrastruktury kolejowej do komunikacji miejskiej m. Krakowa z dojazdami do Wieliczki, Skawiny, Krzeszowic, Miechowa i Bochni.
3. W zakresie logistyki – wskazano północno-wschodnią część Krakowa (w okolicy węzła trasy S7) jako dogodną dla rozwijania tego typu działalności
4. Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków -

W zakresie integracji przestrzennej:

1. Definiuje Kraków jako ośrodek metropolitalny, o znaczeniu krajowym i europejskim (potencjalna europolia), a Krakowski Obszar Metropolitalny jako swoisty region funkcjonalny, obejmujący wielkie miasto, czyli metropolię Kraków wraz z sąsiadującym zespołem jednostek osadniczych, powiązanych z metropolią różnymi związkami interakcyjnymi. Spełnieniem ogólnej zasady ustalonej dla polskich metropolii jest obszar obejmujący miasto Kraków z krakowskim powiatem ziemskim oraz sąsiadującymi z nim powiatami. Warto tu zauważyć, iż wyznaczony w Planie Zagospodarowania Woj. Małopolskiego KOM jest szerszy niż KrOF – dla którego opracowywana jest niniejsza strategia. Jednak granice KrOF w przybliżeniu

pokrywają się z wewnętrzną strefą KOM – tzw. strefą podmiejską, czyli obszarem gdzie procesy integracji są najsilniejsze.

2. Definiuje funkcje metropolitalne KOM: polityczno-administracyjną, duchową, edukacyjno-naukową, gospodarczo-finansową, turystyczną, komunikacyjną, informacyjno – logistyczną
3. Wskazuje cechy KOM, w tym: poziom i dynamikę urbanizacji, wysoki stopień powiązania z krakowskim rynkiem pracy oraz niektórymi wspólnymi rozwiązaniami sieciowych elementów infrastruktury techniczne, a także rosnące zjawisko suburbanizacji,
4. **Wskazuje iż problem strategicznego planowania na obszarze metropolitalnym staje się jednym z najpoważniejszych i najtrudniejszych wyzwań dla polityki zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego.**
5. Wskazuje kierunki rozwoju w zakresie funkcjonowania infrastruktury społecznej i technicznej KOM, w tym:
 - formowanie ośrodków ponadlokalnych jako centrów świadczących usługi w zakresie nauki i kultury, zwłaszcza w zakresie lokalizacji w wybranych ośrodkach ponadlokalnych szkolnictwa pomaturalnego oraz wyższego zawodowego,
 - stworzenie silnych podstaw dla rozwoju biznesu i inwestycji, zarówno w ośrodku centralnym, jak również w strefie zewnętrznej (usługi dla biznesu);
 - przemysłana koncepcja funkcjonowania komunikacji masowej, integrującej Kraków ze swoim zapleczem w jeden system metropolitalny.
6. PZWM definiuje, iż Krakowski Obszar Metropolitalny jako obligatoryjny lub dobrowolny, celowy związek gmin realizował będzie następujące działania:
 - planowanie strategii rozwoju i zagospodarowania przestrzennego obszaru;
 - opracowywanie programów rozwojowych i inwestycyjnych służących pozyskiwaniu środków unijnych dla ich realizacji, na rzecz zrównoważonego rozwoju obszaru;
 - wspomaganie przedsięwzięć publicznych, zwłaszcza o charakterze infrastrukturalnym mających znaczenie dla całego obszaru lub jego części, w tym w szczególności inicjowanie i rozwijanie współpracy międzygminnej na rzecz realizacji tych przedsięwzięć;
 - wspomaganie gmin dla wyrównywania dysproporcji w zakresie zaspokajania potrzeb lokalnych wspólnot samorządowych;
 - ograniczanie i minimalizacja ujawniających się konfliktów przestrzennych, społecznych i ekonomicznych na terenie obszaru poprzez aktywne uczestnictwo w mediacjach pomiędzy stronami konfliktów;
 - konsultowanie i optymalizacja decyzji lokalizacyjnych uwzględniających kryteria ilościowe i jakościowe projektowanych przedsięwzięć inwestycyjnych;
 - monitorowanie zmian i procesów przestrzennych, społeczno-ekonomicznych i gospodarczych służące usprawnianiu zarządzania na jego obszarze.

Dokumenty miasta Krakowa

Należy zwrócić uwagę na to, że główne dokumenty strategiczne miasta tj. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa (SUiKZP) oraz Strategii Rozwoju Krakowa (SRK) są obecnie w trakcie aktualizacji. Sytuacja taka winna być traktowana, jako szczególny walor umożliwiający koordynację, zarówno wzajemną tych dokumentów, jak i koordynację ich celów strategicznych z Strategią ZIT a tym samym zapewnienie ich możliwie pełnej wzajemnej zgodności. Koordynacja ta, jest zapewniona w trybie bieżących prac i konsultacji pomiędzy zespołami projektowymi i

dotyczy ona: obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego oraz strategicznych projektów miejskich i metropolitalnych.

Poniżej zostanie przedstawiona charakterystyka obecnie obowiązujących SUiKZP i SRK, wraz z odniesieniem do upublicznionych treści opracowywanych dokumentów.

Strategia Rozwoju Krakowa (w trakcie aktualizacji)

Zgodnie z wizją rozwoju zawartą w obowiązującej Strategii należy dążyć do tego, Kraków stał się „miastem obywatelskim, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców i zrównoważony rozwój – europejską metropolią, konkurencyjnym ośrodkiem nowoczesnej gospodarki opartej na potencjale naukowym i kulturowym”. Spełnienie wizji ma się odbywać poprzez realizację trzech zdefiniowanych celów strategicznych.

Cel strategiczny I: Kraków miastem przyjaznym rodzinie, atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu

Wg zapisów SRK Stała poprawa warunków i poziomu życia mieszkańców jest podstawową rolą dokumentu. Atrakcyjność zamieszkania ma nie tylko podnosić jakość życia i wolę rozwoju dzisiejszych krakowian i przez to wydobywać tkwiący w nich potencjał, ale ma stwarzać warunki do zatrzymywania na stałe w Krakowie absolwentów uczelni, naukowców i twórców kultury, a także przyciągać na stałe osoby zainteresowane inwestowaniem w Mieście.

W ramach celu I należy wskazać cele operacyjne, w których realizacje wpisywać się będzie Strategia ZIT:

I-1: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego – w zakresie: ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, kompleksowego uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, ograniczenie poziomu hałasu.

I-2: Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wiekowych oraz podnoszenie jej jakości – w zakresie: unowocześniania kształcenia zawodowego, w tym bazy dydaktycznej i tworzenia warunków do ściślejszej współpracy szkół zawodowych z organizacjami pracodawców, a także rozwijania możliwości kształcenia się przez całe życie.

I-5: Zapewnienie mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego – w zakresie: poprawy warunków dostępności do świadczeń zdrowotnych i zwiększenie zdolności szybkiego reagowania w stanach kryzysowych ze szczególnym uwzględnieniem nagłych stanów zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców.

I-7: Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem – poprzez angażowanie środków, zasobów i instytucji publicznych miasta w rozwiązywanie problemów grup zagrożonych wykluczeniem i ich włączenie społeczne.

Cel strategiczny II: Kraków miastem konkurencyjnej i nowoczesnej gospodarki.

Wskazywane są dwa podstawowe rynki na których Kraków powinien rywalizować: nowoczesne technologie i turystyka. Jednocześnie akcentowane znaczenie potencjału drobnej i średniej przedsiębiorczości, który jest związany nie tylko z infrastrukturą techniczną i kapitałem zagranicznym ale przede wszystkim z powszechnością przedsiębiorczości i charakterem rynku pracy. Wymagają one rozbudowanego systemu wsparcia. SRK zauważa także iż nowym obszarem rozwoju przedsiębiorczości jest formuła gospodarki społecznej. Należy tu zwrócić uwagę na zapisy następujących celów operacyjnych, powiązanych z celami ZIT:

II-1: Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju Miasta i ładu przestrzennego – w zakresie kształtowania ładu

przestrzennego, a także tworzenia ofert lokalizacyjnych dla inwestycji kapitału wewnętrznego i zagranicznego.

II-2: Poprawa dostępności komunikacyjnej – w takich aspektach jak: powiązanie systemu transportowego miasta z układem regionalnym, krajowym i europejskim, w tym sieciami TEN-T, rozwój miejskiego transportu zbiorowego oraz poprawa standardu usług komunikacji publicznej i zwiększenie jej roli w celu podniesienia konkurencyjności tej formy transportu w stosunku do komunikacji indywidualnej, realizacja zadań inwestycyjnych zapewniających właściwe skomunikowanie terenów rozwojowych.

II-3: Rozwój infrastruktury technicznej – w odniesieniu do rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i sieci ciepłowniczych.

II -4: Rozwój sektora małej i średniej przedsiębiorczości – poprzez inwestycje skierowane od podmiotów z sektora MŚP – w tym inkubatory i strefy aktywności gospodarczej.

II-5: Wzmacnianie konkurencyjności rynku pracy – poprzez tworzeniu warunków rozwoju inwestycji i powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz zachęcaniu pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy, jak również podnoszenie dostępności wykwalifikowanej siły roboczej i kadry menedżerskiej (tj. pracowników o wyższym lub specjalistycznym wykształceniu).

II -6: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta - poprzez poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz odnowę przestrzeni miasta i sąsiednich gmin

Cel strategiczny III: Kraków europejską metropolią o ważnych funkcjach nauki, kultury i sportu

Wskazuje się, iż Kraków powinien ofensywnie wykorzystywać swoje główne atuty: znakomitą i stosunkowo tanią kadre, atrakcyjne zabytki, dostępność komunikacyjną do tworzenia odpowiedniej polityki wykorzystania zaplecza naukowo - badawczego, tworzenia sieci powiązań nauki i przemysłu, integracji nauki, przemysłu i kultury. Realizowane powinno to być poprzez rozwój funkcji metropolitalnych miasta. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na następujące zapisy priorytetów SRK powiązane ze Strategią ZIT:

III-1: Poprawa warunków funkcjonowania krakowskiego ośrodka naukowego – SRK nadaje bardzo wysoką rangę potencjałowi krakowskiego ośrodka naukowego – podobnie jak Strategia ZIT zakłada, iż jest on podstawą rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego.

III-2: Wspieranie instytucji współpracy nauki z gospodarką – poprzez tworzenie warunków do powstania sieci współpracy pomiędzy instytucjami nauki i przedsiębiorczością, w tym zapewnienie odpowiedniej bazy technicznej do rozwoju sektora wysokich technologii. SRK akcentuje, iż warunkiem rozwoju gospodarki jest jej innowacyjność, zdolność wdrażania nowych technologii, przenoszenie wiedzy (know-how), wdrażanie nowych rozwiązań.

III-5: Tworzenie warunków dla lokalizacji central i przedstawicielstw organizacji krajowych i międzynarodowych – wg SRK podstawą do lokalizowania tych instytucji będą dogodne warunki przestrzenne - w tym oferty lokalowe i gruntowe i dostępność komunikacyjna, gospodarcze (sieć współpracy pomiędzy władzami, instytucjami nauki i biznesu, rozwinięty sektor wysokich technologii, konkurencyjny rynek pracy), a zwłaszcza społeczne (bogata oferta kulturalna, wysoka jakość kształcenia). Strategia ZIT wpisuje się zatem w tworzenie koniecznych warunków dla lokalizowania międzynarodowych instytucji gospodarczych w KrOF

Warto także zauważyć, iż SRK, uchwalona w 2005 r., a zatem przygotowana blisko dekadę temu, już wówczas zauważała konieczność nawiązania współpracy z gminami strefy

podmiejskiej. W Diagnozie strategicznej zapisano: *Proponuje się więc nawiązanie bilateralnych i wielostronnych porozumień z sąsiadującymi powiatami i gminami, mających zapewnić wielostronną współpracę, w tym w zakresie przedsięwzięć dotyczących budowy i eksploatacji systemów infrastruktury komunalnej. Docelowo należy dążyć do stworzenia strukturalno - organizacyjnych form współpracy jednostek gminnych i powiatowych objętych Krakowskim Obszarem Metropolitalnym, a w tych ramach Strefą Podmiejską Krakowa, określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.*

Obecnie, do prac nad aktualizacją SRK został w pełnijszy sposób wprowadzony wymiar metropolitalny – nie tylko w zakresie funkcji metropolitalnych i globalizacji, ale także w ujęciu terytorialnym, w odniesieniu do powiązań między Krakowem a gminami KOM/KrOF. Wyrazem tego jest umiejscowienie, pośród pięciu zagadnień wokół których prowadzone są prace nad aktualizacją obszaru strategicznego D - Inteligentna /nowoczesna metropolia. Należy też zauważyć iż konieczność uwzględnienia metropolitalnego (terytorialnego) wymiaru rozwoju miasta, była jedną z przesłanek podjęcia aktualizacji SRK. W procesie aktualizacji biorą udział przedstawiciele gmin strefy podmiejskiej Krakowa.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa (w trakcie aktualizacji)

Obowiązującym dokumentem Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa jest jego wersja przyjęta przez Radę Miasta Krakowa w dniu 16 kwietnia 2003 r. Ze względu na jego częściową nieaktualność potwierdzoną przez Radę podjęta została uchwała w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium. Procedura zmiany Studium znajduje się na zaawansowanym etapie, tj. zostało ono przekazane do uchwalenia przez Radę Miasta.

Celami rozwoju przestrzennego, zapisanymi w obowiązującym SUIKZP są *Wzrost konkurencyjności i atrakcyjności Miasta jako europejskiego ośrodka kultury, nauki i sztuki, turystyki, nowoczesnych technologii, a także stolicy regionu oraz Poprawa komfortu życia w Mieście.*

W zakresie kierunków kształtowania struktury przestrzennej miasta SUIKZP przewiduje dążenie do:

- racjonalnego wykorzystania przestrzeni miasta, polegającego na intensyfikacji zainwestowania z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców,
- uczynienia struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta ukierunkowanego na wzrost jego atrakcyjności i podniesienia jakości przestrzeni publicznych,
- dekoncentracji usług w celu zapewnienia lepszego do nich dostępu mieszkańcom.

Wśród głównych kierunków rozwoju przestrzennego, zapisanych w SUIKZP Krakowa został uwzględniony rozwój funkcji metropolitalnych. Do najważniejszych kierunków działań w tym zakresie zaliczono:

- wspieranie rozwoju wyższych uczelni i ośrodków naukowych w powiązaniu z ośrodkami
- wysokich i czystych technologii,
- wspieranie rozwoju instytucji kultury,
- wspieranie rozwoju turystyki oraz bazy rekreacyjnej i uzdrowiskowej,
- wspieranie rozwoju funkcji administracyjnych oraz funkcji gospodarczo-finansowych,
- pozyskiwanie inwestorów i realizacja inwestycji o znaczeniu metropolitalnym

W odniesieniu do polityki transportowej miasta SUIKZP rekomenduje opcję o umiarkowanych ograniczeniach, która oznacza nieznaczne - w stosunku do stanu istniejącego - zmniejszenie średniego dla miasta udziału ruchu samochodowego w podróżach (udział w podróżach: samochodów 30-35 %, komunikacja zbiorowa 65-70%), jednakże przy wyraźnym jego zmniejszeniu w Śródmieściu. Jednocześnie autorzy dokumentu zauważają iż powinien być to etap przejściowy, a dążeniem miasta powinna być opcja o znacznych ograniczeniach dla transportu indywidualnego (wysoki udział ruchu niezmotoryzowanego - ok. 40%, udział samochodu w podróżach rzędu 20%, bardzo duże ograniczenia ruchu w śródmieściu, mała użyteczność samochodu), którą można już nazwać zgodną z ekorozwojem.

Wśród obszarów kluczowych dla rozwoju gospodarczego miasta zostały wymienione tereny Centrum Administracyjnego HTS, jako obszar, który stanowić będzie w przyszłości nowe wielofunkcyjne centrum usługowo-administracyjne aktywizujące wschodnią część miasta. Obszar ten wymaga przede wszystkim przebudowy i działań rewitalizacyjnych, opartych o kompleksową koncepcję funkcjonalno-przestrzennego zagospodarowania obiektów i terenów.

Projekt zmiany SUIKP przekazany do uchwalenia znacznie silniej akcentuje metropolitalny wymiar rozwoju przestrzennego Krakowa, zawierając **Wizję rozwoju przestrzennego – metropolia zrównoważona i policentryczna.**

Krakowski Obszar Metropolitalny, rozumiany jest jako Kraków oraz układ otaczających 40 gmin z 9 powiatów- ukształtowana historycznie szeroka przestrzeń społeczno-gospodarcza, wzmacniająca potencjał Krakowa i uelastyczniająca jego ofertę jako unikalnego miejsca do zamieszkania i pobytu. Intencją dokumentu zmiany Studium jest stymulowanie planistycznego otwarcia Krakowa na jego bezpośrednie otoczenie oraz przekazanie oczekiwań względem przestrzeni otaczającej Miasto, tak żeby całość stanowiła spójny funkcjonalnie organizm zdolny poprzez harmonię do efektywnego współistnienia i rozwoju.

W systemie transportu zbiorowego - komunikacji wewnętrznej SUIKZP wyróżnia:

- podsystem komunikacji kolejowej (Szybka Kolej Aglomeracyjna) – założono rozbudowę istniejącej infrastruktury kolejowej, w tym nowych przystanków i stacji,
- podsystem komunikacji metra – założono możliwość realizacji metra, jako docelowego podstawowego środka transportu, przewidziano możliwość obsługi Miasta trzema liniami, których proponowany przebieg linii wynika z przyjętych kryteriów funkcjonalno-ruchowych
- podsystem komunikacji tramwajowej – założono utrzymanie wszystkich istniejących linii tramwajowych i przekształcenie ich w linie tramwaju szybkiego. Ponadto, dla uzupełnienia systemu SKA-metro-tramwaj i objęcia komunikacją szynową wszystkich intensywnie zagospodarowanych obszarów Miasta, wskazano realizację
- nowych tras.
- podsystem komunikacji autobusowej – pełnić będzie ważną rolę w obszarach ekstensywnie zagospodarowanych jako jedyny podsystem komunikacji, oraz rolę uzupełniającą w obszarach obsługiwanych komunikacją szynową.
- podsystem komunikacji wodnej na Wiśle – założono utrzymanie linii tramwaju wodnego, przedłużonego do Bielania i portu rzeczny Kujawy, a dla potrzeb ruchu turystycznego i rekreacyjnego - port jachtowy Rybitwy.

W systemie transportu indywidualnego - komunikacji drogowej przyjmuje się m.in.:

- utrzymanie dotychczasowych założeń konstrukcji docelowego układu sieci ulic tj. modelu obwodnicowego, z elementami połączeń średnicowych,

- lokalizację parkingów działających w systemie Park and Ride (P&R), pełniących funkcję integracji systemu drogowego z systemem komunikacji zbiorowej. Ich funkcjonowanie oparte jest o integrację z tramwajem, szybką kolej aglomeracyjną lub przyszłym metrem,
- rozwój systemu rowerowego, z założeniem zwiększania udziału tego środka transportu, budowy magistralnych połączeń rowerowych – międzydzielnicowych i zewnętrznych.

Wśród obszarów problemowych Krakowa znaczenie kluczowe będą miały obszary określane jako „strategiczne obszary problemowe”. Zostały wyznaczone a także wstępnie zarysowano skalę, zasięg i charakter funkcjonalny strategicznych projektów miejskich (określenie to oznacza zbiór/pakiet skonfigurowanych projektów inwestycyjnych podejmowanych celem uzyskania zmian w zagospodarowaniu przestrzennym obszaru). Potwierdzenie statusu projektu jako projektu strategicznego następuje w Strategii Rozwoju Miasta. Określono cztery Projekty Strategiczne Miasta Krakowa:

- „Balice” - pakiet projektów o charakterze metropolitalnym,
- „Park Rzeki Wisły” - przebudowa / rewitalizacja terenów nadbrzeżnych rzeki Wisły,
- „Płaszów-Rybitwy” - wdrażanie m.in. projektów zmian strukturalnych terenów poprzemysłowych i pokolejowych, przekształcających dotychczasowe ekstensywne użytkowanie w kierunku funkcji komercyjnych, biurowych, przemysłu wysokich technologii i innych,
- **„Kraków - Nowa Huta Przyszłości” (na bazie wyników konkursu „Kraków – Nowa Huta Przyszłości” oraz założeń Miejskiego Programu Rewitalizacji dla obszaru nr VII) - kompleksowa rewitalizacja obszarów poprzemysłowych stworzona zostanie największą rezerwą terenów inwestycyjnych Miasta, obszar ten stanie się przyciągającą biznes przestrzenią miejską.**

Miejski Program Rewitalizacji Krakowa (w trakcie aktualizacji)

Procesy rewitalizacji zapisane w dokumentach programowych – Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa (MPR) i w trzech Lokalnych Programach Rewitalizacji (LPR Zabłocia, Starego Miasta i „starej” Nowej Huty) - obejmują złożone problemy społeczne i środowiskowe (w szerokim rozumieniu tego słowa), ściśle powiązane z ideą zrównoważonego i trwałego rozwoju miasta, przy zachowaniu kierunków i zasad przedstawionych w tych dokumentach.

Dotychczas obowiązujący MPR w rozdziale „Zespoły i obszary rewitalizacji” wyznaczył, opisał i scharakteryzował obszary kryzysowe w granicach całego miasta.

W aktualizowanym MPR w celu powtórnego ich przebadania przeprowadzono analizy w skali całego miasta, uwzględniając określone kryteria:

- a) wysoki poziom bezrobocia mieszkańców,
- b) wysoki poziom ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,
- c) wysoki poziom przestępczości,
- d) niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- e) niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- f) wysoki poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków,
- g) wysoki poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

- przy czym obszary zdegradowane zdefiniowano jako charakteryzujące się łącznie co najmniej trzema z wyżej wymienionych kryteriów, uznając kryteria dotyczące

społeczności za priorytetowe. Analizy kryteriów dokonano w odniesieniu do średniej krajowej, a także uwzględniając stan w największych pięciu miastach w Polsce w ostatnich pięciu – sześciu latach.

Aktualizowany MPR akceptuje dotychczas wyznaczone zasadnicze dla Krakowa kierunki rewitalizacji, a są nimi:

- 1) dostosowanie warunków życiowych i mieszkaniowych społeczeństwa lokalnego do współczesnych standardów,
- 2) wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej i tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy,
- 3) zachowanie i rewitalizacja budynków i obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych,
- 4) podniesienie walorów przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów,
- 5) poprawa sytuacji ekologicznej oraz modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej.

Zaktualizowany MPR Krakowa będzie powiązany (spójny w kluczowych obszarach) przede wszystkim z równolegle przygotowywaną Strategią Rozwoju Krakowa, a także z projektem „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa”, co nastąpi w taki sposób, aby zapewnić porównywalność tych dokumentów na różnych poziomach zarządzania rozwojem.

Jednym z zagadnień potencjalnie wymagających szczególnej uwagi w ramach formułowania celów do interwencji w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, które tematycznie należą do szeroko rozumianych zadań rewitalizacji Miasta, będzie grupa projektów związanych z „Zespołem VIII MPR”, w którym znajduje się planowana inwestycja pod nazwą: „Kraków-Nowa Huta Przyszłości”.

Dokumenty gmin KrOF

Zestawienie dokumentów strategicznych Gmin strefy podmiejskiej KrOF przedstawiono poniżej w układzie tabelarycznym. Warto zauważyć, iż strategię rozwoju ośrodków z strefy podmiejskiej akcentują sąsiedztwo Krakowa jako jedno z głównych uwarunkowań strategicznych rozwoju.

Lp.	Nazwa JST	Nazwa dokumentu	Adres internetowy
1.	Gmina Biskupice	Strategia Rozwoju Gminy Biskupice	http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/gminy/root_Biskupice/podmiotowe/Strategia/Dokumenty/
2.	Gmina Czernichów	Strategii Rozwoju Gminy Czernichów	http://bip.malopolska.pl/ugczernichow/Article/id.174196.html
3.	Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce	Strategia Rozwoju Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce w latach 2011-2014	http://www.igwa.pl/pdf/strategia_11.pdf
4.	Miasto i Gmina Niepołomice	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice	http://wspolny.niepolomice.eu/dokumenty_na_strone/strategia_rozwoju_miasta_gminy_niepolomice.pdf
5.	Miasto i Gminy Skawina	Strategia Rozwoju Gminy Skawina na lata 2003-2013	http://www.um.skawina.net/index.php?option=34&cat_id=60&menu_id=187&page=3

Lp.	Nazwa JST	Nazwa dokumentu	Adres internetowy
6.	Miasto i Gmina Świątniki Górne	Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2015 Blisko Krakowa dla obszaru gmin: Czernichów, Mogilany, Skawina, Świątniki Górne	http://www.bliskokrakowa.pl/uploads/COMMON/pliki-pdf/LSR_tekst%20jednolity%20z%2030-01-2013.pdf
7.	Gmina Kocmyrzów-Luborzyca	Strategia Rozwoju Gminy Kocmyrzów-Luborzyca na lata 2008-2015	http://kocmyrzow-luborzyca.ug.gov.pl/images/rozwoj-i-promocja/strategiagminy2008_2015.pdf
		Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Tytuł projektu: "Korona Północnego Krakowa – Nowe wyzwania rozwojowe gmin wiejskich w obszarze metropolitalnym" Obszar projektu - gminy: Igołomia – Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki	http://kocmyrzow-luborzyca.ug.gov.pl/images/rozwoj-i-promocja/strategia_gm.in.pdf
8.	Gmina Liszki	Strategia Rozwoju Gminy Liszki na lata 2008-2013	http://www.liszki.pl/pdfy/strategiaRozwojuGminyLiszki.pdf
9.	Gmina Michałowice	Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2006-2013	http://www.michalowice.malopolska.pl/gmina.php?rodzaj=4&id=74
10.	Gmina Mogilany	Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mogilany 2013	http://mogilany.pl/files/6/file/2013/GAR_O/SUIKZP_Mogilany_tekst_28_01_13%20poprawione(1).pdf
		Strategia Rozwoju Gminy Mogilany na lata 2006-2013	http://www.wrotamalopolski.pl/NR/rdonlryres/F431F6BD-BC37-4FD5-8148-321817D574CE/176387/278.pdf
11.	Gmina Wieliczka	Strategia Rozwoju Gminy Wieliczka na lata 2007-2015	http://img.iap.pl/s/80/205244/Edytor/File/Wieliczka_strategia_A4_3.pdf
12.	Gmina Wielka Wieś	Strategia Rozwoju Gminy Wielka Wieś na lata 2007-2015	http://www.wrotamalopolski.pl/NR/rdonlryres/EB5B7B8B-AD1C-422B-840B-715A1380C132/336001/StrategiaRozwojuGminyWielkaWiesnalata20072015.pdf
13.	Gmina Zabierzów	Strategia Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007-2013	http://www.wrotamalopolski.pl/NR/rdonlryres/9EFB9FCF-48F2-48D2-865D-615A926BBE21/384647/Strategiafull.pdf
14.	Gmina Zielonki	Strategia Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2010-2020	http://zielonki.pl/images/stories/food/zalacznik_do_urg_58_10.pdf

Źródło: Opracowanie własne

III. Obszar wsparcia Strategii ZIT

Krakowski Obszar Funkcjonalny został zidentyfikowany w projekcie MRPO jako delimitacja interwencji w formule ZIT w ramach zintegrowanego podejścia terytorialnego. Podejście to ma na celu wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych i likwidację barier w rozwoju obszaru funkcjonalnego Krakowa. Podjęcie takiej interwencji powinno wpisać się w określone cele tematyczne i priorytety inwestycyjne MRPO. Zgodnie z polityką krajową, miasto wojewódzkie i jego obszar funkcjonalny – Metropolia Krakowska stanowią jeden z tzw. Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), zdefiniowanych w KSRR. Zgodnie z projektem MRPO, podstawowym instrumentem wsparcia OSI będzie udzielanie dotacji na wdrażanie działań w KrOF. W MRPO podkreśla się, że Krakowski Obszar Funkcjonalny charakteryzuje się największą zdolnością do kreowania wzrostu gospodarczego w regionie, z uwagi na swoje walory ekonomiczne i społeczne (wysoki dostęp do szerokiego spektrum usług publicznych, wysokie zarobki, niski poziom bezrobocia, bardzo dobra dostępność komunikacyjna) i jest magnesem przyciągającym zasoby ludzkie z innych obszarów województwa. Interwencja planowana w ramach Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wdrażana będzie za pomocą Zintegrowanej inwestycji terytorialnej (ZIT), narzędzia, które pozwala na implementację programu operacyjnego w sposób przekrojowy oraz umożliwia finansowanie inwestycji z różnych osi priorytetowych programu operacyjnego.

Interwencja w ramach zintegrowanej inwestycji terytorialnej będzie realizowana na terenie obszaru o intensywnych powiązaniach funkcjonalnych pomiędzy Krakowem i otaczającymi go gminami: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki. Jest to obszar wydzielony z subregionu: Krakowski Obszar Metropolitalny - Metropolia Krakowska. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule ZIT.

Mapę przedstawiającą Krakowski Obszar Funkcjonalny przedstawia Rysunek 1 na stronie 39.

IV. Diagnoza obszaru wsparcia

Pozycja KrOF na tle innych obszarów metropolitalnych – główne potencjały i deficyty rozwojowe

Demografia

Liczba ludności KrOF w końcu 2013 r. wynosiła 1,03 mln (Tabela 1). Obszar KrOF cechuje się znaczną dodatnią dynamiką ludności. W ciągu dekady liczba jego mieszkańców wzrosła o ponad 37 tys. (104% w stosunku do 2003 r.), przy czym na ów wzrost składa się niemal w całości przyrost liczby ludności w gminach okalających Kraków, przy niewielkim wzroście liczby mieszkańców miasta rdzeniowego. Strefa podmiejska KrOF to przede wszystkim obszary (pod względem administracyjnym) wiejskie. Cztery miasta w strefie podmiejskiej (Świątniki, Skawina, Niepołomice i Wieliczka) stanowią łącznie 21% jej ludności (22% w 2008 r.). Obszary wsi podmiejskich charakteryzują się też zdecydowanie największą dynamiką wzrostu ludności (116%). Decyduje to także o rodzaju i skutkach procesów osadniczych w KrOF, o czym traktować będzie dalsza część opracowania. Analizując procesy demograficzne w KrOF warto zauważyć iż pozytywną zmianę liczby ludności notuje także całe województwo małopolskie

Tabela 1. Ludność KRoF

Jednostka terytorialna	Liczba ludności			Zmiana liczby ludności	
	2003	2008	2013	ogółem	2003=100
KrOF, w tym:	996 529	1 006 974	1 034 142	37 613	103,8
Kraków	757 685	754 624	758 992	1 307	100,2
strefa podmiejska	238 844	252 350	275 150	36 306	115,2
miasta w strefie podmiejskiej	52 568	54 533	58 794	6 226	111,8
wieś	186 276	197 817	216 356	30 080	116,1
województwo małopolskie	3 252 949	3 287 136	3 360 581	107 632	103,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dynamika wzrostu liczby ludności nie była równomierna w gminach KrOF (Rysunek 1) – można wyróżnić dwa obszary o największej dynamice wzrostu ludności. Największą dynamiką ludności cechowały się gminy na północ od Krakowa – Zielonki i Michałowice – w obu przypadkach liczba ludności zwiększyła się o ok. 1/3. Bardzo dużą dynamiką cechowała się także sąsiednia gmina Wielka Wieś (przyrost o 21%). Warto zauważyć, iż są to tereny należące do najsłabiej skomunikowanych, zarówno transportem publicznym jak i drogowo w skali aglomeracji krakowskiej. Drugim obszarem o największej dynamice przyrostu ludności jest pas położony na południowym-wschodzie KrOF obejmujący miejsko-wiejskie gminy powiatu wielickiego – Niepołomice i Wieliczka oraz położone na południe od Krakowa – Mogilany.

Rysunek 1. Zmiana liczby ludności w gminach KrOF pomiędzy 2003 i 2013 r.

Istotne jest także określenie czy na zmianę liczby ludności w KrOF wpływ ma przyrost naturalny, czy migracje (Tabela 2). Wskaźnik przyrostu naturalnego dla obszaru funkcjonalnego jako całości jest wciąż niski. Odpowiada za to przede wszystkim sytuacja w samym Krakowie, gdzie wskaźnik nieznacznie przekracza 0. Natomiast w strefie podmiejskiej, zwłaszcza w miastach w niej położonych, wskaźnik przyrostu naturalnego jest wyższy niż w regionie i znacznie korzystniejszy niż wskaźnik dla Polski.

Nie ulega jednak wątpliwości iż w skali całego KrOF znacznie istotniejszym czynnikiem wzrostu liczby ludności są migracje. W latach 2008-12 liczba zameldowań w obszarze KrOF była o 18 tys. większa niż liczba wymeldowań. Pozytywnym zjawiskiem jest utrzymywanie się dodatniego salda migracji w Krakowie, jednak napływ ludności dotyczy zwłaszcza obszaru podmiejskiego, gdzie saldo migracji w ciągu pięciu lat wynosiło ponad 15,7 tys. Wskaźnik migracji na 1000 osób wynosił w 2012 r. dla KrOF 3,6, a dla strefy podmiejskiej – powyżej 10. Szczególnie wysoki jest napływ migracyjny na obszary wiejskie – co może wywoływać niekorzystne skutki z punktu widzenia zarządzania przestrzenią KrOF. W KrOF zachodzi zatem zjawisko suburbanizacji – co zostanie przybliżone w dalszej części opracowania (Tabela 2).

Tabela 2. Przyrost naturalny i saldo migracji w KrOF

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 osób			saldo migracji na 1000 osób		
	2003	2008	2013	2003	2008	2012
KrOF, w tym	-0,9	0,9	0,7	3,7	2,5	3,6
Kraków	-1,2	0,6	0,3	1,5	-0,1	1,0
strefa podmiejska	0,0	2,0	2,0	10,4	10,4	10,9
miasta w strefie podmiejskiej	0,3	2,5	2,4	5,2	7,8	8,3
wieś	-0,1	1,8	1,9	11,9	11,1	11,6
województwo małopolskie	1,0	2,2	1,2	1,1	0,7	1,1
Polska	-0,4	0,9	-0,5	-0,4	-0,4	-0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura wiekowa KrOF na tle kraju, a zwłaszcza regionu jest mniej korzystna (Tabela 3). Przyczynia się do tego głównie wysoki odsetek osób starszych w Krakowie (choć warto zauważyć iż odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Krakowie jest najniższy spośród ośrodków metropolitalnych). Strefa podmiejska, zarówno miasta jak i obszary wiejskie charakteryzują się młodszą strukturą wiekową niż przeciętna w Polsce (Tabela 3). Istotnym problemem dla polityki publicznej są procesy starzenia się społeczeństwa. W ostatniej dekadzie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się w KrOF o 3 pkt%, a jednocześnie udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmalał o blisko 2 pkt%. Jeszcze szybciej proces starzenia się społeczeństwa zachodzi w samym Krakowie, gdzie udział najstarszej grupy ekonomicznej wzrósł z niespełna 17 do 21%. Proces ten zachodzi także na terenie strefy podmiejskiej aglomeracji – choć jest tam znacznie wolniejszy, zwłaszcza na terenach wiejskich.

Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

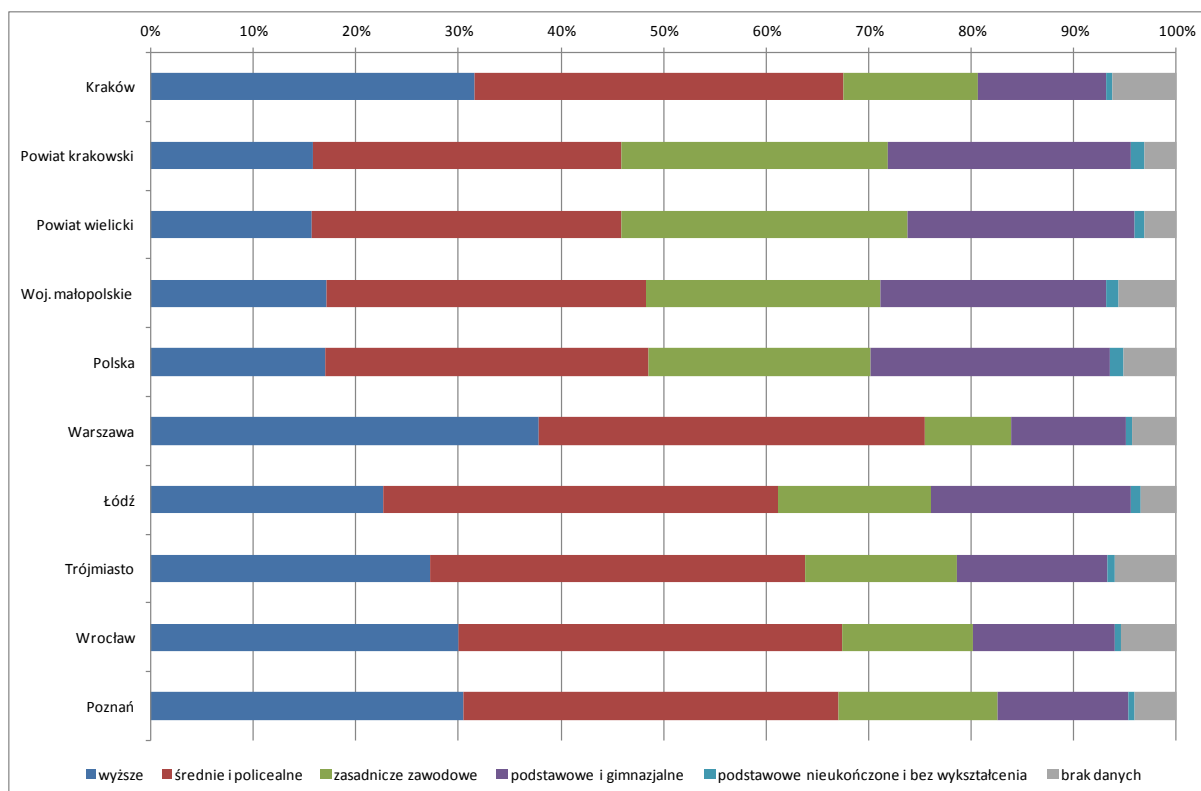
Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym			
	2003	2008	2013	2003	2008	2013	2003	2008	2013	
KrOF, w tym:	18,5	16,9	16,9	65,2	65,6	63,5	16,3	17,6	19,6	
Kraków	17,0	15,5	15,6	66,3	66,0	63,4	16,8	18,5	21,1	
strefa podmiejska	23,6	20,9	20,4	61,8	64,3	63,9	14,6	14,8	15,7	
miasta w strefie podmiejskiej	21,3	19,2	19,0	63,5	64,5	63,2	15,2	16,2	17,8	
wieś	24,2	21,4	20,8	61,3	64,2	64,1	14,5	14,4	15,1	
województwo małopolskie	23,1	20,4	19,2	61,7	63,5	63,1	15,2	16,1	17,7	
Polska	21,9	19,3	18,2	62,9	64,5	63,4	15,2	16,2	18,4	
	Warszawa	15,2	14,7	16,0	65,3	64,8	61,6	19,5	20,6	22,4
	Łódź	15,2	14,0	14,1	65,5	65,1	61,6	19,3	20,8	24,3
	Trójmiasto	17,6	16,2	15,8	65,5	64,9	62,3	16,9	18,9	21,9
	Wrocław	16,0	14,7	14,9	66,5	66,5	63,6	17,6	18,8	21,5
	Poznań	16,8	15,3	15,5	66,9	66,5	63,2	16,4	18,2	21,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja i potencjał naukowy

Kraków należy do miast o najwyższym poziomie wykształcenia w Polsce – wg NSP 2011 ok. 32% mieszkańców legitymizuje się wykształceniem wyższym, co jest drugim, po Warszawie odsetkiem w Polsce (Rysunek 2). Ok. 36 % mieszkańców miasta posiada wykształcenie średnie lub policealne, 13 % - zawodowe, a 12 % - gimnazjalne lub podstawowe. Struktura wykształcenia sąsiednich powiatów⁶ jest odmienna – przeważają osoby z wykształceniem średnim (ok. 30%) i zawodowym (26% w pow. krakowskim, 28 % - w wielickim). Stosunkowo duży, zwłaszcza w powiecie krakowskim (24%) jest odsetek osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

⁶ Brak danych dotyczących gmin

Rysunek 2. Struktura wykształcenia ludności wg NSP 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do najistotniejszych uwarunkowań rozwoju KrOF należy potencjał jego instytucji naukowo badawczych, a także edukacyjnych – zarówno szkolnictwa ponadgimnazjalnego, zwłaszcza zawodowego jak i szkół wyższych.

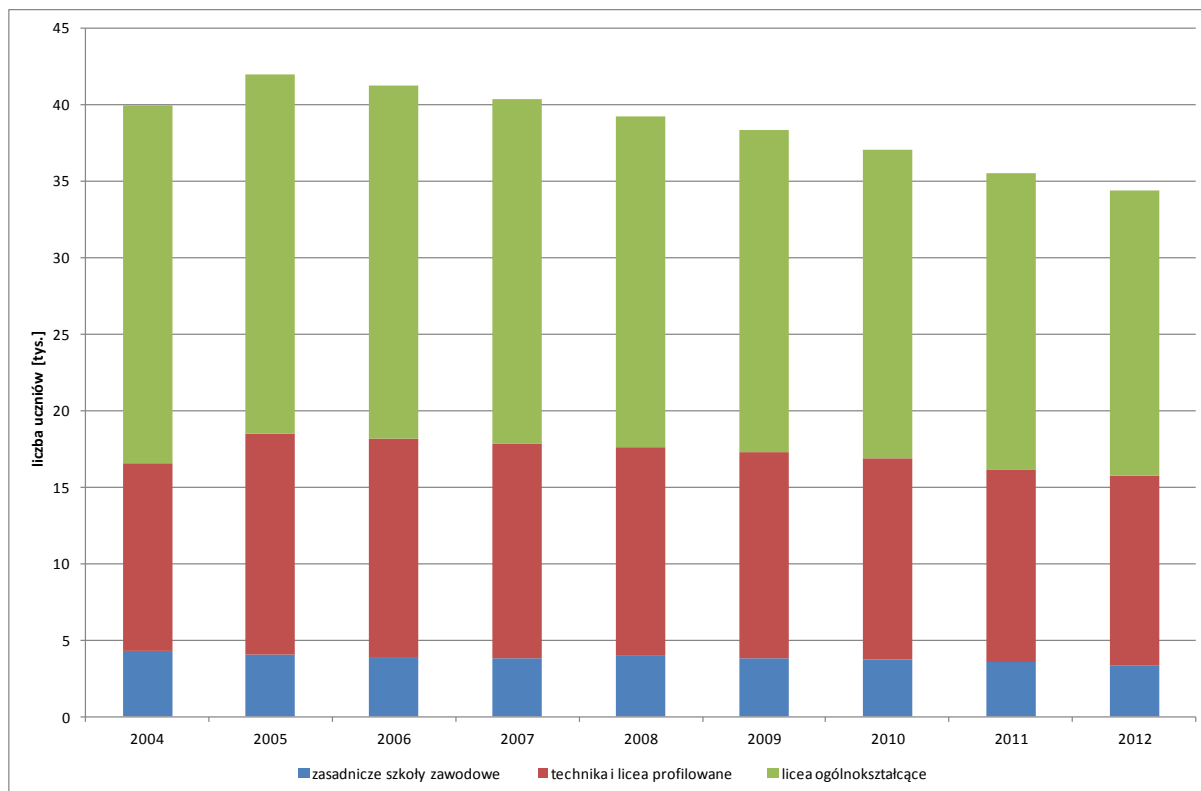
W 2012 r. na obszarze KrOF funkcjonowały 122 szkoły ponadgimnazjalne, w których uczyło się ponad 34 tys. młodzieży, z czego 18,6 tys. w liceach ogólnokształcących, a blisko 17 tys. – w szkołach zawodowych.

Tabela 4. Szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży (bez specjalnych) w 2012 r.

Rodzaj szkoły	KrOF		Kraków	
	szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
Licea ogólnokształcące dla młodzieży	57	18 631	50	16 957
Szkoły zawodowe dla młodzieży, w tym:	65	15 717	54	13 355
Technika	32	12 076	27	10 478
Licea profilowane	8	334	6	227
Zasadnicze szkoły zawodowe	25	3307	21	2650
Ogółem	122	34348	104	30312

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obserwowane zmiany demograficzne i spadek liczby młodzieży w wieku 16-18 lat powodują, iż od 2005 roku spada liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych w KrOF (Rysunek 3), przy czym spadek ten dotknął zarówno szkoły krakowskie jak i działające w strefie podmiejskiej. Prognoza demograficzna GUS przewiduje, że najbliższych latach (tj. do 2020 roku) należy spodziewać się utrzymującego się niżu demograficznego w szkolnictwie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.

Rysunek 3. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych w KrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warto przy tym zauważyć iż największy spadek liczby uczniów dotyczy liceów ogólnokształcących, w mniejszym stopniu szkół zawodowych – techników a zwłaszcza zasadniczych szkół zawodowych. Można zatem zaobserwować większe zainteresowanie młodzieży szkolnictwem zawodowym. O ile w 2004 r. odsetek uczniów w tego typu szkołach wynosił 41,5%, a w samym Krakowie – 40%, to w 2012 r. wzrósł do 46% w KrOF i 44% w Krakowie. Zjawisko to wpisuje się w ogólnopolskie tendencje – we wszystkich największych miastach w Polsce w analizowanym okresie nastąpił wzrost odsetka uczniów szkół zawodowych (największy w Łodzi i Warszawie, odpowiednio o 9 i 8 pkt%). Świadczy to o potrzebie inwestowania w szkolnictwo zawodowe i podnoszenie kompetencji absolwentów tego typu szkół w obszarze ZIT i dostosowywania profili kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Badanie zawodów deficytowych w skali regionu i powiatów prowadzi Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji. Zawody o największym deficycie w Krakowie i sąsiednich powiatach zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Zawody deficytowe w 2014 r. (prognoza)

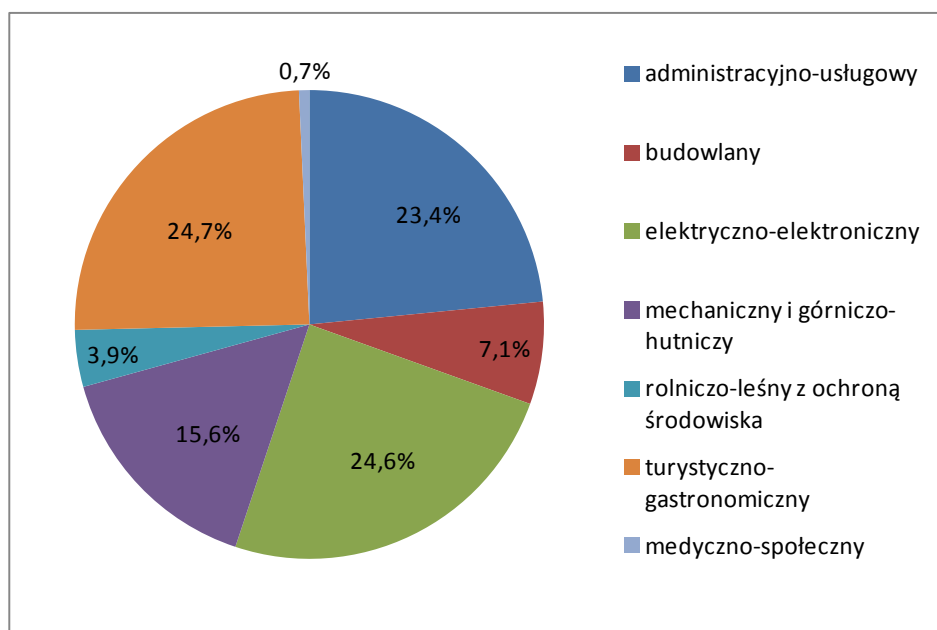
Kraków	Powiat krakowski	Powiat wielicki
Administratorzy systemów komputerowych	Agenci ubezpieczeniowi	Diagności samochodowi
Analitycy i operatorzy systemów teleinformatycznych	Ankieterzy, teleankieterzy i telemarketerzy	Graficy komputerowi
Dekarze i blacharze budowlani	Betoniarze i zbrojarze	Instruktorzy rytmiki i tańca
Diagności samochodowi	Brukarze	Kelnerzy i barmani
Inżynierowie automatyki i robotyki	Cieśle i stolarze budowlani	Kierownicy budowy
Inżynierowie elektrycy	Cukiernicy	Lakiernicy samochodowi
Inżynierowie mechanicy	Dekarze i blacharze budowlani	Magazynierzy
	Diagności samochodowi	Masarze
		Monterzy elektronicy

Kraków	Powiat krakowski	Powiat wielicki
Kadra kierownicza, menedżerowie Lekarze Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych Pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych Pracownicy pralni Programiści i administratorzy stron internetowych Projektanci i administratorzy baz danych Samodzielni księgowi Specjaliści ds. finansowych Specjaliści ds. zastosowań informatyki Szefowie kuchni	Fryzjerzy Hydraulicy Kamieniarze Kosmetyczki Listonosze i kurierzy Masarze Monterzy instalacji budowlanych Murarze Operatorzy koparek i zwałówek Operatorzy obrabiarek skrawających Operatorzy sprzętu do robot ziemnych Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych Piekarze Pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości Samodzielni księgowi Spawacze metodą MIG/MAG Spawacze metodą TIG Spedytorzy i logistycy Szefowie kuchni Technicy mechanicy Tynkarze	Operatorzy obrabiarek skrawających Programiści i administratorzy stron internetowych Recepcjoniści i rejestratorzy Specjaliści ds. zastosowań informatyki Specjaliści technologii żywności i żywienia Spedytorzy i logistycy Szefowie kuchni Technicy elektrycy Technicy mechanicy

Źródło: Barometr zawodów 2014, Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji

Do najczęściej wybieranych obszarów kształcenia w szkolnictwie zawodowym w Krakowie należą: turystyczno-gastronomiczny, elektryczno-elektroniczny i administracyjno-usługowy (Rysunek 4), w których łącznie kształciło się prawie $\frac{3}{4}$ uczniów. W krakowskich szkołach samorządowych w 2012 r. najwięcej uczniów kształciło się w zawodach: technik informatyk, technik elektronik, kucharz, technik ekonomista, technik hotelarstwa, technik pojazdów samochodowych, technik mechanik, mechanik pojazdów samochodowych, a także fryzjer i technik obsługi turystycznej.⁷ Wyzwaniem w zakresie edukacji zawodowej jest dostosowanie profilów kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku pracy, także przy udziale uczelni wyższych Krakowa. O potrzebach w tym zakresie świadczy fakt iż wśród najczęściej wybieranych przez uczniów zawodów znajdują się zawody o najwyższej nadwyżce wg analiz WUP w Krakowie i Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji (m.in. technik ekonomista, technik informatyk).

⁷ Oświata krakowska w roku szkolnym 2012/13. Sprawozdanie z realizacji zadań oświatowych. UMK

Rysunek 4. Obszary kształcenia w samorządowych, ogólnodostępnych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2012/2013 – odsetek uczniów w szkołach zawodowych.

Źródło: Raport o stanie miasta 2012.

Kraków⁸ jest drugim po Warszawie ośrodkiem szkolnictwa wyższego w kraju. W 2013 r. w 21 szkołach wyższych w mieście studiowało 170 tys. studentów, co stanowiło 11% wszystkich studentów szkół wyższych w Polsce. W tym samym roku mury krakowskich uczelni opuściło 47 tys. absolwentów (Tabela 6).

Tabela 6. Studenci i absolwenci szkół wyższych w 2013 r.

Jednostka terytorialna	studenci		absolwenci	
	liczba [tys.]	odsetek	liczba [tys.]	odsetek
Warszawa	255,3	16,5	64,6	14,2
Kraków	170,5	11,0	47,2	10,4
Trójmiasto	95,2	6,1	25,6	5,6
Łódź	83,5	5,4	22,6	5,0
Wrocław	125,8	8,1	34,2	7,5
Poznań	121,1	7,8	33,9	7,4
Woj. małopolskie	189,6	12,2	54,0	11,9
Polska	1 548,7	100	455,0	100

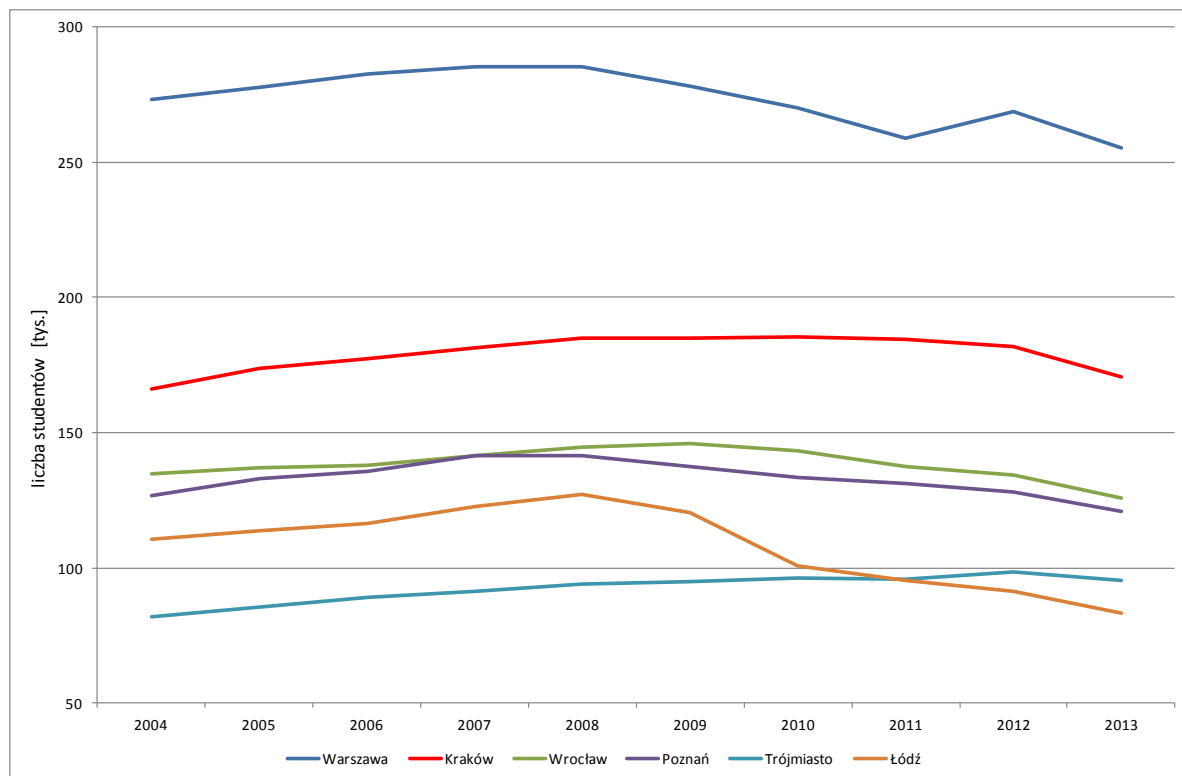
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba studentów w ciągu pięciu ostatnich lat utrzymywała się na podobnym poziomie, ok. 180 tys. Rok 2013 zaznaczył się w Krakowie, podobnie jak w większości największych ośrodków akademickich w Polsce spadkiem liczby studentów, co związane jest ze zmianami demograficznymi⁹. Spadająca liczba studentów w najbliższych latach będzie znaczącym

⁸ Wszystkie wyższe szkoły KrOF znajdują się w Krakowie.

⁹ Pewien wpływ na zmniejszenie liczby studentów może mieć także wprowadzenie odpłatności za drugi kierunek studiów na uczelniach publicznych.

wyzwaniem zarówno dla krakowskich uczelni jak i dla gospodarki Krakowa i KrOF. Rodzi to konieczność rozwijania polityki przyciągania studentów spoza obszaru ZIT, Województwa Małopolskiego, a nawet Polski. Rozwój dydaktyki szkół wyższych należy wiązać z przyciąganiem studentów z zagranicy.

Rysunek 5. Liczba studentów szkół wyższych w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Krakowskie uczelnie to także ogromny potencjał naukowy. Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelniach krakowskich w 2012 r. wynosiła 11,9 tys. (w tym 1,4 tys. z tytułem profesora), co stanowiło aż 12% ogólnej ich liczby w Polsce. W tym samym roku w Krakowie studia odbywało ponad 6,1 tys. doktorantów. Siedzibę w Krakowie mają Narodowe Centrum Nauki, Polska Akademia Umiejętności oraz oddział Polskiej Akademii Nauk, a także Węzeł Wiedzy Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (KIC InnoEnergy Poland Plus). Ponadto w Krakowie funkcjonuje szereg instytutów i ośrodków badawczo-rozwojowych. Wg danych GUS w Krakowie funkcjonowały 42 jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe, zatrudniające ponad 1,9 tys. osób. Podobną liczbę pracowników zatrudniały w 2012 r. podmioty gospodarcze prowadzące działalność badawczo-rozwojową, przy czym warto zauważyć, że w tym przypadku nastąpiło znaczący wzrost zatrudnienia w stosunku do roku wcześniejszego (por. poniższa tabela).

Tabela 7. Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej

Wyszczególnienie	Jednostki		zatrudnieni				
			ogółem		pracownicy naukowo-badawczy	technicy i pracownicy równorzędni	pozostały personel
	2011	2012	2011	2012			
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	41	48	1802	1980	1255	575	149
Instytuty naukowe PAN	11	11	998	1173	818	268	88
Instytuty badawcze	6	6	583	545	333	#	#
Inne	24	31	221	262	104	#	#
Podmioty gospodarcze	60	81	1219	1962	1758	168	37
Szkoły wyższe	14	16	b.d.	5892	5101	605	186
Ogółem	136	162	9759	9994	8245	1363	387

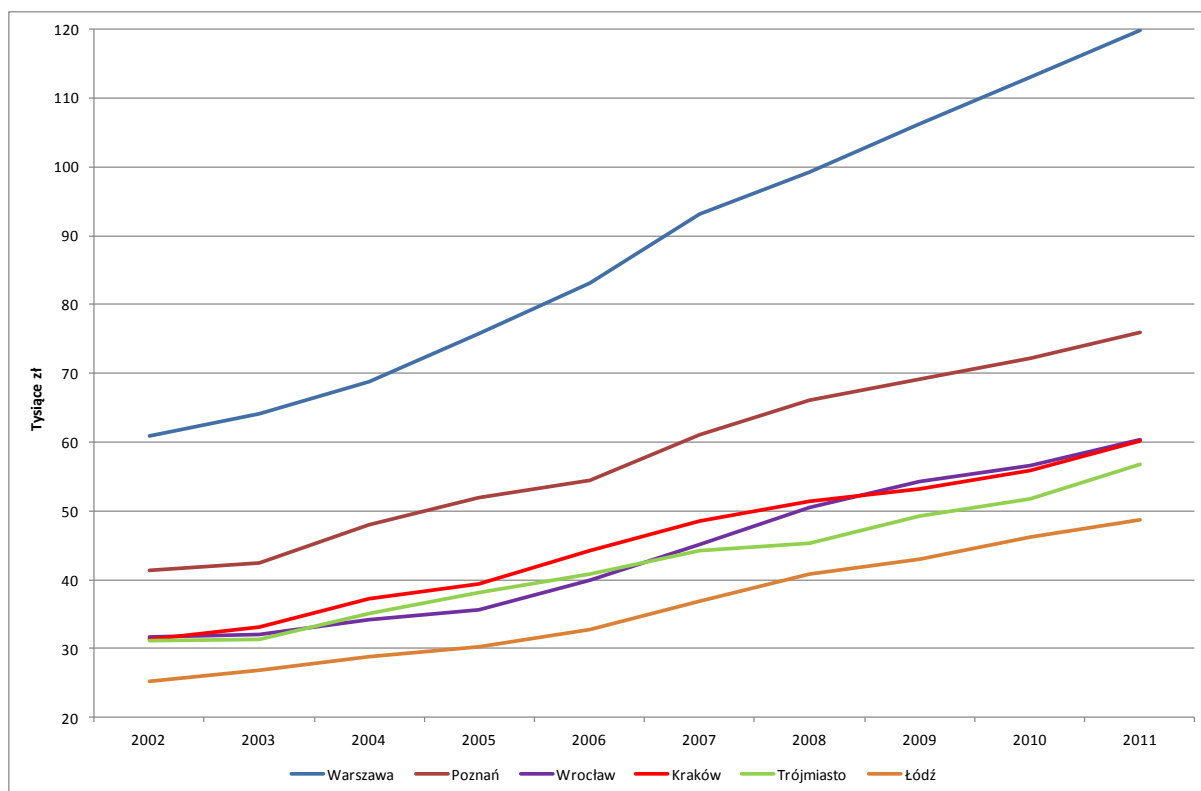
Źródło: Rocznik Statystyczny Krakowa 2013

W ocenie jakości polskich jednostek naukowych, na 37 jednostek najlepszych (kategoria A+), aż 6 znajduje się w Krakowie (UJ i AGH). W środowisku akademickim notuje się ogromny rozwój infrastruktury badawczej i dydaktycznej, związany z programami rządowymi i polityką regionalną UE. Problemem środowiska naukowego jest brak głębszej współpracy uczelni krakowskich, prowadzący m.in. do powielania zakupów aparatury badawczej, badań i kierunków studiów. Podnosi to kwestię konsolidacji szkolnictwa wyższego w Krakowie. Ponadto podobnie jak w przypadku szkół zawodowych problemem jest niewielki związek między profilami kształcenia a zapotrzebowaniem rynku pracy, zwłaszcza w zakresie dotyczącym rozwijającego się w KrOF sektora BPO/ITO oraz centrów B&R. Istnieje konieczność wypracowania odpowiedniego modelu współpracy biznesu z uczelniami, który pozwoliłby na dostosowanie programu nauczania do potrzeb rynku pracy.¹⁰

Gospodarka i rynek pracy

Kraków jest jednym z największych ośrodków gospodarczych w kraju. Produkt Krajowy Brutto podregionu statystycznego obejmującego miasto Kraków w 2011 wynosił 45,6 mld zł, co stanowiło ok. 3% PKB Polski. W Krakowie wypracowywane jest też ponad 40% PKB województwa małopolskiego. Jednym z ważniejszych wskaźników rozwoju jest PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W ostatniej dekadzie PKB na mieszkańca wzrosło w Krakowie prawie dwukrotnie, z 31,4 tys. zł w 2002 r. do 60,1 tys. zł w 2011 r. Wzrost ten był nieznacznie szybszy niż w Polsce w 2002 r. PKB/mieszkańca w Krakowie stanowiło 149% średniej dla Polski, w 2011 – 152% wskaźnika dla kraju. Porównanie dynamiki PKB/mieszcz. w największych miastach Polski przedstawiono na Rysunek 6. Kraków pod względem wysokości wskaźnika plasuje się w środku stawki – po stanowiącej klasę samą dla siebie Warszawie oraz Poznaniu i na porównywalnym poziomie w stosunku do Wrocławia. Warto tu zauważyć iż różnica w PKB/mieszkańca w Warszawie i pozostałych metropoliach, w tym w Krakowie, nie tylko nie została zniwelowana – ale w analizowanym okresie jeszcze się pogłębiła.

¹⁰ *Diagnoza stanu Krakowa w roku 2013 w obszarze "Kraków – Miasto nowoczesnej gospodarki"*, w ramach aktualizacji Strategii rozwoju Krakowa.

Rysunek 6. PKB na mieszkańca w największych miastach Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z istotnych mierników rozwoju lokalnego są dochody samorządów – przekładające się w istotny sposób na jakość realizowanych usług publicznych. KrOF – ujmowany jako całość charakteryzuje się wyższymi niż przeciętna dochodami gmin (Tabela 8), które w ciągu dekady wzrosły ponaddwukrotnie. Bliższa analiza danych dotyczących dochodów jednostek terytorialnych nasuwa jednak mniej optymistyczne wnioski na temat ich dynamiki. Dochody gmin strefy podmiejskiej (jako całości) są przeciętnie niższe niż średnia zarówno dla kraju jak i dla regionu. Co więcej, dysproporcja ta w ciągu dekady nawet się pogłębiła.

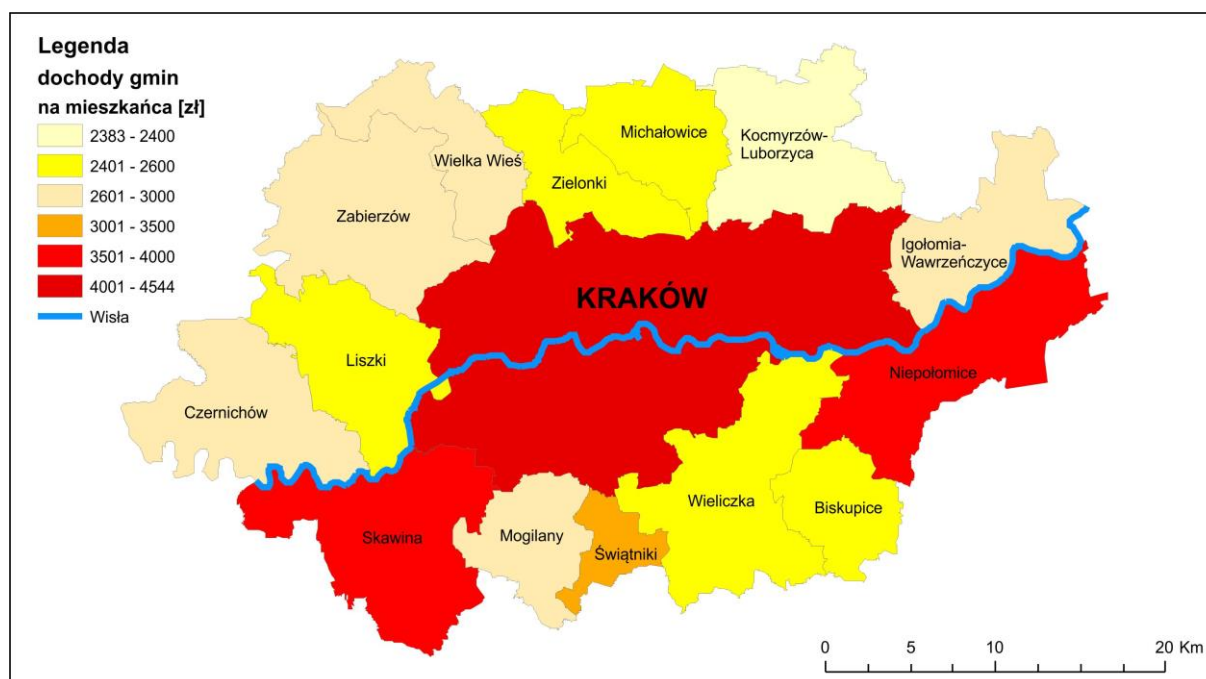
Tabela 8. Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w KrOF w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Jednostka terytorialna	zł/mieszkańca			Polska=100	
	2003	2012	2003=100	2003	2012
KrOF, w tym:	1911	4098	214,4	115,0	113,1
Kraków	2077	4544	218,8	125,0	125,4
strefa podmiejska	1386	2854	205,9	83,4	78,7
gminy miejsko-wiejskie	1445	3094	214,1	87,0	85,4
gminy wiejskie	1329	2627	197,7	80,0	72,5
województwo małopolskie	1596	3414	213,9	96,0	94,2
Polska	1662	3624	218,1	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W obrębie gmin KrOF obserwować można znaczące zróżnicowanie dochodów – od 2,3 tys. na osobę w gminie Kocmyrzów-Luborzyca, przez grupę gmin o wysokości dochodów ok. 2,5 tys. per capita (w tym jedną gminę miejsko-wiejską – Wieliczkę), po grupę gmin najbogatszych, gdzie dochody przekraczały 3 tys. zł./os (Świątniki Górne), a nawet 3,5 tys. zł

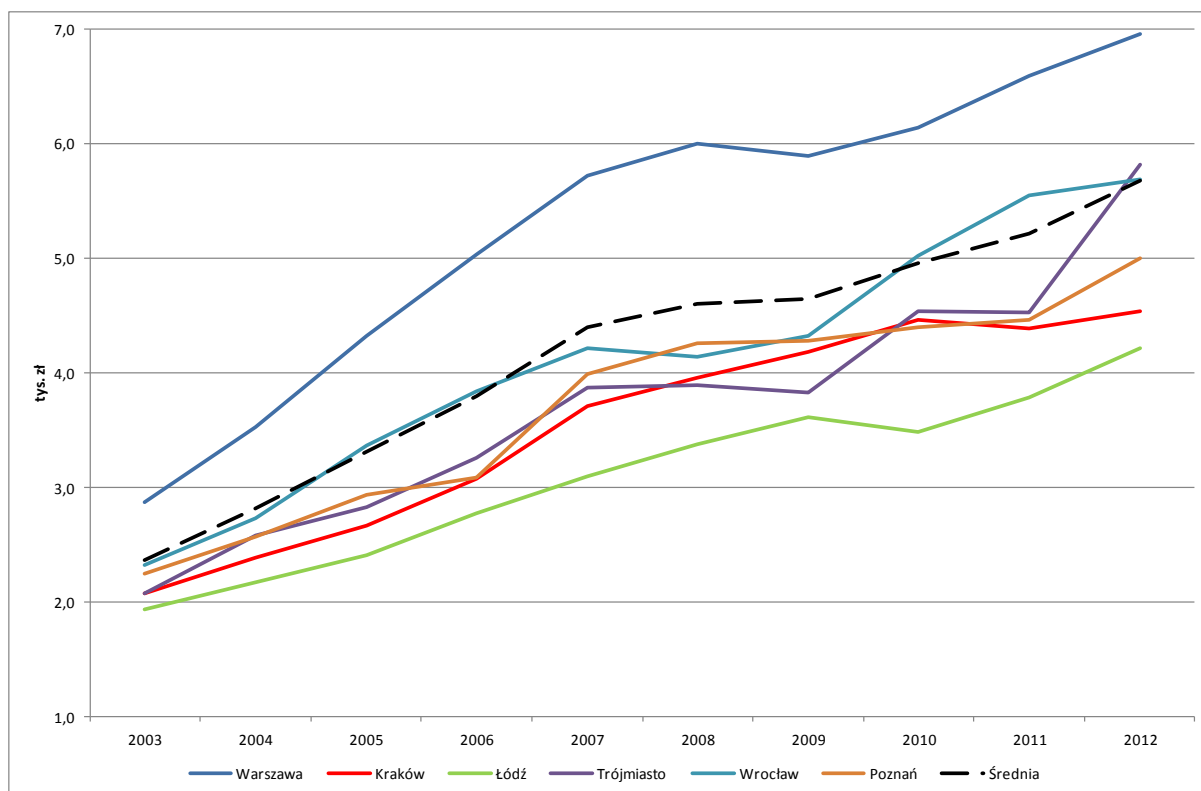
(Niepołomice, Skawina). Kraków z dochodami powyżej 4,5 tys. stanowił klasę samą dla siebie. Zróżnicowanie przestrzenne dochodów w gminach KrOF przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 7. Zróżnicowanie przestrzenne dochodów w gminach KrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wzrost dochodów budżetowych Krakowa w ostatniej dekadzie również cechował się niższą dynamiką niż w przypadkach głównych ośrodków konkurencyjnych, zwłaszcza Trójmiasta i Wrocławia, których dochody na mieszkańca przewyższają Kraków o ok. 25%, a także Warszawy (Rysunek 8). Warto jednak zauważyć iż duży udział w zróżnicowaniu dochodów metropolii mają środki z Unii Europejskiej. W latach 2010-12 dochody z tego źródła wyniosły w Krakowie jedynie 368 mln zł. Natomiast w Trójmieście 1348 mln, a we Wrocławiu – 705 mln zł.

Rysunek 8. Dochody ogółem największych miast w Polsce w przeliczeniu na mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

KrOF jest obszarem o ponadprzeciętnym poziomie rozwoju przedsiębiorczości w skali kraju. W 2013 roku w KrOF funkcjonowało 155 tys. podmiotów gospodarczych, z tego ogromna większość w Krakowie (Tabela 9). Stanowiło to niespełna 4% wszystkich podmiotów gospodarczych w kraju i prawie 45% podmiotów regionu. W ciągu dekady zanotowano znaczącą dynamikę wzrostu liczby podmiotów, zarówno w KrOF jak i w Krakowie, przekraczającą zarówno wskaźnik dla kraju jak i dla większości ośrodków metropolitalnych w Polsce. Szczególnie widoczna była dynamika liczby podmiotów gospodarczych w strefie podmiejskiej, gdzie ich liczba wzrosła o ponad 50%.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze

Jednostka terytorialna	Podmioty gospodarki narodowej				
	ogółem			na 10 tys. mieszk.	
	2003	2013	2003=100	2003	2013
KrOF, w tym:	122,7	155,1	126,4	1231	1500
Kraków	102,4	124,5	121,6	1352	1640
strefa podmiejska	20,2	30,6	151,2	847	1111
województwo małopolskie	287,8	351,1	122,0	885	1045
Polska	3 581,6	4 070,3	113,6	938	1057
Warszawa	275,0	371,5	135,1	1627	2154
Łódź	92,3	90,8	98,3	1185	1276
Trójmiasto	97,6	115,9	118,8	1291	1550
Wrocław	95,3	108,3	113,7	1494	1714
Poznań	87,3	105,1	120,4	1520	1917

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców była również wysoka, niemniej pod tym względem Kraków ustępuje nie tylko Warszawie, ale także Poznaniu i Wrocławiu. Wartość tego wskaźnika ten jest również bardzo zróżnicowana w samym KrOF – poza Krakowem, stanowiącym klasę sam dla siebie, najwyższe wskaźniki przedsiębiorczości notowane są w Zielonkach i Mogilanach – gdzie ponad dwukrotnie przewyższają wskaźnik dla gminy Igołomia-Wawrzeńczyce. Wysokim poziomem przedsiębiorczości cechują się także wszystkie gminy miejsko-wiejskie w KrOF oraz gminy wiejskie położone w północnej części obszaru – od Zabierzowa po Michałowice (Rysunek 9).

Rysunek 9. Podmioty gospodarcze na 10 tys. mieszkańców w gminach KrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnich latach najszybciej rosła w KrOF liczba mikroprzedsiębiorstw, zwłaszcza w strefie podmiejskiej. Niepokojącym zjawiskiem, obserwowanym jednak w całej Polsce jest spadek liczby małych przedsiębiorstw (zatrudniających do 10-49 osób), zarówno w skali całego obszaru funkcjonalnego jak i Krakowa. Spadek ten nie jest rekompensowany wzrostem liczby średnich przedsiębiorstw (zatrudniających poniżej 250 osób). Cały sektor małych i średnich przedsiębiorstw odnotował w latach 2009-2013 ok. 2% spadek liczby zarejestrowanych podmiotów. Można przypuszczać, iż zmiany te, wpisujące się w ogólnopolskie trendy – przynajmniej częściowo – są to skutkiem wzrastającej popularności tzw. pozapracowniczych form zatrudnienia, w tym samo zatrudnienia.

Znacząco spadła natomiast liczba przedsiębiorstw dużych, zwłaszcza w samym Krakowie (gdzie spadek ten był szczególnie duży, także na tle innych metropolii), ale także w skali KrOF. Wzrosła jednocześnie liczba takich przedsiębiorstw w strefie podmiejskiej. Jedną z przyczyn takiej tendencji są przekształcenia przestrzenno-gospodarcze obszaru funkcjonalnego Krakowa, w tym relokacja zakładów przemysłowych poza miasto centralne – a nawet poza obszar ZIT (do szerszego obszaru metropolitalnego). Świadczy to o potrzebie przygotowania całościowej, w skali KrOF, oferty inwestycyjnej zarówno dla małych i średnich, jak i dużych podmiotów gospodarczych, obejmujących z jednej strony działania

inwestycyjne (m.in. przygotowanie stref aktywności gospodarczej wraz z niezbędną infrastrukturą transportową), z drugiej – spójnej strategii promocji gospodarczej KrOF.

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych wg wielkości zatrudnienia

	Liczba podmiotów zatrudniających											
	0 – 9 osób [tys.]			10 – 49 osób [tys.]			50 – 249 osób			powyżej 250 osób		
	2009	2013	2009=100	2009	2013	2009=100	2009	2013	2009=100	2009	2013	2009=100
KrOF	127,8	148,0	115,9	5,9	5,7	97,6	1071	1090	101,8	229	216	94,3
Kraków	104,2	118,7	113,9	4,8	4,7	97,3	922	923	100,1	206	191	92,7
strefa podmiejska	23,5	29,3	124,6	1,1	1,1	99,0	149	167	112,1	23	25	108,7
woj. małopolskie	297,1	335,3	112,9	14,2	13,0	91,6	2388	2427	101,6	379	344	90,8
Polska	3548,4	3890,7	109,6	159,7	145,4	91,1	29730	29637	99,7	4884	4511	92,4
Warszawa	311,5	354,8	113,9	13,0	13,0	99,5	2894	2895	100,0	843	819	97,2
Łódź	79,6	86,5	108,6	4,0	3,5	88,2	726	656	90,4	123	126	102,4
Trójmiasto	99,6	110,9	111,4	4,2	4,0	94,8	794	811	102,1	149	145	97,3
Wrocław	93,8	104,5	111,3	3,0	3,1	103,5	647	661	102,2	166	162	97,6
Poznań	89,9	100,3	111,5	4,1	3,9	95,1	716	721	100,7	179	162	90,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bariery rozwoju przedsiębiorczości w Krakowie identyfikowane były przez uczestników warsztatów strategicznych (także z udziałem przedstawicieli gmin KrOF) w ramach aktualizacji strategii rozwoju Krakowa. Do istotniejszych barier o charakterze lokalnym zaliczono bariery o charakterze infrastrukturalnym m.in.¹¹:

- wysokie koszty usług komunalnych;
- brak polityki lokalowo czynszowej, w tym przetargów celowych na prowadzenie działalności
- brak stref wydzielonych dla małego biznesu, w tym uzbrojenia pod konieczną infrastrukturę,
- zbyt długie procedury związane z infrastrukturą dla przedsiębiorstw, z czego wynika często brak jakiegokolwiek infrastruktury przy nowo powstających przedsiębiorstwach;

Wyróżnia się także grupa problemów związanych ze słabością instytucjonalną tj.:

- nadmierna pomoc (także finansowa) dla nowo zakładanych firm przy praktycznym braku wsparcia dla firm istniejących dłużej niż dwa lata,
- brak realizacji przyjętych strategii poświęconych przedsiębiorczości;
- bardzo słaba pozycja samorządu gospodarczego tak w skali krajowej, jak i w skali miasta, słaba współpraca środowisk przedsiębiorców ze sobą,
- słaba współpraca środowisk MŚP i nauki, czego efektem jest niewykorzystanie potencjału tak biznesu, jak i nauki i potencjału ich współpracy;
- brak zaufania, tak przedsiębiorców do Miasta, jak i zaufania pomiędzy różnymi środowiskami (np. biznes – nauka);
- brak wykwalifikowanych pracowników, także na poziomie rzemiosła, wynikający z braku szkół zawodowych i niedoskonałości całego systemu edukacji zawodowej;

¹¹ *Diagnoza stanu Krakowa w roku 2013 w obszarze "Kraków – Miasto nowoczesnej gospodarki"*, w ramach aktualizacji Strategii rozwoju Krakowa.

W obszarze KrOF konsekwentnie prowadzone są procesy transformacji gospodarki lokalnej. Symbolicznie przedstawiają to dwie liczby obrazujące zatrudnienie w wiodących branżach w samym Krakowie. W 1988 r. Huta im. Lenina zatrudniała 37 tys. osób, czego ponad 30 tys. samych krakowian. Dzisiaj w firmach usług biznesowych, typu Business Processes Offshoring/Outsourcing (BPO) zatrudnia się ok. 30 tys. osób.

W 2013 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji G obejmującej handel hurtowy i detaliczny i naprawę pojazdów samochodowych, zarówno w KrOF (38 tys., 24,6% wszystkich podmiotów) jak i samym Krakowie (29,4 tys., 23,6% ogólnej liczby podmiotów). Kolejne pod względem udziału były sekcje M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (19 tys. podmiotów w skali KrOF, 16,6 tys. w Krakowie), F – budownictwo (odpowiednio 15,1 tys. i 11 tys.), C - przetwórstwo przemysłowe - 12,4 tys. podmiotów w skali obszaru funkcjonalnego i 9,1 w Krakowie (Tabela 11). Łącznie podmioty należące do tych sekcji stanowiły 55% wszystkich podmiotów w KrOF i 53% w Krakowie.

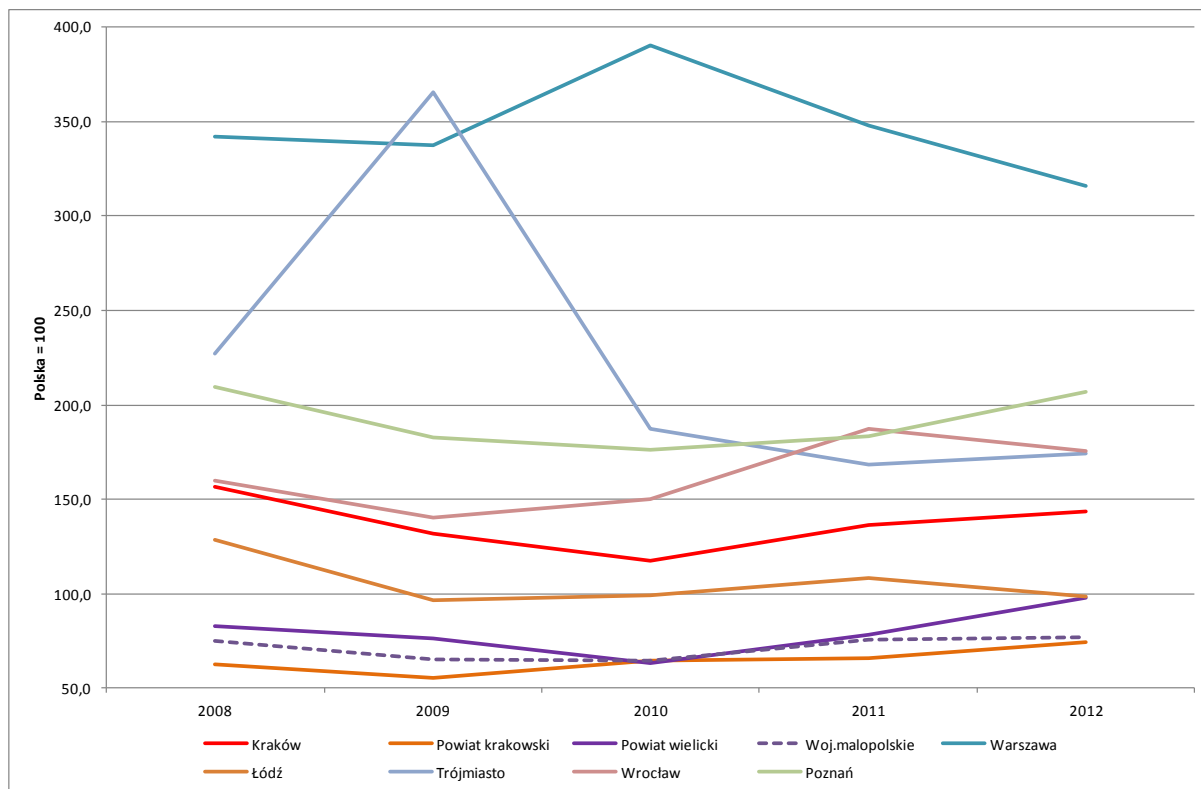
Tabela 11. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w 2013 r.

Sekcja		KrOF	Kraków	Polska	Warszawa	Łódź	Trójmiasto	Wrocław	Poznań
A: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	szt.	781	373	90350	1246	336	426	415	539
	%	0,5	0,3	2,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5
B: górnictwo i wydobywanie	szt.	132	109	4396	393	37	89	83	76
	%	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
C: przetwórstwo przemysłowe	szt.	12479	9185	367005	24232	10302	11796	6995	7804
	%	8,0	7,4	9,0	6,5	11,3	10,2	6,5	7,4
D: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną (...)	szt.	242	212	7820	1401	147	343	208	353
	%	0,2	0,2	0,2	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3
E: dostawa wody; gospodarowanie ściekami (...)	szt.	363	260	13771	809	206	246	278	255
	%	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
F: budownictwo	szt.	15134	11029	477925	28934	7561	10850	10773	9582
	%	9,8	8,9	11,7	7,8	8,3	9,4	9,9	9,1
G: handel hurtowy i detaliczny (...)	szt.	38090	29438	1074744	86331	24297	24196	24594	26908
	%	24,6	23,6	26,4	23,2	26,8	20,9	22,7	25,6
H: transport i gospodarka magazynowa	szt.	10080	7917	252909	20955	5752	7622	5619	5860
	%	6,5	6,4	6,2	5,6	6,3	6,6	5,2	5,6
I: działalność związana z zakwaterowaniem i usł. gastron.	szt.	5254	4320	126582	9578	2335	3535	2804	2597
	%	3,4	3,5	3,1	2,6	2,6	3,1	2,6	2,5
J: informacja i	szt.	6993	6114	116971	26663	3171	4572	5598	5240

Sekcja		KrOF	Kraków	Polska	Warszawa	Łódź	Trójmiasto	Wrocław	Poznań
komunikacja	%	4,5	4,9	2,9	7,2	3,5	3,9	5,2	5,0
K: działalność finansowa i ubezpieczeniowa	szt.	5446	4583	131039	14763	3495	4726	4532	3994
	%	3,5	3,7	3,2	4,0	3,9	4,1	4,2	3,8
L: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	szt.	8559	7766	218142	20833	4729	10448	9408	5080
	%	5,5	6,2	5,4	5,6	5,2	9,0	8,7	4,8
M: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	szt.	19429	16626	371498	63102	9694	14600	15414	15202
	%	12,5	13,4	9,1	17,0	10,7	12,6	14,2	14,5
N: działalność w zakresie- usług administrow. (...)	szt.	5253	4382	110429	14889	2546	3316	3467	3878
	%	3,4	3,5	2,7	4,0	2,8	2,9	3,2	3,7
O: administracja publiczna (...)	szt.	312	127	27033	363	116	161	113	106
	%	0,2	0,1	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
P: edukacja	szt.	5213	4254	144319	12499	3073	3926	3762	3374
	%	3,4	3,4	3,5	3,4	3,4	3,4	3,5	3,2
Q: opieka zdrowotna i pomoc społeczna	szt.	9446	8164	211949	15879	5593	6716	6331	6303
	%	6,1	6,6	5,2	4,3	6,2	5,8	5,8	6,0
R: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	szt.	2825	2288	71233	5935	1435	1879	1685	1562
	%	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5
Sekcje S i T	szt.	9032	7342	251927	22529	5944	6410	6265	6366
	%	5,8	5,9	6,2	6,1	6,5	5,5	5,8	6,1
U: organizacje i zespoły eksterytorialne	szt.	12	12	217	142	0	15	5	4
	%	0,01	0,01	0,01	0,04	0,00	0,01	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Słabą stroną gospodarki Krakowa i jego otoczenia funkcjonalnego są niskie nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach. W 2012 r. ogólne nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w Krakowie wynosiły 3,6 mld zł – 4,6 tys. zł na jednego mieszkańca. Niższe nakłady inwestycyjne w ośrodkach metropolitalnych, zarówno w wartościach bezwzględnych jak i *per capita* zanotowano jedynie w Łodzi. Niskie nakłady inwestycyjne są również problemem w skali gospodarki regionalnej. W ostatnich pięciu latach nakłady inwestycyjne na mieszkańca w województwie małopolskim były zdecydowanie poniżej średniej dla Polski. Dotyczy to także powiatów sąsiadujących z Krakowem (Rysunek 10). Warto przy tym zauważyć iż poziom inwestycji w Krakowie i KrOF ma istotny wpływ na sytuację w regionie – gdyż powyżej 40% nakładów inwestycyjnych w Małopolsce stanowią nakłady w przedsiębiorstwach w Krakowie.

Rysunek 10. Wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca - w odniesieniu do średniej dla Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie KrOF wykorzystuje się istotny instrument polityki gospodarczej państwa, jakim są specjalne strefy ekonomiczne. Zwiększa to potencjał gospodarczy całego obszaru, jednocześnie aktywizując ośrodki miejskie spoza Krakowa. Poniższa tabela przedstawia informacje o Krakowskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej – Parku Technologicznym – na tle charakterystyki działających w Polsce specjalnych stref ekonomicznych ogółem. Zezwolenie na działalność w SSE, poza przedsiębiorstwami przemysłowymi mogą także uzyskać niektóre firmy z sektora usług. Należą do nich: usługi informatyczne, usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych, technicznych, rachunkowości i kontroli ksiąg, usługi w zakresie księgowości (z wyłączeniem deklaracji podatkowych), usługi w zakresie badań i analiz technicznych oraz usługi centrów telefonicznych. Na terenie KrOF działa kilka podstref SSE o zróżnicowanym charakterze – trzy w Krakowie (Kraków: Śródmieście, Podgórze, Nowa Huta), skierowane przede wszystkim do przedsiębiorstw zaawansowanych technologii i usług, duża strefa przemysłowa w Niepołomicach (ponad 200 ha) oraz strefa w Zabierzowie – obejmująca biznes park (biurowy). Charakter strefy, w dużym stopniu nakierowanej na działalność badawczo-rozwojową, a od kilku lat – także sektor BPO, powoduje, iż pomimo stosunkowo niskich nakładów inwestycyjnych (jedynie 2% nakładów w SSE w Polsce ogółem) i niskiej intensywności inwestycyjnej (jedynie 45% średnich nakładów w przeliczeniu na ha) strefa przyczynia się do powstania stosunkowo dużej liczby miejsc pracy – łącznie ok. 16,7 tys. w 2013 r. Największy odsetek stanowiły inwestycje firm świadczących usługi związane z działalnością wydawniczą, obejmujące swym zakresem także wydawanie oprogramowania komputerowego (IT) – w 2013 r. odpowiadające za 29,5% wartości ulokowanego w SSE kapitału, m.in. za sprawą R.R.

Donnelley Europe, ComArch i Grupy Onet. Drugą pod względem wysokości ulokowanego kapitału była branża motoryzacyjna (26,8% nakładów).

Tabela 12. Krakowska Specjalna Strefa Ekonomiczna - Park Technologiczny

Wyszczególnienie		Krakowska SSE		SSE Ogółem
		Ogółem	udział w wartościach dla SSE ogółem	
powierzchnia w ha	ogółem	628,5	3,9	16203,7
	zagospodarowana	421,4	4,3	9873,3
	% powierzchni zagospodarowanej	67,1%	110,0*	60,9%
zezwolenia	ogółem	101	5,9	1709,0
	w 2011	12	6,4	188,0
	w 2012	13	7,8	167,0
	w 2013	32	12,6	253,0
nakłady skumulowane w mln zł	w 2011	1773,8	2,2	79670,1
	w 2012	1786,3	2,1	85833,2
	w 2013	1964,4	2,1	93141,2
	na 1 ha	5,93	45,1*	13,2
miejsca pracy	ogółem	16779	6,3	266700
	utrzymane	8851	12,5	70576
	nowe	7928	4,0	196125
	na 1 ha	51	134,2*	38

* SSE Ogółem=100

Źródło: Ministerstwo Gospodarki. Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2013 r.

Ważnym elementem gospodarki KrOF jest budowanie gospodarki opartej na wiedzy, z udziałem organizacji rozwoju oraz transferu wiedzy i technologii (wyższych uczelni i jednostek badawczo-rozwojowych), a także innowacyjnych firm skupionych w klastrach. W trzech miastach KOM realizowane są inicjatywy klastrowe, zaliczane dziś do wiodących motorów rozwoju gospodarczego m.in. w Krakowie (Europejskie Centrum Gier, Krakowska Strefa Dizajnu, EKLASTER – Małopolski Klaster Informatyczny, Małopolski Klaster Technologii Informacyjnych, Klaster LifeScience Kraków, Małopolsko-Podkarpacki Klaster Czystej Energii, Klaster Przemysłów Kultury i Czasu Wolnego, Zielona Inicjatywa Gospodarcza, Międzyregionalny Klaster Innowacyjnych, Technologii MINATECH), w Skawinie (Klaster Poligraficzny Instytutu Transferu Technologii Poligraficznych, Klaster Edutainment).

Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na rozwój podmiotów usługowych zaliczanych do usług gospodarki opartej na wiedzy (Tabela 13). Pomiędzy 2009¹² i 2013 r. liczba tych podmiotów wzrosła z 39,6 do 50,2 tys. (w Krakowie z 34,4 do 42,6 tys.). Podmioty działające w Krakowie stanowią ok. 4% wszystkich podmiotów z tego sektora działających w Polsce – pod tym względem Kraków plasuje się na drugim miejscu po stolicy.

Zarówno miasto jak i jego obszar funkcjonalny charakteryzują się także wysokim udziałem podmiotów usług gospodarki opartej na wiedzy w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych. W 2013 r. ich odsetek wynosił 34,3% w Krakowie i 32,4% w KrOF i wzrósł od 2009 r. o 3 pkt.%, zarówno w skali Krakowa jak i KrOF. Pod tym względem Kraków

¹² Dane wg sekcji PKD 2007 są prezentowane od 2009 r.

ustępuje Warszawie i Wrocławiu, gdzie dynamika wzrostu podmiotów usług opartych na wiedzy była po 2009 r. największa (po ok. 4 pkt.%).

Wyróżnikiem Krakowa na tle innych ośrodków jest szczególnie wysoki udział podmiotów, których działalnością są badania naukowe i prace rozwojowe – w 2013 r. w KrOF działały 354 takie podmioty – co stanowiło 1/10 wszystkich podmiotów w Polsce. Rozwijającą się branżą są także usługi związane z rozwojem oprogramowania i działalność w zakresie informacji. Cały sektor usług wysokiej techniki obejmował ponad 6,2 tys. podmiotów (5,9% podmiotów z tego sektora w Polsce) – co stanowiło ok. 4% wszystkich podmiotów gospodarczych KrOF (Tabela 13). Warto zauważyć jednak, że pod względem udziału podmiotów wysokiej techniki w strukturze podmiotów gospodarczych Kraków ustępuje zarówno Warszawie ale i Wrocławiu i Poznaniu.

Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych usług gospodarki opartej na wiedzy

Sektor	Sekcja lub dział wg PKD2007	rok	KrOF	Kraków	Polska	Warszawa	Łódź	Trójmiasto	Wrocław	Poznań	
Usługi wysokiej techniki	dział 59 działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych	2009	404	353	10044	2618	366	235	312	258	
		2013	552	468	12133	3578	424	302	374	295	
	dział 60 nadawanie programów ogólnodostępnych	2009	48	45	954	234	30	31	46	33	
		2013	35	34	938	246	30	27	33	29	
	dział 61 telekomunikacja	2009	377	324	7287	1008	121	261	222	169	
		2013	475	392	9428	1339	183	347	256	237	
	dział 62 działalność związana z oprogramowaniem	2009	2179	1961	40205	8374	1036	1801	2096	1937	
		2013	3593	3144	60715	13058	1575	2640	3371	3052	
	dział 63 działalność usługowa w zakresie informacji	2009	675	605	11360	2292	343	410	457	505	
		2013	1229	1086	18393	4077	556	634	868	945	
	dział 72 badania naukowe i prace rozwojowe	2009	239	224	2371	675	74	119	103	139	
		2013	354	317	3635	929	112	176	187	211	
	Usługi rynkowe oparte na wiedzy (bez finansów i usług wysokiej techniki)	dział 50 transport wodny	2009	8	7	1000	30	3	79	55	1
			2013	14	12	1212	51	4	93	58	8
dział 51 transport lotniczy		2009	5	4	214	118	1	5	10	9	
		2013	29	25	445	203	4	10	15	13	
dział 69 działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa		2009	3274	2875	69199	10494	2133	2594	2834	2992	
		2013	4641	3986	91397	14779	2741	3503	3840	3774	
dział 70 działalność firm centralnych (<i>head offices</i>); doradztwo związane z zarządzaniem		2009	2179	1907	43396	12349	982	1956	2046	1991	
		2013	3038	2579	57734	17656	1238	2529	2686	2474	

	dział 71 działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	2009	3937	3454	77384	7837	1919	3311	3253	3257	
		2013	4564	3868	86838	8608	2102	3812	3643	3373	
	dział 73 reklama, badanie rynku i opinii publicznej	2009	2298	2068	39426	9240	1035	1444	1742	2094	
		2013	2779	2406	48165	11154	1290	1701	2092	2523	
	dział 74 pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2009	3499	3092	71244	8441	1923	2450	2421	2507	
		2013	3869	3339	73945	9293	2061	2711	2735	2762	
	dział 78 działalność związana z zatrudnieniem	2009	201	180	3894	811	101	210	179	125	
		2013	300	268	5752	1202	138	260	297	234	
	dział 80 działalność detektywistyczna i ochroniarska	2009	187	164	5197	888	201	216	181	216	
		2013	225	193	5948	1084	223	236	215	230	
	Usł. finansowe oparte na wiedzy	sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2009	5017	4298	130622	13196	3454	4505	3959	3735
			2013	5446	4583	131039	14763	3495	4726	4532	3994
Inne usługi oparte na wiedzy	dział 58 działalność wydawnicza	2009	1024	928	14338	4060	369	571	651	619	
		2013	1109	990	15364	4365	403	622	696	682	
	dział 75 działalność weterynaryjna	2009	149	105	8661	581	124	111	207	70	
		2013	184	131	9784	683	150	168	231	85	
	sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2009	309	126	26896	430	106	152	105	104	
		2013	312	127	27033	363	116	161	113	106	
	sekcja P Edukacja	2009	3830	3172	109512	9315	2366	2718	2617	2609	
		2013	5213	4254	144319	12499	3073	3926	3762	3374	
	sekcja Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2009	7229	6406	173844	12744	4440	5178	5163	5454	
		2013	9446	8164	211949	15879	5593	6716	6331	6303	
	sekcja R Działalność związana z kulturą, rekreacją i sportem	2009	2585	2113	64767	5244	1295	1775	1510	1500	
		2013	2825	2288	71233	5935	1435	1879	1685	1562	
Usługi GOW ogółem	Usługi wysokiej techniki	2009	3922	3512	72221	15201	1970	2857	3236	3041	
		2013	6238	5441	105242	23227	2880	4126	5089	4769	
	Usługi rynkowe oparte na wiedzy (bez finansów i usług wysokiej techniki)	2009	15588	13751	310954	50208	8298	12265	12721	13192	
		2013	19459	16676	371436	64030	9801	14855	15581	15391	
	Usługi finansowe oparte na wiedzy	2009	5017	4298	130622	13196	3454	4505	3959	3735	
		2013	5446	4583	131039	14763	3495	4726	4532	3994	

	Inne usługi oparte na wiedzy	2009	15126	12850	398018	32374	8700	10505	10253	10356
		2013	19089	15954	479682	39724	10770	13472	12818	12112
	Ogółem	2009	39653	34411	911815	110979	22422	30132	30169	30324
		2013	50232	42654	1087399	141744	26946	37179	38020	36266
Usługi GOW – odsetek podmiotów gospodarczych ogółem	Usługi wysokiej techniki	2009	2,9	3,2	1,9	4,6	2,3	2,7	3,3	3,2
		2013	4,0	4,4	2,6	6,3	3,2	3,6	4,7	4,5
	Usługi rynkowe oparte na wiedzy (bez finansów i usług wysokiej techniki)	2009	11,6	12,5	8,3	15,3	9,8	11,7	13,0	13,9
		2013	12,5	13,4	9,1	17,2	10,8	12,8	14,4	14,6
	Usługi finansowe oparte na wiedzy	2009	3,7	3,9	3,5	4,0	4,1	4,3	4,1	3,9
		2013	3,5	3,7	3,2	4,0	3,9	4,1	4,2	3,8
	Inne usługi oparte na wiedzy	2009	11,2	11,7	10,6	9,9	10,3	10,0	10,5	10,9
		2013	12,3	12,8	11,8	10,7	11,9	11,6	11,8	11,5
	Ogółem	2009	29,4	31,2	24,4	33,8	26,6	28,8	30,9	31,9
		2013	32,4	34,3	26,7	38,2	29,7	32,1	35,1	34,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, klasyfikacja usług GOW na podstawie: Eurostat, Working Group Meeting on Statistics on Science, Technology and Innovation, Luxembourg 27-28 November 2008. doc. Eurostat/F4/STI/2008/12.

Liczba pracujących w KrOF i Krakowie w okresie 2008-2012 regularnie rosła (Tabela 14). W końcu 2012 r. wynosiła odpowiednio 341 tys. i 290 tys. osób (dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób). Warto tu zauważyć iż Kraków wyróżnia się pozytywnie dynamiką wzrostu pracujących na tle Polski i pozostałych ośrodków metropolitalnych, gdzie wzrost był mniejszy lub nawet następował regres liczby pracujących.

Tabela 14. Pracujący w latach 2008-2012

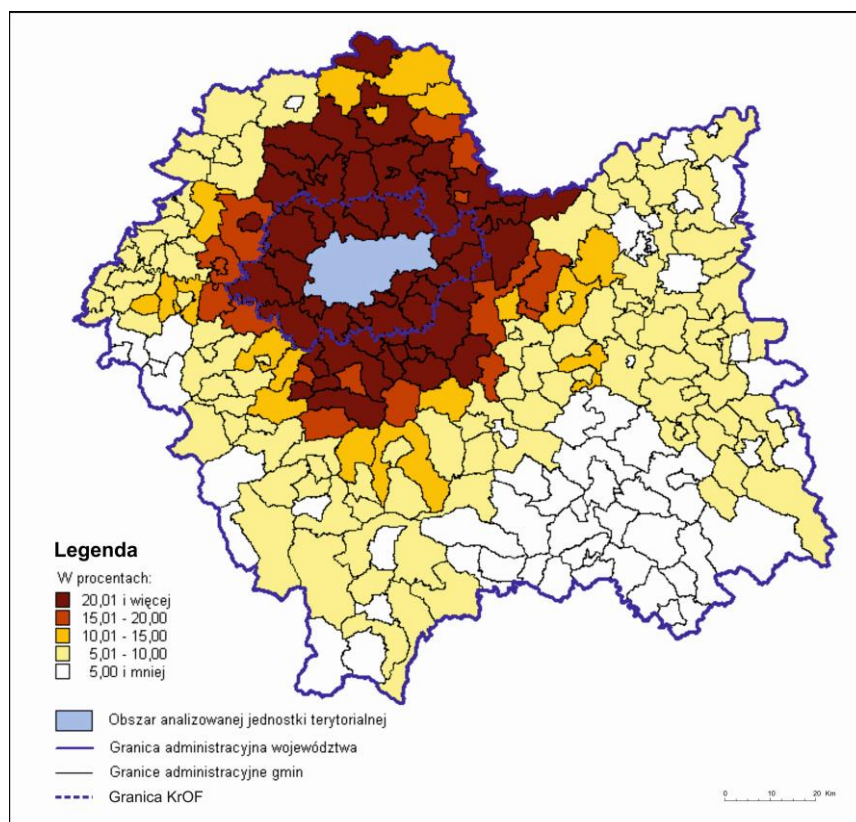
Jednostka terytorialna		Pracujący wg faktycznego miejsca pracy				
		2008	2009	2010	2011	2012
KrOF	tys.	318,9	323,5	328,7	336,1	341,2
	rok poprzedni=100	103,3	101,4	101,6	102,2	101,5
Kraków	tys.	277,2	280,5	284,7	287,5	290,2
	rok poprzedni=100	102,3	101,2	101,5	101,0	101,0
Strefa podmiejska	tys.	41,7	42,9	44,0	48,6	51,0
	rok poprzedni=100	110,1	103,0	102,5	110,5	105,0
Woj. małopolskie	tys.	682,3	684,2	696,0	706,1	708,8
	rok poprzedni=100	103,7	100,3	101,7	101,5	100,4
Polska	tys.	8624,2	8492,6	8611,4	8640,5	8589,8
	rok poprzedni=100	103,0	98,5	101,4	100,3	99,4
Warszawa	tys.	829,5	806,5	806,9	820,0	813,4
	rok poprzedni=100	105,0	97,2	100,0	101,6	99,2
Łódź	tys.	221,6	227,0	231,0	225,6	225,3
	rok poprzedni=100	101,2	102,4	101,7	97,7	99,9

Trójmiasto	tys.	224,5	222,3	223,5	226,5	226,6
	rok poprzedni=100	101,9	99,0	100,5	101,4	100,1
Wrocław	tys.	234,5	231,4	233,0	234,4	233,6
	rok poprzedni=100	111,0	98,7	100,7	100,6	99,7
Poznań	tys.	227,8	226,2	227,5	230,2	228,8
	rok poprzedni=100	98,1	99,3	100,5	101,2	99,4

*Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kontekście rynku pracy w KrOF istotne jest kwestia dojazdów do pracy – przepływu pracowników między Krakowem i gminami KrOF. Najnowsze dane na ten temat pochodzą z NSP 2011. Do pracy w Krakowie przyjeżdżało 91 tys. osób, z tego 73,6 tys. osób ze 180 gmin województwa małopolskiego (Tabela 15). Z tej liczby 25,3 tys. stanowiły osoby z gmin strefy podmiejskiej KrOF – w tym najliczniej z gminy Wieliczka (5,3 tys. osób), Skawina (3,2 tys.), Zabierzów i Niepołomice (po 2,2 tys. osób). Warto zauważyć iż strefa dojazdów do pracy do Krakowa w sięga znacznie poza granice KrOF. Dojazdy do pracy spoza KrOF stanowiły aż 66% wszystkich dojazdów z terenu województwa małopolskiego. Zasięg oddziaływania, wyrażony w odsetku przyjeżdżających do pracy w Krakowie w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania zobrażowano na poniższej mapie.

Rysunek 11. Udział przyjeżdżających do pracy w Krakowie w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2011 r.

Źródło: Dojazdy do pracy. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. GUS

Tabela 15. Dojeżdżający do pracy w KrOF wg NSP 2011

Gmina pracy Gmina zamieszkania	Czernichów	Igołomia- Wawrzeńczyce	Kocmyrzów- Luborzyca	Liszki	Michałowice	Mogilany	Skawina	Świątyniki Górne	Wielka Wieś	Zabierzów	Zielonki	Biskupice	Niepołomice	Wieliczka	Kraków	KrOF
Czernichów	x	0	0	129	0	0	29	0	0	84	0	0	0	0	1293	1535
Igołomia- Wawrzeńczyce	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0	50	0	507	570
Kocmyrzów-Luborzyca	0	0	x	0	25	0	0	0	0	0	28	0	23	0	1555	1631
Liszki	55	0	0	x	0	10	48	0	17	237	0	0	10	0	1984	2306
Michałowice	0	0	0	0	x	0	15	0	0	25	73	0	0	0	873	986
Mogilany	0	0	0	0	0	x	182	45	0	31	11	0	0	19	1213	1501
Skawina	0	0	0	36	0	78	x	0	0	83	46	0	28	23	3159	3453
Świątyniki Górne	0	0	0	0	0	88	34	x	0	12	0	0	0	23	861	1018
Wielka Wieś	0	0	0	10	0	0	18	0	x	100	43	0	0	0	1234	1405
Zabierzów	0	0	0	34	0	0	30	0	80	x	34	0	0	0	2188	2366
Zielonki	0	0	0	12	19	0	52	0	43	84	x	0	50		1936	2196
Biskupice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	x	102	379	946	1439
Niepołomice	0	0	0	0	0	0	10	0	0	50	0	11	x	249	2190	2510
Wieliczka	0	0	0	0	0	24	77	88	0	105	23	99	386	x	5379	6181
Kraków	85	71	119	291	172	254	1543	95	425	2442	765	33	1287	1139	x	8636
KrOF	140	71	119	512	216	454	2038	228	565	3265	1036	143	1936	1832	25318	37733*
Woj. małopolskie spoza KrOF	37	71	21	45	46	125	3259	213	180	1183	370	45	1399	2147	48272	57376
Spoza województwa	0	0	0	0	0	0	29	0	10	251	0	0	0	0	17727	18017
Ogółem	177	142	140	557	262	579	5326	441	755	4699	1406	188	3335	3979	91317	75393* *

*Ogółem przemieszczenia między gminami KrOF, **Dojeżdżający do KrOF spoza jego terenu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – NSP 2011

Poza Krakowem największą liczbę przyjezdnych pracowników odnotowano w Skawinie (5,3 tys.), Zabierzowie (4,7 tys.), Wieliczce (4 tys.) i Niepołomicach (3,3 tys.). Powyżej tysiąca przyjezdnych pracowników przyjmowała jeszcze tylko gmina Zielonki (1,4 tys.).

Poziom bezrobocia w ostatnich latach znacząco wzrósł w skali całego kraju – do 8,8% w 2013 r. Na tym tle KrOF wypada stosunkowo dobrze – z udziałem bezrobotnych w liczbie w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na poziomie ok. 5%. Pogorszyła się natomiast sytuacja w samym Krakowie – o ile w latach 2009-2010 sytuacja w tym względzie była lepsza lub porównywalna do większości dużych ośrodków, to w ostatnich dwóch latach poziom bezrobocia w mieście jest o ok. 0,5 pkt% wyższy niż w głównych ośrodkach konkurencyjnych (Wrocław, Trójmiasto).

Tabela 16. Poziom bezrobocia w latach 2008-2013

Jednostka terytorialna	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				
	2009	2010	2011	2012	2013
KrOF	3,7	4,2	4,3	5,1	5,3
Kraków	3,2	3,8	3,9	4,9	5,1
Strefa podmiejska	5,0	5,5	5,4	5,7	5,9
Woj. małopolskie	6,2	6,7	6,8	7,6	7,8
Polska	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8
Warszawa	2,8	3,6	3,9	4,6	5,2
Łódź	6,6	7,2	8,1	9,1	9,6
Trójmiasto	3,2	3,6	3,6	4,4	4,6
Wrocław	3,9	4,2	3,9	4,7	4,6
Poznań	2,8	3,1	3,2	3,9	3,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom bezrobocia w gminach KrOF wynosił od 3,6% w gminach Zielonki i Igołomia-Wawrzeńczyce do 7,2% w Skawinie i Biskupicach. Zróżnicowanie poziomu bezrobocia w gminach przedstawiono na (Tabela 16).

Rysunek 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kultura i turystyka

Analizując potencjał instytucji kultury KrOF (Tabela 17) warto zauważyć kilka kwestii. Przede wszystkim Kraków stanowi zaplecze kulturalne dla całego obszaru funkcjonalnego, a także dla szerszego obszaru (metropolitalnego, a nawet w skali regionu), skupiając ogromną większość placówek i aktywności kulturalnej KrOF, ale także dominując w tym względzie w ujęciu regionalnym. Dotyczy to nie tylko oczywistej pozycji Krakowa jako ośrodka metropolitalnego w zakresie tzw. kultury wysokiej (opera, filharmonia, teatry, muzea i galerie sztuki) czy literatury specjalistycznej i naukowej (biblioteki naukowe), ale także bardziej powszechnych usług kultury - tj. bibliotek, imprez organizowanych przez domy kultury, a zwłaszcza kin. W Krakowie odbywa się także większość imprez masowych jakie mają miejsce na terenie KrOF i prawie połowa takich imprez organizowanych na terenie województwa. Można przyjąć iż wobec intensywnej rozbudowy bazy dla wielkich imprez kulturalnych dominacja Krakowa w tym zakresie w KrOF i regionie będzie coraz większa. Oznacza to, że dla zapewnienia spójności terytorialnej i równego dostępu do usług kultury kluczowy jest rozwój transportu – zwłaszcza w obrębie KrOF, ale także w obrębie szerszego obszaru metropolitalnego i całego regionu, przede wszystkim – sprawnego transportu zbiorowego. Warto także zauważyć, iż poza samym ośrodkiem centralnym KrOF znajdują się istotne instytucje kulturalne. Do najważniejszych, w skali międzynarodowej, należy kopalnia soli i Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, odwiedzane rocznie przez ok. milion osób. Mniejszą, ale istotną w skali KrOF instytucją jest muzeum w zamku w Niepołomicach.

Tabela 17. Instytucje kultury w 2012 r.

Instytucje kultury		KrOF	w tym Kraków		Udział instytucji w KrOF Woj. małop.=100
			liczba	% KrOF	
Biblioteki publiczne i filie	placówki	124	71	57,3	16,7
	księgozbiór (tys. wol.)	2401,0	1795,4	74,8	22,1
Biblioteki naukowe	placówki	182	179	98,4	78,4
	księgozbiór (tys. wol.)	12554,4	12412,2	98,9	91,9
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	placówki	77	55	71,4	17,9
	imprezy	8647	7986	92,4	38,6
Kina stałe	placówki	13	12	92,3	29,5
	seanse (tys.)	117,2	117,0	99,8	82,2
Muzea i oddziały muzealne	placówki	49	44	89,8	45,4
	odwiedzający (tys.)	4774,6	3704,6	77,6	63,3
Galerie i salony sztuki	placówki	50	49	98,0	74,6
	wystawy	538	525	97,6	65,8
Teatry i instytucje muzyczne	placówki	12	12	100,0	80,0
	przedstawienia i koncerty	3026	3026	100,0	82,5
Imprezy masowe*	ogółem	284	256	90,1	47,4
	plenerowe	33	25	75,8	13,9

*dane dla 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Drugą istotną kwestią jest pozycja Krakowa jako ośrodka kulturalnego. Kultura jest jedną z najsilniejszych stron Krakowa, widocznych w układzie krajowym i międzynarodowym. Potencjał kulturowy Krakowa i KrOF, nieodłącznie związany jest z dziedzictwem historycznym. Materialne dziedzictwo Krakowa i okolicy stanowią: układy urbanistyczne i ruralistyczne, zabytkowa zabudowa, zespoły form krajobrazu zielonego oraz tzw. zabytki lub obiekty ruchome (w tym przede wszystkim zlokalizowane w muzeach). Na terenie KrOF znajdują się dwa obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO, tj. historyczne centrum Krakowa oraz kopalnia soli w Wieliczce. Ponadto w samym Krakowie znajduje się ok. 1,2 tys. obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Do najważniejszych funkcji metropolitalnych Krakowa należą funkcje duchowe – zarówno związane nagromadzeniem na obszarze miasta pamiątek narodowych, jak i zlokalizowanych na terenie miasta ośrodków kultu religijnego – chrześcijańskich (w tym spuściznie po Janie Pawle II) jak i judaistycznych.

Kraków stanowi znaczące w skali kraju skupienie instytucji kultury i działalności kulturalnej (Tabela 18). Znaczący jest zwłaszcza udział instytucji kultury wysokiej. Na terenie miasta skupione jest prawie 6% placówek muzealnych Polski, ponad 14% galerii sztuki, 7% instytucji muzycznych i teatrów. Bardzo wysoka, na tle pozostałych ośrodków, jest także aktywność krakowskich domów kultury oraz kin. Krakowskie biblioteki naukowe, w tym największa – Biblioteka Jagiellońska - gromadzą ponad 11% zasobu tego typu bibliotek w kraju. Szczególnie istotne znaczenie dla metropolitalnej pozycji Krakowa mają instytucje związane z literaturą i czytelnictwem – siedzibę w Krakowie ma Instytut Książki i największe w Polsce targi książki, a także liczne wydawnictwa. Od 2013 r. Kraków jest Miastem Literatury UNESCO. Wysoką pozycję mają także krakowskie festiwale, zarówno rozwijane

przez jednostki miejskie jak i niezależne. W mieście funkcjonują też zagraniczne instytuty kultury.

Tabela 18. Udział instytucji kultury w największych miastach w liczbie instytucji kultury w Polsce w 2012 r.

Instytucje kultury		Polska=100					
		Kraków	Warszawa	Łódź	Trójmiasto	Wrocław	Poznań
Biblioteki publiczne	placówki	0,9	2,4	1,0	0,7	0,5	0,7
	księgozbiór	1,4	4,8	1,5	1,0	0,9	1,2
Biblioteki naukowe	placówki	9,5	11,3	7,4	2,1	4,5	5,6
	księgozbiór	11,1	22,0	4,7	3,6	6,8	7,3
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	placówki	1,4	1,0	0,6	0,8	0,3	0,7
	imprezy	4,1	2,8	1,7	1,0	0,4	1,4
Kina stałe	placówki	2,7	5,4	1,6	1,6	1,6	2,5
	seanse	7,5	14,5	4,0	5,7	5,8	5,1
Muzea i oddziały muzealne	placówki	5,7	7,9	2,3	3,3	3,1	2,3
	odwiedzający	13,9	22,3	1,5	2,7	4,4	1,0
Galerie i salony sztuki	placówki	14,2	13,1	10,5	3,8	3,8	2,3
	wystawy	12,4	12,9	10,1	4,4	3,1	1,8
Teatry i instytucje muzyczne	placówki	7,0	17,0	6,4	5,3	5,3	5,3
	przedstawienia i koncerty	9,2	23,2	6,0	5,0	4,0	4,6
Imprezy masowe*	ogółem	4,5	4,7	1,8	4,3	4,3	1,5
	plenerowe	0,9	1,9	0,5	0,3	0,8	1,2
Ludność	ogółem	2,0	4,5	1,9	1,9	1,6	1,4

*dane dla 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższą analizę ilościową jednostek kultury w Krakowie warto uzupełnić wnioskami z „Raportu na temat wielkich miast Polski”, przygotowanego w 2011 r. przez PriceWaterhouseCoopers (PwC), w którym kapitał kultury i wizerunku (traktowane łącznie) został oszacowany na najwyższym poziomie spośród badanych ośrodków metropolitalnych. Wysoko został oceniony zarówno wizerunek miasta, kultura wysoka jak i tzw. kultura życia codziennego. Autorzy raportu zauważają jednak iż wyzwaniem dla Krakowa jest odpowiednie zrównoważenie pomiędzy tradycją i dominującą narracją opartą na dziedzictwie historycznym, a nowoczesnością i promowaniem miasta jako ośrodka młodego i dynamicznego. Podobne wnioski wysuwali uczestnicy warsztatów strategicznych w ramach aktualizacji Strategii rozwoju Krakowa.

Kultura i zasoby dziedzictwa stanowią o dużej atrakcyjności turystycznej obszaru, przekładające się na znaczący ruch turystyczny i rozwój tzw. przemysłów czasu wolnego. Szacunki Gminy Miejskiej Kraków wskazują, że miasto odwiedziło w ub. roku 9,3 mln osób. Z kolei, wg szacunków Małopolskiej Organizacji Turystycznej (MOT) w 2013 r. liczba turystów (spędzających noc) w Krakowie wynosiła ok. 6,5 mln (69% wszystkich turystów w województwie), z tego 2,3 mln stanowili turyści zagraniczni (92% turystów zagranicznych w Małopolsce). w stosunku do roku poprzedniego zanotowano wzrost liczny turystów o 1,7%, a turystów zagranicznych – o 4%. Wg badan MOT historyczny zespół Krakowa stanowi niekwestionowany nr jeden wśród atrakcji turystycznych regionu, a bardzo wysoką pozycję ma także Wieliczka i od niedawna – sanktuarium w Łagiewnikach. Istotnym (choć słabo wykorzystanym na potrzeby turystyki spoza KrOF) uzupełnieniem oferty turystycznej obszaru są jego wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe. Warto wskazać przede

wszystkim położone w granicach KrOF obszary chronione – na czele z Ojcowskim Parkiem Narodowym i Parkami Krajobrazowymi (Bielańsko-Tynieckim, Dolinki Krakowskie, Dłubniański, Rudniański, Tenczyński) czy też Puszcze Niepołomicką. Niedaleko granic KrOF położone są także ważne obiekty dziedzictwa – w tym zamek w Pieskowej Skale, sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej i Muzeum Jana Pawła II w Wadowicach, klasztor bożogrobców w Miechowie, a także muzeum obozu Auschwitz-Birkenau, a także obiekty o charakterze parków rozrywki w Inwałdzie i Zatorze.

Wzrostowi liczby turystów towarzyszy dynamiczny rozwój sektora obiektów noclegowych (hotele i innych). W ciągu 10 lat liczba miejsc noclegowych w KrOF wzrosła z niespełna 17 tys. do prawie 28 tys. (Tabela 19). Ogromna większość miejsc noclegowych zlokalizowana jest w Krakowie, choć należy odnotować iż w omawianym okresie wzrosła także liczba miejsc noclegowych w gminach podmiejskich. Dynamika wzrostu liczby miejsc noclegowych w Krakowie i obszarze funkcjonalnym należała do najwyższych w Polsce – dzięki temu udział KrOF w liczbie miejsc noclegowych w kraju wzrósł z 2,6 do 4,1%. Sam Kraków posiada dziś największą bazę noclegową w kraju. Wzrósł także udział KrOF i Krakowa w liczbie udzielonych noclegów w Polsce – odpowiednio z 4,8 do 6,6% i 4,6 do 6,3%. Pod tym względem Kraków ustępuje tylko Warszawie.

Tabela 19. Turystyczne obiekty noclegowe

Jednostka terytorialna	Miejsca noclegowe							Udzielone noclegi [tys.]			
	ogółem [tys.]				na 10 tys. mieszkańców			2004	2008	2013	
	2004	2008	2013		2004	2008	2013			liczba	2004=100
			liczba	2004=100							
KrOF	16,7	23,9	27,8	166,7	167	237	269	2244,8	2882,8	4147,8	184,8
Kraków	15,3	22,4	25,9	169,4	202	297	341	2131,2	2735,0	3969,9	186,3
strefa podmiejska	1,4	1,5	1,9	136,8	58	58	69	113,6	147,8	178,0	156,6
miasta w strefie podm.	0,4	0,6	0,8	207,4	77	110	144	34,2	47,4	88,9	259,6
wieś	1,0	0,9	1,1	107,5	52	44	49	79,4	100,3	89,1	112,2
woj. małopolskie	65,3	68,8	83,8	128,4	200	209	249	7081,7	7953,6	9678,9	136,7
Polska	584,7	597,0	679,4	116,2	153	157	176	46657,9	56645,5	62959,5	134,9
Warszawa	21,9	24,6	25,2	115,2	129	144	146	2882,3	3665,1	4633,9	160,8
Łódź	3,5	4,1	7,3	210,4	45	55	103	443,9	651,9	725,3	163,4
Trójmiasto	16,2	17,4	19,2	118,3	216	234	257	1434,9	1865,0	2412,6	168,1
Wrocław	7,3	7,8	9,6	132,0	114	123	152	1064,9	1324,7	1380,8	129,7
Poznań	7,3	7,8	8,1	110,8	127	140	147	676,8	979,2	1017,0	150,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Baza noclegowa gmin strefy podmiejskiej KrOF była bardzo zróżnicowana. W pięciu gminach nie było miejsc noclegowych, natomiast największą liczbą miejsc dysponowały Wieliczka (591), Wielka Wieś (364), Zielonki (286), Niepołomice (273), które łącznie dysponowały 75% miejsc noclegowych w strefie podmiejskiej. Pod względem nasycenia miejscami noclegowymi rekordowa była gmina Wielka Wieś, dużą liczbą miejsc noclegowych na 10 tys. mieszkańców charakteryzowały się także gminy Zielonki oraz Wieliczka i Niepołomice. Natomiast w pięciu gminach (w tym w jednym mieście) nie było miejsc noclegowych w ogóle (Rysunek 13). Wydaje się zatem, że tylko nieliczne gminy w KrOF korzystają w bezpośredni sposób z rozwoju turystyki w Krakowie. Warte rozważenia jest zatem przygotowanie wspólnej oferty w zakresie turystyki (także opartej na walorach przyrodniczych czy obiektach rozrywkowych) obszaru krakowskiego, z wykorzystaniem rozpoznawalnej w świecie marki Krakowa.

Rysunek 13. Liczba miejsc noclegowych na 10 tys. mieszkańców w gminach KrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zewnętrzne powiązania transportowe – sieć TEN-T

Transeuropejskie sieci transportowe TEN-T to program unijny dotyczący sieci drogowych, kolejowych, wodnych i powietrznych dla utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu.

Aktualna, zmodyfikowana w roku 2014 sieć, związana jest z programem finansowania na lata 2014 - 2020. Przez teren Polski przebiegać będą dotychczasowe osie: oś kolejowa Gdańsk - Warszawa - Katowice - Brno / Bratysława - Wiedeń, oś drogowa Gdańsk - Łódź - Ostrawa - Brno / Bratysława - Wiedeń oraz oś kolejowa "Rail Baltica" Warszawa - Kowno - Ryga - Tallin - Helsinki. Wprowadzono również nowe: oś kolejowa Świnoujście - Szczecin - Poznań - Wrocław - Opole - Ostrawa i drogowa: Świnoujście - Szczecin - Poznań - Wrocław - Katowice - Żyliną oraz oś drogowa Berlin - Warszawa - Brześć.

Zmodyfikowana, przebiegająca przez Polskę sieć usytuowana jest w nowych transeuropejskich korytarzach: korytarzu Bałtyk - Adriatyk oraz korytarzu Morze Północne - Bałtyk, łączących porty morskie z najbardziej uprzemysłowionymi regionami. Nowy korytarz Ren - Dunaj łączący Strasburg, południowe Niemcy, Pragę, Żylinę, Koszyce z Ukrainą przebiega tuż za południową granicą Polski.

Nowe korytarze obejmują największe i już najbardziej rozwinięte miasta Polski: Warszawę, Łódź, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Szczecin, Katowice (GOP), niestety nie obejmują Krakowa, podobnie jak (z wyjątkiem Białegostoku) całej tzw. ściany wschodniej. Brak bezpośredniego dostępu do kolejowych i drogowych sieci TEN-T oznacza marginalizację Krakowa i KrOF, tym samym stwarza zagrożenie braku lokowania tu dużych projektów inwestycyjnych, niezbędnych dla rozwoju gospodarczego.

Pośredni, pozakorytarzowy dostęp KrOF do transeuropejskiego korytarza Bałtyk - Adriatyk przebiegającego przez województwo śląskie, umożliwią: istniejąca autostrada A-4, drogi krajowe 44, 79, 94 oraz magistralna linia kolejowa E-30.

Autostrada A-4, najstarsza polska autostrada, wyposażona w dwa pasy ruchu w każdym kierunku, ma zachowaną rezerwę dla rozbudowy o kolejne dwa pasy ruchu. Aktualne natężenie ruchu ponad 40.000 pojazdów w ciągu doby (GPR 2010), w tym duży udział samochodów ciężkich, stwarzają częste sytuacje ograniczania swobody ruchu pozostałym pojazdom. Niestety, podczas wykonywanego w ostatnich latach generalnego remontu, nie wykorzystano szansy jej rozbudowy do trzech pasów ruchu. Rosnący wraz z postępem budowy autostrady ruch, spowoduje już w najbliższych latach, częste stany niedrożności.

Dalszy, prognozowany w najbliższych 10 - 15 latach wzrost ruchu do 60.000 pojazdów na dobę spowoduje, że samochody będą na autostradzie poruszały się z prędkością ograniczoną do 40 - 50 km/godz. Możliwość a wręcz konieczność rozbudowy autostrady ogranicza umowa podpisana z koncesjonariuszem prywatnym. Z tego powodu, do roku 2027, niemożliwa jest inwestycyjna interwencja Państwa, a po tym okresie, do roku 2050, uniemożliwi ją brak dostępu do środków europejskich - ta autostrada nie jest elementem sieci TEN-T.

Również drogi krajowe 44, 79, 94 z tego samego powodu nie będą mogły być rozbudowane. Projektowana droga ekspresowa S-7, łącząca się z siecią TEN-T dopiero w Warszawie, ma szansę na realizację do roku 2030. Zgodnie z programem rządowym, przebieg drogi S-7 w kierunku południowym kończy się w Rabce. Ten odcinek ma szansę powstać do roku 2020. Aktualne programy rządowe nie przewidują wykonania dalszego odcinka do połączenia ze słowacką drogą R-3, a stąd z siecią TEN-T na Słowacji.

Brak usytuowania w sieci TEN-T linii kolejowej E-30, spowodować może znaczne przesunięcia czasowe modernizacji tej linii w kierunku Śląska, do połączenia z siecią kolejową korytarza transeuropejskiego Bałtyk - Adriatyk. Znacznie bardziej odsunięta w czasie, poza rok 2050, może być budowa nowej linii kolejowej (Podłęże - Tymbark - Nowy Sącz - Koszyce) z Krakowa na południe Europy, do portów Morza Czarnego i Morza Egejskiego.

Jedynym elementem sieci TEN-T, którego rozwój nie jest ograniczany, jest Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice. Postępujący rozwój portu, planowana rozbudowa lokalnych sieci transportowych, zapewni wysoką dostępność KrOF, w tym Krakowa, w relacjach transeuropejskich a w przyszłości transkontynentalnych.

Pozostawienie KrOF, w tym Krakowa, poza głównymi korytarzami transeuropejskimi, przy równoczesnych, wysoce prawdopodobnych, znacznie limitowanych możliwościach finansowania do roku 2050 inwestycji infrastrukturalnych poza korytarzami sieci TEN-T, a tym samym znaczne ograniczenie dostępności transportowej, istotnie ograniczy rozwój gospodarczy KrOF, w tym Krakowa, jak również Małopolski (Rysunek 14).

Zmiana tej daleko niekorzystnej sytuacji, może być kojarzona tylko z kolejną rewizją sieci TEN-T, która powinna nastąpić w roku 2024. Aby to nastąpiło, działania wielopłaszczyznowe, w ścisłej współpracy z sąsiednimi regionami Polski i Ukrainy, należy podjąć już dzisiaj.

Rysunek 14. Schemat sieci TEN-T w Europie Środkowej.

Źródło: ALTRANS.

Rysunek 15. Przebieg, omijających Kraków sieci TEN-T w Polsce.

Źródło: ALTRANS.

Mobilność i dostępność wewnętrzna obszaru funkcjonalnego – deficyty

Przeprowadzane w Krakowie, systematycznie w odstępach 10-letnich, Kompleksowe Badania Ruchu (KBR), pozwalają ocenić zmiany mobilności mieszkańców miasta, jak również zmiany sposobu wykonywania podróży transportem indywidualnym i zbiorowym. Dane dotyczące mobilności mieszkańców "strefy podmiejskiej" pochodzące z ostatnich KBR nie są jeszcze dostępne. Brak analogicznych badań dla lat poprzednich.

Tabela 20. Podział zadań przewozowych i ruchliwość mieszkańców

		Jednostka	1993	2003	2013
Podział zadań przewozowych	Komunikacja indywidualna	%	28	38	45
	Komunikacja zbiorowa	%	72	62	55
Ruchliwość mieszkańców		-	1.75	2.07	2.13

Źródło: opracowanie ALTRANS na podstawie KBR 1994, KBR 2003, wstępne wyniki KBR 2013

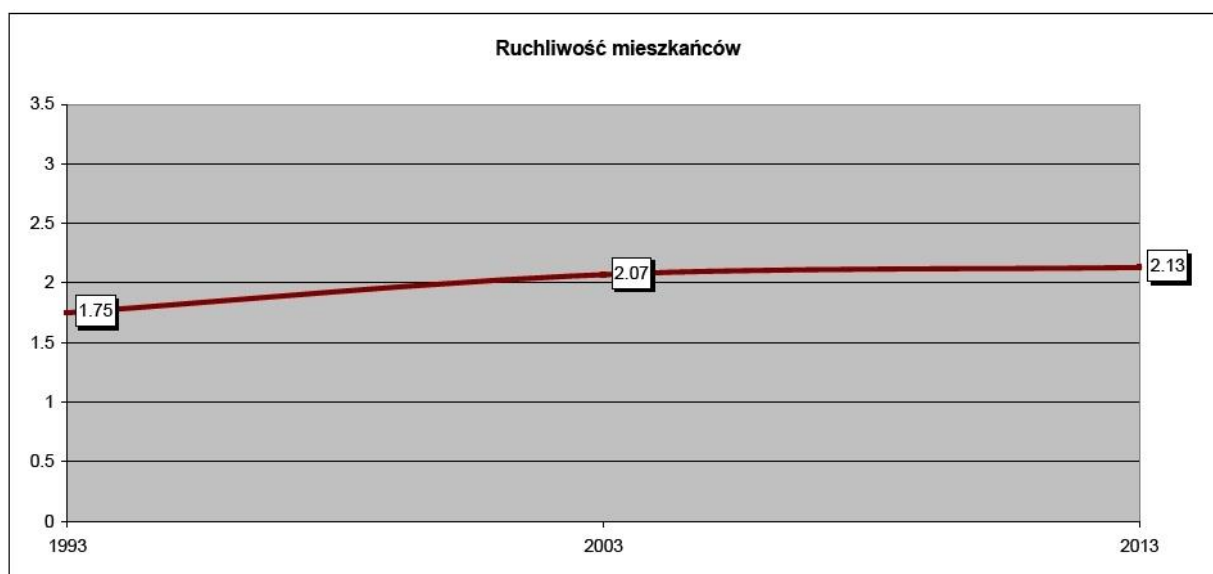
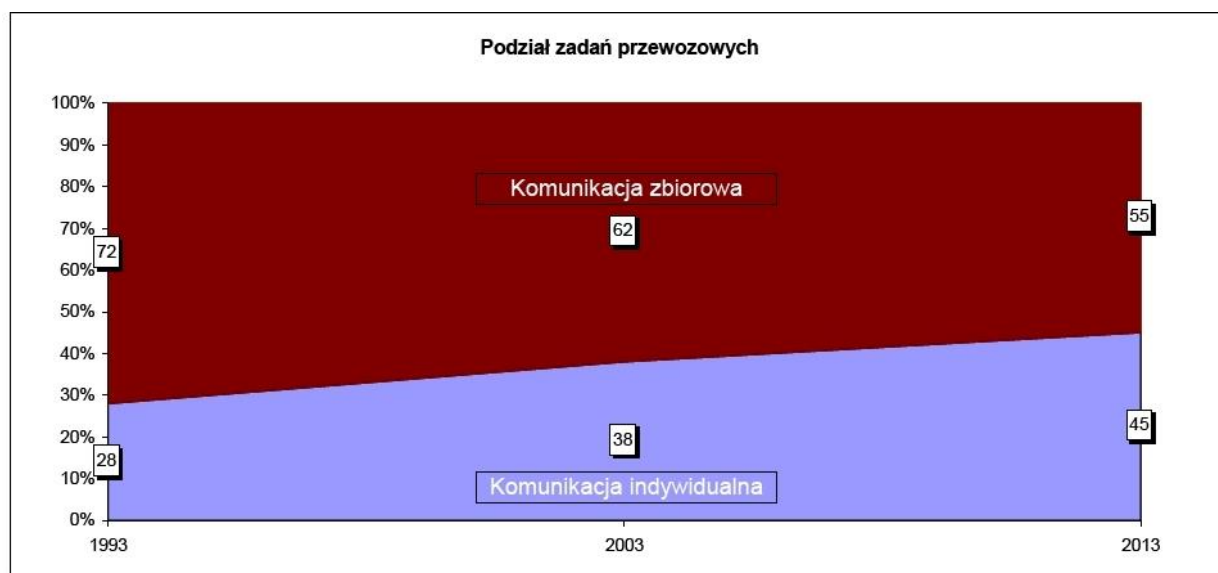
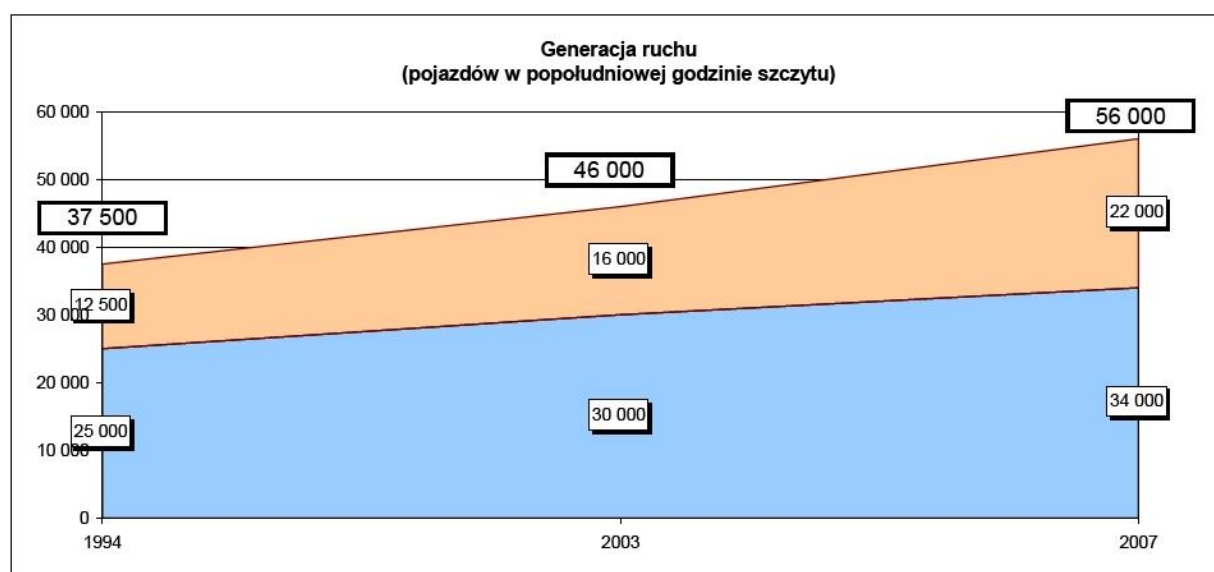

Tabela 21. Generacja ruchu

			1994	2003	2007
Generacja ruchu	wewnętrzny	Poj/godz. szczytu popołudniowego	25 000	30 000	34 000
	zewewnętrzny		12 500	16 000	22 000
	ogółem		37 500	46 000	56 000

źródło: opracowanie ALTRANS na podstawie KBR 1994, KBR 2003, Raport o stanie miasta UMK: 1994, 2003, 2007.

źródło: opracowanie ALTRANS na podstawie KBR 1994, KBR 2003, Raport o stanie miasta UMK: 1994, 2003, 2007.

Liczba podróży wykonywanych przez mieszkańców Krakowa systematycznie rośnie. W ciągu ostatnich 20 lat tzw. ruchliwość wzrosła o ponad 20%. Świadczy to o wzroście zamożności społeczeństwa. Można założyć, że trend wzrostowy będzie kontynuowany w podobnym stopniu w następnych latach. Można też przyjąć, że podobny trend występuje również w "strefie podmiejskiej". Biorąc równocześnie pod uwagę migracje ludności i dalszy wzrost liczby mieszkańców KrOF, potrzeby transportowe będą systematycznie rosnąć.

Niepokojącym zjawiskiem ostatnich 20 lat jest rosnący udział podróży wykonywanych transportem indywidualnym i malejący transportem zbiorowym. Zjawisko to dotyczy Krakowa, ale można założyć, że podobnie jest również w KrOF.

Odwrócenie trendu rosnących podróży transportem indywidualnym i malejących transportem zbiorowym staje się dla KrOF zadaniem pierwszoplanowym. Przy założeniu znaczącego rozwoju potencjału ludności oraz miejsc pracy i nauki w KrOF przy bardzo trudnych do pokonania uwarunkowaniach hamujących niezbędny rozwój podsystemów transportu w węzłowej, śródmiejskiej części Krakowa - konieczne jest wdrożenie nowego środka, niezależnego od zabudowy i uwarunkowań transportu naziemnego, zapewniającego sprawną obsługę miasta - metra, tworzącego z innymi środkami transportu zintegrowany system transportu KrOF.

Dostępność wewnętrzną KrOF zapewniają głównie drogi lokalne: gminne i powiatowe, w mniejszym stopniu wojewódzkie i krajowe.

Tabela 22. Gęstość dróg publicznych

Jednostka terytorialna	Długość dróg publicznych km/100 km ²
Kraków	423
powiat krakowski	120
powiat wielicki	124
województwo małopolskie łącznie z Krakowem	159
Polska	90

Źródło: US Kraków, Raport o stanie miasta Krakowa 2012

Gęstość dróg w powiatach krakowskim i wielickim w przeliczeniu na 100 km² obszaru jest podobna i wyższa niż średnia w Polsce. Mimo to popyt transportowy przewyższa możliwości przepustowe sieci. Aktualnie sieć drogową KrOF już nie zapewnia wystarczającej dostępności w relacjach gmin z Krakowem. Największe trudności występują w godzinach szczytu na odcinkach wlotowych do miasta.

Niemal wszystkie drogi prowadzą z terenu KrOF do Krakowa. Brak natomiast spójnych sieci drogowych o charakterze obwodnicowym integrujących gminy. Brak mostów przez Wisłę, brak dróg lokalnych łączących gminy i Strefy Aktywności Gospodarczej z węzłami autostrady A-4 i (w przyszłości) drogi ekspresowej S-7, brak parkingów i systemu P&R integrującego transport indywidualny z transportem zbiorowym, głównie kolejowym i metra.

Całkowity brak, poza Krakowem, sieci dróg rowerowych.

Uzyskanie spójnych sieci transportowych Krakowa i gmin tworzących obszar funkcjonalny, integrujących w węzłach komunikacyjnych podsystemy transportu: drogowego, rowerowego, kolejowego, metra, autobusowego, tramwajowego, jest warunkiem funkcjonowania i rozwoju KrOF.

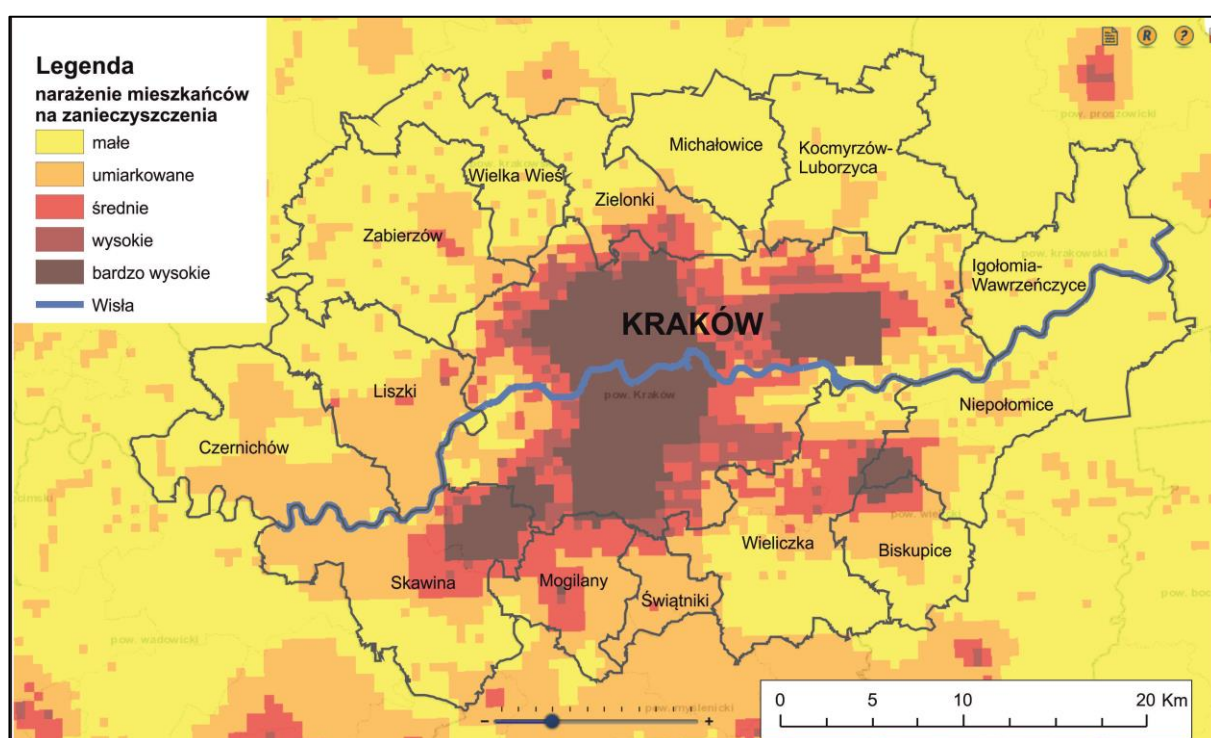
Warunki życia w KrOF

Stan elementów środowiska naturalnego – efektywność energetyczna i gospodarka wodna

Jakość powietrza

Zła jakość powietrza atmosferycznego, pomimo poprawy w stosunku do lat 80-tych XX wieku stanowi obecnie jeden z największych problemów środowiskowych KrOF. Wg Programu ochrony powietrza województwa małopolskiego (POPWM) odnotowywane są przekroczenia poziomów normatywnych wartości stężeń dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, pyłu zawieszzonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. W stosunku do lat 90-tych zmieniła się struktura głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza. Restrukturyzacja przemysłu i wprowadzone zmiany technologiczne wpłynęły na znaczące zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza z ośrodków przemysłowych. Rosnącym problemem, zwłaszcza po 2000 r. staje się natomiast niska emisja z palenisk domowych, powodowana głównie wzrostem cen gazu ziemnego i oleju opałowego – co powoduje powrót mieszkańców do opalania domów paliwami stałymi. Na jakość powietrza w aglomeracji krakowskiej istotny wpływ ma także znaczny wzrost liczby pojazdów na drogach.

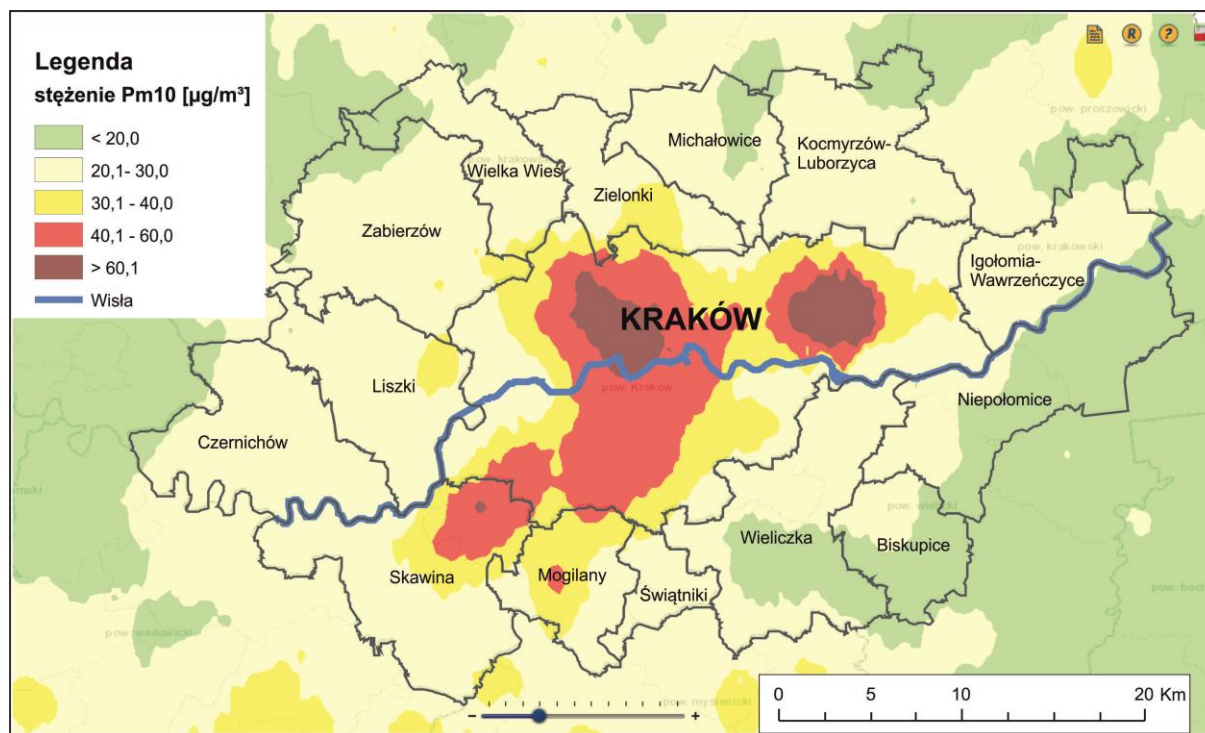
W ramach opracowania Programu ochrony powietrza została, na podstawie analizy łącznego narażenia na średnioroczne poziomy pyłu PM10, pyłu PM2,5, benzo(a)pirenu, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu oraz uwzględnienia ilości mieszkańców na poszczególnych obszarach miast i gmin sporządzona mapa narażenia mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza (Rysunek 16). Największa skala zagrożeń występuje w samym Krakowie, zwłaszcza w jego obszarze centralnym, lokalnie także na obszarach gmin Skawina (zwłaszcza w mieście), Mogilany, Wieliczka i Niepołomice. Rozkład i skala zagrożenia mieszkańców wynika z nagromadzenia niekorzystnych oddziaływań na gęsto zabudowanych i zaludnionych obszarach centrum aglomeracji. Wysokie stężenia zanieczyszczeń wynikają także z uwarunkowań topograficznych KrOF, a zwłaszcza Krakowa. Położenie w obniżeniu (Brama Krakowska) i występujące często inwersje termiczne utrudniają przewietrzanie i wymianę powietrza i sprzyjają kumulowaniu się zanieczyszczeń w przypowierzchniowej warstwie atmosfery, zwłaszcza w okresie zimowym.

Rysunek 16. Narażenie mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza

Źródło: miip.geomalopolska.pl/powietrze

Największym problemem dla jakości powietrza w obszarze KrOF, zwłaszcza w kontekście negatywnych skutków zdrowotnych, jest utrzymujące się wysokie, należące do najwyższych w Polsce, stężenie pyłów zawieszonych, przede wszystkim PM 10. Średnioroczne stężenie PM 10 na znacznych obszarach aglomeracji przekracza dopuszczalną normę. Dotyczy to przede wszystkim Krakowa, ale także południowej części strefy podmiejskiej (Rysunek 17)

Rysunek 17. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 w 2011 r.

Wartość dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM10 wynosi $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Źródło: miip.geomalopolska.pl/powietrze

Od roku 2002 poziom zanieczyszczeń pyłowych w powietrzu utrzymuje się na podobnym poziomie, którego wahania zależne są od warunków meteorologicznych. Dopuszczalna częstość przekroczeń stężeń średniodobowych pyłu zawieszonego PM10 ($>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wynosi 35 dni w roku kalendarzowym, natomiast dla stacji pomiarowych w KrOF częstość ta wynosiła w roku 2013¹³:

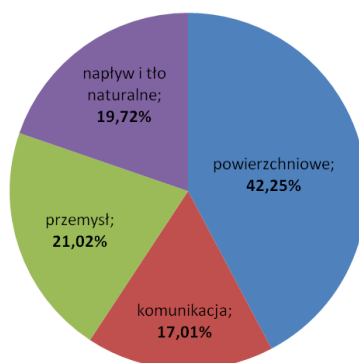
- stacja przy al. Krasieńskiego – 132 dni,
- stacja przy ul. Bulwarowej – 136 dni,
- stacja przy ul. Bujaka – 106 dni.
- stacja w Skawinie – 121 dni,
- stacja w Wieliczce – 105 dni.

Przekroczenia występują głównie w sezonie zimowym i ich przyczynami są: oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków, emisji związanej z ruchem pojazdów w centrum miasta z intensywnym ruchem, oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów na głównej drodze leżącej w pobliżu stacji, oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni, elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji, szczególnie lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, niekorzystne warunki klimatyczną¹⁴. Niepokojącym zjawiskiem jest zwłaszcza przekraczanie poziomów informowania społeczeństwa ($>200 \mu\text{g}/\text{m}^3$), a nawet poziomu alarmowego ($> 300 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Zgodnie

¹³ Wg opracowania WIOŚ „Ocena jakości powietrza w 2013 roku”.

¹⁴ Ibidem

Największym źródłem pyłów zawieszonych w obszarze KrOF jest rozproszona emisja ze źródeł powierzchniowych – lokalnych kotłowni i palenisk domowych – tzw. niska emisja, stanowiąca aż 42% wszystkich źródeł zanieczyszczeń pyłowych w Krakowie .

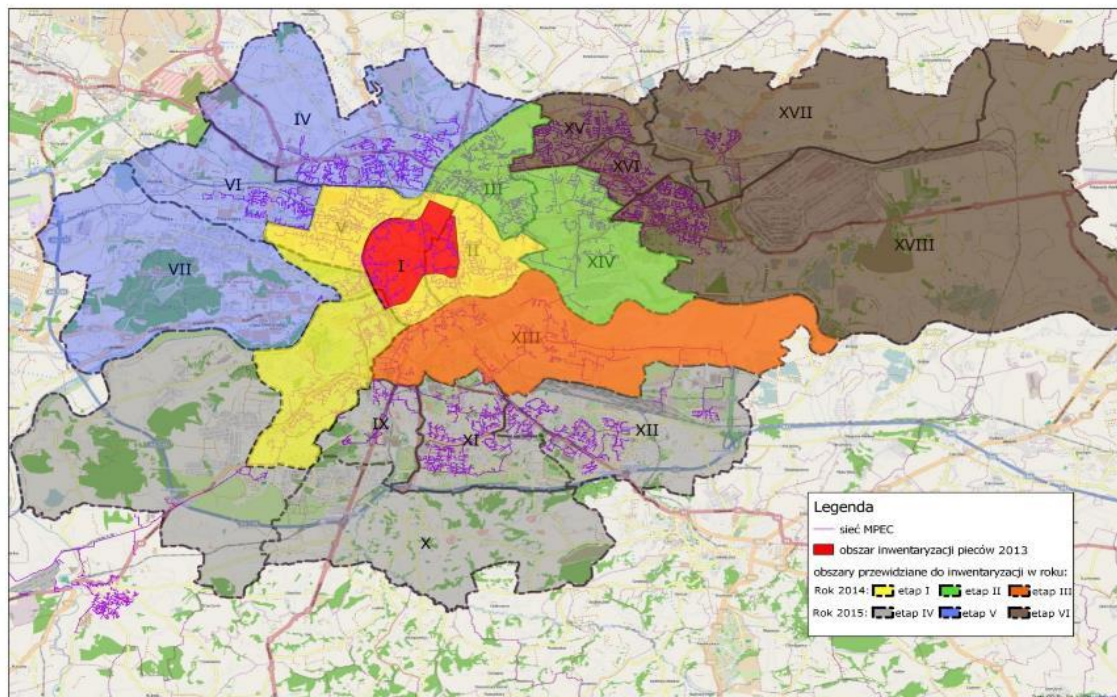

Rysunek 18. Struktura źródeł pyłu zawieszonego w PM10 w obszarach przekroczeń w Krakowie

Źródło: Program ochrony powietrza województwa małopolskiego

Wg danych NSP 2011 całkowita liczba mieszkań ogrzewanych paliwem stałym (za pomocą pieców i indywidualnych systemów CO) w Krakowie wynosiła 23,5 tys. co stanowiło niespełna 8% mieszkań. W powiatach krakowskim i wielickim było łącznie 56,5 tys. takich mieszkań – i stanowiły one aż 55% całego zasobu mieszkaniowego. Problem niskiej emisji dotyczy zatem całego KrOF.

W roku 2013 została wykonana na terenie Krakowa pierwsza inwentaryzacja pieców na paliwo stałe dla wybranego obszaru miasta obejmującego część I i II Dzielnicy oraz niewielki fragment Dzielnicy VIII. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji ustalono, iż całkowita liczba pieców na paliwo stałe na wskazanym wyżej obszarze wynosi 5891 sztuk, zlokalizowanych w 1019 budynkach (na 4477 budynków w badanym obszarze). Inwentaryzacja sporządzana będzie sukcesywnie dla kolejnych obszarów (Rysunek 19). Całkowite zakończenie inwentaryzacji przewidziane jest w 2015 r.

Rysunek 19. Harmonogram inwentaryzacji pieców na paliwo stałe w latach 2013-2015

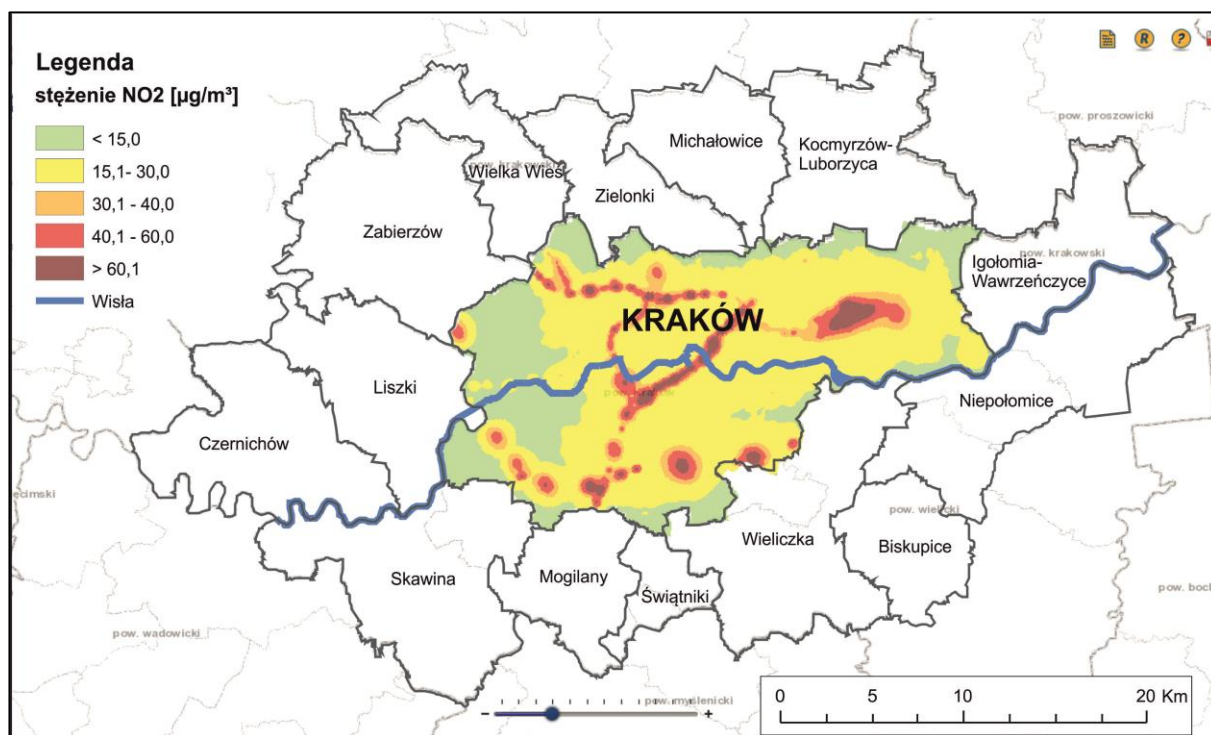
Źródło: MPEC Kraków

W skład uzbrojenia terenu na obszarze objętym opracowaniem wchodzi sieci ciepłownicze oraz przyłącza o łącznej długości 28,72 km. Łączna liczba węzłów ciepłych wynosi 282 szt, a moc cieplna węzłów – 106,36 MW. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej eksploatuje również lokalne kotłownie gazowe – 31 kotłowni o mocy cieplnej 5,23 MW. Łączna moc cieplna dostarczana na przedmiotowy obszar Krakowa to $Q_{MPEC} = 111,59$ [MW]

Wśród działań w zakresie szeroko pojętego efektywnego wykorzystania energii podejmowanych w ostatniej dekadzie w Krakowie należy wymienić modernizację i rozbudowę systemu ciepłowniczego, kontynuację programu ograniczania niskiej emisji oraz wprowadzanie energooszczędnych rozwiązań w transporcie. Dotychczasowa realizacja programu termomodernizacji budynków użyteczności publicznej pozwoliła na osiągnięcie oszczędności energii w ilości 14 500 GJ/rok oraz zmniejszenie zapotrzebowanie na moc grzewczą o 2,9 MW⁶², co przeliczono na redukcję emisji gazów cieplarnianych w ilości 1760 ton CO₂. Możliwe do osiągnięcia efekty w zakresie oszczędności energii w budynkach użyteczności publicznej na 120 tys. GJ/rocznie, z zależności od dostępnych środków na termomodernizację.¹⁵

Na terenie Krakowa, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych występują także przekroczenia poziomu stężenia dwutlenku azotu, związane z rozwojem transportu indywidualnego. Warto zauważyć iż znaczne koncentracje zanieczyszczeń związane są ze szlakami transportowymi przebiegającymi przez gęsto zaludnione obszary (np. Aleje Trzech Wieszczów,

¹⁵ Diagnoza stanu środowiska miasta Krakowa – zał. do Programu ochrony środowiska dla miasta Krakowa na lata 2012-2015

Rysunek 20. Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu (NO2) [µg/m³]

Źródło: miip.geomalopolska.pl/powietrze

Najważniejsze skutki złego stanu powietrza atmosferycznego to wpływ zanieczyszczenia na zdrowie mieszkańców, w tym na zwiększoną zachorowalność na choroby układu oddechowego, alergie, nowotwory i choroby krążenia, a zatem znaczące pogorszenie się zarówno obiektywnej jak i subiektywnej jakości życia w mieście. W dłuższej perspektywie utrzymujący się zły stan powietrza, połączony z żywym zainteresowaniem mieszkańców tym problemem może także powodować nasilenie się procesów suburbanizacji – ucieczki z miasta m.in. w poszukiwaniu lepszej jakości środowiska. Opinia jednego z najbardziej zanieczyszczonych miast Europy¹⁶ powoduje też znaczące straty wizerunkowe, co w przyszłości może mieć negatywny wpływ na ruch turystyczny czy poziom inwestycji w mieście.

Gospodarka wodno-ściekowa

KrOF cechuje się stosunkowo dobrą, na tle Polski, a zwłaszcza regionu dostępem ludności do wodociągów (por. poniższa tabela). W ostatniej dekadzie poprawiła się znacząco sytuacja w tym zakresie w strefie podmiejskiej – zwłaszcza zaś – w obszarach wiejskich tejże strefy, gdzie w 2012 r. udział ludności korzystającej z wodociągu przekroczył 80%.

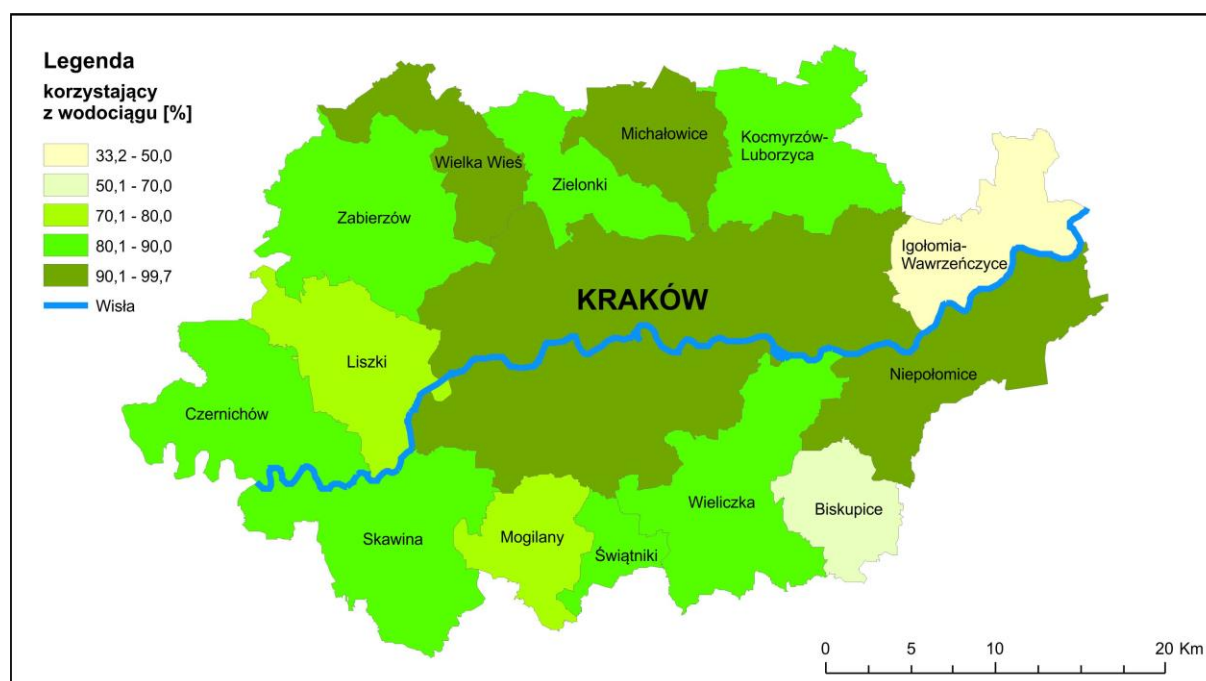
¹⁶ wg rankingu Europejskiej Agencji Środowiska

Tabela 23. Odsetek ludności korzystającej z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Jednostka terytorialna	odsetek ludności korzystającej z							
	wodociągów		kanalizacji		oczyszczalni ścieków			
					ogółem		z podwyższonym usuwaniem biogenów	
	2003	2012	2003	2012	2003	2012	2003	2012
KrOF, w tym:	89,5	95,6	73,7	78,1	74,9	77,1	16,9	72,9
Kraków	93,3	99,7	88,5	91,1	90,9	91,0	19,7	90,2
strefa podmiejska	77,5	84,1	26,8	41,7	24,2	38,5	7,9	24,8
miasta ogółem	93,4	99,5	87,5	90,4	89,3	90,2	20,7	89,3
miasta w strefie podmiejskiej	96,0	96,9	72,8	81,8	66,8	79,1	34,2	77,5
wieś	72,3	80,6	13,8	30,8	12,1	27,4	0,5	10,4
województwo małopolskie	70,8	76,3	46,5	55,1	49,8	58,1	20,2	45,8
Polska	85,1	87,9	57,4	64,3	58,2	68,6	30,5	54,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa przestrzennego zróżnicowania dostępu do wodociągów (Rysunek 21) pokazuje jednak iż wciąż na terenie KrOF pozostają obszary o dostępności do wodociągów znacząco odbiegającej od standardów dla Polski i regionu – zwłaszcza gmina Igołomia-Wawrzeńczyce i Biskupice, gdzie z wodociągów korzystało odpowiednio 33 i 59% ludności.

Rysunek 21. Odsetek ludności korzystający z wodociągu w 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2003-2012 poprawiła się sytuacja w zakresie dostępu ludności KrOF do kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Wskaźniki w tym zakresie w KrOF ujmowanym całościowo znacząco przekraczają średnią zarówno dla regionu jak i dla Polski (

Tabela 23). Zwraca uwagę zwłaszcza znacząca jakościowa poprawa – w 2003 r. z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów korzystało zaledwie kilkanaście % mieszkańców, w 2012 – 73%. Dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej wykazuje jednak ogromne dysproporcje wewnątrz obszaru funkcjonalnego. Podczas gdy w Krakowie z urządzeń kanalizacyjnych korzysta powyżej 90% mieszkańców, a w miastach strefy podmiejskiej – powyżej ¼ ludności, na obszarach wiejskich jedynie ok. 30% mieszkańców posiada dostęp do kanalizacji, a 27% korzysta z oczyszczalni ścieków – w tym tylko 10% z oczyszczalni o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania.

Dysproporcje widoczne są także w ujęciu gminnym (Rysunek 22) – w gminie Biskupice w 2012 r. nie było osób korzystających z oczyszczalni, w kilku gminach w północno-wschodniej części KrOF odsetek korzystających z oczyszczalni wynosił poniżej 3%. Zwraca uwagę zwłaszcza gmina Michałowice – cechująca się w ostatniej dekadzie znaczącą dynamiką wzrostu ludności.

Rysunek 22. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Suburbanizacja i deficyty planowania przestrzennego w KrOF

Pod pojęciem suburbanizacji rozumie się proces przenoszenia form przestrzennych miasta oraz form życia miejskiego poza miasto centralne, na tereny w jego sąsiedztwie, oraz proces zespalania funkcjonalnego obszarów podmiejskich z miastem centralnym. Mianem tym określa się także tylko proces decentralizacji w regionie miejskim polegający na przemieszczaniu się ludności i podmiotów gospodarczych z miasta centralnego do strefy podmiejskiej. Szczególną formą suburbanizacji jest rozlewanie się miasta (*urban sprawl*), czyli proces zagospodarowywania terenów wiejskich, poza zwartą, bardziej intensywnie użytkowaną częścią strefy podmiejskiej. Zagospodarowanie to cechuje rozproszona lokalizacja domostw, usług oraz miejsc pracy, połączonych nadmiernie rozbudowaną i

niefunkcjonalną siecią dróg. Mieszkańcy tych terenów są silnie uzależnieni od samochodu w przemieszczaniu się w obrębie obszaru metropolitalnego¹⁷.

O skali suburbanizacji w KrOF świadczy rozmieszczenie procesów migracyjnych. Na Rysunek 23 przedstawiono zróżnicowanie wysokości salda migracji w obrębie KrOF w 2012 r. Największym dodatnim saldem migracji cechowała się gmina Zielonki – pod tym względem będąca zdecydowanym liderem w skali obszaru funkcjonalnego. Bardzo wysokim wskaźnikiem cechowały się także gminy na północy Krakowa – w pasie od Zabierzowa po Michałowice oraz gmina Niepołomice. Z kolei najniższym wskaźnikiem, poza Krakowem, cechowała się Skawina. Natomiast jedyną gminą z ujemnym saldem migracji była Igołomia-Wawrzeńczyce.

Rysunek 23. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w KrOF w 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Trwałym rezultatem procesów suburbanizacji są zmiany zagospodarowania przestrzennego, wyrażające się przede wszystkim w pojawianiu się nowej zabudowy. W latach 2008-2012 w KrOF oddano blisko 44 tys. mieszkań, z tego ok. 23% przypadało na gminy podmiejskie – i 18% na ich obszary w sensie administracyjnym wiejskie. Jednak odnosząc już do powierzchni użytkowej oddanych mieszkań aż 41% nowej powierzchni mieszkalnej zostało oddane w strefie podmiejskiej, a 33% - na terenach wiejskich (Tabela 24).

Tabela 24. Mieszkania oddane w latach 2008-2012

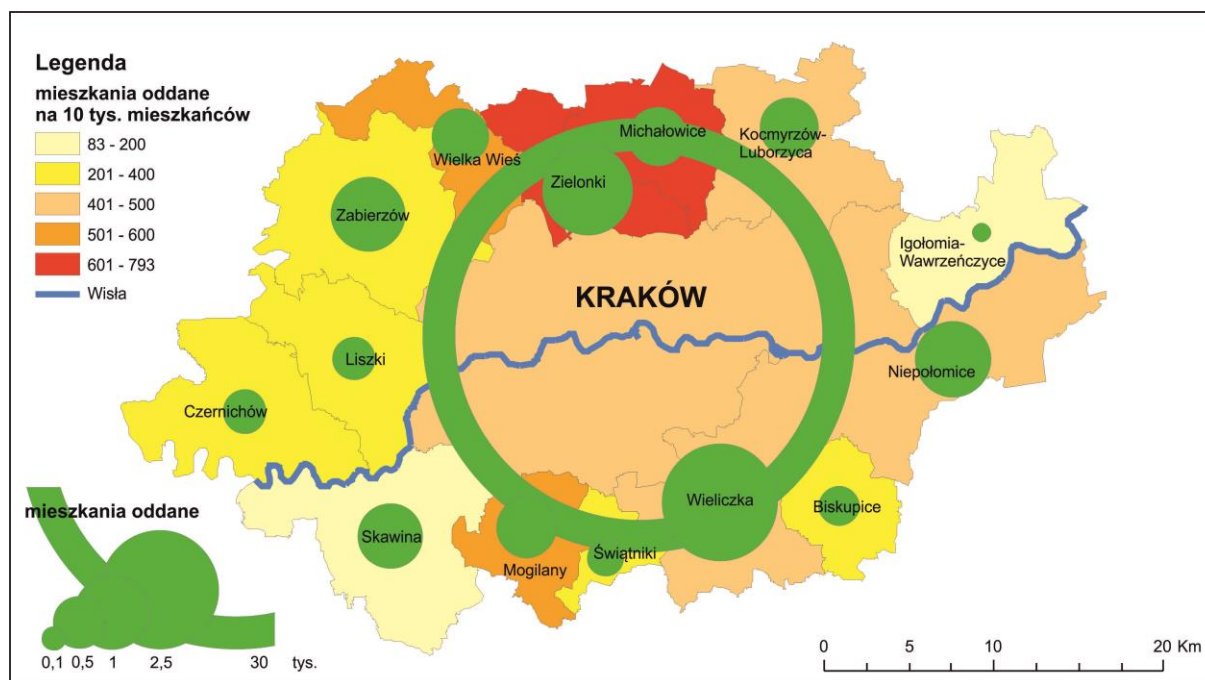
Jednostka terytorialna	mieszkania			powierzchnia użytkowa		
	tys.	KrOF=100	na 10 tys. mieszk.	tys. m ²	KrOF=100	m ² /tys. mieszk.
KrOF	43,6	100	428	3 644,7	100	3 538
Kraków	33,4	76,5	441	2 146,7	58,9	2 831
Strefa podmiejska	10,3	23,5	391	1 498,0	41,1	5 512
miasta w strefie podmiejskiej	2,1	4,8	369	240,2	6,6	4 133

¹⁷ Lisowski A., Grochowski M. Procesy suburbanizacji. Uwarunkowania, formy i konsekwencje

wieś	7,8	18,0	407	1 207,5	33,1	6 045
------	-----	------	-----	---------	------	-------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej mieszkań w gminach strefy podmiejskiej oddano w Wieliczce (2,4 tys.), Zielonkach (1,5 tys.), Niepołomicach i Zabierzowie (po ok. 1 tys.). Ruch budowlany w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców największy był na północy KrOF (Zielonki, Michałowice, Wielka Wieś), a także w położonych na południe od miasta Mogilanach (Rysunek 24). Największe natężenie ruchu budowlanego występuje zatem w dużej mierze w gminach pozbawionych wydajnego systemu zarówno transportu zbiorowego w skali aglomeracyjnej jak i stosownej infrastruktury drogowej.

Rysunek 24. Mieszkania oddane w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Proces suburbanizacji uważa się za wyraz poszukiwania przez ludność obszarów metropolitalnych lepszej jakości życia w miejskim środowisku (m.in. zwiększenie powierzchni mieszkania, lepsza jakość środowiska przyrodniczego, większe poczucie bezpieczeństwa).¹⁸ Jednocześnie powoduje on – zwłaszcza przyjmując formę *urban sprawl* – liczne negatywne konsekwencje. Do najbardziej oczywistych należą straty przyrodnicze, do których należy degradacja ekosystemów i krajobrazu poprzez zajmowanie terenów otwartych, zwłaszcza presja na obszary przyrodniczo i krajobrazowo cenne – najatrakcyjniejsze jako miejsca nowego osadnictwa. Do konsekwencji środowiskowych należy także wzrost zanieczyszczenia środowiska. Związany jest on z nienadążaniem rozwoju infrastruktury ochrony środowiska (zwłaszcza kanalizacyjnej), a także wzrostem zanieczyszczeń powietrza – zarówno o charakterze niskiej emisji (paleniska domowe) jak i związany z rozwojem motoryzacji indywidualnej. Środowiskowe problemy suburbanizacji są szczególnie istotne w przypadku Krakowa i KrOF. Obszar podmiejski Krakowa charakteryzuje się dużymi

¹⁸ Ibidem.

walorami przyrodniczymi – co z jednej strony jest zachętą do osiedlania się ale też powodować może szczególnie duże konflikty z wymogami ochrony przyrody i dotkliwe straty ekologiczne. Rozproszona zabudowa utrudnia prowadzenie polityki niskoemisyjnej i ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, zarówno ze źródeł rozproszonych jak i transportowych. Jest to o tyle istotne, że w KrOF obszarami o największym saldzie migracji są tereny wiejskie, a suburbanizacja ma na nich charakter *urban sprawl* i rzadko prowadzi do powstania zwartych osiedli. Ponadto, jak opisano wyżej – w części gmin podkrakowskich rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej postępuje znacznie wolniej niż wzrost liczby mieszkańców. Warto tu zauważyć iż zjawisko rozpraszania i realizacji nowej, nieskoordynowanej zabudowy na terenach otwartych, także takich, które wg polityki przestrzennej miasta powinny zostać niezabudowane, dotyczy nie tylko strefy podmiejskiej ale i samego Krakowa.

Konsekwencje ekonomiczne związane są z wzrostem kosztów funkcjonowania społeczności miejskich powodowanym nadmiernym rozwojem infrastruktury transportowej i komunalnej, wymuszonym przez rozproszoną zabudowę. W polskim systemie finansowania samorządów (w dużym stopniu uzależnionych od wpływów z podatków od osób fizycznych) i przy braku instytucji metropolitalnych, zarządzających infrastrukturą, konsekwencją przenoszenia się zamożniejszych mieszkańców poza miasta centralne aglomeracji jest utrudniona realizacja inwestycji (zwłaszcza transportowych) o skali metropolitalnej. W tym aspekcie pozytywnym zjawiskiem w przypadku KrOF jest – jak dotąd – utrzymywane się dodatniego salda migracji w samym Krakowie, zatem odpływ mieszkańców do strefy podmiejskiej jest, przynajmniej częściowo, pokrywany napływem nowych.

Procesy suburbanizacji, polegające na przesunięciu części krakowian do strefy podmiejskiej, skutkują także powstaniem nowego typu społeczeństwa metropolitalnego (podmiejskiego). W KrOF następuje spotkanie: tradycyjnych zintegrowanych społeczności wiejskich, związanych z rolnictwem i usługami dla rolnictwa z krakowianami, szukającymi poprawy standardu życia i przenoszącymi miejskie, bardziej anonimowe modele społeczne i kulturowe.

Za jedno z najważniejszych narzędzi kontroli procesów suburbanizacji i ograniczeniu jej negatywnych skutków środowiskowych i społeczno-ekonomicznych uważa się skuteczny system planowania przestrzennego. Wg danych GUS dla 2012 r. w większości gmin KrOF odsetek powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP) był bardzo wysoki – bliski lub równy 100%. Jedyne wyjątki dotyczyły Krakowa (38% powierzchni¹⁹), gminy Liszki (54%), a zwłaszcza gminy Czernichów – gdzie obszar objęty MPZP wynosił jedynie 0,7% (!)²⁰. Dla całego terenu KrOF pokrycie planistyczne wynosiło w 2012 r. 74%, w tym dla strefy podmiejskiej – 87%.

Dane te wydają się być dość optymistyczne, zwłaszcza na tle pokrycia planistycznego w skali kraju wynoszącego ok. 28%, jednak samo uchwalenie planu zagospodarowania nie stanowi gwarancji rozwiązania problemu rozprzestrzeniania się zabudowy w obszarach podlegających urbanizacji. Zasadniczym problemem jest przeznaczanie w politykach przestrzennych gmin, wyrażonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i realizowanych poprzez MPZP, zbyt rozległych, w stosunku do istniejących i prognozowanych potrzeb, terenów na cele budowlane. Wg *Raportu o ekonomicznych stratach i społecznych kosztach niekontrolowanej urbanizacji w Polsce* chłonność demograficzna terenów mieszkaniowych zapisanych w SUiKZP w skali kraju przekracza 4-6 krotnie liczbę ludności kraju, a w planach miejscowych (obejmujących mniej niż 30% obszaru)

¹⁹ Obecnie jest to 49%

²⁰ W 2008 r. Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził nieważność uchwały gminy wprowadzającej plan zagospodarowania większości obszarów gminy. Obecnie nowy plan jest w trakcie opracowania.

zarezerwowano tereny mieszkaniowe dla ok. 62 mln osób. W przypadku gmin KrOF największa nadwyżka chłonności demograficznej w planach miejscowych występowała w przypadku gmin Michałowice i Biskupice (co najmniej 5 razy większa niż liczba mieszkańców). W większości gmin KrOF, które posiadały ówczesnie prawie pełne pokrycie planistyczne nadwyżka demograficzna wynosiła co najmniej trzy- do pięciokrotności liczby mieszkańców (Rysunek 25). Opierając się na powyższych szacunkach można przyjąć, że tereny mieszkaniowe wg MPZP gmin strefy podmiejskiej KrOF mogą przyjąć pomiędzy 670 tys. a milionem mieszkańców (przy liczbie mieszkańców w 2012 r. równej 272 tys.) Uprawnione jest zatem stwierdzenie, iż procesy urbanizacji (w tym suburbanizacji) w KrOF postępują w warunkach braku harmonizacji polityki przestrzennej, co prowadzi do utrwalania się negatywnych skutków suburbanizacji.

Rysunek 25. Krotność chłonności demograficznej według zapisów w planach miejscowych w stosunku do zameldowanej liczby mieszkańców (2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Raportu o ekonomicznych stratach i społecznych kosztach niekontrolowanej urbanizacji w Polsce”

Jednym z elementów polityki miejskiej, który może stanowić narzędzie zapobiegające odpływowi mieszkańców i podmiotów gospodarczych z miast jest rewitalizacja – obejmująca zarówno odnowę tkanki śródmiejskiej, regenerację osiedli wielkopłytkowych jak i powtórne zagospodarowanie terenów przemysłowych.

Zestawienie obszarów, dla których opracowano programy rewitalizacji w miastach KrOF powyżej 20 tys. mieszkańców²¹ tj. Krakowie i Skawinie przedstawiono w poniższej tabeli. Obszary wymagające rewitalizacji w Krakowie można szacować na ok. 4,9 tys. ha – czyli 15% powierzchni miasta, zamieszkiwane przez 126 tys. osób (prawie 17% ludności).

²¹ W przypadku miast mniejszych niż 20 tys. mieszkańców programy rewitalizacji opracowywane były dla całego miasta – bez wyznaczania obszaru rewitalizacji.

Tabela 25. Programy rewitalizacji w miastach KrOF pow. 20 tys. mieszkańców

Miasto	Obszar rewitalizacji		Powierzchnia obszaru ha		Ludność	
	nazwa	typ	ha	% pow. Miasta	osób	% ludn. miasta
Kraków	Miejski program rewitalizacji (osiem zespołów)	śródmieście/osiedla/rekreacja/poprzemysłowy	4900,3	15,0	125 942	16,6
	LPR Stare Miasto	śródmieście	662,0	2,0	59366	7,8
	LPR Nowa Huta	śródmieście/osiedla	341,1	1,0	50701	6,7
	LPR Zabłocie	poprzemysłowy	175,0	0,5	4222	0,6
	Łącznie LPR	-	1178,1	3,6	114289	15,1
Skawina	-	śródmieście	31,05	1,5	807	3,4

Źródło: Polityka miejska Województwa Małopolskiego do 2020 roku

Dostęp do infrastruktury zdrowotnej

W ramach dostępnych danych można przyjąć, że tendencje epidemiologiczne dotyczące głównych problemów zdrowotnych są wzrostowe w tych samych obszarach od 2008 roku. Główną przyczyną zgonów były choroby układu krążenia. Współczynniki umieralności z powodu chorób układu krążenia były niższe od danych ogólnopolskich, ale jednocześnie wyższe od średniej europejskiej. Drugą co do wielkości przyczyną zgonów w Krakowie były nowotwory. Współczynniki umieralności z powodu nowotworów były niższe od ogólnopolskich w przypadku mężczyzn, ale wyższe w przypadku kobiet. Spośród zachorowań na nowotwory złośliwe u mężczyzn najwyższy odsetek dotyczył nowotworów płuc, gruczołu krokowego i jelita grubego. W przypadku kobiet: nowotwory złośliwe piersi, płuca i szyjki macicy. W porównaniu z mieszkankami UE Polki charakteryzują się wysoką zachorowalnością na raka szyjki macicy i na raka żołądka. Powyższa analiza wybranych aspektów sytuacji demograficznej i epidemiologicznej umożliwia ustalenie dalszych kierunków działań Miasta w zakresie ochrony zdrowia, w tym w szczególności:

- w zakresie chorób cywilizacyjnych – koncentracja na oddziaływaniu na świadomość społeczną i profilaktykę zdrowotną oraz działania na rzecz obniżenia wskaźników umieralności z powodu nowotworów złośliwych płuc, piersi, macicy, jelita grubego, prostaty i tarczycy;
- działania na rzecz rozwoju dostępnych i wysokiej jakości usług zdrowotnych, skierowanych do osób starszych;
- działania na rzecz rozwoju dostępnych i wysokiej jakości usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie onkologii, kardiologii, psychiatrii, ginekologii, położnictwa i neonatologii, w tym dostosowanie pomieszczeń i urządzeń miejskich podmiotów leczniczych do obowiązujących przepisów prawa.

W 2012 r. na terenie Krakowa działało 14 placówek lecznictwa zamkniętego, będących samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej, w tym 13 szpitali (w tym 2 szpitale resortowe, 1 szpital psychiatryczny) i 1 zakład opiekuńczo-leczniczy posiadający oddział szpitalny. Placówki te dysponowały łącznie 4868 łózkami (bez szpitala psychiatrycznego, który dysponował 786 łózkami).

Ponadto w Krakowie funkcjonowało 25 placówek będących przedsiębiorstwami leczniczymi, w tym 12 szpitali niepublicznych (w tym 3 szpitale psychiatryczne), 8 zakładów opiekuńczo-leczniczych (w tym 1 zakład opieki hospicyjnej) dysponujących łącznie 2134 łózkami.

Gmina Miejska Kraków jest podmiotem tworzącym dla trzech jednostek lecznictwa zamkniętego:

- Szpitala Miejskiego Specjalistycznego im. Gabriela Narutowicza w Krakowie;

- Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego SPZOZ w Krakowie;
- Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Krakowie.

Szpital, dla których Gmina Miejska Kraków jest podmiotem tworzącym dysponowały w 2012 r. łącznie 1036 łóżkami, co stanowiło 21,28 % wszystkich łóżek spośród samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej funkcjonujących na terenie miasta Krakowa.

Ponadto na obszarze KrOF szpitale funkcjonowały jedynie w Skawinie (362 miejsca) i Niepołomicach (10 miejsc), a zatem podmioty lecznicze znajdujące się na terenie Krakowa świadczą usługi zdrowotne nie tylko dla mieszkańców miasta, ale także znacznej części gmin i powiatów ościennych. Świadczą o tym także dane dotyczące miejsca zamieszkania pacjentów szpitali miejskich w Krakowie. W latach 2011-2013 w Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Żeromskiego SPZOZ (w tym jego Szpitalnego Oddziału Ratunkowego) 37 % pacjentów stanowili mieszkańcy gmin wchodzących w skład KrOF. Najwięcej świadczeń udzielono dla mieszkańców gminy Wieliczka, Niepołomice, Biskupice i Kocmyrzów – Luborzyca. W tym samym okresie w Szpitalu Miejskim Specjalistycznym im. Gabriela Narutowicza (w tym jego SOR) mieszkańcy gmin KrOF stanowili 31% pacjentów (najwięcej świadczeń udzielonych zostało mieszkańcom gmin Zabierzów, Zielonki i Wielka Wieś). W latach 2010-2012 do Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Krakowie przyjętych zostało 981 osób, w tym z Krakowa 650 osób, a z terenu całego województwa małopolskiego 331, w tym z gmin KrOF.

Zgodnie z danymi opracowanymi przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia ok. 42% szpitalnych świadczeń zdrowotnych udzielanych przez podmioty lecznicze z terenu Miasta Krakowa dotyczy mieszkańców z terenu powiatu krakowskiego i wielickiego (liczba świadczeń w powiecie krakowskim i wielickim – 52 090, liczba świadczeń w mieście Kraków – 121 940). W przypadku ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udział ten wynosi ok. 23 % (liczba świadczeń w powiecie krakowskim i wielickim – 491 580, liczba świadczeń w mieście Kraków – 2 117 610).

Kraków stanowi zatem najistotniejszy dla całego KrOF i okolicznych powiatów ośrodek usług zdrowotnych. Liczba łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności była w Krakowie, wysoka na tle analogicznych wskaźników dla Polski i regionu, co jest jednak zrozumiałe ze względu na jego rangę osadniczą i świadczenie usług dla mieszkańców znacznie większego obszaru. Należy przy tym zauważyć, że woj. małopolskie cechuje się niższą dostępnością do usług szpitalnych niż przeciętna dla Polski (Tabela 26). W porównaniu z największymi ośrodkami miejskimi w Polsce (centrami aglomeracji monocentrycznych) wskaźnik nasycenia kształtuje się na średnim poziomie. Kraków przewyższa pod względem zaopatrzenia w łóżka szpitalne Warszawę jednak nie dorównując wskaźnikom dla Poznania, Wrocławia i Łodzi.

Tabela 26. Łóżka szpitalne w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	liczba łóżek na 10 tys. ludności	
	2008	2012
powiaty KrOF*	53,6	56,3
Kraków	74,5	79,7
powiat krakowski	13,7	13,7
powiat wielicki	0,9	0,9
woj. małopolskie	44,2	44,6
Polska	48,1	49,0
Warszawa	62,3	71,6
Łódź	76,9	80,6
Wrocław	76,2	86,1
Poznań	104,0	109,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom wykluczenia społecznego i przystosowanie infrastruktury dla potrzeb osób starszych

W 2012 r. środowiskową pomocą społeczną objęte 19,1 tys. gospodarstw w KrOF, z tego ogromna większość – ok. 14,7 tys. (77% takich gospodarstw) – w Krakowie. Liczba osób korzystających z pomocy wynosiła 38,2 tys., z tego 65% w Krakowie. Zarówno liczba gospodarstw jak i liczba osób objętych pomocą spadły pomiędzy 2008 i 2012 r. (Tabela 27). Wg danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie najczęstszymi przyczynami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2011-2012 były: długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność, a także bezrobocie i ubóstwo (wskazane w kilkudziesięciu % przypadków). Do ważniejszych przyczyn zaliczyć także można sytuacje kryzysowe, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w tym w rodzinach niepełnych i wielodzietnych)²². Natężenie problemów społecznych – biorąc pod uwagę udział osób korzystających z pomocy w ludności miasta – jest w Krakowie zdecydowanie mniejsze niż w Polsce i regionie. Natomiast na tle innych dużych miast natężenie problemów jest średnie. Odsetek osób korzystających z pomocy jest znacznie mniejszy niż w Łodzi czy – ostatnio- Poznaniu, porównywalny z Trójmiastem i Warszawą i znacznie wyższy niż we Wrocławiu.

Tabela 27. Korzystający z pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej [tys.]			osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej [tys.]			udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	
	2008	2012	zmiana 2008=100	2008	2012	zmiana 2008=100	2008	2012
KrOF	19,9	19,0	95,7	41,5	38,2	92,0	4,1	3,7
Kraków	15,5	14,7	95,1	29,4	27,6	94,1	3,9	3,6
Strefa podmiejska	4,4	4,3	97,9	12,2	10,6	87,0	4,8	3,9
Gminy miejsko-wiejskie	26,5	22,7	85,8	5,9	5,0	84,9	4,8	3,8
Gminy wiejskie	27,6	29,4	106,7	6,3	5,6	89,0	4,9	4,0
Woj. małopolskie	79,3	79,0	99,7	249,0	223,5	89,7	7,6	6,7
Polska	1244,8	1194,1	95,9	3647,2	3111,1	85,3	9,6	8,1
Warszawa	35,3	31,1	88,3	71,6	55,8	78,0	4,2	3,3
Łódź	25,8	24,1	93,6	48,4	42,1	87,1	6,4	5,8
Trójmiasto	15,2	14,8	97,4	28,8	25,9	90,2	3,9	3,5
Wrocław	10,8	7,8	71,8	19,2	13,2	68,8	3,0	2,1
Poznań	11,5	14,1	122,3	21,8	26,8	123,2	3,9	4,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²² Raport o stanie miasta 2012

Wyższe niż w Krakowie natężenie problemów społecznych występuje w strefie podmiejskiej, zwłaszcza w gminach wiejskich, gdzie z pomocy korzystało 4% ludności. Jednak także w strefie podmiejskiej sytuacja jest bardzo zróżnicowana (Rysunek 26). Najmniejszy odsetek ludności korzystał z pomocy społecznej w Zabierzowie (2%), największy – w Igołomi-Wawrzeńczykach i Biskupicach, gdzie przekraczał 6%. Warto zauważyć, że nawet w przypadku tych ostatnich gmin odsetek korzystających z pomocy był niższy niż w regionie – i znacznie niższy niż w Polsce.

Rysunek 26. Udział korzystających z pomocy społecznej w gminach KrOF w 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność. Wg danych spisowych (NSP 2011) w Krakowie mieszkało ok. 107,5 tys. osób niepełnosprawnych, w tym ok. 82 tys. niepełnosprawnych prawnie²³. Stanowiło to odpowiednio – 14,2 i 10,8% mieszkańców miasta. W sąsiednich powiatach, na których terenie położona jest strefa podmiejska KrOF odsetek ludności niepełnosprawnej wynosił 13% w powiecie krakowskim i 12,4% w wielickim. Ponad 3 tys. osób (3,3% ludności) w Krakowie posiadało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Warto zauważyć, iż z danych spisowych wynika, iż z problemem niepełnosprawności, zwłaszcza o znacznym stopniu, boryka się większy odsetek osób niż w ośrodkach konkurencyjnych (poza Łodzią).

Tabela 28. Osoby niepełnosprawne w 2011 r. (NSP 2011)

Jednostka terytorialna	osoby niepełnosprawne ogółem		osoby niepełnosprawne prawnie			
			ogółem		o stopniu niepełnosprawności znacznym	
	tys.	% ludności	tys.	% ludności	tys.	% ludności

²³ Tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony.

Jednostka terytorialna	osoby niepełnosprawne ogółem		osoby niepełnosprawne prawnie			
			ogółem		o stopniu niepełnosprawności znacznym	
	tys.	% ludności	tys.	% ludności	tys.	% ludności
Kraków	107,5	14,2	82,1	10,8	3,3	3,3
Powiat krakowski	33,8	13,0	25,3	9,7	3,2	3,2
Powiat wielicki	14,1	12,4	9,6	8,4	2,8	2,8
Polska	4697,0	12,2	3131,5	8,1	2,3	2,3
Woj. małopolskie	394,3	11,8	283,8	8,5	2,8	2,8
Warszawa	178,9	10,5	101,1	5,9	1,7	1,7
Łódź	117,1	16,1	79,9	11,0	2,3	2,3
Trójmiasto	98,6	13,2	64,8	8,7	3,0	3,0
Wrocław	77,8	12,3	46,5	7,4	2,1	2,1
Poznań	67,3	12,1	47,2	8,5	2,3	2,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność często staje się także powodem wykluczenia społecznego – przejawiającego się nie tylko sytuacją materialną, ale utrudnieniami w dostępie do infrastruktury społecznej – poprzez brak jej przystosowania dla osób o obniżonej sprawności fizycznej. Ilustracją problemów w tym zakresie mogą być placówki kultury. W poniższej tabeli (Tabela 29) przedstawiono sytuację w zakresie dostosowania dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich bibliotek (podstawowej infrastruktury społecznej, występującej w każdej gminie) oraz infrastruktury wyższego rzędu – kin, muzeów i galerii. W przypadku KrOF odsetek bibliotek z wejściem przystosowanym dla niepełnosprawnych wynosi 33%, a oferujących udogodnienia wewnątrz budynku – tylko 14%, przy czym najlepszą sytuacją w tym względzie cechują się miasta w strefie podmiejskiej. Sytuacja w samym Krakowie jest gorsza – 67% obiektów ma przystosowane wejście i tylko 11% umożliwia niepełnosprawnym poruszanie się wewnątrz budynku. Pod tym względem Kraków wyróżnia się negatywnie na tle większości ośrodków konkurencyjnych.

Znacznie lepsza jest sytuacja w zakresie obiektów wyższego rzędu – których ponad połowa w Krakowie (gdzie znajduje się większość z nich) i wszystkie w strefie podmiejskiej zapewniają dostęp do budynku. Większość oferuje także udogodnienia wewnątrz obiektu. Związane jest to z dużymi inwestycjami w istniejących muzeach i galeriach, a także dużym udziałem nowych obiektów (zwłaszcza kin), budowanych już jako przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Tabela 29. Przystosowanie obiektów kultury do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich w 2012 r.

Jednostka terytorialna	Biblioteki		Kina, muzea i galerie	
	odsetek obiektów przystosowanych [%]			
	wejście do budynku	udogodnienia wewnątrz budynku	wejście do budynku	udogodnienia wewnątrz budynku
KrOF, w tym:	33,1	14,5	53,6	81,7
Kraków	26,8	11,3	50,5	81,1
Strefa podmiejska	41,5	18,9	100,0	85,7
miasta w strefie podmiejskiej	85,7	42,9	100,0	85,7
wieś	39,3	21,4	100,0	50,0
Woj. małopolskie	25,9	11,4	50,2	76,4
Polska	31,6	17,2	58,9	78,5
Warszawa	48,0	26,5	58,5	77,6

Jednostka terytorialna	Biblioteki		Kina, muzea i galerie	
	odsetek obiektów przystosowanych [%]			
	wejście do budynku	udogodnienia wewnątrz budynku	wejście do budynku	udogodnienia wewnątrz budynku
Łódź	31,7	26,8	57,4	82,9
Trójmiasto	38,3	20,0	55,6	92,0
Wrocław	55,6	37,8	68,2	100,0
Poznań	25,9	5,6	75,7	67,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotnym elementem polityki społecznej są podmioty ekonomii społecznej (PES). W badaniach w ramach monitoring PES prowadzonego w województwie małopolskim²⁴ brało udział 106 podmiotów z Krakowa (54% badanych PES), 8 z powiatu krakowskiego i 4 – wielickiego. Spośród PES z terenu Krakowa 66% organizacji prowadziło działalność na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Liczba beneficjentów spośród tej grupy w badanych PES z Krakowa wynosiła 4,3 tys. Z okolicznych powiatów – 193. Do najczęściej wskazywanych typów wsparcia należały aktywizacja zawodowa i edukacja, organizacja czasu wolnego i wypoczynku swoim beneficjentom, pomoc i praca terapeutyczna, zapewnienie beneficjentom pomocy materialnej oraz leczenia i/lub rehabilitacji zdrowotnej. Ponadto PES świadczyły usługi na rzecz społeczności lokalnej – tj. działania z zakresu dostarczania usług użyteczności publicznej, w tym usług deficytowych dla społeczności lokalnej oraz mające na celu rozwój społeczności lokalnej/regionu poprzez wspieranie produktów lokalnych (pod tzw. "marką lokalną"). Liczba beneficjentów takich działań szacowana jest w Krakowie na 295 tys., a w pow. krakowskim – ok. tysiąc osób. Wśród rekomendacji z badań PES należy wymienić:

- wprowadzenie mechanizmów zwiększających zasięg oddziaływania ośrodków systemu wsparcia ekonomii społecznej i innych jednostek administracji publicznej odpowiedzialnych za realizację celów regionalnej polityki społecznej;
- wprowadzenie usługi edukacyjnych dla PES dotyczących fundraisingu, finansów, księgowości oraz promocji i reklamy, w tym pozyskiwania środków z UE,
- wprowadzenie mechanizmu „bonów szkoleniowych” m.in. w ramach wspierania liderów istniejących już od jakiegoś czasu przedsiębiorstw społecznych;
- zaprojektowanie dla PES, które osiągają stosunkowo największe efekty ramach danej kategorii (np. spółdzielnia socjalna lub stowarzyszenie) specjalnych mechanizmów wsparcia;
- wsparcie większego angażowania wolontariuszy/stażystów w działalność przedsiębiorstw społecznych min, m.in. za pomocą „sieciowania” przedsiębiorstw społecznych oraz osób zainteresowanych stażem.

Przemiany demograficzne, związane z wydłużaniem się przeciętnego trwania życia oraz spadku liczby urodzeń i w efekcie starzenie się populacji, są jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoją społeczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym Polski. Starzenie wiąże się z wieloma zadaniami dla polityki publicznej, m.in. związanymi ze wzrastającym deficytem systemu emerytur, zwiększaniem się kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad osobami w podeszłym wieku oraz ze spowolnieniem wzrostu gospodarczego w związku ze wzrostem obciążeń socjalnych. Główny Urząd Statystyczny w perspektywie roku

²⁴ Monitoring przedsiębiorstw społecznych w Małopolsce. Raport z III edycji badań.

2035 przewiduje w swoich prognozach dalsze wydłużanie się trwania życia, co w ocenie tej instytucji będzie powodować przyspieszenie procesu starzenia się polskiego społeczeństwa i wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Zmiany te dotyczyć będą także Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego, gdzie obecnie odsetek osób w wieku powyżej 65 lat jest wyższy niż przeciętna dla Polski i wynosi 16%, a do 2035 r. wzrośnie do 21%. W wartościach bezwzględnych oznacza to wzrost liczby osób starszych z 180 tys. obecnie do ponad 200 tys. w 2020 r. i ponad ćwierć miliona w 2035. W tym ponad 84 tys. w 2020 i 138 tys. w 2035 r. stanowić będą osoby powyżej 75 roku życia (Tabela 30).

Tabela 30. Liczba ludności powyżej 65-go i 75-go roku życia w roku 2013 oraz prognoza GUS dla lat 2020 i 2035.

Jednostka terytorialna	powyżej 65 roku						powyżej 75 roku					
	tys. osób			odsetek			tys. osób.			odsetek		
	2013	2020	2035	2013	2020	2035	2013	2020	2035	2013	2020	2035
powiaty KrOF*	180,5	214,2	255,1	15,8	18,4	21,5	84,7	84,2	138,2	7,4	7,2	11,7
Kraków	130,0	150,3	166,8	17,1	19,5	21,7	61,0	60,5	93,6	8,0	7,8	12,2
powiat krakowski	35,9	44,9	61,1	13,4	16,7	21,9	17,0	16,7	30,9	6,4	6,2	11,1
powiat wielicki	14,6	19,0	27,3	12,3	15,3	19,8	6,8	6,9	13,7	5,7	5,6	10,0
woj. małopolskie	487,1	579,2	734,7	14,5	17,2	22,1	231,1	228,9	378,1	6,9	6,8	11,4
Polska	⁵ 672,6	⁶ 953,6	⁸ 357,5	14,7	18,4	23,2	² 630,5	² 561,0	⁴ 493,8	6,8	6,8	12,5

Łącznie powiat krakowski, wielicki i miasto Kraków- prognoza GUS dostępna jest wyłącznie dla powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szacuje się, że około 80% osób starszych cierpi przynajmniej na jedną chorobę przewlekłą czy skutki przebytych wypadków lub urazów, które u co drugiej z nich prowadzą do trwałego upośledzenia sprawności. Do chorób zależnych od wieku, czyli występujących częściej wraz z postępem starzenia, należą przede wszystkim: otępienie w przebiegu choroby Alzheimera lub innych schorzeń mózgu, depresja, udary i stany poudarowe, niewydolność serca, naczyniowe powikłania miażdżycy, nowotwory, przewlekła choroba nerek, choroba zwyrodnieniowa stawów z osteoporozą, niedożywienie kaloryczno-białkowe, upadki i następne złamania kości, zakażenia i wiele innych. Zaburzenia funkcji narządowych i sensorycznych – wzroku czy słuchu – wymagają przede wszystkim precyzyjnej oceny i określenia wpływu na czynności życia codziennego. Dzięki tak całościowej ocenie geriatrycznej można w sposób celowany i trafnie adresowany leczyć, rehabilitować i protezować możliwe do wyrównania deficyty funkcjonalne, jak również planować dalsze etapy opieki zdrowotnej i społecznej we współpracy z opieką długoterminową²⁵.

Mając na względzie powyższe dane demograficzne szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie osobom starszym i przewlekle chorym odpowiedniej opieki. W Polsce opieka ta jest sprawowana w ramach współdziałania dwóch sektorów: opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, a jej zasadniczym celem jest, oprócz organizowania opieki, udzielanie wsparcia w sposób umożliwiający jak najdłuższe funkcjonowanie tych osób w środowisku lokalnym. Opieka nad osobami starszymi sprawowana jest także w ramach ośrodków stacjonarnej opieki zdrowotnej – zakładów opiekuńczo leczniczych, pielęgnacyjno-opiekuńczych i hospicjów. W województwie małopolskim w 2012 r. funkcjonowały 44 tego typu obiekty, dysponujące

²⁵ *O sytuacji ludzi starszych*, pod. red. Józefiny Hrynkiewicz, Warszawa 2012 r.

łącznie 2,8 tys. łóżek. Największą bazą w regionie dysponuje Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Krakowie, którego udział w ogólnej liczbie łóżek w placówkach tego typu w regionie wynosi 17,7%, a w Krakowie – 39%.

Tabela 31. Liczba łóżek w zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej

Rodzaj zakładu		rok	Polska	Woj. małopolskie
Zakłady opiekuńczo-lecznicze		2010	19 250	2 158
		2012	21 143	2 548
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze		2010	5 688	97
		2012	6 716	97
Hospicja		2010	1 126	86
		2012	1 389	179
Łącznie	łóżka ogółem	2010	26 064	2 341
		2012	29 248	2 824
	łóżka na 10 tys. ludności	2010	6,8	7,0
		2012	7,6	8,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Relacje sieciowe w ramach KrOF

Zarządzanie rozwojem w obszarze metropolitalnym jest dziś jednym z najtrudniejszych wyzwań w sferze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i regionów. Pomimo wskazania w KPZK 2030 obligatoryjności utworzenia tzw. miejskich obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich, przeszkody natury społecznej – brak umiejętności współpracy - mogą stać na przeszkodzie wykorzystaniu posiadanych potencjałów. Szczególnie waży przy tym brak utrwalonych instytucji współzarządzania i zarządzania wielopodmiotowego: tj. pomiędzy różnymi poziomami zarządzania terytorialnego i różnymi sektorami (publicznym, prywatnym i społecznym). Brak obligacyjnych instrumentów zarządzania w skali obszaru metropolitalnego powoduje konieczność oparcia narzędzi zarządzania na zasadach partnerskiego dialogu, czego przykładem jest przygotowanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Warto odwołać się też do doświadczeń, polegających na dobrowolnych inicjatywach wspólnego świadczenia usług komunalnych. W KOM doświadczenia takie istnieją i dotyczyły: transportu zbiorowego, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami. W przypadku transportu zbiorowego przewozy były wykonywane na terenie Krakowa oraz 15 gmin aglomeracji krakowskiej (Czernichów, Iwanowice, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skała, Skawina, Słomniki, Świątyni Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki), w ramach zawartych porozumień międzygminnych.

W 2007 r. 52 gmin obszaru metropolitalnego podpisały porozumienie o utworzeniu Rady Krakowskiego Obszaru metropolitalnego, która stanowić miała platformę porozumienia i współpracy zainteresowanych podmiotów samorządowych dla podejmowania działań służących poprawie jakości warunków życia mieszkańców. Współpraca partnerów miała polegać na podejmowaniu działań mających na uwadze przyjazny środowisku rozwój całości przestrzeni społeczno-gospodarczej Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Jednym z elementów porozumienia miało być stworzenie wspólnej strategii rozwoju obszaru metropolitalnego. Przedstawiciele gmin podkrakowskich biorą także udział w opracowaniu nowej Strategii rozwoju Krakowa.

Do najważniejszych wyzwań związanych z systemem zarządzania w KrOF należy zaliczyć:

- koordynację polityk przestrzennych – sprzyjającą realizacji polityki miasta zwartego i zapobiegającą zjawisku *urban sprawl*,
- politykę transportową, w tym kształtowania kultury mobilności sprzyjającej zwiększaniu udziału ekologicznych środków transportu (transport zbiorowy i rowerowy) i łagodzącą konflikty między mieszkańcami centrum aglomeracji i dojeżdżającymi do pracy;
- opracowanie wspólnej oferty inwestycyjnej, zwłaszcza w oparciu o tereny *brownfield* i jednolitej promocji gospodarczej obszaru,
- promocję turystyczną KrOF opartą o uznaną markę Krakowa,
- kształtowanie tożsamości metropolitalnej.

V. Terytorialny wymiar wsparcia

Zgodnie z MRPO, zintegrowane inwestycje terytorialne obejmować będą następujące dziedziny:

- infrastrukturę rozwoju gospodarczego,
- zadania z zakresu poprawy efektywności energetycznej,
- redukcję zanieczyszczenia powietrza, w szczególności ograniczenie niskiej emisji,
- zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny,
- infrastrukturę drogową na poziomie subregionalnymi,
- gospodarkę odpadami,
- rekultywację terenów zdegradowanych powiązanych ze zmianą ich funkcji i udostępnieniem dla mieszkańców,
- usługi społeczne w zakresie wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych,
- ekonomię społeczną,
- kształcenie zawodowe,
- infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnymi.

Istotą terytorialnego wymiaru wsparcia jest koncentracja działań w wymiarze przestrzennym. Wiąże się to z zidentyfikowanymi problemami i potencjałami, które koncentrują się na terenie KrOF. Wyrazem tego jest analiza SWOT, stanowiąca część podsumowującą prace diagnostyczne. Analizę SWOT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego przedstawiono poniżej.

Tabela 32. Analiza SWOT terytorium KrOF

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe miasta i strefy podmiejskiej, w tym wysoka jakość przestrzeni publicznych w historycznych zespołach zabudowy • Materialne dziedzictwo Krakowa – zabytki i zgromadzone w muzeach, kościołach, instytucjach prywatnych i publicznych dzieła sztuki • Położenie na istniejących szlakach transportowych • Drugie pod względem wielkości lotnisko w Polsce, rozbudowujące się pod względem infrastruktury i siatki połączeń • Istniejący system tramwajowy – z możliwością rozbudowy i modernizacji • Zwiększająca się liczby ludności w KrOF (migracje i przyrost naturalny) - marka Krakowa przyciąga nowych mieszkańców, w tym z zagranicy • Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (kapitału ludzkiego) • Wzrastająca aktywność mieszkańców i organizacji obywatelskich • Wysoki poziom przedsiębiorczości • Specjalna Strefa Ekonomiczna – Krakowski Park Technologiczny • Rozwój sektora turystycznego i przemysłów czasu wolnego • Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego i naukowego w Polsce • Różnorodna oferta kulturalna i w zakresie spędzania czasu wolnego • Obecność instytucji o zasięgu ogólnokrajowym (m.in. NCN, PAU, instytucje kultury) • Rozbudowa infrastruktury społecznej o znaczeniu metropolitalnym (ICE, hala sportowo-widowiskowa, centrum targowe, nowe muzea) • Rozbudowa infrastruktury uczelni wyższych • Rozwój sektora BPO/ITO, R&D- efekt kuli śniegowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca powierzchnia terenów przygotowanych dla prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza rozwoju przemysłu • Niższy (niż w ośrodkach konkurencyjnych) poziom rozwoju gospodarczego (PKB, liczba podmiotów gospodarczych) w stosunku do wiodących ośrodków metropolitalnych, co wiąże się m.in. z nieodpowiednim stanem infrastruktury drogowej oraz jej przepustowości • Niedostatecznie rozwinięta sieć połączeń drogowych wiążąca lokalne ośrodki aktywności gospodarczej, w tym istniejące Strefy Aktywności Gospodarczej, w warunkach postępującej niedrożności regionalnych szlaków komunikacyjnych i przenoszenia tej niedrożności z głównych szlaków (DK i DW) na drogi niższego rzędu • Niedostosowanie kompetencji absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy • Niedostatecznie rozwinięty system kształcenia ustawicznego • Słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej • Niska wydajność energetyczna budynków użyteczności publicznej • Niski udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF • Wysoki poziom zanieczyszczeń powietrza pyłami zawieszonymi, głównie ze źródeł powierzchniowych (niska emisja) • Wysoki poziom zanieczyszczenia tlenkami azotu (źródła transportowe) w centralnych obszarach miasta i wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, związany z nadmiernym przepływem ruchu tranzytowego przez obszar KrOF • Słabo rozwinięta sieć transportu publicznego w skali KrOF • Brak parkingów P&R przy stacjach kolei aglomeracyjnej i pętlach

<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość udostępnienia znaczących powierzchni dla rozwoju przemysłu i usług w ramach KrOF 	<p>tramwajowych zapewniających multimodalność transportu w aglomeracji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak rozwiniętej i spójnej sieci dróg dla rowerów (DDR) w mieście i KRoF • Niska dostępność wodociągów w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF • Niska dostępność infrastruktury kanalizacyjnej w niektórych obszarach KrOF, także o znacznej dynamice wzrostu liczby ludności • Niewystarczający poziom rozwoju usług służby zdrowia i pomocy społecznej dla osób starszych w stosunku do rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa • Niewystarczająca infrastruktura oraz dostępność usług ochrony zdrowia obszaru KRoF • Procesy niekontrolowanej suburbanizacji zagrażające równowadze przyrodniczej strefy podmiejskiej - brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF • Niewystarczająco rozwinięta współpraca między gminami KrOF • Brak instytucji zajmującej się analizami problemów rozwoju w skali metropolitalnej • Niska wartość środków unijnych pozyskanych w minionych latach do budżetu Krakowa – najniższy wskaźnik wśród ośrodków metropolitalnych
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Metropolizacja, jako proces cywilizacyjny, skutkująca utrzymywaniem się dodatniego salda migracji (z regionu, kraju i zagranicy) w Krakowie i KrOF • Modernizacja głównych szlaków kolejowych (w tym dla potrzeb SKA), budowa linii kolejowej Podłęże-Piekiełko • Modernizacja zewnętrznych połączeń drogowych oraz trasy S7 – odciążenie centrum miasta z tranzytu, uruchomienie 	<ul style="list-style-type: none"> • Istniejący w Polsce opór społeczny wobec działań zmniejszających zanieczyszczenie powietrza • Starzenie się społeczeństwa • Spadek liczby studentów, związany z niżem demograficznym • Niekorzystna zmiana głównych korytarzy sieci transportowej TEN-T – możliwość odłożenia lub rezygnacji z modernizacji głównych dróg i kolei i utrata konkurencyjności względem

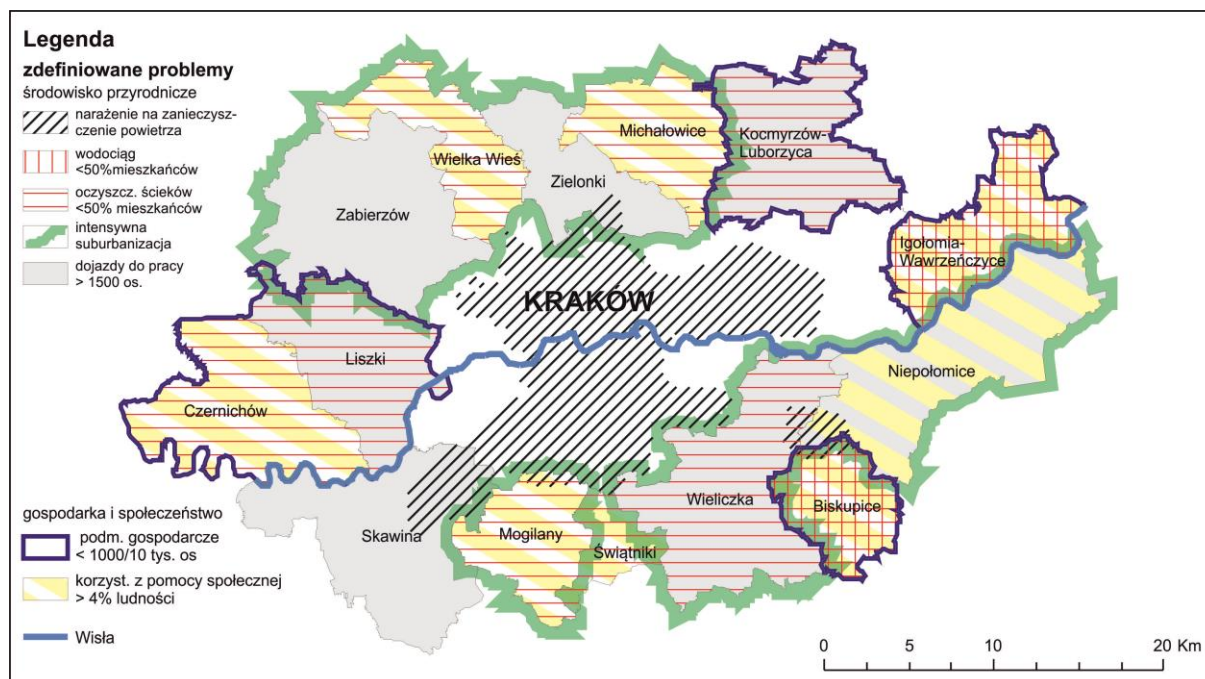
<p>potencjału gospodarczego po wschodniej stronie miasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej (SKA) przez woj. małopolskie, wraz z systemem zintegrowanego biletu aglomeracyjnego i P&R • Decyzja o jakościowej zmianie infrastruktury lotniska – nowy pas startowy, system ILS II • Rozwój gospodarki opartej na wiedzy w Polsce, w tym jakościowy rozwój sektora usług BPO/ITO w kierunku bardziej zaawansowanych procesów • Polityka re-industrializacji UE i Polski – zwiększenie nacisku na nowe inwestycje przemysłowe • Wydłużenie czasu działania SSE w Polsce • Pozytywna reakcja rynku turystyki przyjazdowej na podejmowane inwestycje – rozwój turystyki kongresowej, biznesowej, pielgrzymkowej • Inwestycje instytucji narodowych, regionalnych i podmiotów prywatnych w infrastrukturę zwiększającą potencjał kulturalny, gospodarczy, turystyczny KrOF (m.in. Małopolskie Centrum Nauki, rozbudowa Muzeum Narodowego, Centrum Muzyki, centrum targowe, centrum Jana Pawła II) • Rozwój współpracy i systemu zarządzania obszarem metropolii krakowskiej – powiększenie Stowarzyszenia ZIT o kolejne gminy KOM • Możliwość pozyskiwania znaczących środków zewnętrznych, w tym z UE na realizację projektów infrastrukturalnych i społecznych • Ustawa metropolitalna, regulująca system zarządzania metropoliami i Krajowa Polityka Miejska • Budowanie przez Samorząd Wojewódzki partnerstwa terytorialnego z Samorządem Województwa Śląskiego w celu wykreowania Europolu Śląsko-Krakowskiego 	<p>innych ośrodków w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opóźnienia w realizacji krakowskiego odcinka drogi S7 – brak możliwości realizacji projektu „Nowa Huta Przyszłości“ • Opóźnienia w realizacji projektów kolejowych – brak SKA • Brak skuteczności w tworzeniu nowej kultury mobilności – powiększająca się dominacja transportu indywidualnego • Brak rozwoju branży usług i wycofywanie się sektora BPO/ITO z Krakowa • Utrzymywanie się stagnacji gospodarczej i niestabilność społeczno-polityczna państw Unii Europejskiej • Brak zainteresowania turystów nową infrastrukturą kongresową i widowiskową, spadek liczby turystów • Brak zainteresowania inwestorów uruchamianymi terenami inwestycyjnymi • Nieskuteczność aplikowania o środki UE przez gminy KrOF • Konieczność oparcia narzędzi zarządzania obszarami metropolitalnymi na zasadach partnerskiego dialogu – w sytuacji relatywnie niskiego kapitału społecznego, braku tradycji współzarządzania i nastawienia na konkurencję • Brak skutecznych mechanizmów prawnych wymuszających współpracę metropolitalną – możliwość zaniechania współpracy lub braku rozwoju stowarzyszenia metropolitalnego o kolejne gminy KOM
---	---

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższej analizy SWOT zdefiniowano główne problemy i potencjały rozwojowe Krakowa, stanowiące podstawę formułowania celów rozwojowych, opisanych w kolejnym rozdziale.

W celu identyfikacji obszarów wsparcia w wymiarze przestrzennym, dokonano analizy deficytów KrOF dotyczących:

- lokalizacji stref aktywności gospodarczej,
- potrzeb w zakresie zwiększenia mobilności i dostępności transportowej, w tym – środkami transportu zbiorowego; w szczególności w odniesieniu do:
 - poziomu rozwoju sieci połączeń drogowych pomiędzy lokalnymi ośrodkami aktywności gospodarczej,
 - niedrożności regionalnych szlaków komunikacyjnych i przenoszeniu tej niedrożności z głównych szlaków (DK i DW) na drogi niższego rzędu;
- zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF, w powiązaniu z:
 - niską wydajnością energetyczną budynków użyteczności publicznej i ogólnie - niskim udziałem odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF,
 - wysokim poziomem zanieczyszczenia powietrza ze źródeł transportowych w centralnych obszarach miasta i wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, co wiąże się z nadmiernym przepływem ruchu tranzytowego przez obszar KrOF,
 - niewystarczającym powiązaniem różnego typu środków transportu: brakiem parkingów P&R przy stacjach kolei aglomeracyjnej i w miejscach przesiadkowych,
 - brakiem rozwiniętej i spójnej sieci dróg dla rowerów, wiążących Kraków z poszczególnymi Gminami ZIT;
- niskiej dostępności wodociągów i kanalizacji w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF;
- infrastruktury społecznej (zdrowie, edukacja, pomoc społeczna dla osób starszych, interwencja kryzysowa);
- zaawansowane procesy niekontrolowanej suburbanizacji.

Rysunek 27. Terytorialne zróżnicowanie najważniejszych problemów rozwojowych w KrOF

Źródło: Opracowanie własne

Przetawiona powyżej analiza SWOT, wraz z terytorialnym rozkładem zróżnicowań terenu KrOF, stanowi podstawę określania celów rozwojowych KrOF, opisanych w kolejnym rozdziale.

VI. Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT

Cele rozwojowe do realizacji w ramach ZIT oraz odpowiadające im priorytety i działania zostały opracowane na podstawie analizy istniejących problemów i potencjałów zidentyfikowanych na terenie KrOF. Przyjęto więc, sugerowany przez MIR sposób definiowania kluczowych elementów Strategii ZIT w postaci ciągu logicznego: „Diagnoza obszaru funkcjonalnego → Identyfikacja problemów/potencjałów → Zdefiniowanie celów → Zdefiniowanie priorytetów inwestycyjnych → Zdefiniowanie działań → Wyboru Projektów. Zależności”.²⁶ Pełną sekwencję zależności przedstawiono w postaci „Matrycy logicznej”, stanowiącej integralną część niniejszej Strategii (por. str. 192).

Cele rozwojowe KrOF i odpowiadające im priorytety zdefiniowano w oparciu o – przedstawioną powyżej diagnozę obszaru wsparcia oraz o autorską analizę trendów rozwojowych współczesnych miast.²⁷ Przyjęto, że rozwój otwartej i globalizującej się gospodarki opartej na wiedzy jest procesem, który jest trwały i będzie dominował w XXI w. Dla dużych środków miejskich, nie widać innej alternatywy, niż wejście na ścieżkę metropolizacji i wielokierunkowej oraz wielopoziomowej kooperacji w warunkach rosnącej konkurencji terytorialnej. Oznacza to konieczność zwiększania siły oddziaływań egzogenicznych, do czego potrzeba więcej ludzi, zwłaszcza wykształconych, otwartych i kreatywnych oraz więcej terenów dla działalności gospodarczej i zamieszkania. Skłania to do koordynacji procesów rozwojowych w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego, przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów realizacji działań w formule ZIT.

W wyniku powyższej analizy definiuje się 3 Cele rozwojowe Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego:

Cel 1: Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym

Cel 1 odnosi się wprost do wyzwań rozwojowych współczesnego świata, a jednocześnie odpowiada założeniom dotyczącym polityki miejskiej Unii Europejskiej i kraju. Zgodnie z zapisami projektu Krajowej Polityki Miejskiej główne polskie ośrodki miejskie mają być konkurencyjne i coraz lepiej widoczne na gospodarczej mapie Europy.²⁸ W przypadku KrOF wiąże się to przede wszystkim z wzmocnieniem potencjału gospodarczego i dalszym rozwojem kapitału ludzkiego. Warunkiem wzmocnienia potencjału gospodarczego jest przy tym zarówno zwiększenie oferty terenów dla prowadzenia działalności gospodarczej, jak i poprawa dostępności tych terenów.

²⁶ JASPERS Warszawa – Grupa zadaniowa ZIT, Ramy koncepcyjne w zakresie przygotowania i oceny Strategii ZIT, Warszawa 2014, s. 2.

²⁷ Noworól, A. (2014). Functional urban area as the city of the future / Miejski obszar funkcjonalny jako miasto przyszłości. *Technical Transactions, Architecture / Czasopismo Techniczne, Architektura, 1-A*, s. 143–157.; Jewtuchowicz, A. (2013). Kreatywna gospodarka, kreatywne miasto – nowy model rozwoju? [w:] F. Kuźnik (red.), *Badania miejskie i regionalne. Doświadczenia i perspektywy* (CLIII/2013 ed., s. 43–56). Warszawa: Studia KPZK PAN.

²⁸ *Krajowa Polityka Miejska, projekt*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa marzec 2014 r., s. 14.

Cel 2: Wysoka jakość życia na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel 2 wiąże się z poprawą jakości życia dla mieszkańców, jako zagregowaną kategorią łączącą wiele różnorodnych elementów. Obszary funkcjonalne miast powinny więc stawić czoło wyzwaniom środowiskowym, ograniczając zużycie zasobów, a zwłaszcza energii i przygotowując się do skutków zmian klimatu. Poważnym wyzwaniem jest przy tym konieczność ograniczenia zanieczyszczenia powietrza na terenie KrOF, zwłaszcza wywołanych przez źródła transportowe. Wiąże się to też z brakiem należytych powiązań różnego typu środków transportu, szczególnie zbiorowego, oraz niewystarczającym systemem dróg dla rowerów, łączących Kraków z poszczególnymi Gminami ZIT. Polepszanie jakości życia wiąże się też z poprawą dostępności wodociągów i kanalizacji w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF. Ważnym elementem jakości życia są sprawy społeczne i przeciwdziałanie wykluczeniu, co powinno opierać się na rozwoju infrastruktury: zdrowia, edukacji, pomocy społecznej dla osób starszych oraz ulepszeniu środków interwencji kryzysowej. Poprawie jakości życia sprzyjać też ma rozwój systemów ekonomii społecznej. Ogólnie, należy podkreślić, że Cel 2 ukierunkowuje działania na to, by KrOF był spójny społecznie, ekonomicznie i przestrzennie.

Cel 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF

Realizacja celów 1 i 2 nie będzie możliwa, o ile nie stworzy się i nie wypracuje płaszczyzny współdziałania w ramach Gmin KrOF. Obserwacje udanych procesów przekształceń miejskich obszarów funkcjonalnych potwierdzają korzyści rozwojowe wynikające z partnerskiej współpracy miasta rdzeniowego z sąsiednimi miastami i otaczającymi obszarami wiejskimi. Tylko dzięki współpracy gmin położonych na terenie KrOF możliwe będzie harmonijne wiązanie różnych interwencji i pogodzenie priorytetów rozwojowych. Oznacza to m.in. kontrolowanie suburbanizacji i doprowadzenie do tego by obszar funkcjonalny był otwarty i dostępny, rozwijał się w sposób zrównoważony i zapewniający dobrze zorganizowane przestrzenie publiczne i tereny zieleni. Współpraca metropolitalna – to także sprawnie zarządzane, w sposób partnerski integrujące działania administracji publicznej, organizacji społecznych, przedsiębiorców i mieszkańców.

VII. Priorytety rozwojowe i działania do realizacji w formule ZIT

Cele rozwojowe zaakceptowane przez Związek ZIT zostały powiązane z systemem wsparcia ustalonym dla formuły ZIT przez Województwo Małopolskie w projekcie Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Pozwoliło to określić priorytety i działania realizujące Strategię ZIT. Wszystkie, opisane poniżej Priorytety i Działania, realizujące Cele rozwojowe Strategii ZIT, powiązane są z problemami KrOF, zdefiniowanymi w analizie SWOT, będącej podsumowaniem diagnozy obszaru wsparcia. Graficzne powiązanie problemów i potencjałów z celami, priorytetami, działaniami i projektami Strategii ZIT przedstawiono w Matrycy logicznej, stanowiącej Załącznik nr 1 niniejszego opracowania.

Priorytety Celu 1: Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym

Cel 1 wiąże się z wzmocnieniem potencjału gospodarczego i dalszym rozwojem kapitału ludzkiego. Priorytety Celu 1. ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- Niewystarczająca powierzchnia terenów przygotowanych dla prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza rozwoju przemysłu (problem 1.);
- Niższy (niż w ośrodkach konkurencyjnych) poziom rozwoju gospodarczego (PKB, liczba podmiotów gospodarczych) w stosunku do wiodących ośrodków metropolitalnych, co wiąże się m.in. z nieodpowiednim stanem infrastruktury drogowej oraz jej przepustowości (problem 2.);
- Niedostosowanie kompetencji absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy (problem 4.);
- Niedostatecznie rozwinięty system kształcenia ustawicznego (problem 5.).

Pośrednio, priorytety te odnoszą się też do takich problemów, jak:

- Niedostatecznie rozwinięta sieć połączeń drogowych wiążąca lokalne ośrodki aktywności gospodarczej, w tym istniejące Strefy Aktywności Gospodarczej, w warunkach postępującej niedrożności regionalnych szlaków komunikacyjnych i przenoszenia tej niedrożności z głównych szlaków (DK i DW) na drogi niższego rzędu (problem 3.);
- Słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej (problem 6.).

Priorytety Celu 1 wzmacniają też wszystkie zidentyfikowane potencjały:

- Zwiększająca się liczby ludności w KrOF (migracje i przyrost naturalny);
- Dodatnie saldo migracji w Krakowie i KrOF – marka Krakowa przyciąga nowych mieszkańców, w tym z zagranicy;
- Możliwość udostępnienia znaczących powierzchni dla rozwoju przemysłu i usług w ramach KrOF;
- Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (kapitału ludzkiego);
- Rozwój sektora BPO - efekt kuli śniegowej;
- Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego w Polsce;
- Obecność instytucji o zasięgu ogólnokrajowym (m.in. NCN, PAU, instytucje kultury).

Opis priorytetów Celu 1 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 1: Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą

Priorytet 1. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 3.1. *Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm – w zakresie infrastruktury rozwoju gospodarczego.*

Priorytet 1 będzie realizowany poprzez 2 komplementarne działania, związane z wzmocnieniem potencjału gospodarczego KrOF:

Działanie 1: Budowa i rozbudowa dróg obsługujących tereny aktywności gospodarczej i wiążących inicjatywy różnych gmin KrOF

Działanie 1. sformułowano, jako odpowiedź na potrzebę powiązania transportowego różnych, także nowo-tworzonych obszarów aktywności gospodarczej w skali całego obszaru funkcjonalnego. Działanie to będzie obejmować projekty drogowe, łączące różne strefy gospodarcze i różne węzły istniejącej sieci transportowej.

Działanie 2: Budowa i rozbudowa metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej wraz z obsługującej je infrastrukturą

Działanie 2. polega na zagęszczeniu KrOF terenami, które będą przeznaczone na działalność gospodarczą. Budowa nowych stref aktywności gospodarczej wraz z infrastrukturą pozwoli podnieść atrakcyjność inwestycyjną KrOF, w tym poprzez możliwość przyciągania działalności gospodarczych o charakterze technologicznym i przemysłowym.

Wskaźniki działań

Dla Działań 1 i 2 Priorytetu 1 przyjmuje się zagregowany wskaźnik rezultatu, zgodny z wskaźnikiem bezpośrednim Priorytetu Inwestycyjnego 3.1 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych SAG	szt.	0	2014	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	corocznie

Priorytet 2: Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego

Priorytet 2. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 10.3bis *Poprawa dostępności uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej i zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy (...)* – w zakresie kształcenia zawodowego.

Priorytet 2. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z wzmocnieniem potencjału edukacyjnego KrOF w deficytowych obszarach tematycznych:

Działanie 1: Rozwój szkolnictwa zawodowego

Działanie 1. Polegać będzie na tworzeniu branżowych Centrów Kształcenia Zawodowego oraz programów rozwojowych szkół zawodowych.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 2 przyjmuje się wskaźnik produktu, zgodny z wskaźnikiem Priorytetu Inwestycyjnego 10.3bis MRPO.

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Wzrost liczby podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego funkcjonujących rok po zakończeniu finansowania z EFS	szt.	0	2014	15	2023	dwukrotnie, 2019 i 2025

Priorytety Celu 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF

Cel 2 wiąże się ze, zidentyfikowanymi na terenie KrOF, deficytami w sferze stanu środowiska przestrzennego oraz infrastruktury społecznej i technicznej w różnych obszarach tematycznych. Elementy te determinują jakość życia, czyniąc KrOF mniej atrakcyjnym dla środowisk biznesu, mieszkańców i przyjezdnych. Priorytety Celu 2. ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- Niedostatecznie rozwinięta sieć połączeń drogowych wiążąca lokalne ośrodki aktywności gospodarczej, w tym istniejące Strefy Aktywności Gospodarczej, w warunkach postępującej niedrożności regionalnych szlaków komunikacyjnych i przenoszenia tej niedrożności z głównych szlaków (DK i DW) na drogi niższego rzędu (problem 3.);
- Słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej (problem 6.);
- Niska wydajność energetyczna budynków użyteczności publicznej (problem 7.);
- Niski udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF (problem 8.);
- Wysoki poziom zanieczyszczeń powietrza pyłami zawieszonymi, głównie ze źródeł powierzchniowych, związanych z niską emisją (problem 9.);
- Wysoki poziom zanieczyszczenia tlenkami azotu (źródła transportowe) w centralnych obszarach miasta i wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, związany z nadmiernym przepływem ruchu tranzytowego przez obszar KrOF (problem 10.);
- Słabo rozwinięta sieć transportu publicznego w skali KrOF (problem 11.);
- Brak parkingów P&R przy stacjach kolei aglomeracyjnej i pętłach tramwajowych zapewniających multimodalność transportu w aglomeracji (problem 12.);
- Brak rozwiniętej i spójnej sieci dróg dla rowerów (DDR) w mieście i KrOF (problem 13.);

- Niska dostępność wodociągów w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF (problem 14.);
- Niska dostępność infrastruktury kanalizacyjnej w niektórych obszarach KrOF, także o znacznej dynamice wzrostu liczby ludności (problem 15.);
- Niewystarczający poziom rozwoju usług służby zdrowia i pomocy społecznej dla osób starszych w stosunku do rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa (problem 16.);
- Niewystarczająca infrastruktura oraz dostępność usług ochrony zdrowia obszaru KrOF (problem 17.).

Pośrednio, priorytety te odnoszą się też do takich problemów, jak:

- Niewystarczająca powierzchnia terenów przygotowanych dla prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza rozwoju przemysłu (problem 1.);
- Niższy (niż w ośrodkach konkurencyjnych) poziom rozwoju gospodarczego (PKB, liczba podmiotów gospodarczych) w stosunku do wiodących ośrodków metropolitalnych, co wiąże się m.in. z nieodpowiednim stanem infrastruktury drogowej oraz jej przepustowości (problem 2.);
- Procesy niekontrolowanej suburbanizacji zagrażające równowadze przyrodniczej strefy podmiejskiej - brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF (problem 18.).

Priorytety Celu 2 wzmacniają też wszystkie zidentyfikowane potencjały:

- Zwiększająca się liczba ludności w KrOF (migracje i przyrost naturalny);
- Dodatnie saldo migracji w Krakowie i KrOF – marka Krakowa przyciąga nowych mieszkańców, w tym z zagranicy;
- Możliwość udostępnienia znaczących powierzchni dla rozwoju przemysłu i usług w ramach KrOF;
- Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (kapitału ludzkiego);
- Rozwój sektora BPO - efekt kuli śniegowej;
- Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego w Polsce;
- Obecność instytucji o zasięgu ogólnokrajowym (m.in. NCN, PAU, instytucje kultury).

Opis priorytetów Celu 2 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 3: Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi

Priorytet 3. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 7.2 *Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN- T.*

Priorytet 3. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z poprawą dostępności i mobilności w skali KrOF:

Działanie 1: Usieciwienie położonych na terenie KrOF węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych i połączenie z sieciami dróg wojewódzkich i krajowych

Działanie 1. sformułowane, jako odpowiedź na potrzebę powiązania różnych elementów sieci drogowej na terenie KrOF w celu stworzenia sprawnego i otwartego na otoczenie systemu transportowego. Działanie to będzie obejmować projekty dróg i węzłów transportowych.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 3 przyjmuje się wskaźnik rezultatu, zgodny z wskaźnikiem strategicznym Priorytetu Inwestycyjnego 7.2 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa dla województwa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Odsetek odcinków dróg wojewódzkich o stanie nawierzchni dobrym lub zadowalającym	%	66	2011	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	coroczne przeglądy techniczne

Priorytet 4: Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Priorytet 4. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 4.3 *Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturach publicznych i sektorze mieszkaniowym*.

Priorytet 4. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z problematyką energetyczną:

Działanie 1: Termo-modernizacja obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF

Działanie 1 obejmować będzie projekty poprawiające sprawność energetyczną obiektów publicznych i mieszkaniowych poprzez termomodernizację, wprowadzenie systemów zarządzania energią oraz odnawialne źródła energii.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 4 przyjmuje się wskaźnik rezultatu, zgodny z wskaźnikiem strategicznym Priorytetu Inwestycyjnego 4.3 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	[GJ/rok]	0	2014	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	corocznie

Priorytet 5: Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej

Priorytet 5. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 4.5, przy czym:

- Działania 1 dotyczy zapis MRPO: *Promowanie niskoemisyjnych strategii dla wszystkich rodzajów obszarów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym promowanie zrównoważonej mobilności – w zakresie poprawy jakości powietrza;*
- Działania 2 i 3 dotyczy zapis MRPO: *Promowanie niskoemisyjnych strategii dla wszystkich rodzajów obszarów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym promowanie zrównoważonej mobilności – w zakresie transportu miejskiego.*

Priorytet 5. będzie realizowany poprzez 3 działania, związane z ograniczeniem niskiej emisji w Krakowie i strefie podmiejskiej:

Działanie 1: Poprawa jakości powietrza

Działanie 1. ukierunkowuje Gminy ZIT na promocję nowoczesnych rozwiązań związanych z modernizacją systemów ogrzewania i kompleksowymi programami ograniczenia niskiej emisji.

Działanie 2: Wspieranie zrównoważonego transportu metropolitalnego

Działanie 2. koncentruje się na usprawnieniu sieci komunikacyjnej w zakresie powiązania różnych środków transportu przez parkingi P&R oraz węzły przesiadkowe transportu zbiorowego.

Działanie 3: Budowa i rozbudowa tras rowerowych łączących gminy i obszary atrakcyjności KrOF

Działanie 3. Ukierunkowane jest na promocję i rozwój sieci dróg rowerowych w szczególności - pomiędzy różnymi Gminami ZIT. Transport rowerowy stanowi często alternatywę na innych, bardziej obciążających środowisko, form mobilności wewnętrznej miejskiego obszaru funkcjonalnego.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1-3 Priorytetu 5 przyjmuje się wskaźnik rezultatu, zgodny z wybranymi wskaźnikami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 4.5 MRPO.

L.p.	Wskaźniki	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Wskaźnik rezultatu dla Działania 1: Spadek emisji pyłów (PM10)	tys. tony	0	2014	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	corocznie
2	Wskaźnik rezultatu dla Działania 2: Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „P&R”	szt.	0	2014	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	corocznie
3	Wskaźnik produktu dla Działania 3: Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych	km	0	2014	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	corocznie

Priorytet 6: Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF

Priorytet 6. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 6.2. *Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.*

Priorytet 6. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z poprawą jakości i międzygminnymi powiązaniem w skali KrOF infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i oczyszczalniami ścieków:

Działanie 1: Budowa i modernizacja międzygminnych sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i oczyszczalni ścieków

Istotą Działania 1 jest rozbudowa i zintegrowanie systemów infrastruktury technicznej, związanych z gospodarką wodną i - poprzez nią – ochroną środowiska.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 6 przyjmuje się wskaźnik rezultatu, zgodny z wybranymi wskaźnikami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 6.2 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków	RLM	0	2014	wartość zostanie określona po dokonaniu ostatecznego wyboru Projektów Strategicznych	2023	corocznie

Priorytet 7: Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych

Priorytet 7. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.1 *Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych (...).*

Priorytet 7. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z poprawą jakości obsługi mieszkańców KrOF w zakresie usług zdrowia:

Działanie 1: Modernizacja infrastruktury szpitali wraz z poszerzeniem usług zdrowotnych dla mieszkańców KrOF

Działanie 1. Polega na poprawie infrastruktury szpitali poprzez modernizację, umożliwiającą rozszerzenie usług, w szczególności związanych z problemami ludzi starszych i diagnostyką.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 7 przyjmuje się wskaźnik rezultatu, zgodny z wybranymi wskaźnikami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 9.1 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	osoby	0	2014	1,0 mln	2023	corocznie

Priorytet 8: Poprawa dostępności przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych

Priorytet 8. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.7 *Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym – w zakresie wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych.*

Priorytet 8. będzie realizowany poprzez 2 działania, związane z poprawą jakości obsługi mieszkańców KrOF w zakresie usług socjalnych:

Działanie 1: Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Działanie 1. obejmie serię interwencji prowadzonych przez Gminy ZIT na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na późny wiek i niepełnosprawność. Działanie obejmie projekty „miękkie” o charakterze organizacyjnym i edukacyjnym.

Działanie 2: Inicjatywy na rzecz zwiększenia dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej

Działanie 2. obejmie projekty związane ze zwiększeniem zdolności do reagowania na zjawiska kryzysowe wynikające z potrzeb osób starszych oraz osób narażonych na przemoc w rodzinie.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 i 2 Priorytetu 8 przyjmuje się zagregowany wskaźnik rezultatu, zgodny z wskaźnikami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 9.7 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Liczba wspartych w programie miejsc w podmiotach świadczących usługi społeczne, funkcjonujących 6 miesięcy po	szt.	0	2014	1920 ²⁹	2023	dwukrotnie, 2019 i 2025 (badanie ewaluacyjne)

²⁹ 30% wskaźnika założonego dla Województwa Małopolskiego.

	zakończeniu udziału w projekcie						
--	---------------------------------	--	--	--	--	--	--

Priorytet 9: Ułatwiania dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej

Priorytet 9. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.8 *Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych*.

Priorytet 9. będzie realizowany poprzez 1 działanie, związane z promocją i rozwojem ekonomii społecznej:

Działanie 1: Wspieranie ekonomii społecznej mieszkańców KrOF

Działanie 1. wspierać będzie powstanie Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej z siedzibą w Krakowie.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 9 przyjmuje się zagregowany wskaźnik rezultatu, zgodny z wskaźnikami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 9.8 MRPO.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	0	2014	300 ³⁰	2023	corocznie

Priorytety Celu 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF

Cel 3 wiąże się z koniecznością poprawy, a właściwie zbudowania solidnych podstaw, współpracy metropolitalnej na terenie KrOF. Współpraca ta odnosi się do możliwości wdrażania Priorytetów 1-9 w sposób skoordynowany i uwzględniający potrzeby Gmin KrOF. Priorytety Celu 3. ukierunkowują interwencję publiczną na redukcję oddziaływania następujących problemów:

- Niewystarczająca powierzchnia terenów przygotowanych dla prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza rozwoju przemysłu (problem 1.);
- Procesy niekontrolowanej suburbanizacji zagrażające równowadze przyrodniczej strefy podmiejskiej - brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF (problem 18.);
- Niewystarczająco rozwinięta współpraca między gminami KrOF (problem 19.);
- Brak instytucji zajmującej się analizami problemów rozwoju w skali metropolitalnej (problem 20.).

³⁰ 50% wartości wskaźnika dla Województwa Małopolskiego.

Pośrednio, priorytety te odnoszą się do wszystkich problemów KrOF, gdyż sprawne zarządzanie jest warunkiem poprawy zidentyfikowanych deficytów.

Priorytety Celu 3 wzmacniają też wszystkie zidentyfikowane potencjały:

- Zwiększająca się liczba ludności w KrOF (migracje i przyrost naturalny);
- Dodatnie saldo migracji w Krakowie i KrOF – marka Krakowa przyciąga nowych mieszkańców, w tym z zagranicy;
- Możliwość udostępnienia znaczących powierzchni dla rozwoju przemysłu i usług w ramach KrOF;
- Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (kapitału ludzkiego);
- Rozwój sektora BPO - efekt kuli śniegowej;
- Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego w Polsce;
- Obecność instytucji o zasięgu ogólnokrajowym (m.in. NCN, PAU, instytucje kultury).

Opis priorytetów Celu 3 i odpowiadających im działań przedstawiono poniżej.

Priorytet 10: Współpraca metropolitalna na terenie KrOF

Priorytet 10. będzie realizowany przez 1 działanie, definiujące zasady, formy i systemy współpracy Gmin ZIT:

Działanie 1: Współpraca organów i urzędów administracji publicznej, ukierunkowana na eliminowanie problemów i harmonijne wykorzystanie potencjałów obszaru KrOF jako miejsca: działalności gospodarczej i naukowej, aktywności kulturalnej i rekreacyjnej oraz mieszkalnictwa

Działanie 1 obejmować będzie zinstytucjonalizowane formy współdziałania Gmin ZIT, zapewniające budowę wzajemnego zaufania pomiędzy organami władzy i administracji publicznej oraz mieszkańcami, a także odpowiadające za skuteczną interwencję w sferach: gospodarki przestrzennej oraz rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 10 przyjmuje się własny wskaźnik produktu.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	Ilość uchwał organów gmin członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, które to uchwały zostały uzgodnione pomiędzy co najmniej 2 gminami z terenu KrOF	szt.	0	2014	250	2023	corocznie

Priorytet 11: Tożsamość metropolitalna

Priorytet 11. odnosi się do zmian społecznych, wynikających z procesów metropolizacji i suburbanizacji. Tworzenie nowej tożsamości społecznej KrOF realizowane będzie przez 1 działanie ukierunkowane na różnego typu działania integracyjne:

Działanie 1: Organizowanie imprez o charakterze kulturowym, edukacyjnym i sportowo-rekreacyjnym, związanych z budowaniem tożsamości metropolitalnej

Działanie 1 obejmie przygotowanie i przeprowadzenie imprez pozwalających na wzajemne zapoznanie się społeczności KrOF, poprawę zrozumienia potrzeb i lepszą integrację różnych grup funkcjonujących na terenie obszaru.

Wskaźniki działań

Dla Działania 1 Priorytetu 11 przyjmuje się własny wskaźnik produktu.

L.p.	Wskaźnik rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa	Rok docelowy	Częstotliwość pomiaru
1	ilość imprez / festiwali / targów / konferencji gospodarczych, naukowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, zorganizowanych na terenie KrOF, a związanych z budowaniem tożsamości metropolitalnej	szt.	0	2014	50	2023	corocznie

VIII. Projekty do realizacji w formule ZIT

W Strategii ZIT uwzględniono 2 rodzaje projektów:

- projekty przewidziane do realizacji w formule ZIT, określane jako Projekty Strategii ZIT, i opisane w niniejszym rozdziale,
- strategiczne projekty o charakterze komplementarnym, zwane Projektami komplementarnymi, opisane w rozdziale IX. Projekty o charakterze komplementarnym.

Tryb i kryteria wyboru Projektów Strategii ZIT

Tryb wyboru projektów

W trakcie opracowania Strategii, Gminy ZIT dokonały uzgodnień odnośnie trybu wyboru projektów dla każdego z Priorytetów. Kierowano się przy tym charakterem projektów oraz tym, czy posiadają zintegrowany charakter i znaczenie strategiczne dla rozwoju KrOF.

W poniższej tabeli wskazano uzgodniony i odpowiadający zewnętrznym regulacjom tryb wyboru Projektów Strategii ZIT.

Tabela 33. Tryb wyboru projektów Strategii ZIT w poszczególnych Priorytetach

Numer Priorytetu	Nazwa Priorytetu	Finansowanie z MRPO	Tryb wyboru projektów
1	Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą	Tak PI 3.1	tryb pozakonkursowy
2	Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego	Tak PI 10.3bis	tryb konkursowy
3	Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi	Tak PI 7.2	tryb pozakonkursowy
4	Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Tak PI 4.3	tryb pozakonkursowy i konkursowy
5	Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej	Tak PI 4.5	tryb pozakonkursowy i konkursowy
6	Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF	Tak PI 6.2	tryb pozakonkursowy
7	Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	Tak PI 9.1	tryb pozakonkursowy
8	Poprawa dostępności przystępnych cenowo,	Tak	tryb pozakonkursowy

Numer Priorytetu	Nazwa Priorytetu	Finansowanie z MRPO	Tryb wyboru projektów
	trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych	PI 9.7	
9	Ułatwiania dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej	Tak PI 9.8	tryb pozakonkursowy
10	Współpraca metropolitalna na terenie KrOF	Nie	tryb pozakonkursowy
11	Tożsamość metropolitalna	Nie	tryb konkursowy

PI – Priorytet Inwestycyjny MRPO

Źródło: Opracowanie własne

Kryteria wyboru Projektów Strategii ZIT

Zgodnie z Wytycznymi ZIT, projekty wybierane w trybie pozakonkursowym i konkursowym muszą spełniać kryteria wyboru projektów ustanowione przez Komitet Monitorujący RPO. W związku z powyższym, oraz mając na uwadze konieczność zapewnienia, że Projekty Strategii ZIT w optymalny sposób przyczyniają się do osiągnięcia celów i wskaźników MRPO, a także celów Strategii ZIT:

- przyjęto dla każdego z Priorytetów niniejszej Strategii kluczowe kryteria własne, a także
- z uwagi na to, że MRPO jest w chwili opracowania Strategii (czerwiec 2014 r.) na etapie negocjacji z Komisją Europejską, przywołano odpowiednie zapisy MRPO.

Założono też ogólnie, że priorytetowo będą traktowane projekty, realizowane na terenie więcej niż jednej gminy.

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 1: Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następujących kryteriów:

- stopień przygotowania do realizacji,
- szacunkowa liczba nowych miejsc pracy,
- potwierdzenie projektu w dokumentach strategicznych i programowych,
- koszt inwestycji,
- stan własności terenu.

Projekty realizujące Priorytet 1 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 3.1 MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu

następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W procesie wyboru projektów przewiduje się zastosowanie preferencji dla interwencji w obszarach specjalizacji regionalnej.³¹

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 2: Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego**, wybór projektów w trybie konkursowym dokonywany będzie, zgodnie kryteriami ustalonymi przez Gminy ZIT w 2 dokumentach, stanowiących Załącznik nr 1 i nr 2 niniejszej Strategii: „Kryteria i wskaźniki możliwe do zastosowania przy wyborze i organizacji Centrów Kompetencji Zawodowych na obszarze ZIT” (Załącznik nr 2) oraz „Kryteria konkursowe dotyczące projektów planowanych w obszarze edukacji zawodowej poza tematyką Centrów Kompetencji Zawodowych” (Załącznik nr 3).

Projekty realizujące Priorytet 2 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 10.3bis MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów. Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do: powstania racjonalnej sieci kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym przyczyniającej się do efektywnego wykorzystania zasobów i bazy techno-dydaktycznej szkół i placówek, podniesienia jakości nauczania i oparciu go w głównej mierze na praktycznej nauce zawodu, konieczności uwzględnienia szczególnych potrzeb młodzieży uczestniczącej w kształceniu oraz likwidacji barier, które powodują nierówny dostęp do kształcenia i ograniczają swobodę w wyborze ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej. Kryteria będą też narzędziem elastycznego reagowania na zmiany oraz pojawiające się potrzeby.³²

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 3: Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następujących kryteriów:

- wysokość natężenie ruchu drogowego w 3-ch godzinach szczytu porannego i popołudniowego,
- stopień przygotowania do realizacji,
- ilość obsługiwanych gmin ZIT poprzez usprawnienie połączenia drogowego,
- powiązanie z krajową siecią drogową w tym siecią TEN-T (węzłami autostradowymi, obwodnicą Krakowa),

³¹ MRPO, s. 68-69.

³² MRPO, s. 190-191.

- alternatywne rozwiązanie do głównego ciągu komunikacyjnego łączącego gminę miejską Kraków z gminami ZIT,
- połączenie z intermodalnymi węzłami przesiadkowymi,
- zastosowanie rozwiązań infrastrukturalnych zwiększających bezpieczeństwo uczestników ruchu.

Projekty realizujące Priorytet 3 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 7.2 MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.”³³

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 4: Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następujących kryteriów:

- efektywność energetyczna (uzyskane oszczędności),
- stopień przygotowania do realizacji,
- kompleksowość prac,
- efektywność finansowa (czas zwrotu nakładów),
- działania ponadstandardowe i o charakterze innowacyjnym,
- posiadane inne źródła finansowania.

Tryb pozakonkursowy stosowany został do obiektów gminnych. Projekty polegające na poprawie efektywności energetycznej obiektów niepublicznych, wybierane będą w trybie konkursowym z zastosowaniem tego samego kryterium.

Projekty realizujące Priorytet 4 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 4.3 MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na

³³ MRPO, s. 137.

zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.”³⁴

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 5: Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następujących kryteriów:

- dla projektów – w zakresie poprawy jakości powietrza (Działanie 1):
 - oszczędność energii w wyniku realizacji projektu, ustalona przez oszacowanie zużycia przed i po wdrożeniu jednego lub kilku środków poprawy efektywności energetycznej przy jednoczesnym zapewnieniu normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii (Dyrektywa 2006/32/WE);
- dla projektów – w zakresie transportu miejskiego (Działanie 2):
 - zakres integracji,
 - stopień przygotowania do realizacji,
 - potencjał ruchotwórczy,
 - potwierdzenie projektu w dokumentach strategicznych i programowych,
 - koszt inwestycji,
 - stan własności terenu ,
 - natężenie ruchu kołowego na drodze dojazdowej;
- dla projektów – w zakresie transportu miejskiego (Działanie 3):
 - powiązanie z istniejącym układem tras rowerowych,
 - stopień przygotowania do realizacji,
 - potwierdzenie projektu w dokumentach strategicznych i programowych,
 - koszt inwestycji,
 - stan własności terenu.

W trybie konkursowym stosowane będą te same kryteria wyboru projektów.

Projekty realizujące Priorytet 5 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 4.5 MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.”³⁵

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 6: Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następujących kryteriów:

³⁴ MRPO, s. 89-90.

³⁵ MRPO, s. 94.

- ilość osób korzystających z – zastosowanych w projekcie – rozwiązań w zakresie gospodarki wodnościekowej.

Projekty realizujące Priorytet 6 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 6.2 MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.”³⁶

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 7: Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następującego kryterium:

- ilość osób korzystających z – zastosowanych w projekcie – rozwiązań w zakresie infrastruktury zdrowotnej i społecznej.

Projekty realizujące Priorytet 7 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 9.1 MRPO: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się wskazania przedsięwzięć zwiększających dostępność do usług społecznych i zdrowotnych w regionie.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.”³⁷

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 8: Poprawa dostępności przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych**, wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonano z zastosowaniem następującego kryterium:

³⁶ MRPO, s. 109-110.

³⁷ MRPO, s. 204-205.

- ilość osób korzystających z – zastosowanych w projekcie – rozwiązań w zakresie opieki zdrowotnej i usług socjalnych, przy wsparciu osób starszych i niepełnosprawnych.

Projekty realizujące Priorytet 8 powinny też być zgodne z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 9.7: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się m.in. do:

- kierowania wsparcia do grup znajdujących się w szczególnej sytuacji społecznej/zawodowej, w tym ze względu na wielodzietność, niepełnosprawność;
- koncentrowania interwencji na obszarach, na których występuje kumulacja niekorzystnych zjawisk i problemów społecznych oraz na których występują deficyty w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych;
- zapewnienia odpowiedniej efektywności, skuteczności i trwałości udzielanego wsparcia.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.”³⁸

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 9: Ułatwiania dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej**, wyboru projektu strategicznego w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następującego kryterium:

- ilość osób korzystających z – zastosowanych w projekcie – rozwiązań w zakresie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej.

Projekt realizujący Priorytet 9 powinien też być zgodny z kryteriami określonymi dla Priorytetu Inwestycyjnego 9.8: „Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się m.in. do:

- kierowania wsparcia do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno- zawodowej;
- koncentrowania interwencji na obszarach, na których występuje kumulacja niekorzystnych zjawisk i problemów społecznych;
- zapewnienia odpowiedniej efektywności, skuteczności i trwałości udzielanego wsparcia.

³⁸ MRPO, s. 174.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.³⁹

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 10: Współpraca metropolitalna na terenie KrOF** wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym dokonuje się z zastosowaniem następujących kryteriów:

- wzmocnienie współpracy instytucjonalnej pomiędzy Gminami KrOF, poprzez tworzenie instytucji ułatwiających koordynację działań (np. Centrum koordynującego SAG, Centrum wspólnych usług administracyjnych, banku danych lokalnych, itp., ośrodka badań metropolitalnych),
- ilość bilateralnych uzgodnień międzygminnych zawartych w sferze planowania zagospodarowania przestrzennego i uzgodnionych z Województwem Małopolskim, jako podmiotem ustalającym plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Dla Projektów ZIT realizujących **Priorytet 11: Tożsamość metropolitalna** wyboru projektów w trybie konkursowym dokonywać się będzie z zastosowaniem następujących kryteriów:

- ilość Gmin ZIT zaangażowanych w przygotowanie imprez / festiwali / targów / konferencji gospodarczych, naukowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, zorganizowanych na terenie KrOF, a związanych z budowaniem tożsamości metropolitalnej.

Lista Projektów Strategii ZIT, czyli przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w formule ZIT

Lista Projektów Strategii ZIT, czyli przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w formule ZIT, przedstawiono w układzie odpowiadającym Priorytetom Strategii.

Projekty Priorytetu 1. (Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą)

Priorytet 1. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 3.1. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Projekty Priorytetu 1 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 3.1 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	ul. Zawila	Kraków	20 400 000
2	ul. Babińskiego	Kraków	7 000 000
3	ul. Skotnicka	Kraków	10 000 000

³⁹ MRPO, s. 177.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
4	Układ komunikacyjny SAG "Kraków - Nowa Huta Przyszłości"	Kraków	226 600 000
5	Budowa połączenia terenów Przemysłowo Usługowych w Gminie Biskupice z drogą krajową DK 94	Biskupice	5 000 000
6	Budowa infrastruktury dla nowej Strefy Aktywności Gospodarczej w Czernichowie, w tym inkubator przedsiębiorczości	Czernichów	50 000 000
7	Strefa aktywności gospodarczej – zagospodarowanie usługowo-turystyczne obszaru zbiornika wodnego w Kłokoczynie	Czernichów	5 000 000
8	Strefa aktywności gospodarczej – zagospodarowanie usługowo-turystyczne obszaru zbiornika wodnego w Wołowicach	Czernichów	5 000 000
9	Budowa drogi do SAG w miejscowości Morawica od skrzyżowania ul. Olszanickiej z DW 774 (na granicy gmin: Kraków, Zabierzów, Liszki) przez Bory Cholerzyńskie (południowe obejście Portu lotniczego Balice) o długości 3,4 km	Liszki	20 000 000
10	Budowa drogi do SAG w miejscowościach Piekary i Kryspinów (pogranicze sołectw) od przedłużenia ul. Mirowskiej w Krakowie o długości 1,0 km	Liszki	4 000 000
11	Rozbudowa istniejącej strefy SAG w miejscowości Mników poprzez budowę wewnętrznej sieci dróg	Liszki	3 500 000
12	Rozbudowa istniejącej strefy SAG w miejscowości Piekary poprzez budowę wewnętrznej sieci dróg	Liszki	3 500 000
13	Mała strefa gospodarcza w Masłomiącej, w tym inkubator przedsiębiorczości	Michałowice	4 000 000
14	Budowa nowego węzła autostrady A4 w Podłężu dla potrzeb Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej i Wielickiej Strefy Aktywności Gospodarczej	Niepołomice	22 400 000
15	Budowa obwodnicy Podłęża - drogi dojazdowej z węzła autostrady A4 do Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej (projekt komplementarny z budową węzła)	Niepołomice	50 000 000
16	Budowa połączenia drogowego Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z węzłem Christo Botewa na S7 (część inwestycji drogowej Rybitwy - Wielicka SAG - NSI)	Niepołomice	15 000 000
17	Rozbudowa infrastruktury dla rozwoju Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej (etap III) - budowa pompowni wód opadowych i zbiornika retencyjnego dla NSI wraz z modernizacją systemu odprowadzania wód opadowych na terenie strefy	Niepołomice	25 000 000
18	Stworzenie i rozbudowa Wielickich Stref Aktywności Gospodarczej (strefa Brzegi - Kokotów - Węgrzce Wielkie oraz klaster Wieliczka ul. Jedyńska i ul. Krakowska), wyposażonej w odpowiednią infrastrukturę wraz z budową łącznika drogowego do Węzła Rybitwy (na odcinku Gminy Wieliczka) jako rozszerzenie stref inwestycyjnych w Subregionie	Wieliczka	44 000 000
19	Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości na terenie poprzemysłowym z Zakładu Sprzętu Oświetleniowego Polan w Wieliczce	Wieliczka	6 000 000
20	Rozbudowa istniejących stref Gospodarczych w Skawinie	Skawina	43 000 000
21	Rozwiązania komunikacyjne w rejonie węzła Sidzińskiego, umożliwiające bezpośredni zjazd z SAG-u i obwodnicy Skawiny na obwodnicę Krakowa	Skawina	40 000 000
22	Utworzenie na terenie Gminy Świątniki Górne strefy aktywności gospodarczej	Świątniki Górne	6 000 000

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
23	Zagospodarowanie terenów przemysłowych Spółdzielni Pracy Metalowców PRZYSZŁOŚĆ na cele związane z planowanym Centrum Małej Przedsiębiorczości	Świątniki Górne	8 000 000
24	Program wsparcia dla przedsiębiorców w ramach tworzenia sal konferencyjnych oraz obiektów hotelowych i rekreacyjnych	Świątniki Górne	5 000 000
25	Program wsparcia budowy Centrum Rekreacji i Turystyki na terenie Gminy Świątniki Górne	Świątniki Górne	8 000 000
26	Projekt rozwoju gospodarczego gmin południowych Metropolii (Mogilany, Świątniki Górne, Wieliczka) w ramach wsparcia przedsięwzięć turystyczno-rekreacyjnych "Pogórze Wielickie	Świątniki Górne	10 000 000
27	Realizacja układu komunikacyjnego Strefy Aktywności Gospodarczej Modlnica o pow. ok. 40 ha	Wielka Wieś	10 000 000
28	SAG – Rudawa Budowa infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości - uzbrojenie terenów inwestycyjnych – budowa drogi dojazdowej i wewnętrznego układu komunikacyjnego	Zabierzów	15 000 000
Suma [PLN]:			671 400 000
Kurs 1 EUR =			4,1609 zł
Suma [EUR]:			161 359 321
Alokacja ZIT [EUR]:			47 000 000
Wymagany wkład własny przy założonej alokacji ZIT [EUR]:			8 294 118

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Projekty Priorytetu 1, ujęte w powyższej tabeli realizują dwa Działania Strategii ZIT. Wynikające z tego odrębne listy projektów zamieszczono poniżej.

Działanie 1. Budowa i rozbudowa dróg obsługujących tereny aktywności gospodarczej i wiążących inicjatywy różnych gmin KrOF wdrażane będzie poprzez projekty z następującej listy:

1. ul. Zawila, Kraków;
2. ul. Babińskiego, Kraków;
3. ul. Skotnicka, Kraków;
4. Układ komunikacyjny SAG "Kraków - Nowa Huta Przyszłości", Kraków;
5. Budowa połączenia terenów Przemysłowo Usługowych w Gminie Biskupice z drogą krajową DK 94, Biskupice;
6. Budowa drogi do SAG w miejscowości Morawica od skrzyżowania ul. Olszanickiej z DW 774 (na granicy gmin: Kraków, Zabierzów, Liszki) przez Bory Cholerzyńskie (południowe obejście Portu lotniczego Balice) o długości 3,4 km, Liszki;
7. Budowa drogi do SAG w miejscowościach Piekary i Kryspinów (pogranicze sołectw) od przedłużenia ul. Mirowskiej w Krakowie o długości 1,0 km, Liszki;
8. Budowa nowego węzła autostrady A4 w Podłężu dla potrzeb Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej i Wielickiej Strefy Aktywności Gospodarczej, Niepołomice;
9. Budowa obwodnicy Podłęża - drogi dojazdowej z węzła autostrady A4 do Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej (projekt komplementarny z budową węzła), Niepołomice;

10. Budowa połączenia drogowego Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z węzłem Christo Botewa na S7 (część inwestycji drogowej Rybitwy - Wielicka SAG - NSI), Niepołomice;
11. Rozwiązania komunikacyjne w rejonie węzła Sidzińskiego, umożliwiające bezpośredni zjazd z SAG-u i obwodnicy Skawiny na obwodnicę Krakowa, Skawina;
12. Realizacja układu komunikacyjnego Strefy Aktywności Gospodarczej Modlnica o pow. ok. 40 ha, Wielka Wieś;

Działanie 2: Budowa i rozbudowa metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej wraz z obsługującą je infrastrukturą wdrażane będzie poprzez projekty z następującej listy:

1. Budowa infrastruktury dla nowej Strefy Aktywności Gospodarczej w Czernichowie, w tym inkubator przedsiębiorczości, Czernichów
2. Strefa aktywności gospodarczej – zagospodarowanie usługowo-turystyczne obszaru zbiornika wodnego w Kłokocynie, Czernichów;
3. Strefa aktywności gospodarczej – zagospodarowanie usługowo-turystyczne obszaru zbiornika wodnego w Wołowicach, Czernichów;
4. Rozbudowa istniejącej strefy SAG w miejscowości Mników poprzez budowę wewnętrznej sieci dróg, Liszki;
5. Rozbudowa istniejącej strefy SAG w miejscowości Piekary poprzez budowę wewnętrznej sieci dróg, Liszki;
6. Mała strefa gospodarcza w Masłomiącej, w tym inkubator przedsiębiorczości, Michałowice;
7. Rozbudowa infrastruktury dla rozwoju Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej (etap III) - budowa pompowni wód opadowych i zbiornika retencyjnego dla NSI wraz z modernizacją systemu odprowadzania wód opadowych na terenie strefy, Niepołomice;
8. Stworzenie i rozbudowa Wielickich Stref Aktywności Gospodarczej (strefa Brzegi - Kokotów - Węgrzce Wielkie oraz klaster Wieliczka ul. Jedyńska i ul. Krakowska), wyposażonej w odpowiednią infrastrukturę wraz z budową łącznika drogowego do Węzła Rybitwy (na odcinku Gminy Wieliczka) jako rozszerzenie stref inwestycyjnych w Subregionie, Wieliczka;
9. Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości na terenie przemysłowym z Zakładu Sprzętu Oświetleniowego Polan w Wieliczce, Wieliczka;
10. Rozbudowa istniejących stref Gospodarczych w Skawinie, Skawina;
11. Utworzenie na terenie Gminy Świątniki Górne strefy aktywności gospodarczej, Świątniki Górne;
12. Zagospodarowanie terenów przemysłowych Spółdzielni Pracy Metalowców PRZYSZŁOŚĆ na cele związane z planowanym Centrum Małej Przedsiębiorczości, Świątniki Górne;
13. Program wsparcia dla przedsiębiorców w ramach tworzenia sal konferencyjnych oraz obiektów hotelowych i rekreacyjnych, Świątniki Górne;
14. Program wsparcia budowy Centrum Rekreacji i Turystyki na terenie Gminy Świątniki Górne, Świątniki Górne;
15. Projekt rozwoju gospodarczego gmin południowych Metropolii (Mogilany, Świątniki Górne, Wieliczka) w ramach wsparcia przedsięwzięć turystyczno-rekreacyjnych "Pogórze Wielickie", Świątniki Górne;
16. SAG – Rudawa - Budowa infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości - uzbrojenie terenów inwestycyjnych – budowa drogi dojazdowej i wewnętrznego układu komunikacyjnego; Zabierzów

Projekty Priorytetu 2. (Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemu kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego)

Priorytet 2. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 10.3bis. Projekty wybrane będą w trybie konkursowym zgodnie z kryteriami opisanymi w podrozdziale „Kryteria wyboru projektów”, a przy tym Załącznikami nr 2 i 3 do Strategii ZIT.

Projekty Priorytetu 2 realizują jedno Działanie 1: Rozwój szkolnictwa zawodowego.

Projekty Priorytetu 3. (Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi)

Priorytet 3. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 7.2. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Projekty Priorytetu 3 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 7.2 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Budowa wiaduktu nad torami łączącego ul. Powstańców w Krakowie z drogą powiatową nr 2156K w miejscowości Batowice, wraz z przebudową przyległego układu drogowego	Kraków	8 300 000
2	ul. Powstańców na odcinku od ul. Strzelców do ul. Piasta Kołodzieja	Kraków	20 000 000
3	ul. Myślenicka	Kraków	20 000 000
4	ul. Krzyżańskiego	Kraków	12 000 000
5	Budowa węzła P&R dla gminy Biskupice, obejmującego wykonanie parkingu i pętli autobusowej w Trąbkach	Biskupice	2 000 000
6	Budowa ronda na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej 966 z drogą powiatową 2013K	Biskupice	5 000 000
7	Przebudowa drogi powiatowej Czernichów - Liszki (nr 2183 K) długość ok. 4,5 km	Czernichów	8 000 000
8	Przebudowa drogi powiatowej Czernichów - Przeginia Duchowna (nr 2186LK), długość ok. 6,5 km. (w kierunku drogi woj. nr 780)	Czernichów	10 000 000
9	Modernizacja drogi gminnej Pobiednik Wielki – Pobiednik Mały o dł. 3.36 km	Igołomia-Wawrzeńczyce	2 000 000
10	Przebudowa dróg powiatowych w Prusach i w Zastowie (wykonanie nowych nakładek, budowa chodników, odwodnienia, oświetlenia i oznakowania poziomego)	Kocmyrzów-Luborzycza	4 160 900
11	Przeprawa promowa Piekary – Tynec	Liszki	250 000
12	budowa obwodnicy Liszek i Kaszowa w celu usprawnienia połączenia drogowego Czernichów – Kraków (droga wojewódzka 780)	Liszki	65 000 000
13	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 964 na odcinku Niepołomice - Chobot	Niepołomice	14 000 000
14	Przebudowa skrzyżowania Obwodnicy Niepołomic z ulicą Brzeską (część modernizacji ulicy Brzeskiej w Krakowie)	Niepołomice	3 200 000

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
15	Modernizacja drogi powiatowej na odcinku około 4 km od wiaduktu w Mogilanach (nad "Zakopianką") do ronda w Świątnikach Górnych, dalej budowa nowego odcinka drogi o długości około 4 km (wraz z północnym obejściem centrum miasta Świątniki Górne), który we Wrząsowicach przy granicy z Krakowem połączy Gminę Świątniki Górne poprzez ul. Krzyżańskiego i ul. Myślenicką z Krakowem oraz węzłem autostradowym Kraków-Łagiewniki	Świątniki Górne	20 000 000
16	Remont połączenia drogowego łączącego gminę Świątniki Górne z Gminą Wieliczka (droga powiatowa przebiegająca od Świątnik Górnych do Gorzkowa)	Świątniki Górne	8 000 000
17	Bezkolizyjny wyjazd z Wieliczki w kierunku Krakowa (skrzyżowanie ulic Krakowskiej i Kościuszki)	Wieliczka	25 000 000
18	Przebudowa ulicy Balickiej - drogi nr DP 2121K w ciągu ulic Balicka – Krakowska na odcinku o długości ok. 5 km w miejscowościach Rząska, Szczyglice, Balice, Aleksandrowice - od granicy Gminy Zabierzów do DW 774 oraz od DW 774 do drogi gminnej 601 707 K w Aleksandrowicach wraz z budową przeprawy drogowo mostowej nad rz. Rudawą w Szczyglicach	Zabierzów	10 000 000
19	Przebudowa ulicy Balickiej wraz z budową parkingu Park & Ride i terminalem autobusowym przy stacji kolejowej Kraków-Mydlniki - Wapienniki <i>Pod warunkiem zainteresowania realizacją zadania przez m. Kraków</i>	Zabierzów	29 000 000
20	Przebudowa skrzyżowania dróg gminnych z drogami krajowymi i powiatowymi (Bętko/Czajowice)	Wielka Wieś	7 000 000
21	Przebudowa skrzyżowania dróg gminnych z drogami krajowymi i powiatowymi (Modlnica/Giebułtów)	Wielka Wieś	7 000 000
22	Przebudowa drogi powiatowej Mogilany- Świątniki Górne	Mogilany	7 000 000
23	Budowa zachodniego obejścia centrum Mogilan	Mogilany	8 000 000
24	Most Batowice i droga powiatowa Prusy, Zastów, Raciborowice, Batowice, Dziekanowice, Węgrzce, Bibice, Zielonki	Zielonki	16 643 600
		Suma [PLN]:	311 554 500
		Kurs: 1 euro=	4,1609 zł
		Suma [EUR]:	74 876 709
		Alokacja ZIT [EUR]:	47 000 000
		Wymagany wkład własny przy założonej alokacji ZIT [EUR]:	8 294 118

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Wymienione projekty realizują jedno Działanie 1: Usieciowienie położonych na terenie KrOF węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych i połączenie z sieciami dróg wojewódzkich i krajowych.

Projekty Priorytetu 4. (Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii)

Priorytet 4. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 4.3. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Projekty Priorytetu 4 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 4.3 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Termomodernizacja: SMS Żeromskiego, SMS Narutowicza, ZOLu	Kraków	65 595 001
2	Termomodernizacja budynków oświatowych	Kraków	83 720 000
3	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej przeznaczonych na realizowanie świadczeń zdrowotnych	Kraków	11 970 000
4	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej obiekty sportowe - 5 budynków (Hala sportowa przy ul. Ptaszyckiego, AZS Bagry, KS Wanda, Kolejowy Klub Wodny 1929, KS Juwenia)	Kraków	4 150 000
5	Kompleksowa modernizacja energetycznej (termomodernizacji) budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE w gminie Biskupice	Biskupice	5 000 000
6	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (Termomodernizacja z elementami OZE)	Czernichów	3 000 000
7	Wymiana punktów świetlnych dla oświetlenia publicznego oraz punktów świetlnych w budynkach użyteczności publicznej wraz z wprowadzeniem systemu zarządzania efektywnością energetyczną	Czernichów	2 000 000
8	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku usług społecznych w Pobiedniku Małym	Igołomia-Wawrzeńczyce	300 000
9	Modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej w Dobranowicach	Igołomia-Wawrzeńczyce	400 000
10	Termomodernizacja obiektów gminnych (szkoły, przedszkola, budynki użyteczności publicznej z elementami OZE)	Kocmyrzów-Luborzyca	4 150 600
11	Termomodernizacja budynków komunalnych (budynków Urzędu Gminy Liszki, szkół oraz ewentualnie domów ludowych)	Liszki	4 000 000
12	Montaż OZE w obiektach komunalnych i prywatnych	Michałowice	1 500 000
13	Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych	Michałowice	1 500 000
14	Modernizacja systemów ogrzewania dla 3 kompleksów szkolnych w Niepołomicach z zastosowaniem pomp ciepła i fotowoltaiki	Niepołomice	1 800 000
15	Poprawa efektywności energetycznej (kompleksowa termomodernizacja) 10 zespołów obiektów komunalnych w Gminie Niepołomice	Niepołomice	6 400 000
16	Realizacja programu termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz budynków komunalnych wraz z instalacją OZE	Świątniki Górne	2 000 000
17	Projekt wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne (LED)	Świątniki Górne	1 500 000
18	Projekt instalacji OZE w budynkach prywatnych	Świątniki Górne	1 000 000
19	Instalacja farmy fotowoltaicznej na terenie Gminy Wieliczka	Wieliczka	4 800 000
20	Termomodernizacja obiektów publicznych i mieszkaniowych na terenie Miasta i Gminy Wieliczka	Wieliczka	7 000 000

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
21	Program kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Skawina	Skawina	15 000 000
22	Wsparcie wymiany źródeł grzewczych w gospodarstwach domowych na nowoczesne i ekologiczne – ograniczenie niskiej emisji	Skawina	6 000 000
23	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Gaju	Mogilany	500 000
24	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej we Włosani	Mogilany	300 000
25	Termomodernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Mogilanach	Mogilany	250 000
26	Termomodernizacja remizy OSP w Bukowie	Mogilany	400 000
27	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – solary	Zabierzów	3 000 000
28	Termomodernizacja obiektów gminnych (szkoły, przedszkola, budynki użyteczności publicznej z elementami OZE)	Zielonki	6 225 900
		Suma [PLN]:	243 461 501
		Kurs: 1 euro=	4,1609 zł
		Suma [EUR]:	58 517 929
		Alokacja ZIT [EUR]:	20 000 000
		Wymagany wkład własny przy założonej alokacji ZIT [EUR]:	3 529 412

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Wymienione projekty realizują jedno Działanie 1: Termo-modernizacja obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF.

Projekty Priorytetu 5. (Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej)

Priorytet 5. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 4.5. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym w zakresie poprawy jakości powietrza przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Projekty Priorytetu 5 Strategii ZIT, Działanie 1, (Priorytetu Inwestycyjnego 4.5 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Program w zakresie poprawy jakości powietrza	Kraków	190 000 000
2	Gminny (Aglomeracyjny) Program wymiany indywidualnych systemów ogrzewania mieszkań	Biskupice	2 000 000
3	Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Czernichów – wymiana pieców węglowych w budynkach prywatnych	Czernichów	2 000 000
4	Poprawa efektywności energetycznej poprzez modernizację systemów ogrzewania, wymiana pieców starego typu	Kocmyrzów-Luborzyca	4 150 600
5	Likwidacja niskiej emisji poprzez dofinansowanie do zakupu kotłów gazowych CO dla około 2,5 tys.	Liszki	25 000 000

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
	gospodarstw domowych		
6	Wymiana pieców węglowych w budynkach komunalnych i prywatnych	Michałowice	1 500 000
7	Wymiana pieców węglowych- 300szt pieców x 12000zł	Mogilany	3 600 000
8	Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Niepołomice	Niepołomice	6 000 000
9	Realizacja programu dopłat do wymiany systemów ogrzewania (program dla mieszkańców)	Świętniki Górne	2 000 000
10	Realizacja programu wymiany systemów ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej oraz obiektach komunalnych	Świętniki Górne	2 000 000
11	Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Wieliczka	Wieliczka	19 000 000
12	Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Wielka Wieś	Wielka Wieś	500 000
13	Promowanie niskoemisyjnych strategii - realizacja programu niskiej emisji w zakresie wymiany palenisk domowych	Zabierzów	5 000 000
14	Wymiana pieców starego typu	Zielonki	8 301 200
		Suma [PLN]:	271 082 700
		Kurs: 1 euro=	4,1609 zł
		Suma [EUR]:	65 150 016
		Alokacja ZIT [EUR]:	50 000 000
		Wymagany wkład własny przy założonej alokacji ZIT [EUR]:	8 823 529

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Projekty powyższe realizują Działanie 1: Poprawa jakości powietrza.

Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym w zakresie wspierania zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Projekty Priorytetu 5 Strategii ZIT, Działania 2 i 3, (Priorytetu Inwestycyjnego 4.5 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	P&R Bronowice	Kraków	30 000 000
2	P&R Batowice	Kraków	1 500 000
3	P&R Swoszowice	Kraków	3 000 000
4	P&R Mały Płaszów	Kraków	2 250 000
5	P&R Bieżanów	Kraków	2 250 000
6	P&R Kurdwanów	Kraków	2 250 000
7	P&R Sanktuarium	Kraków	750 000
8	Rozwój infrastruktury sieci światłowodowej w obszarze ZIT oraz rozwój systemu informacji dla kierowców	Kraków	6 600 000

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
9	ul. Iwaszki (droga klasy Z o przekroju 2x1) /inwestycja zaproponowana również przez Gminę Michałowice/	Kraków	40 000 000
10	ul. Strzelców (z uwzględnieniem przebudowy Ronda Barei)	Kraków	10 000 000
11	Budowa Trasy Wolbromskiej (odcinek od ul. Pachońskiego do granicy miasta (ok. 1 km)	Kraków	33 000 000
12	Zakup niskoemisyjnych, niskopodłogowych autobusów oraz stacjonarnych automatów KKM do sprzedaży biletów, w celu obsługi linii aglomeracyjnych	Kraków	108 701 250
13	Objęcie Gminy Biskupice systemem transportu zbiorowego w ramach aglomeracji krakowskiej	Biskupice	1 500 000
14	Budowa parkingów P&R zlokalizowanych przy stacjach kolejowych wzdłuż linii Kraków- Miechów – Warszawa, w miejscowościach Goszcza, Łuczyce, Baranówka i Zastów	Kocmyrzów-Luborzyca	12 451 800
15	Budowa systemu parkingów park & ride - teren Gminy Liszki Kryspinów Starodroże dw. 780	Liszki	1 800 000
16	Budowa węzła przesiadkowego na stacji Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej w Podłężu: budowa parkingów P&R, rewitalizacja zabytkowego budynku dworcowego wraz z otoczeniem, budowa dróg dojazdowych do węzła	Niepołomice	9 000 000
17	Budowa parkingów P&R przy stacji Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej w Staniątkach	Niepołomice	3 300 000
18	Integracja transportu kolejowego z transportem zbiorowym lub prywatnym w m.Skawina	Skawina	20 000 000
19	Utworzenie autobusowego węzła przesiadkowego oraz Park&Ride na południowych obrzeżach miasta Krakowa (Opatkowice lub na terenie Lusiny /Swoszowic / Wrząsowic - łąki nad Wilgą) - (stworzenie możliwości przesiadki na autobusy do: Centrum Krakowa, Skawiny, Wieliczki oraz po drodze możliwość przesiadki na linie tramwajowe jeżdżące z pętli tramwajowych: na Ruczaju, Kurdwanowie, w Borku Fałęckim, w Łągiewnikach) - miejsce do zatrzymywania się dużych przewoźników	Świątniki Górne	9 000 000
20	Budowa parkingów w systemie P & R w miejscowości Węgrzce Wielkie oraz Kokotów	Wieliczka	4 000 000
21	Zwiększenie dostępności gminy Zabierzów poprzez wprowadzenie rozwiązań usprawniających działanie transportu publicznego: Budowa parkingu P&R z pętlą autobusową oraz połączenia drogowego z DW 774 wraz z budową przeprawy mostowej nad Rudawą i wiaduktem kolejowym	Zabierzów	6 000 000
22	Zintegrowane węzły komunikacji pasażerskiej w Zabierzowie i Rudawie	Zabierzów	6 500 000

	Trasy Rowerowe - połączenia, zgłaszający-	Opis trasy	Koszt [PLN]
23	Kraków Wieliczka	Od planowanej kładki na Wiśle łączącej Kazimierz z Ludwinowem wzdłuż ul.M. Konopnickiej do Ronda Matecznego, następnie wzdłuż ul. Kamieńskiego i Wielickiej (wraz z kładką na ul.Kamieńskiego	21 080 000

	Trasy Rowerowe - połączenia, zgłaszający-		Opis trasy	Koszt [PLN]
			- koszt 15 000 000 zł)	
24	Kraków	Wieliczka	Od ul. Wielickiej wzdłuż ul. Teligi i Ćwiklińskiej	1 600 000
25	Kraków	Batowice, Dziekanowice	Od ul. Powstańców wzdłuż ul. Piasta Kołodzieja, Srebrnych Orłów, Wiślickiej (wraz z dowiązaniem do istniejącego ciągu wzdłuż ul. Mikołajczyka) oraz wzdłuż ul. Nowohuckiej	6 340 000
26	Kraków	Wielka Wieś	od ul. Przybyszewskiego wzdłuż al. Armii Krajowej oraz wzdłuż ul. Jasnogórskiej do granic Miasta	2 760 000
27	Kraków	Zielonki	od ul. Sosnowieckiej wzdłuż ul. Conrada, Opolskiej do ul. Mackiewicza (wraz z przebudową wiaduktu nad torami)	15 000 000
28	Kraków	Zabierzów	od ul. Piastowskiej wzdłuż rzeki Rudawy do ul. Zakliki z Mydlnik	2 000 000
29	Kraków	Liszki	od kładki przez Wisłę w Dębnikach do ul. Jodłowej wzdłuż ul. Księcia Józefa oraz od ul. Mirowskiej do kładki przy autostradzie A-4	2 880 000
30	Kraków	Michałowice	od ul. Powstańców wzdłuż ul. Strzelców, Lublańskiej do estakady wraz z dostosowaniem tunelu (koszt 2 000 000 zł) łączącego ulice Brogi-Rakowicka do ruchu rowerowego	3 280 000
31	Kraków	Zielonki	połączenie ul. Lawendowej z ul. Piaszczystą	390 000
32	Kraków	Skawina	od pętli Czerwone Maki wzdłuż ul. Bunsha, Babińskiego, Skotnickiej do granic Miasta	3 520 000
33	Kraków	Mogilany	wzdłuż ul. Orzechowej, przez las Borkowski do ul. Zawilej, wzdłuż ul. Zawilej do ul. Nowej Bartła Uwaga! Odcinek od Ronda Matecznego do Pętli Borek Fałęcki będzie realizowany w ramach inwestycji gminnych	1 440 000
34	Kraków	Kocmyrzów-Luborzycza	od ul. Obrońców Krzyża do ul. Bulwarowej wzdłuż ul. Kocmyrzowskiej	500 000
35		Czernichów	Budowa trasy rowerowej Kraków-Czernichów - wały Wiślane	4 000 000
36		Czernichów	Budowa ścieżek rowerowych wzdłuż dróg powiatowych i gminnych - dojazd do węzłów komunikacyjnych na terenie gminy	2 000 000
37		Igołomia-Wawrzeńczyce	Budowa ścieżek rowerowych dla osób dojeżdżających do węzłów komunikacyjnych na terenie gminy	1 000 000
38		Liszki	Bielany - Kryspinów (Zalew na Piaskach) - Mników - Dolina Brzoskwinki (możliwość współpracy z Gminą Zabierzów)	1 100 000
39		Liszki	Trasa od kładki przy stopniu wodnym „Kościuszko” przez wał przeciwpowodziowy (teren RZGW) do miejsca przeprawy Piekary – Tyniec na Wiśle i dalej do Jeziorzan i Rącznej	1 500 000
40		Michałowice	Budowa ścieżek rowerowych łączących miasto z gminą (funkcje dojazdu do pracy,	10 000 000

	Trasy Rowerowe - połączenia, zgłaszający-	Opis trasy	Koszt [PLN]
		szkoły oraz turystyczne)	
41	Niepołomice	Budowa ścieżek rowerowych wzdłuż głównych dróg łączących Gminę Niepołomicę i jej strefę przemysłową z gminami sąsiednimi (służących dojazdowi do pracy)	21 500 000
42	Wieliczka	Budowa/przebudowa sieci tras rowerowych oraz towarzyszących im powiązań organizacyjnych z systemem transportu zbiorowego lub indywidualnego na obszarze gminy Wieliczka Szlak I - Podgórze-Wieliczka (most Powstańców Śląskich-ul. Na Zjeździe-ul. Bolesława Limanowskiego-ul. Wieliczka skrzyżowanie Powstańców Śląskich-ul. Wielicka Płaszów-ul. Wielicka skrzyżowanie Kamińskiego-ul. Wielicka Dziecięcy Szpital Uniwersytecki- -ul. Węzeł Bieżanowski- ul. Krakowska-Wieliczka ul. Kościuszki-Wieliczka Solne Miasto, Wieliczka Kopalnia Soli-Wieliczka Rynek-Wieliczka ul. Sebastiana Szlak II - Kraków-Wieliczka Brzegi-Wieliczka Grabie-Niepołomice-Niepołomice Staniątki-Wieliczka Zabawa-Wieliczka Kampus-Wieliczka Kopalnia Soli-Wieliczka Arena Lekoatletyczna-Krakow Podgórze Szlak III - trakt wałami wiślanymi (Wieliczka-Niepołomice-Igołomia Wawrzeńczyce)	27 200 000
43	Skawina	Rozwój tras rowerowych oraz ich integracja z transportem zbiorowym, indywidualnym	6 000 000
44	Świątniki Górne	Budowa trasy rowerowej wzdłuż wyremontowanego ciągu drogowego począwszy od ulicy Krzyżańskiego przez Świątniki Górne i Mogilany do wiaduktu w Mogilanach (Zakopianka)	5 000 000
45	Świątniki Górne	Budowa południowej rowerowej obwodnicy Krakowa przebiegającej płaskowyżem świątnickim począwszy od gminy Skawina (Radziszów) przez Mogilany Świątniki Górne do Gminy Wieliczka	8 000 000
46	Wielka Wieś	Budowa fragmentu trasy rowerowej VeloPrądnik na odcinku Kraków-Pękowice-Giebułtów-Prądnik Korzkiewski (zgodnie z koncepcją przygotowaną w 2013 r. na zlecenie UMWM) ok. 9 km	3 600 000
47	Wielka Wieś	Trasa rowerowa w Krakowie (od ul. Przybyszewskiego wzdłuż al. Armii Krajowej oraz wzdłuż ul. Jasnogórskiej do granic Miasta)	2 760 000
48	Wielka Wieś	Budowa trasy rowerowej od granic m. Krakowa - Pasternik ok. 2,7 km	1 080 000
49	Wielka Wieś	Budowa trasy rowerowej od granic m. Krakowa - ul. Częstochowska - Modlniczka -	1 480 000

	Trasy Rowerowe - połączenia, zgłaszający-	Opis trasy	Koszt [PLN]
		Modlnica ok. 3,7 km	
50	Wielka Wieś	Budowa trasy rowerowej od granic m. Krakowa - ul. Szydło - Trojadyn - Giebułtów ok. 3,5 km	1 400 000
51	Wielka Wieś	Budowa łącznika trasy rowerowej pomiędzy ulicami Częstochowską i Szydło w Modlnicy	800 000
52	Wielka Wieś	Budowa łącznika trasy rowerowej pomiędzy ulicami Częstochowską w Modlnicy i Pasternikiem	800 000
53	Zabierzów	Budowa systemu szlaków i ciągów pieszo-rowerowych na terenie gminy Zabierzów	18 000 000
54	Zielonki	Budowa i modernizacja szlaków rowerowych wzdłuż dróg	20 753 000
		Suma [PLN]:	512 698 450
		Kurs: 1 euro=	4,1609 zł
		Suma [EUR]:	123 218 162
		Alokacja ZIT [EUR]:	60 000 000
		Wymagany wkład własny przy założonej alokacji ZIT [EUR]:	10 588 235

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Projekty powyższej tabeli realizują dwa działania, przy czym:

- projekty o numerach 1-22 wdrażają Działanie 2: Wspieranie zrównoważonego transportu metropolitalnego,
- projekty o numerach 23-53, wdrażają Działanie 3: Budowa i rozbudowa tras rowerowych łączących gminy i obszary atrakcyjności KrOF.

Projekty Priorytetu 6. (Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF)

Priorytet 6. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 6.2. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Projekty Priorytetu 6 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 6.2 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Kanalizacja m. Wołowice, Dąbrowa Szlachecka, Zagacie, Nowa Wieś Szlachecka – zlewnia oczyszczalni ścieków w Wołowicach	Czernichów	20 000 000
2	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	Czernichów	5 000 000
3	Połączenie wodociągowe Kraków - Czernichów	Czernichów	5 000 000
4	Budowa kanalizacji w miejscowościach: Bodzanów, Przebieczany, Tomaszkowice	Biskupice	7 000 000
5	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Pobiednik Mały, Pobiednik Wielki, Tropiszów wraz z wodociągiem dla miejscowości Tropiszów	Igołomia-Wawrzeńczyce	15 000 000
6	IV etap wodociągowania Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce - dla miejscowości Stręgorzycze, Rudno Górne, Dobranowice, Żydów, Igołomia ("Luborzyczka"), Tropiszów (część)	Igołomia-Wawrzeńczyce	30 120 970

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
7	Utrzymanie i rozbudowa systemów gospodarki wodnej (wodociągi i zbiorniki wody pitnej)	Kocmyrzów-Luborzyca	4 150 600
8	Zapewnienie odpowiedniej gospodarki wodno - ściekowej - ochrona ujęcia wody dla Miasta Krakowa (ochrona wód rzeki Sanki) poprzez budowę kanalizacji w miejscowościach Baczyn i Czutów (około 2 tys. RLM)	Liszki	12 500 000
9	Budowa farm fotowoltaicznych: pierwsza farma w miejscowości Budzyń	Liszki	250 000
10	Połączenie sieci kanalizacyjnych Michałowic i Krakowa rurociągiem tłocznym (bez przyłączy), Zestawice-Raciborowice-Książniczki	Michałowice	3 000 000
11	Rozbudowa i modernizacja systemu sieci wodociągowych w Gminie Niepołomice	Niepołomice	1 500 000
12	Przebudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Świątnikach Górnych na przepompownię i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków do oczyszczalni Kraków Płaszów poprzez istniejącą przepompownię zbiorczą we Wrząsowicach	Świątniki Górne	5 000 000
13	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie całej gminy i włączenie jej do sieci krakowskiej	Świątniki Górne	5 000 000
14	Modernizacja linii odwadniania osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków w Balicach i Niegoszowicach	Zabierzów	2 000 000
15	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obszarze strefy około lotniskowej (Balice)	Zabierzów	1 000 000
16	Modernizacja przepompowni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	Zabierzów	1 000 000
17	Przebudowa i rozbudowa wodociągów oraz zbiorników wody pitnej	Zabierzów	1 500 000
18	Budowa kanalizacji poza Aglomeracją Skawińska	Skawina	55 000 000
19	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z obiektami towarzyszącymi w miejscowości Wierzchowice	Wielka Wieś	4 700 000
20	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z obiektami towarzyszącymi etap III w miejscowości Bębło	Wielka Wieś	9 400 000
21	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z obiektami towarzyszącymi etap II w miejscowości Czajowice	Wielka Wieś	5 050 000
22	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z obiektami towarzyszącymi etap III w miejscowości Będkowice	Wielka Wieś	7 200 000
23	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Giebułtów	Wielka Wieś	5 300 000
24	Budowa dwóch zbiorników wodociągowych wraz z infrastrukturą techniczną w miejscowości Modlnica.	Wielka Wieś	1 880 000
25	Budowa drugiej nitki wodociągu ze Skawiny	Mogilany	3 500 000
26	Rozbudowa istniejącego wodociągu dostarczającego wodę z ujęcia dobczyckiego (od strony Świątnik Górnych)	Mogilany	7 000 000
27	Budowa drugiego zbiornika wody w Mogilanach (na Kopcach)	Mogilany	1 000 000
28	Wodociągi i zbiorniki wody pitnej	Zielonki	2 075 300
		Suma [PLN]:	221 142 320
		Kurs: 1 euro=	4,1609 zł
		Suma [EUR]:	53 147 713

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
		Alokacja ZIT [EUR]:	5 000 000
		Wymagany wkład własny przy założonej alokacji ZIT [EUR]:	882 353

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Wymienione projekty realizują jedno Działanie 1: Budowa i modernizacja międzygminnych sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i oczyszczalni ścieków.

Projekty Priorytetu 7. (Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych)

Priorytet 7. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.1. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Projekty Priorytetu 7 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.1 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Poprawa jakości usług zdrowotnych dla mieszkańców gmin wchodzących w skład Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych poprzez kompleksową przebudowę Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego SP ZOZ w Krakowie wraz z jego otoczeniem	Biuro Zdrowia UMK	17 200 000
2	Poprawa opieki geriatrycznej dla mieszkańców gmin wchodzących w skład Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych poprzez przebudowę Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Krakowie wraz z jego otoczeniem.	Biuro Zdrowia UMK	3 000 000
3	Utworzenie Centrum diagnostyki, leczenia i profilaktyki chorób przewodu pokarmowego i gruczołów dokrewnych w Szpitalu Miejskim Specjalistycznym im. Gabriela Narutowicza w Krakowie dla potrzeb mieszkańców gmin wchodzących w skład Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.	Biuro Zdrowia UMK	6 075 000
		Suma:	26 275 000

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Wymienione projekty realizują jedno Działanie 1: Modernizacja infrastruktury szpitali wraz z poszerzeniem usług zdrowotnych dla mieszkańców KrOF.

Projekty Priorytetu 8. (Poprawa dostępności przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych)

Priorytet 8. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.7. Projekty wnioskowane do ustalenia w trybie pozakonkursowym przedstawia Tabela 41.

Tabela 41. Projekty Priorytetu 8 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.7 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Proponowane miejsce na liście hierarchicznej	Typ interwencji	Rodzaj zadania „Tytuł projektu”	Proponowany zakres, tło realizacji projektu, potrzeby	Skala wsparcia	Szacunkowe koszty (kalkulacja na 1 rok realizacji projektu)
1.	Programy aktywizacji i integracji seniorów	Programy mające na celu aktywizację i integrację osób starszych	<p>1. Programy edukacyjne - spotkania informacyjne w obszarze profilaktyki zdrowotnej, bezpieczeństwa, radzenia sobie z problemami związanymi ze starzeniem się i osamotnieniem; warsztaty edukacyjne – cykliczne zajęcia mające na celu zdobycie praktycznych umiejętności w zakresie korzystania z komputera i Internetu, bankowości (korzystanie z kart płatniczych, bankowości elektronicznej), zajęcia edukacyjne mające na celu poszerzanie zainteresowań – wykłady, lektorat.</p> <p>2. Programy rekreacyjno - turystyczne – zajęcia mające na celu rozwój i utrzymanie aktywności fizycznej seniorów,</p> <p>3. Programy artystyczne, kulinarne - zajęcia mające na celu rozwój zdolności i zainteresowań osób starszych np. zajęcia plastyczne, ceramiczne.</p> <p>4. Zajęcia mające na celu zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu kulturalnym – wyjścia do teatru, kina.</p> <p>5. Integracja międzypokoleniowa – kultywowanie dorobku minionych pokoleń tradycji związanych z historią środowiska lokalnego. Prelekcje, spotkania, warsztaty.</p>	<p>Kraków: 300 osób</p> <p>Mogilany: 100 osób</p> <p>Michałowice: 50 osób</p> <p>Liszki: 30 osób</p> <p>Świątniki Górne: 30 osób</p> <p>Biskupice: 30 osób</p>	<p>Koszt roczny: 1 287 000 zł</p> <p>Koszt roczny: 360 000 zł</p> <p>Koszt roczny: 180 000 zł</p> <p>Koszt roczny: 100 000 zł</p> <p>Koszt roczny: 100 000 zł</p> <p>Koszt roczny; 100 000 zł.</p>

	Kluby Seniora	Podstawowym celem utworzenia i prowadzenia Klubu Seniora jest zapewnienie integracji społecznej oraz alternatywnej formy spędzania wolnego czasu osobom starszym, stworzenie możliwości spotkań, rozmów, wymiany doświadczeń i poglądów, realizacji własnych pasji poprzez uczestnictwo w różnych zajęciach: artystycznych, turystycznych, kulinarnych czy profilaktyki zdrowotnej. Zakłada się, że w Klubach Samopomocy seniorzy będą spotykać się kilka razy w tygodniu.	Liczba osób: Kraków: 315 miejsc.	Koszt roczny: 1 133 220 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji lokali 945 000 zł
			Wielka Wieś: 30 uczestników miesięcznie	Koszt roczny: 144 000 zł
			Skawina: 30 uczestników miesięcznie	Koszt roczny: 144 000 zł oraz jednorazowy koszt wyposażenia 40 000 zł
			Kocmyrzów- Luborzycza 15 uczestników	Koszt roczny: 70 000 zł
			Czernichów: 30 uczestników miesięcznie	Koszt roczny: 144 000 zł
			Wieliczka: 60 uczestników	Koszt roczny: 220 000 zł
			Michałowice: 30 uczestników	Koszt roczny: 144 000 zł oraz jednorazowy koszt wyposażenia 50 000 zł
			Liszki: 30 uczestników	Koszt roczny: 150 000
			Świątniki Górne: 30 osób	Koszt roczny wraz z wyposażeniem 180 000
			„Uniwersytet III wieku „	Celem jest dotarcie do szerokiego grona seniorów z inicjatyw edukacyjnych , towarzyskich w kontekście samokształcenia , poszerzenie wiedzy i umiejętności osobistych, podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji w

			środowisku.		
			Celem jest dotarcie do szerokiego grona seniorów z terenu Gminy Biskupice z inicjatywa edukacyjna (wkłady z różnych dziedzin życia), samokształcenie, poszerzenie wiedzy i umiejętności osobistych, podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji w środowisku, w tym celu niezbędnym jest dowóz osób starszych z terenu gminy. - organizacja balów seniora - prezentacja twórczości artystycznej seniorów, - organizacja wycieczek turystycznych i wyjazdów do teatrów, opery, kina, filharmonii itp.	Biskupice 100 osób przez 5 lat	Koszt roczny; 120 000 zł.
		„Mobilny Uniwersytet III wieku”	Zajęcia o charakterze edukacyjnym zwiększające wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin nauki i kultury. Ze względu na wiek uczestników oraz trudności komunikacyjne zajęcia powinny odbywać się w różnych miejscowościach na terenie gmin .	Zabierzów: 75 osób. Mogilany : 50 osób przez 5 lat Michałowice: 40 osób	Koszt roczny: 37 500 zł Koszt roczny: 40 000 zł Koszt roczny: 30 000 zł
		Współfinansowanie działania Uniwersytetu III Wieku	Poszerzanie wiedzy, podtrzymywanie więzi społecznych , komunikacji w środowisku	Kocmyrzów-Luborzyca: 15 osób	Koszt roczny: 20 000 zł
		„Otwarte miejsca rekreacji i wypoczynku dostępne dla osób niepełnosprawnych i starszych”	Rekreacja dla osób starszych; - otwarte miejsce wypoczynku i rekreacji dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Gmina Biskupice w 3 miejscowościach	Koszt; 900 000zł.

		„Otwarte miejsca rekreacji i wypoczynku dostępne dla osób niepełnosprawnych i starszych”	Miejsca wypoczynku i rekreacji dla seniorów w pobliżu dotychczas istniejących placów zabaw dla dzieci w celu integracji pokoleniowej oraz wykorzystanie bazy terenów sportowych na terenie gminy. 6 miejsc w następujących miejscowościach: Brzezcie, Rząska, Pisary, Aleksandrowice, Burów, Zabierzów-Topólki. Zorganizowanie miejsc rekreacji dla seniorów z wykorzystaniem już istniejącej bazy sportowo-oświatowej Gminy Mogilany. Zorganizowanie 2 miejsc w Czernichowie i Wołowicach	Zabierzów: 6 miejsc	Koszt jednorazowy: 112 500 zł Finansowane w ramach cross-finansingu
				Mogilany: 7 miejsc	Koszt jednorazowy 140 000 zł
				Czernichów: 2 miejsca	Koszt jednorazowy 60 000 zł
		Kompleksowy program aktywizacji seniorów w gminie Niepołomice	1. Bank czasu - aktywizowanie osób starszych poprzez wykorzystywanie doświadczenia seniorów – „dziadkowie zastępczy” - zachęcenie ich do dzielenia się swoim wolnym czasem i doświadczeniem. 2. Rekreacja dla osób starszych: - otwarte miejsca wypoczynku i rekreacji dla osób starszych w pobliżu istniejących placów zabaw dla dzieci, - biofeedback - organizacja wycieczek turystycznych i wyjazdów do teatrów, opery, kina, filharmonii itp. - organizacja balu seniora w karnawale 3. Kluby seniora: - spotkania informacyjne w obszarze profilaktyki bezpieczeństwa (spotkania m.in. z dzielnicowymi) - warsztaty i spotkania informacyjne z zakresu profilaktyki zdrowotnej (spotkania i warsztaty z lekarzami, rehabilitantami, psychologiem, dietetykiem itp.)	Niepołomice: 100 osób	Koszty roczne : 1 000 000 zł. Koszty jednorazowe: 500 000 zł

			<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty edukacyjne (m.in. korzystanie z komputera, Internetu itp.) - gimnastyka dla seniora - zajęcia rozwijające zainteresowania (artystyczne itp.) - koła śpiewacze przy Domach Kultury <p>4. Uniwersytet III wieku – wykłady z różnych dziedzin życia w Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa (dowóz osób starszych z terenu gminy)</p>		
2.	Rozwój Ośrodków wsparcia, w tym Ośrodków wsparcia zapewniających opiekę osobom starszym o szczególnych potrzebach zdrowotnych	Dzienne Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych w tym Niepełnosprawnych	W Dziennych Ośrodkach Wsparcia udziela się pomocy seniorom kierowanym zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej, którzy nie wymagają opieki całodobowej, ale ze względu na swoje problemy społeczne i zdrowotne, potrzebują asysty w codziennym funkcjonowaniu. Ośrodki takie oferują opiekę w ciągu dnia oraz usługi doświadczonych specjalistów - pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, fizykoterapeutów. Ośrodki organizować będą transport własny dowożący osoby mające trudności z poruszaniem się, z miejsca zamieszkania do placówki oraz po zakończonych zajęciach z powrotem do miejsca zamieszkania.	<p>Kraków: 120 miejsc</p> <p>Wielka Wieś: ok. 30 osób</p> <p>Igołomia Wawrzeńczyce: 25 osób</p> <p>Zielonki: 15 osób</p>	<p>Koszt roczny: 833 760 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji lokali 600 000 zł</p> <p>Kosz roczny: 164 000 zł oraz jednorazowy koszt remontu i adaptacji lokalu: 800 000,00 zł</p> <p>Kosz roczny: 210 000 zł oraz jednorazowy koszt termomodernizacji budynku, cross financing: 200 000,00 zł</p> <p>Kosz roczny: 180 000 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji i wyposażenia lokalu: 800 000 zł</p>

				Zabierzów: 10 osób	Kosz roczny: 132 000 zł Uruchomienie i wyposażenie – koszt ujęty w kalkulacji Gminy Zielonki.
				Wieliczka: ok. 70 osób	Koszt roczny 369 600 zł oraz jednorazowy koszt budowy lokalu i wyposażenia: 820 000 zł
				Kocmyrzów – Luborzycza: 10 osób	Koszt roczny: 130 000 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji i wyposażenia lokalu: 700 000 zł
				Czernichów: ok. 15 osób	Koszt roczny: 72 000 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji i wyposażenia lokalu: 820 000 zł
				Mogilany: Około 30 osób	Koszt roczny: 162 000 zł oraz jednorazowy koszt remontu i adaptacji lokalu: 760 000 zł
				Michałowice: 20 osób	Koszt roczny: 100 000 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji i wyposażenia: 800 000 zł
				Świątniki Górne: 30	Koszt roczny: 100 000 zł Koszt adaptacji i wyposażenia 500 000 zł

					Fundacja o.o. Bonifratrów, która działa na terenie Gminy Mogilany
		Wsparcie osób starszych w ośrodkach wsparcia dla osób starszych z różnymi potrzebami specjalistycznymi.	Głównym celem jest wsparcie osób starszych, wymagających specjalistycznej pomocy (są to osoby starsze ze schorzeniami o charakterze demencji) zmierzającej do jak najdłuższego podtrzymania sprawności intelektualnie i fizycznej oraz pomoc rodzinom w opiece nad chorymi. W Ośrodkach prowadzona będzie terapia oraz zapewniana będzie opieka i bezpieczeństwo podczas pobytu. Ośrodek zatrudniał będzie doświadczonych specjalistów. Ośrodki organizować będą transport własny dowożący osoby mające trudności z poruszaniem się, z miejsca zamieszkania do placówki oraz po zakończonych zajęciach z powrotem do miejsca zamieszkania.	<p>Liczba osób: Kraków: 120 miejsc Koszt kalkulowany łącznie z innymi gminami dla 145 osób</p> <p>Wieliczka: 10 osób</p> <p>Igołomia – Wawrzeńczyce: 5 osób</p> <p>Skawina: 10 osób</p> <p>Michałowice 5 osób</p> <p>Świątyniki Górne: 10 osób</p> <p>Mogilany: około 10 osób</p>	<p>Koszt roczny wraz z dowozem 2 192 000 zł oraz jednorazowy koszt adaptacji lokali i zakupu wyposażenia: 960 000 zł</p> <p>Projekt partnerski gmin, koszty przy realizacji zadania przez gminę Kraków.</p> <p>Koszt roczny z dowozem 96 000 zł</p>
		Ośrodek wsparcia dla osób ze specjalnymi potrzebami (autyzmu) – dzienny dom pobytu	Fundacja o.o. Bonifratrów, która działa na terenie Gminy Mogilany. Głównym celem jest zapewnienie wsparcia dla osób z autyzmem poprzez umożliwienie im pobytu dziennego w Konarach. Zadania to będzie zlecone do realizacji fundacji Bonifratrów ze względu na posiadane zasoby lokalowe i kadrowe.	Świątyniki Górne: 3 osoby	Koszt roczny 40 000 Fundacja o.o. Bonifratrów, która działa na terenie Gminy Mogilany

		Ośrodek wsparcia dla osób ze specjalnymi potrzebami (autyzm) - dzienny dom pobytu	Fundacja „Wspólnota Nadziei”, która działa na terenie Gminy Zabierzów, specjalizuje się w pomocy osobom z autyzmem. Wydaje się zasadnym wykorzystanie zasobów lokalowych, kadrowych Fundacji do wsparcia osób z autyzmem poprzez umożliwienie im pobytu dziennego w Więckowicach.	Kraków: 12 os Zielonki: 1 os Mogilany: 1 os Liszki: 1 os Wieliczka: 1 os Czernichów: 1 os. Razem: 17 osób	Koszt roczny z dowozem 491 260 zł
		Centrum Integracji Społecznej- rozwój ośrodków wsparcia w gminie Niepołomice	W gminie Niepołomice działa kilka ośrodków wsparcia dla osób z różnymi problemami. Istnieje potrzeba koordynacji działań tych ośrodków oraz potrzeba wsparcia tych ośrodków poprzez zatrudnienie doświadczonych specjalistów – pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, fizykoterapeutów, zakupu środków transportowych z podnośnikiem dla osób niepełnosprawnych. W ramach centrum integracji uruchomiony zostanie punkt informacyjny, w którym można by uzyskać kompleksową wiedzę na temat źródeł wsparcia oraz punkty wsparcia i porad dotyczących drobnych spraw codziennych umiejscowione w remizach lub domach kultury.	Niepołomice: 200 osób	Koszt roczny : 500 000 zł Koszty jednorazowe (adaptacja budynku na punkt informacyjny, zakup środków transportu: 1 000 000 zł
		Centrum Integracji Społecznej - Seniorów Gminy Biskupice	Adaptacja starej szkoły podstawowej w Bodzanowie na centrum Integracji Społecznej seniorów Gminy Biskupice - Integracja pokoleniowa dzieci, młodzieży i osób starszych, - spotkania informacyjne w obszarze profilaktyki bezpieczeństwa (spotkania m.in. z dzielnicowymi) - warsztaty i spotkania informacyjne z zakresu profilaktyki zdrowotnej (spotkania i warsztaty z lekarzami, rehabilitantami, psychologiem, dietetykiem itp.),	Biskupice	Koszt roczny; 100 000 zł. Koszty jednorazowe(adaptacja budynku starej szkoły w Bodzanowie koszt; 600 000 zł.

			- warsztaty edukacyjne m.in. korzystanie z komputera, Internetu itp.		
3.	Wsparcie opiekunów osób starszych oraz niepełnosprawnych poprzez m. in. działania edukacyjno – doradcze, organizację wolontariatu i działań samopomocowych	Programy edukacyjno wspierające dla członków rodzin osób starszych i niepełnosprawnych	Projekt ma na celu dostarczenie wiedzy rodzinom osób starszych na temat problemów związanych ze starością, specyficznych zaburzeń, dostarczenie wiedzy na temat przysługujących uprawnień, wsparcie rodzin osób starszych w radzeniu sobie z codzienną opieką nad osobą starszą.	Kraków: 150 osób Wielka Wieś: 15 osób Wieliczka: 30 osób Czernichów: 15 osób Michałowice: 15 osób Świątniki Górne: 15 osób Mogilany: 30 osób Biskupice 20 osób	Koszt roczny: 170 500 zł Projekt partnerski gmin, koszty ujęte przy realizacji zadania przez gminę Kraków. Koszt roczny 34 200 zł Koszt roczny; 25 000 zł.
		Kazimierzowskie centrum wsparcia i wolontariatu w Niepołomicach	1. Objęcie rodzin wymagających pomocy, kompleksowym wsparciem, zależnym od indywidualnych potrzeb. Do pracy z rodziną skierowana zostanie osoba, która będzie zarządzała wsparciem, podpisze kontrakt socjalny. Rodzina będzie mogła skorzystać z usług m.in. psychologa, doradcy zawodowego, pedagoga, prawnika a jeśli będzie potrzeba to również ekonomisty, wizażysty i innych specjalistów 2. Organizowanie grup wsparcia dla osób opiekujących się osobami	Niepołomice: 150 osób	Koszt roczny: 200 000 zł

			niepełnosprawnymi i starszymi 3. Terapia rodzin – edukacja rodzin (osoba starsza w rodzinie, osoba niepełnosprawna w rodzinie)		
4.	Upowszechnianie wysokiej jakości usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z niepełnosprawnym członkiem o szczególnych potrzebach zdrowotnych	Usługi opiekuńcze dla osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych	Projekt zakłada zwiększenie dostępności do wsparcia w formie usług opiekuńczych osób starszych oraz podniesienie jakości oferowanej pomocy.	Kraków: rocznie 2 800 osób	Koszt roczny: 6 975 348 zł
				Wielka Wieś: 30 osób	Koszt roczny: 604 800 zł
				Wieliczka: 120 osób	Koszt roczny: 665 280 zł
				Zabierzów: 20 osób	Koszt roczny: 237 600 zł
				Kocmyrzów – Luborzycza: 8 osób	Koszt roczny: 96 000 zł
				Czernichów: 20 osób	Koszt roczny: 219 000 zł
				Mogilany: 20 osób	Koszt roczny: 576 000 zł
				Michałowice: 20 osób	Koszt roczny: 250 000 zł
				Liszki: 20 osób	Koszt roczny: 200 000 zł
				Świątniki Górne: 15 osób	Koszt roczny: 150 000 zł
				Biskupice: 10 osób	Koszt roczny: 130 000 zł
				Zielonki: 10 osób	Koszt roczny: 119 000 zł
			Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z niepełnosprawnym członkiem	Kraków: liczba rodzin 180 średniorocznie

			wymagających specjalistycznego wsparcia.	Wieliczka: 15 rodzin rocznie.	Projekt partnerski gmin , koszty ujęte przy realizacji zadania przez gminę Kraków.
				Zielonki: 5 osób	Koszt roczny: 120 000 zł
				Mogilany: 5 osób	Koszt roczny 120 000 zł
				Michałowice: 15 osób	Koszt roczny 360 000 zł
				Świątniki Górne: 10 osób	Koszt roczny: 150 000 zł
		Kompleksowe usługi opiekuńcze dla rodzin osób starszych i niepełnosprawnych oraz osób samotnych w Gminie Niepołomice	Projekt zakłada zwiększenie dostępności do wsparcia w formie usług opiekuńczych osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych oraz podniesienie jakości oferowanej pomocy: 1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze 2. Wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego (zakupionego w ramach projektu lub/i przekazanego do wypożyczalni przez mieszkańców) 3. Zwiększenie dostępu do specjalistów w zakresie usług zdrowotnych.	Niepołomice: 120 osób	Koszt roczny: 1 000 000 zł Koszt jednorazowy zakup sprzętu rehabilitacyjnego: 400 000 zł
5.	Mieszkanie Chronione	Mieszkanie Chronione	Utworzenie i zabezpieczenie funkcjonowania na terenie gminy mieszkania chronionego dla osób wykluczonych społecznie.	Zielonki: 5 osób	Koszt roczny: 120 000 zł oraz koszt jednorazowy utworzenia i wyposażenie mieszkania: 600 000 zł
				Czernichów: 4 osoby	Koszt roczny: 96 000 zł Koszty jednorazowe związane z adaptacją i wyposażeniem pomieszczeń: 400 000

					zł.
				Mogilany: 5 osób	Koszt roczny 120 000 zł oraz koszt jednorazowy utworzenia i wyposażenia mieszkania 600 000 zł
				Michałowice: 5 osób	Koszt roczny: 120 000 zł Koszty jednorazowe związane z adaptacją i wyposażeniem pomieszczeń: 50 000 zł.
				Świątniki Górne: 2 osób	Koszt roczny z adaptacją 70 000zł
				Wielka Wieś: 5 osób	Koszt roczny: 120 000 zł Koszty jednorazowe związane z adaptacją i wyposażeniem pomieszczeń: 400 000 zł.
6.	Interwencja kryzysowa dla osób starszych oraz związana z problemem starości w rodzinach	Interwencja kryzysowa dla osób starszych oraz związana z problemem starości w rodzinach	Zadanie interwencji kryzysowej realizowane jest przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej. W ramach projektu zakłada się rozwój usług w ramach interwencji kryzysowej: poradnictwa psychologicznego, prawnego, rodzinnego uwzględniający	Kraków: 800 osób	Koszt roczny: 292 444 zł

			specyfikę pracy z osobami starszymi, potrzeby osób starszych, w tym konieczność podejmowania interwencji w miejscu zamieszkania. W kontekście zadań metropolitarnych usługi realizowane będą na rzecz mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin „realizujących ZIT”.		
7.	Zwiększenie dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej dla osób i rodzin dotkniętych kryzysem w związku z przemocą w rodzinie.	Programy interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy	W ramach programów przewiduje się szkolenia z zakresu podniesienia jakości usług świadczonych w dziedzinie interwencji kryzysowej, organizacji konferencji, spotkań i materiałów promocyjnych.	Biskupice; 15 osób	Koszt roczny; 8 000 zł.
			W ramach programów interwencji zakłada się wsparcie specjalistów w dziedzinie interwencji kryzysowej.	Wielka Wieś: 100 osób rocznie	Koszt roczny: 38 800 zł
				Wieliczka 100 osób rocznie.	Koszt roczny: 112 900 zł
				Mogilany: 100 osób	Koszt roczny 38 800 zł
		Zapewnienie miejsca schronienia dla osób będących w sytuacji kryzysowej	Realizacja zadania zakłada wynajęcie mieszkania na okres do 6 miesięcy rocznie dla osób będących w sytuacji kryzysowej w szczególności w sytuacji przemocy w rodzinie. Zakłada się również zapewnienie w sytuacji kryzysowej pomocy specjalistów.	Igołomia – Wawrzeńczyce: wynajęcie mieszkania	Koszt roczny: 39 000 zł oraz koszt jednorazowy wyposażenia pomieszczeń – 15 000 zł
				Wielka Wieś: wynajęcie mieszkania	Koszt roczny: 39 000 zł oraz koszt jednorazowy wyposażenia pomieszczeń – 15 000 zł

				Wieliczka: wynajęcie mieszkania	Koszt roczny: 39 000 zł oraz koszt jednorazowy wyposażenia pomieszczeń – 15 000 zł
				Mogilany: wynajęcie mieszkania	Koszt roczny: 39 000 zł oraz koszt jednorazowy wyposażenia pomieszczeń: 15 000 zł
				Biskupice; 4 osoby Zapewnienie schronienia/ wynajęcie mieszkania	Koszt roczny; 9600 zł
				Świątniki Górne wynajęcie mieszkania	Koszt roczny: 39 000 zł oraz koszt jednorazowy wyposażenia pomieszczeń: 15 000 zł
		„Centrum Poradnictwa Specjalistycznego”	Utworzenie Centrum Poradnictwa Specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie zakłada zatrudnienie specjalistów: prawnika, psychologa i terapeuty, którzy świadczyć będą pomoc i wsparcie osobom, które są zagrożone wystąpieniem przemocy w rodzinie bądź doświadczają przemocy.	Czernichów:	Koszt roczny: 92 800 zł Koszty jednorazowe związane z adaptacją i wyposażeniem pomieszczeń: 40 000 zł.
		Programy interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy	W ramach programów interwencji zakłada się wsparcie specjalistów	Niepołomice: 100 osób rocznie	Koszt roczny 120 000 zł

		„Punkt wsparcia i pomocy rodzinie”	Rozszerzenie oferty Punktu Wsparcia i Pomocy Rodzinie wiąże się z zatrudnieniem specjalistów: prawnika, psychologa i terapeuty, którzy świadczyć będą pomoc i wsparcie osobom, które są zagrożone m.in. wystąpieniem przemocy w rodzinie bądź doświadczają przemocy.	Michałowice: 100 osób	Koszt roczny: 115 000 zł koszt jednorazowy związany z adaptacją i wyposażeniem pomieszczeń: 50 000 zł
		„Punkt wsparcia i pomocy rodzinie”	Rozszerzenie oferty Punktu Wsparcia i Pomocy Rodzinie wiąże się z zatrudnieniem specjalistów: prawnika, psychologa i terapeuty, którzy świadczyć będą pomoc i wsparcie osobom, które są zagrożone m.in. wystąpieniem przemocy w rodzinie bądź doświadczają przemocy.	Zielonki: 10 osób	Koszt roczny: 60 000 zł
		Punkt Informacyjno Konsultacyjny	Poszerzenie oferty Punktu Informacyjno Konsultacyjnego o zatrudnienie specjalistów ; prawnika, psychologa, terapeuty.	Biskupice; 3 osoby	Koszt roczny; 15 000 zł.
		Zapewnienie miejsca schronienia dla osób będących w sytuacji kryzysowej	Realizacja zadania zakłada adaptację pomieszczeń dla osób będących w sytuacji kryzysowej w szczególności w sytuacji przemocy w rodzinie. Zakłada się również zapewnienie w sytuacji kryzysowej pomocy specjalistów.	Michałowice: 5 osób	Koszt roczny: 120 000 zł koszt jednorazowy związany z adaptacją i wyposażeniem pomieszczeń: 50 000 zł
8.	„Turnusy odciążeniowe”	Wsparcie rodzin osób niepełnosprawnych mające na celu odciążenie opiekunów osób niepełnosprawnych	W związku z tym iż opiekunowie osób zależnych poświęcają im prawie cały swój czas wskazane jest ich odciążenie. Wsparcie polegać będzie na skierowaniu osób niepełnosprawnych na turnusy specjalistyczne zorganizowane przez uprawnione placówki. W czasie turnusu osoby niepełnosprawne będą mogły skorzystać z usług medycznych, rehabilitacyjnych.	Igołomia – Wawrzeńczyce: 10 rodzin Czernichów: 8 osób Mogilany: 10 rodzin Michałowice: 10 rodzin Świątyniki Górne: 5 osób	Koszt roczny: 50 000 zł Koszt roczny: 50 000 zł Koszt roczny: 72 000 zł Koszt roczny: 75 000 zł Koszt roczny: 50 000 zł

				Wielka Wieś: 10 rodzin	Koszt roczny: 72 000 zł
				Zielonki: 10 osób	Koszt roczny: 60 000 zł
9.	Asystent osoby niepełnosprawnej	Asystent osoby niepełnosprawnej	Celem działań asystenta osoby niepełnosprawnej jest podniesienie jakości życia podopiecznych w różnych jego dziedzinach. Działania swoje koncentruje na wykonywaniu czynności w obszarze życia codziennego podopiecznego.	Wielka Wieś: 5 osób rocznie.	Koszt roczny: 60 000 zł
				Wieliczka 30 osób rocznie.	Koszt roczny: 198 000 zł
				Zielonki 5 osób rocznie.	Koszt roczny: 60 000 zł
				Czernichów: 7 osób rocznie	Koszt roczny: 229 950 zł.
				Mogilany: 5 osób	Koszt roczny 60 000 zł
				Niepołomice: 30 osób rocznie	Koszt roczny 200 000 zł
				Świątniki Górne: 5 osób	Koszt roczny 50 000 zł
				Biskupice; 5 osób rocznie	Koszt roczny; 40 000 zł.
10.	Ośrodek Aktywizacji Osób Starszych, Niepełnosprawnych, Dzieci i Młodzieży, Poradnictwo i Interwencja Kryzysowa	Ośrodek Aktywizacji Osób Starszych, Niepełnosprawnych, Dzieci i Młodzieży, Poradnictwo i Interwencja Kryzysowa	Budowa i realizacja zadań	Wieliczka:	4 000 000,00 zł
11.	Poprawa opieki geriatrycznej dla mieszkańców gmin wchodzących w	Przebudowa Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w	Celem przedsięwzięcia jest rozwój oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki geriatrycznej w Małopolsce oraz dostosowanie jej do	Kraków:	7 400 000 zł wydatki inwestycyjne, w ramach mechanizmu cross-financing

	skład ZIT poprzez przebudowę Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Krakowie wraz z jego otoczeniem (etapy I - III).	Krakowie wraz z jego otoczeniem	zmieniających się potrzeb zdrowotnych osób starszych. Pierwszym etapem realizacji projektu będzie przeprowadzenie przebudowy pawilonów nr 3 i nr 4 oraz budowa Pawilonu Nr 5 w ZOL w Krakowie wraz z infrastrukturą zewnętrzną (place, drogi dojazdowe, chodniki, parkingi, rekultywacja zieleni, przebudowa instalacji energetycznej itp.) oraz zakup niezbędnego wyposażenia medycznego i technicznego. W efekcie realizacji przedsięwzięcia powstanie baza lokalowo – sprzętowa, która stanowiła będzie podstawę do realizacji drugiego etapu działań tj. wprowadzania zmian organizacyjnych w Zakładzie mających na celu między innymi utworzenie oddziałów rehabilitacji dla osób w podeszłym wieku.		
12.	Bezpłatne badania specjalistyczne dla osób starszych	Bezpłatne badania specjalistyczne dla osób starszych	Cykl bezpłatnych badań specjalistycznych realizowanych stacjonarnie w miejscowościach znajdujących się na terenie gminy. Możliwe badania: USG piersi, jamy brzusznej, żył kończyn dolnych; echokardiograf, konsultacje kardiologiczne, EKG, itd. Dodatkowo w czasie każdego cyklu badań dyżur konsultacji w zakresie problemów alkoholowych oraz przemocy udzielać będą pracownicy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Informacji i Wsparcia dla Osób doznających przemocy w rodzinie.	Zabierzów: 4 000 osób Zielonki: 4000 osób Kocmyrzów- Luborzycza: 1 500 osób Mogilany: 2 500 osób Michałowice: 2 000 osób Świątniki Górne: 1000 osób Wielka Wieś: 2500 osób	Łączny koszt realizacji zadania: 1 320 000 zł Łączny koszt realizacji zadania : 1 600 000 zł Koszt roczny: 900 000 zł Koszt roczny 375 000 zł Koszt roczny: 900 000 zł Koszt roczny: 500 000 zł Koszt roczny: 900 000 zł

13.	Centrum Konsultacyjno-Diagnostyczno-Terapeutyczne	Centrum Konsultacyjno-Diagnostyczno-Terapeutyczne	Na bazie pomieszczeń SP ZOZ w Mogilanach lub strażnicy OSP w Mogilanach, lub innych obiektów na terenie Gminy. Celem jest diagnozowanie oraz udzielanie, szeroko zakrojonej, kompleksowej pomocy dzieciom, u których, na podstawie przeprowadzonej diagnozy, stwierdzono zaburzenia rozwojowe. Celem podjętych działań terapeutycznych, oferowanych przez Centrum, jest intensywna i kompleksowa terapia, która przygotowałaby dzieci do funkcjonowania w klasach integracyjnych a nie szkołach specjalnych.	Mogilany: Oferta dla mieszkańców Mogilan i gmin sąsiednich	Koszt roczny: 100 000 zł Koszt adaptacji pomieszczeń: 560 000 zł
14.	Centrum Zdrowia Psychicznego i Psychiatrii Środowiskowej	Centrum Zdrowia Psychicznego i Psychiatrii Środowiskowej	Centrum zapewnić będzie pomoc w zakresie zdrowia psychicznego. Centrum z główną siedzibą w Krakowie ale z punktem terenowym w Czernichowie, który zabezpieczać będzie potrzeby na terenie gminy. Rozwinięcie psychiatrii środowiskowej i edukacji zdrowotnej w zakresie zdrowia psychicznego	Czernichów: 100 osób rocznie Michałowice: 50 osób rocznie Liszki: 100 osób rocznie Zielonki: 10 osób rocznie	Projekt metropolitarny

Źródło: Projekty wypracowane przez zespół roboczy „pomoc społeczna”. Prezentowane do realizacji w oparciu o mechanizm ZIT. Perspektywa 2014 – 2020

Tabela 42. Projekty Priorytetu 8 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.7 MRPO) – zakładane koszty realizacji projektów

Gmina	Koszt roczny	Koszt jednorazowy	Typ interwencji (zgodnie z listą hierarchiczną)
Kraków	1 287 000,00 zł	- zł	Programy aktywizacji i integracji seniorów
Mogilany	360 000,00 zł	- zł	
Michałowice	180 000,00 zł	- zł	
Liszki	100 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	100 000,00 zł	- zł	
Biskupice	100 000,00 zł	- zł	
Kraków	1 133 220,00 zł	945 000,00 zł	

Gmina	Koszt roczny	Koszt jednorazowy	Typ interwencji (zgodnie z listą hierarchiczną)
Wielka Wieś	144 000,00 zł	- zł	
Skawina	144 000,00 zł	40 000,00 zł	
Kocmyrzów-Luborzycza	70 000,00 zł	- zł	
Czernichów	144 000,00 zł	- zł	
Wieliczka	220 000,00 zł	- zł	
Michałowice	144 000,00 zł	50 000,00 zł	
Liszki	150 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	180 000,00 zł	- zł	
Zielonki	96 000,00 zł	- zł	
Biskupice	120 000,00 zł	- zł	
Zabierzów	37 500,00 zł	- zł	
Mogilany	40 000,00 zł	- zł	
Michałowice	30 000,00 zł	- zł	
Kocmyrzów-Luborzycza	20 000,00 zł	- zł	
Biskupice	- zł	900 000,00 zł	
Zabierzów	- zł	112 500,00 zł	
Mogilany	- zł	140 000,00 zł	
Czernichów	- zł	60 000,00 zł	
Niepołomice	1 000 000,00 zł	500 000,00 zł	
SUMA:	5 799 720,00 zł	2 747 500,00 zł	
Kraków	833 760,00 zł	600 000,00 zł	Rozwój Ośrodków wsparcia, w tym Ośrodków wsparcia zapewniających opiekę osobom starszym o szczególnych potrzebach zdrowotnych
Wielka Wieś	164 000,00 zł	800 000,00 zł	
Igołomia-Wawrzeńczyce	210 000,00 zł	200 000,00 zł	
Zielonki	180 000,00 zł	800 000,00 zł	
Zabierzów	132 000,00 zł	- zł	
Wieliczka	369 600,00 zł	820 000,00 zł	
Kocmyrzów – Luborzycza	130 000,00 zł	700 000,00 zł	
Czernichów	72 000,00 zł	820 000,00 zł	

Gmina	Koszt roczny	Koszt jednorazowy	Typ interwencji (zgodnie z listą hierarchiczną)
Mogilany	162 000,00 zł	760 000,00 zł	
Michałowice	100 000,00 zł	800 000,00 zł	
Świątniki Górne	100 000,00 zł	500 000,00 zł	
Kraków	2 192 000,00 zł	960 000,00 zł	
Mogilany	96 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	40 000,00 zł	- zł	
Zabierzów	491 260,00 zł	- zł	
Niepołomice	500 000,00 zł	1 000 000,00 zł	
Biskupice	100 000,00 zł	600 000,00 zł	
SUMA:	5 872 620,00 zł	9 360 000,00 zł	
Kraków	170 500,00 zł	- zł	Wsparcie opiekunów osób starszych oraz niepełnosprawnych poprzez m. in. działania edukacyjno – doradcze, organizację wolontariatu i działań samopomocowych
Mogilany	34 200,00 zł	- zł	
Biskupice	25 000,00 zł	- zł	
Niepołomice	200 000,00 zł	- zł	
SUMA:	429 700,00 zł	- zł	
Kraków	6 975 348,00 zł		Upowszechnianie wysokiej jakości usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z niepełnosprawnym członkiem o szczególnych potrzebach zdrowotnych
Wielka Wieś	604 800,00 zł	- zł	
Wieliczka	665 280,00 zł	- zł	
Zabierzów	237 600,00 zł	- zł	
Kocmyrzów – Luborzyca	96 000,00 zł	- zł	
Czernichów	219 000,00 zł	- zł	
Mogilany	576 000,00 zł	- zł	
Michałowice	250 000,00 zł	- zł	
Liszki	200 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	150 000,00 zł	- zł	
Biskupice	130 000,00 zł	- zł	
Zielonki	119 000,00 zł	- zł	
Kraków	2 150 200,00 zł	- zł	

Gmina	Koszt roczny	Koszt jednorazowy	Typ interwencji (zgodnie z listą hierarchiczną)
Zielonki	120 000,00 zł	- zł	
Mogilany	120 000,00 zł	- zł	
Michałowice	360 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	150 000,00 zł	- zł	
Niepołomice	1 000 000,00 zł	400 000,00 zł	
SUMA:	14 123 228,00 zł	400 000,00 zł	
Zielonki	120 000,00 zł	600 000,00 zł	Mieszkanie Chronione
Czernichów	96 000,00 zł	400 000,00 zł	
Mogilany: 5 osób	120 000,00 zł	600 000,00 zł	
Michałowice	120 000,00 zł	50 000,00 zł	
Świątniki Górne	70 000,00 zł	- zł	
Wielka Wieś	120 000,00 zł	400 000,00 zł	
SUMA:	646 000,00 zł	2 050 000,00 zł	
Kraków	292 444,00 zł	- zł	Interwencja kryzysowa dla osób starszych oraz związana z problemem starości w rodzinach
SUMA:	292 444,00 zł	- zł	
Biskupice	8 000,00 zł	- zł	Zwiększenie dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej dla osób i rodzin dotkniętych kryzysem w związku z przemocą w rodzinie.
Wielka Wieś	38 800,00 zł	- zł	
Wieliczka	112 900,00 zł	- zł	
Mogilany	38 800,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	40 000,00 zł	- zł	
Igołomia – Wawrzeńczyce	39 000,00 zł	15 000,00 zł	
Wielka Wieś	39 000,00 zł	15 000,00 zł	
Wieliczka	39 000,00 zł	15 000,00 zł	
Mogilany	39 000,00 zł	15 000,00 zł	
Biskupice	9 600,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	39 000,00 zł	15 000,00 zł	

Gmina	Koszt roczny	Koszt jednorazowy	Typ interwencji (zgodnie z listą hierarchiczną)
Czernichów	92 800,00 zł	40 000,00 zł	
Niepołomice	120 000,00 zł	- zł	
Michałowice	115 000,00 zł	50 000,00 zł	
Zielonki	60 000,00 zł	- zł	
Biskupice	15 000,00 zł	- zł	
Michałowice	120 000,00 zł	50 000,00 zł	
SUMA:	965 900,00 zł	215 000,00 zł	
Igołomia –Wawrzeńczyce	50 000,00 zł	- zł	„Turnusy odciążeniowe”
Czernichów	50 000,00 zł	- zł	
Mogilany	72 000,00 zł	- zł	
Michałowice	75 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	50 000,00 zł	- zł	
Wielka Wieś	72 000,00 zł	- zł	
Zielonki	60 000,00 zł	- zł	
SUMA:	429 000,00 zł	- zł	
Wielka Wieś	60 000,00 zł	- zł	Asystent osoby niepełnosprawnej
Wieliczka	198 000,00 zł	- zł	
Zielonki	60 000,00 zł	- zł	
Czernichów	229 950,00 zł	- zł	
Mogilany	60 000,00 zł	- zł	
Niepołomice	200 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	50 000,00 zł	- zł	
Biskupice	40 000,00 zł	- zł	
SUMA:	897 950,00 zł	- zł	
Wieliczka:	- zł	4 000 000,00 zł	Ośrodek Aktywizacji Osób Starszych, Niepełnosprawnych, Dzieci i Młodzieży, Poradnictwo i Interwencja Kryzysowa
SUMA:	- zł	4 000 000,00 zł	

Gmina	Koszt roczny	Koszt jednorazowy	Typ interwencji (zgodnie z listą hierarchiczną)
Kraków:	- zł	7 400 000,00 zł	Poprawa opieki geriatrycznej dla mieszkańców gmin wchodzących w skład ZIT poprzez przebudowę Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Krakowie wraz z jego otoczeniem (etapy I - III).
SUMA:	- zł	7 400 000,00 zł	
Zabierzów	- zł	1 320 000,00 zł	Bezpłatne badania specjalistyczne dla osób starszych
Zielonki: 4000 osób	- zł	1 600 000,00 zł	
Kocmyrzów-Luborzycza	900 000,00 zł	- zł	
Mogilany	375 000,00 zł	- zł	
Michałowice	900 000,00 zł	- zł	
Świątniki Górne	500 000,00 zł	- zł	
Wielka Wieś	900 000,00 zł	- zł	
SUMA:	3 575 000,00 zł	2 920 000,00 zł	
Mogilany: Oferta dla mieszkańców Mogilan i gmin sąsiednich	100 000,00 zł	560 000,00 zł	Centrum Konsultacyjno- Diagnostyczno- Terapeutyczne
SUMA:	100 000,00 zł	560 000,00 zł	
Czernichów	Projekt metropolitarny		Centrum Zdrowia Psychicznego i Psychiatrii Środowiskowej
SUMA:	33 131 562,00 zł	29 652 500,00 zł	

Źródło: Projekty wypracowane przez zespół roboczy „pomoc społeczna”. Prezentowane do realizacji w oparciu o mechanizm ZIT. Perspektywa 2014 – 2020

Projekty Priorytetu 8 realizują dwa Działania Strategii ZIT.

Działanie 1. Działanie 1: Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych wdrażane będzie poprzez projekty z następującej listy:

- Programy aktywizacji i integracji seniorów, a w tym:
 - □programy mające na celu aktywizację i integrację osób starszych (Kraków, Mogilany, Michałowice, Liszki, Świątniki Górne, Biskupice),
 - Kluby Seniora (Kraków, Wielka Wieś, Skawina, Kocmyrzów-Luborzyca, Czernichów, Wieliczka, Michałowice, Liszki, Świątniki Górne),
 - Uniwersytet III wieku (Zielonki, Biskupice) i Mobilny Uniwersytet III wieku (Zabierzów, Mogilany, Michałowice),
 - Współfinansowanie działania Uniwersytetu III Wieku (Kocmyrzów-Luborzyca), □Otwarte miejsca rekreacji i wypoczynku dostępne dla osób niepełnosprawnych i starszych (Biskupice, Zabierzów, Mogilany, Czernichów),
 - Kompleksowy program aktywizacji seniorów w gminie Niepołomice;
- Rozwój Ośrodków wsparcia, w tym Ośrodków wsparcia zapewniających opiekę osobom starszym o szczególnych potrzebach zdrowotnych, a w tym:
 - Dzielne Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych w tym niepełnosprawnych (Kraków, Wielka Wieś, Igołomia Wawrzeńczyce, Zielonki, Zabierzów, Wieliczka, Kocmyrzów-Luborzyca, Czernichów, Mogilany, Michałowice, Świątniki Górne),
 - Wsparcie osób starszych w ośrodkach wsparcia dla osób starszych z różnymi potrzebami specjalistycznymi (Kraków, Wieliczka, Igołomia – Wawrzeńczyce, Skawina, Michałowice, Świątniki Górne, Mogilany),
 - Ośrodek wsparcia dla osób ze specjalnymi potrzebami (autyzmu) – dzienny dom pobytu (Świątniki Górne),
 - Ośrodek wsparcia dla osób ze specjalnymi potrzebami (autyzm) - dzienny dom pobytu (Kraków, Zielonki, Mogilany, Liszki, Wieliczka, Czernichów),
 - Centrum Integracji Społecznej- rozwój ośrodków wsparcia w gminie Niepołomice, □Centrum Integracji Społecznej - Seniorów Gminy Biskupice;
- Wsparcie opiekunów osób starszych oraz niepełnosprawnych poprzez m. in. działania edukacyjno-doradcze, organizację wolontariatu i działań samopomocowych, a w tym:
 - Programy edukacyjno wspierające dla członków rodzin osób starszych i niepełnosprawnych (Kraków, Wielka Wieś, Wieliczka, Czernichów, Michałowice, Świątniki Górne, Mogilany, Biskupice),
 - Kazimierzowskie centrum wsparcia i wolontariatu w Niepołomicach;
- Upowszechnianie wysokiej jakości usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z niepełnosprawnym członkiem o szczególnych potrzebach zdrowotnych, a w tym:
 - Usługi opiekuńcze dla osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych (Kraków, Wielka Wieś, Wieliczka, Zabierzów, Kocmyrzów – Luborzyca, Czernichów, Mogilany, Michałowice, Liszki, Świątniki Górne, Biskupice, Zielonki),
 - Specjalistyczne usługi opiekuńcze (Kraków, Wieliczka, Zielonki, Mogilany, Michałowice, Świątniki Górne),
 - Kompleksowe usługi opiekuńcze dla rodzin osób starszych i niepełnosprawnych oraz osób samotnych w Gminie Niepołomice, □ Mieszkanie Chronione (Zielonki, Czernichów, Mogilany, Michałowice, Świątniki Górne, Wielka Wieś);

- Turnusy odciążeniowe: Wsparcie rodzin osób niepełnosprawnych mające na celu odciążenie opiekunów osób niepełnosprawnych (Igołomia–Wawrzeńczyce, Czernichów, Mogilany, Michałowice, Świątniki Górne, Wielka Wieś, Zielonki);
□Asystent osoby niepełnosprawnej (Wielka Wieś, Wieliczka, Zielonki, Czernichów, Mogilany, Niepołomice, Świątniki Górne, Biskupice);
- Poprawa opieki geriatrycznej dla mieszkańców gmin wchodzących w skład ZIT poprzez przebudowę Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Krakowie wraz z jego otoczeniem (etapy I - III): Przebudowa Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Krakowie wraz z jego otoczeniem (Kraków);
- Bezpłatne badania specjalistyczne dla osób starszych (Zabierzów, Zielonki, Kocmyrzów-Luborzyca, Mogilany, Michałowice, Świątniki Górne, Wielka Wieś);
- Centrum Konsultacyjno- Diagnostyczno- Terapeutyczne Mogilany (Mogilany i gminy sąsiednie); □Centrum Zdrowia Psychicznego i Psychiatrii Środowiskowej (Czernichów, Michałowice, Liszki, Zielonki).

Działanie 2: Inicjatywy na rzecz zwiększenia dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej wdrażane będzie poprzez projekty z następującej listy:

- Interwencja kryzysowa dla osób starszych oraz związana z problemem starości w rodzinach (Kraków);
- Zwiększenie dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej dla osób i rodzin dotkniętych kryzysem w związku z przemocą w rodzinie, a w tym:
 - Programy interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy (Biskupice, Wielka Wieś, Wieliczka, Mogilany, Świątniki Górne),
 - Zapewnienie miejsca schronienia dla osób będących w sytuacji kryzysowej (Igołomia – Wawrzeńczyce, Wielka Wieś, Wieliczka, Mogilany, Biskupice, Świątniki Górne),
 - Centrum Poradnictwa Specjalistycznego (Czernichów), □Programy interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy (Niepołomice), □Punkt wsparcia i pomocy rodzinie (Michałowice),
 - Punkt wsparcia i pomocy rodzinie (Zielonki), □Punkt Informacyjno Konsultacyjny (Biskupice),
 - Zapewnienie miejsca schronienia dla osób będących w sytuacji kryzysowej (Michałowice);
- Ośrodek Aktywizacji Osób Starszych, Niepełnosprawnych, Dzieci i Młodzieży, Poradnictwo i Interwencja Kryzysowa (Wieliczka);

Projekt Priorytetu 9. (Ułatwiania dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej)

Priorytet 9. będzie wykorzystywał wsparcie finansowe środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.8. Ustalono, że w formule ZIT zrealizowany będzie jeden projekt polegający na powołaniu do życia Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej przy Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie. Założenia tego projektu i jego usytuowanie w formule ZIT przedstawia Załącznik nr 4 do Strategii ZIT. Wzmiankowany projekt realizuje jedno działanie: Działanie 1: Wsparcie ekonomii społecznej mieszkańców KrOF.

Projekty Priorytetu 10. (Współpraca metropolitalna na terenie KrOF)

Projekty Priorytetu 10 będą realizowane przez Gminy ZIT lub/i przez Stowarzyszenie ZIT, w celu wzajemnej koordynacji realizacji Projektów Strategii ZIT oraz tychże projektów z przedsięwzięciami komplementarnymi.⁴⁰

Tabela 43. Projekty Priorytetu 7 Strategii ZIT (Priorytetu Inwestycyjnego 9.1 MRPO) wnioskowane przez Gminy ZIT w trybie pozakonkursowym

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Uruchomienie działalności Związku ZIT w postaci Stowarzyszenia Metropolia Krakowska	Gminy ZIT	Koszty pokrywane z budżetów Gmin ZIT i budżetu Stowarzyszenia
2	Utworzenie Centrum koordynującego SAGi – wymiana informacji, wspólna oferta inwestycyjna, komplementarność i specjalizacja SAG-ów w określonych branżach	Gminy ZIT	
3	Koordinacja planowania zagospodarowania przestrzennego i rozwoju infrastruktury na obszarze KrOF	Gminy ZIT	
4	Utworzenie Centrum wspólnych usług administracyjnych (np. wspólne zamówienia)	Gminy ZIT	
5	Utworzenie Banku Danych Lokalnych (zbieranie, przetwarzanie danych znajdujących się w zasobach Gmin, umożliwiające ich łatwe porównywanie i skuteczne wykorzystywanie), szerzej stworzenie ośrodka badań nad Metropolią Kraków	Gminy ZIT	
6	Budowa platformy wymiany informacji o usługach czasu wolnego dla wszystkich gmin w KrOF	Gminy ZIT	
7	Utworzenie ośrodka koordynującego działania w obszarze technologii informacyjno-komunikacyjnych dla obywateli w zakresie e-administracji, e-integracji, e-kultury oraz e-zdrowia KrOF	Gminy ZIT	

Źródło: opracowanie własne z uwzględnieniem wniosków Gmin ZIT

Projekty Priorytetu 10, ze względu na kluczowe znaczenie dla realizacji Strategii ZIT, ujęte zostały, jako projekty strategiczne. Nie są one jednak współfinansowane z MRPO w ramach któregośkolwiek Priorytetu Inwestycyjnego MRPO związanego z ZIT i – z tego punktu widzenia, tzn. w sensie finansowym – należy je traktować jako projekty komplementarne do projektów Priorytetów 1-9.

Wymienione projekty realizują jedno Działanie 1: Współpraca organów i urzędów administracji publicznej, ukierunkowana na eliminowanie problemów i harmonijne wykorzystanie potencjałów obszaru KrOF jako miejsca: działalności gospodarczej i naukowej, aktywności kulturalnej i rekreacyjnej oraz mieszkalnictwa.

Projekty Priorytetu 11. (Tożsamość metropolitalna)

Projekty Priorytetu 11 będą realizowane przez Gminy ZIT wraz ze Stowarzyszeniem ZIT, w celu zintegrowania społecznego KrOF. Projekty wybierane będą w trybie konkursowym, przy założeniu współfinansowania ich z dotacji MRPO lub innych programów pomocowych. Stowarzyszenie ZIT, po uzyskaniu grantu/dotacji na określony projekt, ogłaszać będzie

⁴⁰ Por. Kolejny Podrozdział.

„wewnętrzny” konkurs, w którym beneficjentami będą mogły być Gminy ZIT lub organizacje pozarządowe, działające na terenie KrOF.

Projekty Priorytetu 11, mają także kluczowe znaczenie dla realizacji Strategii ZIT. Nie są one jednak współfinansowane z MRPO w ramach któregośkolwiek Priorytetu Inwestycyjnego MRPO związanego z ZIT i – z tego punktu widzenia, tzn. w sensie finansowym – należy je traktować jako projekty komplementarne do projektów Priorytetów 1-9.

Wymienione projekty realizują jedno Działanie 1: Organizowanie imprez o charakterze kulturowym, edukacyjnym i sportowo-rekreacyjnym, związanych z budowaniem tożsamości metropolitalnej.

IX. Projekty o charakterze komplementarnym

Formuła ZIT wspiera konkurencyjność miejskiego obszaru funkcjonalnego i współtworzy nowatorską płaszczyznę współpracy metropolitalnej wokół Krakowa, jako ośrodka wojewódzkiego. Wsparcie rozwoju KrOF stanowi jedną ze ścieżek terytorializacji polityki rozwoju regionalnego, tworzonych przez Zarząd Województwa Małopolskiego.⁴¹

Gminy ZIT, a Kraków w szczególności, wpisują się – poza formułą ZIT – w politykę rozwoju zgodną z zasadami bieżącego okresu programowania, poprzez szereg projektów komplementarnych. Strategia ZIT zawiera zatem listę projektów strategicznych do realizacji w trybie pozakonkursowym, w formule poza ZIT, które są niezbędne dla kompleksowej realizacji założonych celów Strategii. Wskazanie w Strategii ZIT KrOF projektów wymagać będzie – w dalszej kolejności – uzgodnienia z właściwą IZ MRPO oraz negocjacji za pośrednictwem IZ MRPO z właściwą instytucją zarządzającą krajowego PO w ramach negocjacji kontraktu terytorialnego.

Tak więc, opisane poniżej projekty nie są współfinansowane z MRPO w ramach któregośkolwiek Priorytetu Inwestycyjnego MRPO w formule ZIT i – z tego punktu widzenia, tzn. w sensie finansowym – należy je traktować jako przedsięwzięcia uzupełniające w stosunku do projektów Priorytetów 1 - 9, ujętych w Strategii ZIT.

W kolejnych podrozdziałach, Strategia ZIT wskazuje:

- projekty strategiczne komplementarne, których możliwość realizacji będzie uwarunkowana uzyskaniem wsparcia z programów operacyjnych,
- projekty komplementarne, niefinansowane ze środków Unii Europejskiej, a istotne z punktu widzenia celów Strategii ZIT.

Projekty wzmacniające metropolitalną eko-mobilność i redukcję niskiej emisji

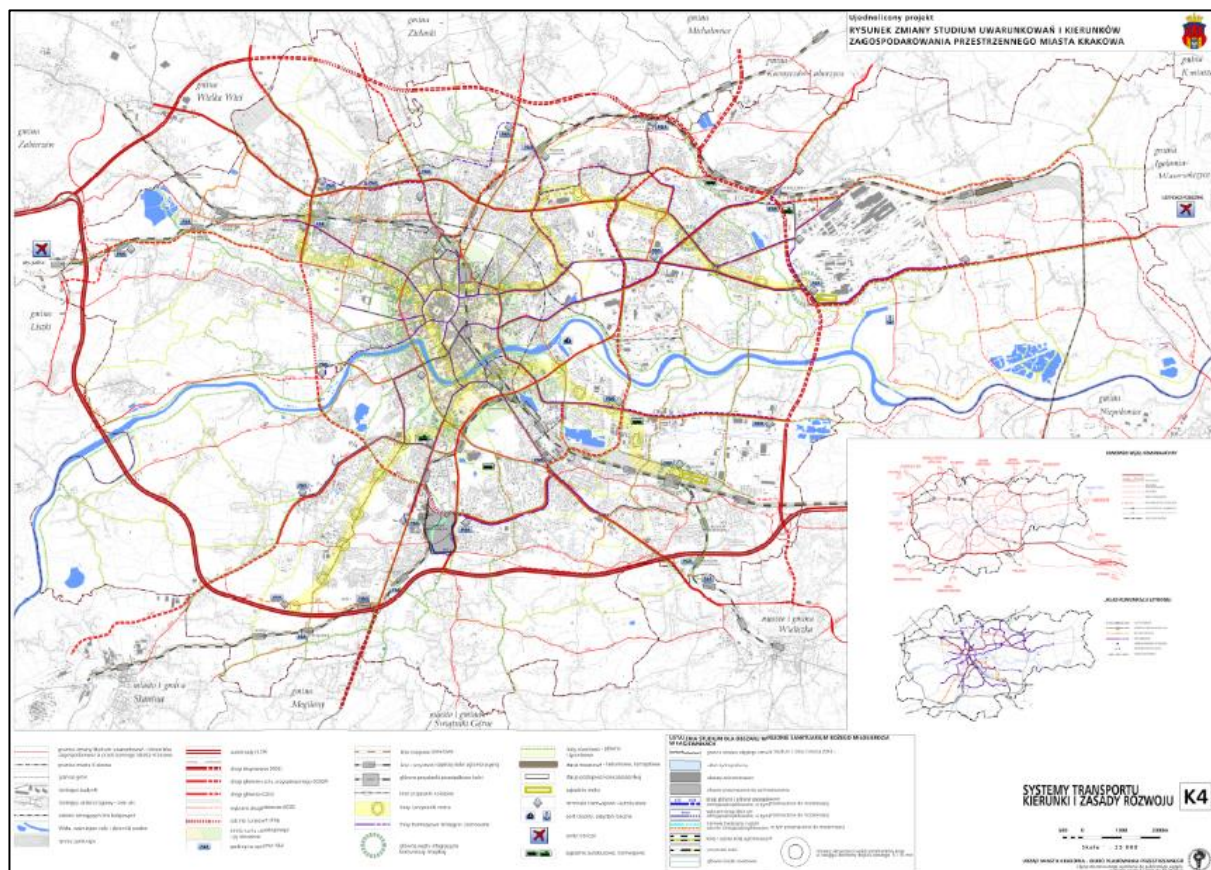
Do – komplementarnych w stosunku do projektów ZIT – przedsięwzięć, promujących eko-mobilność metropolitalną zaliczyć trzeba projekty rozwoju transportu publicznego. Do najważniejszych projektów tego typu, które mogą być współfinansowane przez Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko oraz Małopolski Regionalny Program Operacyjny (Priorytety Inwestycyjne 4.5 oraz 7.4) zaliczyć należy następujące przedsięwzięcia:

1. Budowa linii tramwajowej Krakowskiego Szybkiego Tramwaju, etap III A, os. Krowodrza Górka – os. Górka Narodowa wraz z budową parkingu Park & Ride oraz linii tramwajowej Krowodrza Górka – Azory
 - a. Zadanie obejmuje budowę:
 - i. Linii tramwajowej na odcinku o długości 4.7 km
 - ii. Budowę towarzyszącego układu drogowego
 - iii. Budowę węzła komunikacyjnego oraz parkingów P+R
 - b. Zadanie przygotowane do realizacji na lata 2014-2019
 - c. Wartość zadania 450 000 000 zł
2. Przebudowa linii tramwajowej w ul. Kocmyrzowskiej wraz z budową parkingu Park & Ride
 - a. Zadanie obejmuje :

⁴¹ Obok Subregionalnego Programu Rozwoju.

- i. Budowę torowiska tramwajowego wraz ze zintegrowaną pętlą autobusowo – tramwajową dłg. 2.0 km
 - ii. Rozbudowę towarzyszącego układu drogowego
 - iii. Budowę węzła komunikacyjnego oraz parkingu P+R
 - b. Zadanie przygotowane do realizacji na lata 2015-2017
 - c. Wartość zadania 196 000 000 zł
3. Budowa linii tramwajowej rondo Dywizjonu 308 – Stella Sawickiego - os. Piastów
 - a. Zadanie obejmuje budowę:
 - i. Linii tramwajowej łączącej Rondo Dywizjonu 303 z Rondem Piastowskim o dłg. 3.8 km
 - ii. Przebudowę skrzyżowania ul. Stella Sawickiego ul. Bora Komorowskiego i ul. Andersa na węzeł drogowo -tramwajowy z bezkolizyjnym przebiegiem linii tramwajowej
 - iii. Przebudowę towarzyszącego układu drogowego
 - iv. Budowę parkingu P+R
 - b. Zadanie przygotowane do realizacji na lata 2017-2020
 - c. Wartość zadania 383 000 000 zł
4. Budowa linii tramwajowej wzdłuż Trasy Łagiewnickiej wraz z budową parkingu Park & Ride
 - a. Zadanie obejmuje:
 - i. Budowę linii tramwajowej na odcinku od ul. Witosa do ul. Zakopiańskiej o długość 1.7 km
 - ii. Budowę towarzyszącego układu drogowego
 - iii. Budowę zintegrowanego przystanku kolejowo-tramwajowo-autobusowego wraz z mini centrum obsługi podróżnych.
 - iv. Budowę parkingu P+R
 - b. Zadanie przygotowane do realizacji na lata 2016-2022
 - c. Wartość zadania 931 000 000 zł
5. Budowa linii tramwajowej KST, etap IV ul. Meissnera – Mistrzejowice
 - a. Zadanie obejmuje :
 - i. Budowę linii tramwajowej na odcinku od Al. Jana Pawła II do pętli tramwajowej na os Mistrzejowice. o długość 4.5 km
 - ii. Przebudowę towarzyszącego układu drogowego ul. Maisnera Młyńskiej Lublańskiej i Dobrego Pasterza o długość 3.2 km
 - b. Zadanie przygotowane do realizacji na lata 2015-2019
 - c. Wartość zadania 114 500 000 zł
6. Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego oraz autobusów elektrycznych wraz z przebudową Stacji Obsługi Tramwajów Nowa Huta (ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących od komunikacji)
 - a. Zadanie obejmuje:
 - i. Zakup 36 tramwajów niskopodłogowych
 - ii. Obsługę nowo budowanych odcinków linii tramwajowych
 - iii. Zakup 10 autobusów elektrycznych
 - b. Wartość zadania 558 420 000 zł

Położenie wymienionych projektów przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 28. Lokalizacja głównych projektów tramwajowych, komplementarnych w stosunku do projektów ZIT

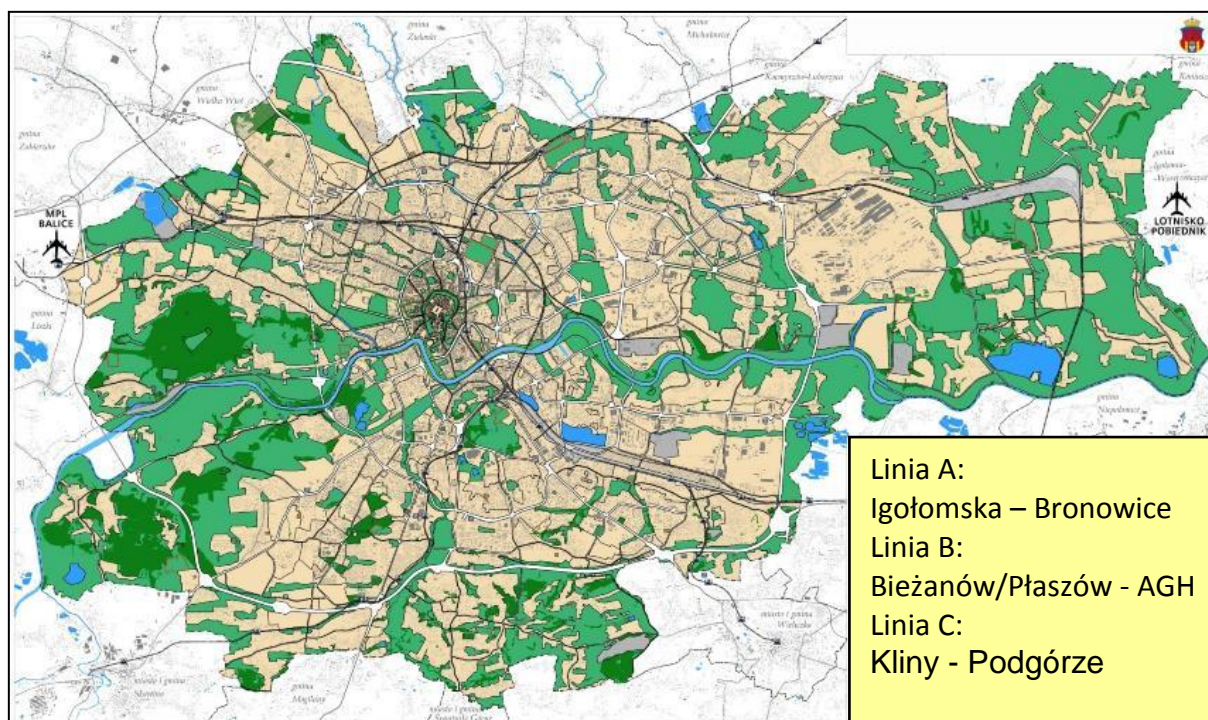
Źródło: UMK

7. Budowa metra

a. Zadanie obejmuje:

- i. Linia A: Igołomska – Bronowice, 19 km, 19 przystanków
- ii. Linia B: Bieżanów/Płaszów - AGH (połączenie z linią A), 10 km, 10 przystanków
- iii. Linia C: Kliny - Podgórze (połączenie z linią B), 8 km, 8 przystanków

Plan budowy metra w Krakowie przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 29. Planowany przebieg linii metra w Krakowie.

Źródło: UMK

Poza wymienionymi projektami, jako komplementarne do Projektów ZIT traktować należy następujące, projektowane rozwiązania komunikacyjne, eliminujące ruch transportowy z centrum Krakowa i poprawiające płynność ruchu na terenie KrOF:

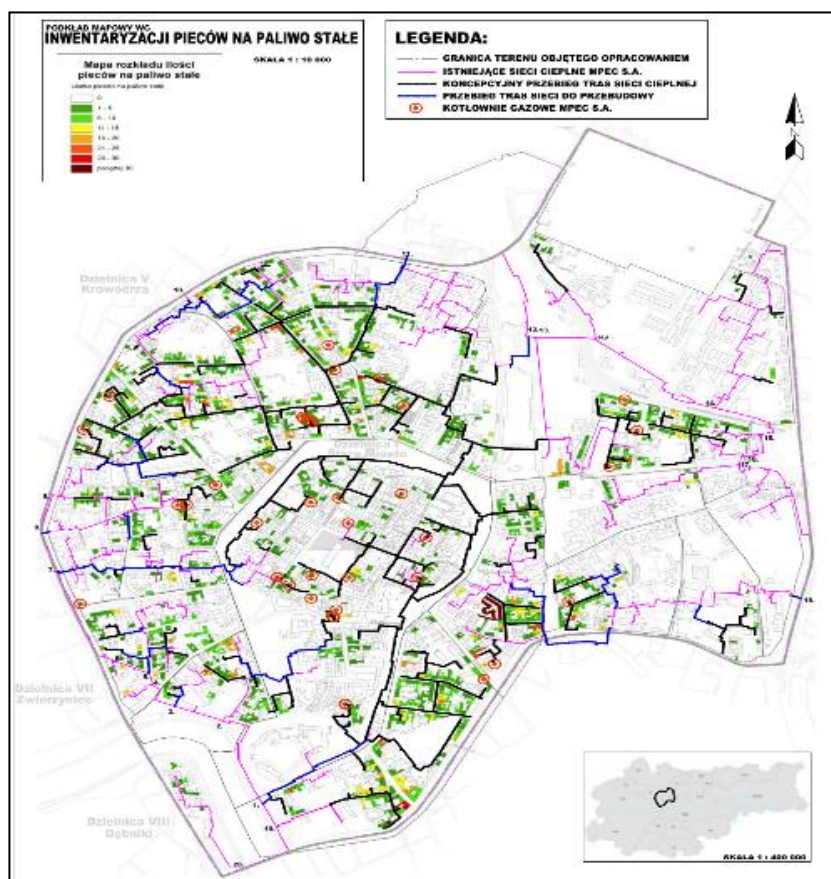
- budowa północnej obwodnicy Krakowa,
- budowa wschodniej obwodnicy Krakowa wraz z trasą S-7,
- budowa ul. Humbolta,
- rozbudowa ul. Kocmyrzowskiej,
- rozbudowa ul. Okulickiego.⁴²

Projekty poprawiające stan powietrza poprzez modernizację energetyki ciepłej

Wśród projektów komplementarnych do ZIT zaliczyć trzeba przedsięwzięcia z zakresu energetyki ciepłej dla Krakowa. Obejmują one likwidację palenisk węglowych (kotłowni i pieców) poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłej, rozbudowę sieci umożliwiającą podłączenie nowych odbiorców oraz modernizację sieci celem zwiększenia niezawodności dostaw ciepła i poprawy sprawności działania systemu ciepłowniczego. Szeroki zakres interwencji w sferze energetyki ciepłej opracowało Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA w Krakowie. Planuje się realizację projektu, który złożony jest z 4 nierozdzielnych i współzależnych komponentów:

⁴² Według ALTRANS.

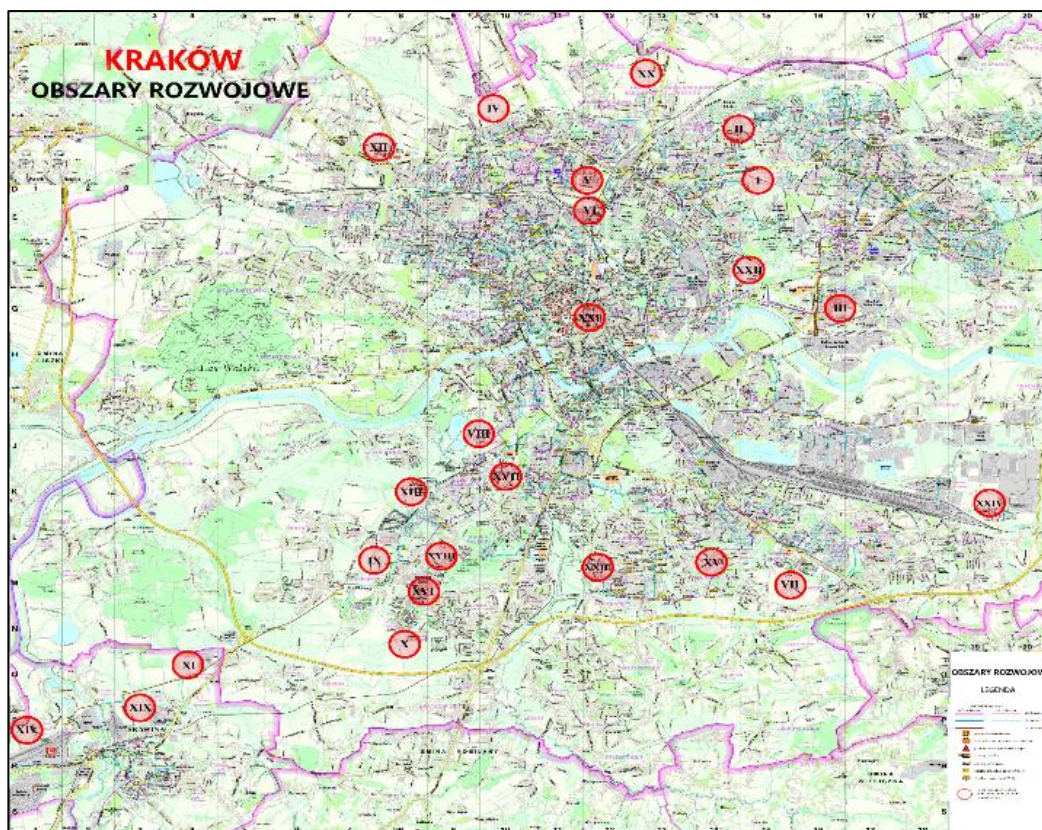
1. Zmiana systemu ogrzewania z węglowego na ciepło systemowe (budowa przyłączy i węzłów cieplnych):
 - a. Projekt obejmuje interwencję w całym obszarze miast: Krakowa i Skawiny, przy czym w pierwszej kolejności prace prowadzone będą w centrum Krakowa, w obszarach o najgorszych wskaźnikach jakości powietrza, gdzie sporządzona została już inwentaryzacja palenisk węglowych i gdzie obecnie znajduje się 19 526 mb sieci oraz 9 194 mb przyłączy ciepłowniczych. Dla ścisłego centrum Krakowa (już zinwentaryzowanego) projekt zakłada m.in. budowę nowych przyłączy o łącznej długości 9 150 mb oraz zabudowę 915 szt. węzłów cieplnych, co pozwoli na likwidację ponad 5 tys. szt. pieców węglowych. Nakłady na budowę tych przyłączy szacuje się na 11 mln zł, a na zabudowę węzłów cieplnych 41 mln zł.
Szacuje się, że nakłady na budowę przyłączy i węzłów cieplnych dla pozostałej części Krakowa i dla Skawiny przekroczą kwotę 120 mln zł. Zostaną one obliczone szczegółowo po zakończeniu inwentaryzacji palenisk węglowych, która obecnie jest sporządzana.
 - b. Wartość projektu 170 000 000 zł.
2. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, ukierunkowana na likwidację niskiej emisji oraz na bezpieczeństwo i niezawodność dostawy ciepła
 - a. Projekt obejmuje:
 - i. rozbudowę infrastruktury ciepłowniczej w całym Krakowie, przykładowo w zinwentaryzowanym obszarze w ścisłym Śródmieściu rozbudowana zostanie sieć o dalsze 25 608 mb sieci,
 - ii. przebudowę na większe średnice sieci rozlokowanych po całym mieście, w tym w zinwentaryzowanym obszarze w ścisłym Śródmieściu przebudowanych zostanie 6 477 mb sieci istniejących,
 - iii. realizację proponowanych spięć systemowych (umożliwiająca zaopatrzenie w ciepło obszarów rozwojowych aglomeracji krakowskiej i wpływająca na poprawę bezpieczeństwa i niezawodności dostaw energii cieplnej z miejskiego systemu ciepłowniczego),
 - iv. modernizację sieci ciepłowniczych będących w złym stanie technicznym celem podniesienia niezawodności dostawy ciepła dla wszystkich odbiorców
 - b. Wartość projektu - 250 000 000 zł;

Rysunek 30. Koncepcja zaopatrzenia w ciepło dla zinwentaryzowanego obszaru (komponent 1 i 2)

Źródło: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie

3. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników
 - a. Projekt uwzględnia potrzeby cieplne na poziomie 399 [MW] i obejmuje:
 - i. realizację sieci ciepłych dług – 12 611 mb
 - b. Wartość projektu - 111 000 000 zł;

Rysunek 31. Przewidywane obszary rozwojowe

Źródło: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie

4. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca możliwość dostaw ciepłej wody użytkowej w okresie całorocznym:
 - a. Zadanie obejmuje likwidację Grupowych Stacji Wymienników Ciepła, wymianę sieci niskoparametrowych na sieci wysokoparametrowe i montaż indywidualnych węzłów ciepłych:
 - i. os. Dywizjonu 303 - SWC 4,
 - ii. os. Dywizjonu 303 - SWC 33,
 - iii. os. Dywizjonu 303 - SWC 58,
 - iv. os. II Pułku Lotniczego - SWC 4,
 - v. os. II Pułku Lotniczego - SWC 17,
 - vi. os. Kurdwanów – W-2,
 - vii. os. Kurdwanów- W-3,
 - viii. os. Oświecenia 10A, budynki niskie,
 - ix. os. Rząka, Rydygiera 10A,
 - x. os. Oświecenia 10A, budynki wysokie,
 - xi. os. Kolorowe 11;
 - b. Wartość zadania - 57 000 000 zł.

Inne projekty komplementarne

Projekty Gmin ZIT

Poza wymienionymi przedsięwzięciami o znaczeniu strategicznym dla rozwoju KrOF, których realizacji nie przewiduje się w formule ZIT, Gminy KrOF zgłosiły szereg projektów,

które wspierają Priorytety niniejszej Strategii, i jako takie winny być także uznane za komplementarne. Przedsięwzięcia te przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 44. Projekty „pozostałe”, zgłoszone przez Gminy ZIT, lecz nieuwzględnione w wykazie projektów Priorytetów 1-9

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
1	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej wraz z budową Centrum Administracyjnego Gminy w m. Szyce	Wielka Wieś	17 500 000
2	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Bęble	Wielka Wieś	3 000 000
3	Modernizacja budynku podworskiego w Czajowicach na potrzeby edukacyjne	Wielka Wieś	1 000 000
4	Małopolskie Miasto Tradycji Górniczych w Wieliczce	Wieliczka	46 000 000
5	Rewitalizacja kulturowa, historyczna i społeczna Wieliczki	Wieliczka	25 000 000
6	Budowa kanalizacji zbiorczej	Wieliczka	60 000 000
7	Budowa stacji uzdatniania wody „Bogucice” wraz z ujęciami wody, budową i przebudową sieci wodociągowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Wieliczka	22 000 000
8	Budowa dróg i połączeń odbarczających miasto Wieliczkę oraz uporządkowanie ruchu w centrum miasta.	Wieliczka	55 000 000
9	Rewitalizacja kulturowa, historyczna i społeczna Wieliczki poprzez wybudowanie izby regionalnej oraz budowę kompleksu bibliotecznego wraz z salą kinową 3 D, pełniącego funkcję centrum kulturalnego	Wieliczka	10 000 000
10	Kompleksowe zagospodarowanie terenu turystyczno – rekreacyjnego „Zalewu na Piaskach” (dawniej Kryspinów)	Liszki	2 000 000
11	Rekultywacja terenu przemysłowego – kamieniołom w Kryspinowie	Liszki	100 000
12	budowa Centrów Rekreacyjnych oraz nowych atrakcji turystycznych na terenach gmin KrOF	Świątniki Górne	-
13	budowa Centrów Usług Publicznych na terenach całej aglomeracji	Świątniki Górne	-
14	wsparcie przedsiębiorców w budowie infrastruktury hotelowej i sal konferencyjnych na terenach KrOF	Świątniki Górne	-
15	stworzenie możliwości wsparcia budowy tego typu projektów ramach Partnerstwa Publiczno Prywatnego	Świątniki Górne	-
16	budowa sieci tras rowerowych przy nowobudowanych lub przebudowywanych drogach gminnych i powiatowych umożliwiających alternatywne możliwości dojazdu do pracy (trasy łączące gminę Świątniki Górne z gminą Mogilany, Wieliczka i Kraków) np. wzdłuż ulicy Myślenickiej, Krzyżańskiego i na terenach gmin	Świątniki Górne	-
17	utworzenie systemu nowych autobusowych węzłów przesiadkowych oraz Park&Ride na obrzeżach miasta np. w naszym przypadku w Opatkowicach lub na terenie Lusiny /Swoszowic / Wrząsowic - łąki nad Wilgą	Świątniki Górne	-
18	Zakup ciężkiego samochodu pożarniczego dla OSP w Czernichowie	Czernichów	800 000
19	Centrum usług wspólnych	Czernichów	1 000 000
20	Inwestycje w sektorze gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań wobec Unii – budowa punktu selektywnego zbierania odpadów	Zabierzów	1 000 000

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zgłaszający	Koszt [PLN]
21	Inwestycje w sektorze gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań wobec Unii – demontaż i utylizacja pokryć dachowych - azbest	Zabierzów	1 000 000
22	Rozbudowa edukacyjnej bazy przedszkolno – szkolnej do nowych form uprawiania sportu, nauki pływania oraz likwidacji wad postawy u dzieci i młodzieży (nowy obiekt przedszkolno – szkolny ZS w Korzkwi oraz uzupełnienie obiektów oświatowych w Bibicach i Zielonkach o nowe sale dydaktyczne i małe baseny do nauki pływania i rehabilitacji.	Zielonki	24 000 000
23	Budowa oczyszczalni ścieków w Niepołomicach wraz z rozbudową systemu kanalizacji sanitarnej	Niepołomice	20 000 000
24	Dziedzictwo Królewskich Łowów - Błonia Niepołomickie - zintegrowane centrum obsługi turystyki weekendowej	Niepołomice	15 000 000
25	Rewitalizacja Centrum Wschodnich Niepołomic wraz z budową szkoły i przedszkola	Niepołomice	28 000 000
		Suma [PLN]:	332 400 000
		Kurs: 1 euro=	4,1506 zł
		Suma [EUR]:	79 886 563

Źródło: opracowanie BFE UMK na podstawie wniosków Gmin ZIT

Projekt Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

W uzupełnieniu powyższego zestawienia, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski zawnioskowało o włączenie do Strategii ZIT przedsięwzięcia polegającego na rewitalizacji obszaru wokół Centrum Jana Pawła II „*Nie lękajcie się!*” na terenie tzw. „Białych mórz”. Stowarzyszenie GiP Małopolski zawnioskowało przy tym, by formuła projektu obejmowała utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Turystyce (m.in. obejmowałoby to, oprócz rekultywacji terenu i założenia zieleni, przygotowanie infrastruktury pod inwestycje związane z obiektami służącymi obsłudze ruchu turystycznego, np. hotele, pensjonaty, placówki gastronomiczne, pole campingowe, etc.). Tak skonstruowany projekt mógłby znaleźć finansowanie w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 3.1. MRPO i być umieszczony jako kolejny projekt Priorytetu 1. Strategii ZIT.

X. Odniesienie projektów do instrumentów finansowych

Odniesienie projektów Strategii ZIT do instrumentów finansowych uzależnione jest od sposobu finansowania projektów przyjętego w MRPO przez Województwo Małopolskie.

1. Projekty Priorytetu 1: Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 3.1. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
2. Projekty Priorytetu 2: Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 10.3bis. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
3. Projekty Priorytetu 3: Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 7.2. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
4. Projekty Priorytetu 4: Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 4.3. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie bezzwrotnych dotacji jak i w formie zwrotnej, tj. z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Wykorzystanie instrumentów zwrotnych lub mieszanych form wsparcia, łączących wsparcie zwrotne z dotacjami, rozważane jest w szczególności w odniesieniu do interwencji dotyczących termomodernizacji budynków w sektorze mieszkaniowym. Dotyczy to projektów nr: 12, 13, 18 i 20, które przedstawia Tabela 36.
5. Projekty Priorytetu 5: Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 4.5. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego, w przypadku Działania 1, planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie bezzwrotnych dotacji jak również dopuszcza się wsparcie w formie zwrotnej, tj. z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Wykorzystanie instrumentów zwrotnych lub mieszanych form wsparcia, łączących wsparcie zwrotne z dotacjami, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących udzielania wsparcia przez podmioty finansowe indywidualnym odbiorcom końcowym zainteresowanym likwidacją nieekologicznych źródeł ogrzewania. Dotyczy to wszystkich projektów, które przedstawia Tabela 37. W przypadku Działań 2 i 3 wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

6. Projekty Priorytetu 6: Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 6.2. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
7. Projekty Priorytetu 7: Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.1. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
8. Projekty Priorytetu 8: Poprawa dostępności przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, będą realizowane ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.7. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
9. Projekt Priorytetu 9: Ułatwiania dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej, będzie realizowany ze wsparciem finansowym środkami MRPO zapisanymi w Priorytecie Inwestycyjnym 9.8. W ramach tego Priorytetu Inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.
10. Projekty Priorytetu 10: Współpraca metropolitalna na terenie KrOF, będą realizowane bez wsparcia finansowego środkami MRPO w formule ZIT. Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych w Projektach Priorytetu 10.
11. Projekty Priorytetu 11: Tożsamość metropolitalna, będą realizowane bez wsparcia finansowego środkami MRPO w formule ZIT. Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych w Projektach Priorytetu 11.

XI. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF

Decyzja odnośnie konieczności opracowania „Strategicznego Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF” zostanie podjęta po jej akceptacji przez Stowarzyszenie Metropolia Kraków.

Opis „Strategicznego Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF” będzie mógł być uzupełniony po jej opracowaniu.⁴³

⁴³ Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT KrOF nie jest przedmiotem niniejszego opracowania.

XII. Plan finansowy i odniesienie do instrumentów finansowych

Plan finansowy realizacji Strategii ZIT uwzględnia propozycję alokacji środków z funduszy europejskich: EFRR i EFS, zawartą w MRPO. Propozycję tę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 45. Propozycja podziału alokacji środków (wsparcia unijnego) według MRPO wersja 4.0

Oś priorytetowa	Priorytet inwestycyjny	Nazwa potoczna	Nazwa formalna	Fundusz	Szacunkowa alokacja [mln euro] wg MRPO 4.0
3	3.1	Strefy gospodarcze	Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwanie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm	EFRR	47
4	4.3	Termo-modernizacja + OZE	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturach publicznych i sektorze mieszkaniowym		20
	4.5	Niska emisja + transport niskoemisyjny	Promowanie niskoemisyjnych strategii dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym promowanie zrównoważonej mobilności - w zakresie poprawy jakości powietrza	EFRR	50
			Promowanie niskoemisyjnych strategii dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym promowanie zrównoważonej mobilności - w zakresie transportu miejskiego		60
5	6.2	Gospodarka wodna	Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej w celu wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	EFRR	5
7	7.2	Drogi	Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T	EFRR	15
	9.7	Opieka społeczna dla osób starszych i niepełnosprawnych	Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym - w zakresie wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	EFS	14
	9.8	Ekonomia	Wspieranie gospodarki społecznej i	EFS	5

Oś priorytetowa	Priorytet inwestycyjny	Nazwa potoczna	Nazwa formalna	Fundusz	Szacunkowa alokacja [mln euro] wg MRPO 4.0
		społeczna	przedsiębiorstw społecznych		
	10.3 bis	Edukacja - zawodówki	Poprawa dostępności uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji siły roboczej i zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy (...) - w zakresie kształcenia zawodowego	EFS	15
12	9.1	Szpitala	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	EFRR	5
				Razem	236

Źródło: Biuro Funduszy Europejskich na podstawie MRPO

Uwzględniając powyższe, plan finansowy Strategii ZIT, wskazujący relacje pomiędzy celami i priorytetami Strategii oraz kosztami ich realizacji, przedstawiono w poniższej tabeli (kolejna strona). Plan finansowy Strategii ograniczono do Priorytetów 1 – 9, których realizacja jest związana z alokacją środków unijnych w formule ZIT. Z tego względu, w planie finansowym nie uwzględniono Celu 3 i związanych z nim Priorytetów ZIT.

Ogółem zakłada się, że całkowita wielkość finansowania realizacji Priorytetów 1-9 Strategii w formule ZIT wyniesie 277 647 059 EUR, przy czym alokacja Unii Europejskiej poprzez MRPO wyniesie 236 000 000 EUR, a wkład własny Gmin ZIT będzie sięgał wartości 41 647 059 EUR.

Na obecnym etapie prac nad Strategią ZIT nie zakłada się wykorzystania instrumentów finansowych.

W uzupełnieniu warto zauważyć istotną skalę projektów komplementarnych, które będą finansowane z różnych źródeł, poza formułą ZIT. Zgodnie z przedstawionymi powyżej zestawieniami planuje się zaangażowanie środków:

- 634 000 000 EUR na projekty wzmacniające metropolitalną eko-mobilność, przy czym metro pozostaje niewymiarowane,
- 143 000 000 EUR na projekty poprawiające stan powietrza poprzez modernizację energetyki ciepłej,
- 74 000 000 EUR ma tzw. „pozostałe projekty”, przy czym projekt Stowarzyszenia Powiatów i Gmin Małopolski pozostaje niewymiarowany.

Oznacza to dodatkowe zaangażowanie środków co najmniej w wysokości ok. 1300 milionów EUR.

Tabela 46. Plan finansowy Strategii ZIT Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel ZIT	Priorytet ZIT	Działanie ZIT	Oś priorytetowa MRPO	Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny MRPO	Wsparcie UE [EUR]	Środki własne na dofinansowanie [EUR]	Udział wsparcia UE
1. Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i między-narodowym	1. Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą	1. Budowa i rozbudowa dróg obsługujących tereny aktywności gospodarczej i wiążących inicjatywy różnych gmin KrOF	3. Przedsiębiorcza Małopolska	3. Wzmocnienie konkurencyjności MŚP	3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	47 000 000	8 294 118	EFRR – 100%
		2. Budowa i rozbudowa metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej wraz z obsługującą je infrastrukturą						
	2. Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego	1. Rozwój szkolnictwa zawodowego	10. Wiedza i kompetencje	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10.3bis 0.3bis Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.	15 000 000	2 647 059	EFS – 100%

Cel ZIT	Priorytet ZIT	Działanie ZIT	Oś priorytetowa MRPO	Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny MRPO	Wsparcie UE [EUR]	Środki własne na dofinansowanie [EUR]	Udział wsparcia UE
2. Wysoka jakość życia na terenie KrOF	3. Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi	1. Usieciowienie położonych na terenie KrOF węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych i połączenie z sieciami dróg wojewódzkich i krajowych	7. Infrastruktura transportowa	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	15 000 000	2 647 059	EFRR – 100%
	4. Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii	1. Termomodernizacja obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF	4. Regionalna polityka energetyczna	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	20 000 000	3 529 412	EFRR – 100%
	5. Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej	1. Poprawa jakości powietrza	4. Regionalna polityka energetyczna	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	50 000 000	8 823 529	EFRR – 100%
		2. Wspieranie zrównoważonego transportu metropolitalnego				60 000 000	10 588 235	EFRR – 100%
6. Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF	1. Budowa i modernizacja międzygminnych sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i	5. Ochrona środowiska	6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego	6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie	5 000 000	882 353	EFRR – 100%	

Cel ZIT	Priorytet ZIT	Działanie ZIT	Oś priorytetowa MRPO	Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny MRPO	Wsparcie UE [EUR]	Środki własne na dofinansowanie [EUR]	Udział wsparcia UE
		oczyszczalni ścieków		gospodarowania zasobami	środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie			
	7. Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	1. Modernizacja infrastruktury szpitali wraz z poszerzeniem usług zdrowotnych dla mieszkańców KrOF	12. Infrastruktura ochrony zdrowia	9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	5 000 000	882 353	EFRR – 100%
	8. Poprawa dostępności przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych	1. Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych 2. Inicjatywy na rzecz zwiększenia dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej	9. Region spójny społecznie	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9.7 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	14 000 000	2 470 588	EFS – 100%
	9. Ułatwiania dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach	1. Wsparcie ekonomii społecznej mieszkańców KrOF			9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w	5 000 000	882 353	EFS – 100%

Cel ZIT	Priorytet ZIT	Działanie ZIT	Oś priorytetowa MRPO	Cel tematyczny	Priorytet Inwestycyjny MRPO	Wsparcie UE [EUR]	Środki własne na dofinansowanie [EUR]	Udział wsparcia UE
	społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej				celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia			
RAZEM						236 000 000	41 647 059	

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Biura Funduszy Europejskich UMK oraz MRPO: Matryca logiczna strategii inwestycyjnej programu, s. 35-42

XIII. System wdrażania

Związek ZIT - Stowarzyszenie Metropolia Krakowska – powstanie i podstawy działania

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w odniesieniu do Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wdrażane będą w formule zinstytucjonalizowanego partnerstwa. Gmina Miasto Kraków oraz 14 gmin KrOF powołały do życia Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jako podmiot stanowiący wspólną reprezentację władz miejskich obszarów funkcjonalnych. Stowarzyszenie ZIT zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 24.06.2014 r. pod numerem 0000514292.

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska działa w oparciu o ustawę o samorządzie gminnym oraz ustawę – Prawo o stowarzyszeniach. Zgodnie z art.84 Ustawy o samorządzie gminnym: W celu wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów, gminy mogą tworzyć stowarzyszenia, w tym również z powiatami i województwami. Organizację, zadania oraz tryb pracy stowarzyszenia określa jego statut. Do stowarzyszeń gmin stosuje się odpowiednio przepisy Prawa o stowarzyszeniach. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną oraz wykonuje zadania w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Stowarzyszenie nie działa w celu osiągnięcia zysku i nie prowadzi działalności gospodarczej.

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska jest organizacją zrzeszającą jednostki samorządu terytorialnego, które tworzą zinstytucjonalizowaną płaszczyznę współpracy stowarzyszonych gmin:

1. Gmina Miejska Kraków
2. Gmina Biskupice
3. Gmina Czernichów⁴⁴
4. Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce

5. Gmina Kocmyrzów-Luborzycza
6. Gmina Liszki
7. Gmina Michałowice
8. Gmina Mogilany
9. Gmina Niepołomice
10. Gmina Skawina
11. Gmina Świątniki Górne
12. Gmina Wieliczka
13. Gmina Wielka Wieś
14. Gmina Zabierzów
15. Gmina Zielonki

Wolę utworzenia Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego wyraziły uchwałami:

- Nr XCVI/1437/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 29 stycznia 2014 r.,
- Nr L/356/14 Rady Gminy Biskupice z dnia 30 stycznia 2014 r.,

⁴⁴ Gmina Czernichów przystąpiła do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska po jego zarejestrowaniu.

- Nr LI.386.2014 Rady Gminy Czernichów z dnia 31 marca 2014 r.
- Nr XXXN/291/2014 Rady Gminy Igołomia- Wawrzeńczyce z dnia 28 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXV /245/2014 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzyca z dnia 6 lutego 2014 r.,
- Nr XLI359/2014 Rady Gminy Liszki z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI270/2014 Rady Gminy Michałowice z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXI/274/2014 Rady Gminy Mogilany z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXVII/508/14 Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXIXI480114 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 29 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI337/2014 Rady Miejskiej w Świątnikach Górnych z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI/54812014 Rady Miejskiej w Wieliczce, z dnia 6 lutego 2014 r.,
- Nr XXXV/37912014 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XLII/368/14 Rady Gminy Zabierzów z dnia 31 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXIII/512014 Rady Gminy Zielonki z dnia 6 lutego 2014 r.

Stowarzyszenie pełni funkcję Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne), stanowiącą wspólną reprezentację jednostek samorządu terytorialnego tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny Krakowa oraz wdrażających Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w rozumieniu Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r. zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Siedzibą Stowarzyszenia jest Kraków.

Celem Stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz reprezentowanie i obrona wspólnych interesów jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa w realizacji zadań wykonywanych przez Związek ZIT. Realizując ten cel Stowarzyszenie wykonuje zadania własne poprzez:

1. reprezentowanie wspólnych interesów członków Stowarzyszenia w sprawach realizacji zadań,
2. inicjowanie i wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju ekonomicznego i społecznego członków Stowarzyszenia,
3. wspólne planowanie rozwoju - poprzez uzgadnianie i rozstrzyganie zagadnień rozwojowych,
4. współdziałanie z władzami i instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie funduszy pomocowych,
5. wspieranie działań członków Stowarzyszenia zmierzających do pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć prorozwojowych i wspólną realizację projektów członków Stowarzyszenia ,
6. wsparcie eksperckie członków Stowarzyszenia na ich wnioski w realizacji zadań ,
7. inicjowanie i wspieranie kulturalnego rozwoju członków Stowarzyszenia,

Zarządzanie wdrażaniem Strategii ZIT i Związku ZIT odbywa się w sposób partnerski, gwarantując członkom Stowarzyszenia ZIT, reprezentowanym w Walnym Zebraniu, szerokie uprawnienia.

Walne Zebranie jest najwyższą władzą Stowarzyszenia Metropolia Krakowska i jego organem stanowiącym. Każdy członek Stowarzyszenia jest w nim reprezentowany przez jednego przedstawiciela, którym jest wójt (burmistrz, prezydent) lub inna osoba upoważniona

przez wójta (burmistrza, prezydenta). Jednocześnie też każdy przedstawiciel dysponuje jednym głosem w Stowarzyszeniu.

Do kompetencji Walnego Zebrania należy z zakresie spraw związanych ze statusem prawnym Stowarzyszenia i jego działalnością:

- wybór i odwołanie członków Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej,
- uchwalanie Statutu Stowarzyszenia i dokonywanie w nim zmian,
- uchwalanie budżetu Stowarzyszenia,
- przyjmowanie programów i planów działania Stowarzyszenia,
- rozpatrywanie sprawozdań Zarządu Stowarzyszenia oraz Komisji Rewizyjnej,
- zatwierdzenie struktury organizacyjnej biura Zarządu Stowarzyszenia,
- zatwierdzenie regulaminu pracy Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej,
- rozpatrywanie wszelkich spraw wnoszonych przez Zarząd Stowarzyszenia i członków Stowarzyszenia na posiedzeniach Walnego Zebrania,
- rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu Stowarzyszenia,
- likwidacja Stowarzyszenia,
- podjęcie uchwały w sprawie sposobu podziału majątku likwidowanego Stowarzyszenia, podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych w Statucie do kompetencji Walnego Zebrania.

Szczególne uprawnienia Walnego Zebrania dotyczą udziału w zatwierdzaniu i wdrażaniu strategii i projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dotyczących Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa oraz jej zmian, obejmując w szczególności:

- zatwierdzanie kryteriów doboru projektów realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- zatwierdzanie wnioskowanych przez Zarząd projektów do realizacji w zakresie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- zatwierdzanie sprawozdań w wykonania projektów ZIT,
- zatwierdzanie innych dokumentów koniecznych do realizacji strategii i projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,

W związku z zadaniami Walnego Zebrania określonymi w Statucie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska pełni ono funkcję **Komiteu Sterującego ZIT**, o którym mowa w rozumieniu Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r. zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

Walne Zebranie może być zwyczajne (zwoływane pisemnie przez Prezesa lub Wiceprezesa Zarządu Stowarzyszenia raz do roku) lub nadzwyczajne (zwoływane przez Prezesa lub Wiceprezesa Zarządu Stowarzyszenia z własnej inicjatywy lub na umotywowany wniosek co najmniej dwóch członków Stowarzyszenia).

Uchwały Walnego Zebrania zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy przedstawicieli członków Stowarzyszenia, chyba że przepisy Statutu stanowią inaczej.

Uchwały Walnego Zebrania w sprawach związanych z zatwierdzaniem strategii i projektów ZIT podejmowane są:

- jednogłośnie w sprawach zatwierdzenia Strategii ZIT i jej zmian,

- większością 3/5 głosów wszystkich członków Stowarzyszenia w pozostałych sprawach, z tym zastrzeżeniem, że jeżeli sprawa dotyczy projektów Gminy Miejskiej Kraków, wśród głosów „za” musi być głos Gminy Miejskiej Kraków,

W sprawie zmiany statutu w zakresie celów stowarzyszenia, jego majątku oraz gospodarki finansowej uchwały podejmowane są większością 4/5 głosów wszystkich członków Stowarzyszenia. W pozostałym zakresie uchwały Walnego Zgromadzenia dotyczące zmiany Statutu oraz likwidacji Stowarzyszenia zapadają większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej 2/3 przedstawicieli członków Stowarzyszenia.

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia. Składa się z 3 osób wybranych przez Walne Zebranie przy czym członek Komisji Rewizyjnej nie może być jednocześnie członkiem Zarządu Stowarzyszenia. W oparciu o własny regulamin pracy Komisja Rewizyjna dokonuje kontroli budżetu i oceny realizacji zadań statutowych Stowarzyszenia oraz składa swoje sprawozdania Walnemu Zebraniu. Komisja Rewizyjna występuje do Walnego Zebrania z wnioskiem w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Stowarzyszenia. Do ważności uchwał Komisji Rewizyjnej konieczna jest obecność większości członków Komisji, w tym Przewodniczącego lub Zastępcy. Uchwały Komisji zapadają zwykłą większością głosów.

Organem wykonawczym Stowarzyszenia Metropolia Krakowska jest **Zarząd**. Zarząd reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz. Zarząd Stowarzyszenia stanowi Zarząd Związku ZIT w rozumieniu *Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* z lipca 2013 r. zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

Zarząd Stowarzyszenia składa się z 5 członków, w tym Prezesa i 2 Zastępców (Wiceprezesów), wybieranych przez Walne Zebranie spośród kandydatów zaproponowanych przez uczestników Zebrania, z zastrzeżeniem, iż zgodnie z ww. zasadami Ministra, Prezesem Zarządu każdorazowo będzie osoba pełniąca funkcję Prezydenta Miasta Krakowa lub osoba przez niego upoważniona.

Pracami Zarządu Stowarzyszenia, a zatem Zarządu Związku ZIT, kieruje Prezes zwołując jego posiedzenie w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

Do kompetencji Zarządu Stowarzyszenia należy:

- wykonywanie uchwał Walnego Zebrania,
- przygotowywanie i przedkładanie Walnemu Zebraniu projektów programów oraz planów działania Stowarzyszenia,
- przygotowanie regulaminu pracy Zarządu Stowarzyszenia,
- reprezentowanie Stowarzyszenia,
- zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia,
- przedstawianie sprawozdań z działalności Zarządu Stowarzyszenia Walnemu Zebraniu,
- podejmowanie wszelkich działań zgodnych z prawem nie zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji Walnego Zebrania, zmierzających do realizacji celów statutowych Stowarzyszenia.

Oświadczenia woli w imieniu Stowarzyszenia, w tym w sprawach majątkowych, składa dwóch członków Zarządu Stowarzyszenia w tym Prezes lub Wiceprezes. Uchwały Zarządu Stowarzyszenia zapadają zwykłą większością głosów. Warunkiem ważności uchwał jest

obecność co najmniej połowy członków Zarządu Stowarzyszenia. W przypadku równości głosów decydujący głos posiada Prezes Zarządu Stowarzyszenia.

W skład Zarządu Stowarzyszenia, stanowiącego Zarząd Związku ZIT w rozumieniu Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r. zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju Regionalnego członkowie założyciele wybrali:

1. Pan Jacek Majchrowski, Prezydent Miasta Krakowa - Prezes Zarządu
2. Pani Elżbieta Burtan, Wójt Gminy Zabierzów - Członek Zarządu
3. Pan Artur Koziół, Burmistrz Miasta i Gminy Wieliczka - Członek Zarządu
4. Pan Witold Słomka, Burmistrz Miasta i Gminy Świątniki Górne - Członek Zarządu
5. Pan Tadeusz Trzmiel, I Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa - Członek Zarządu

Skład powyższy zapewnia większość głosów (3/5) przedstawicielom Gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego, zgodnie z założeniami polityki Unii Europejskiej i Ministerstwa Infrastruktury i rozwoju. Zgodnie z Zasadami realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r. zatwierdzonymi przez Ministra Rozwoju Regionalnego prezesem Zarządu Stowarzyszenia został Prezydent Miasta Krakowa jako prezydent miasta wojewódzkiego w KrOF. Prezydent Miasta Krakowa zapewnia także obsługę administracyjną Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, rozumianego jako Związek ZIT. Statut Stowarzyszenia przewiduje, iż do prowadzenia swych spraw może utworzyć Biuro Zarządu Stowarzyszenia i zatrudniać pracowników.

Obsługę Zarządu Stowarzyszenia prowadzi **Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska**.

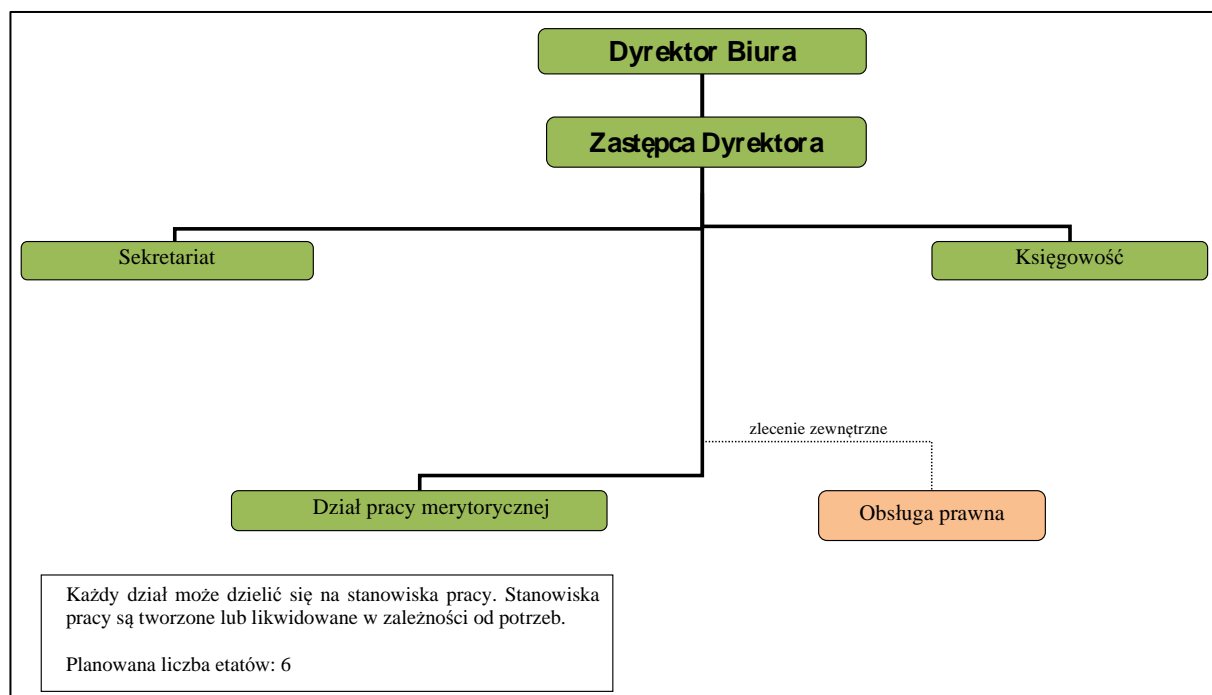
Do obowiązków Biura należy:

- obsługa Zarządu, Walnego Zebrania i Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Metropolia Krakowska oraz innych podmiotów powołanych w związku z wdrażaniem ZIT KrOF,
- przygotowanie i ogłaszanie naborów prowadzących do preselekcji projektów, oraz współuczestnictwo w opracowaniu dokumentacji dla naborów ogłaszanych przez IZ RPO,
- monitoring i sprawozdawczość z wdrażania Strategii ZIT KrOF,
- informacja i promocja,
- przygotowanie i zarządzanie budżetem Biura w ramach ZIT.

Biurem Stowarzyszenia „Metropolia Krakowska” kieruje Dyrektor, który ponosi odpowiedzialność za prawidłowe działanie Biura pod względem merytorycznym, finansowym i formalnym, a do jego obowiązków w szczególności należy:

- kierowanie bieżącą pracą biura i nadzór nad jego pracownikami,
- sprawowanie pieczy nad majątkiem i sprawami Stowarzyszenia,
- dokonywanie podziału zadań i weryfikowanie zrealizowanych prac,
- prowadzenie rejestru uchwał Władz Stowarzyszenia,
- opracowywanie planów pracy,
- dokonywanie samodzielnie zakupów związanych z bieżącym utrzymaniem biura,
- wykonywanie zaleceń pokontrolnych organu przeprowadzającego kontrole oraz udzielanie kontrolującemu i Władzom Stowarzyszenia wyczerpujących wyjaśnień wraz z przedstawieniem wszelkich dokumentów i innych materiałów dotyczących przedmiotu kontroli,
- współdziałanie z przedstawicielami środków masowego przekazu oraz informowanie ich o działalności i zamierzeniach Stowarzyszenia,

- podejmowanie decyzji dotyczących działalności Stowarzyszenia w zakresie niezastreżonym dla innych organów Stowarzyszenia, realizacja innych działań określonych przez Zarząd Stowarzyszenia.

Rysunek 32. Struktura organizacyjna Biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Źródło: Stowarzyszenie ZIT w organizacji

Zasady i system wyboru projektów

Zasady związane z procedurą wyboru projektów określone zostały w rozdziale: Tryb i kryteria wyboru Projektów Strategii ZIT. Od strony instytucjonalnej zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podmiotem właściwym do ustalenia szczegółowych zasad wyboru projektów jest Walne Zebranie. Uprawnienia Walnego Zebrania obejmują w szczególności:

- zatwierdzanie kryteriów doboru projektów realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- zatwierdzanie wnioskowanych przez Zarząd projektów do realizacji w zakresie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Walne Zebranie po uzyskaniu przez Stowarzyszenie osobowości prawnej oraz po ostatecznym ukonstytuowaniu się organów Stowarzyszenia i jego jednostek organizacyjnych przyjmie procedurę wyboru projektów.

Zasady współpracy z Instytucją Zarządzającą MRPO wynikają z treści MRPO, a szczegółowe procedury koordynacji działań zostaną ustalone w drodze porozumienia pomiędzy władzami Stowarzyszenia ZIT, a Instytucją Zarządzającą MRPO, czyli Zarządem Województwa Małopolskiego.

Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring Strategii ZIT służy zagwarantowaniu realizacji celów i priorytetów określonych w Strategii (monitoring rzeczowy) oraz odpowiedniej absorpcji środków nań przewidzianych (monitoring finansowy).

Mierzeniu postępu realizacji raz ocenie efektywności wdrażania w ujęciu rzeczowym i finansowym służą przyjęte wskaźniki Strategii.

Ścisłe związana z monitoringiem sprawozdawczość obejmuje zbieranie informacji dotyczących wdrażania Strategii z uwzględnieniem celów, priorytetów i działań, w postaci danych liczbowych, finansowych, wskaźników i innego rodzaju informacji oraz przekazywanie ich odpowiednim instytucjom w określonej formie i terminach dla potrzeb monitorowania.

Do instytucji i podmiotów biorących udział w monitoringu Strategii ZIT KrOF zaliczyć należy w szczególności:

- W odniesieniu do monitoringu projektów, realizowanych w ramach ZIT:
 - Instytucję Zarządzającą MRPO,
 - Walne Zebranie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska,
 - Zarząd Stowarzyszenia,
 - beneficjentów;
- W odniesieniu do monitoringu Strategii ZIT KrOF:
 - Organy stanowiące gmin wchodzących w skład Związku ZIT - Stowarzyszenia Metropolia Krakowska,
 - Organy wykonawcze, gmin wchodzących w skład Związku ZIT - Stowarzyszenia Metropolia Krakowska,
 - Walne Zebranie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska,
 - Zarząd Stowarzyszenia,
 - Biuro Stowarzyszenia.

Dla osiągnięcia wskaźników Strategii ZIT, szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w Strategii projektów, w tym przygotowywania i przedkładania np. Instytucji Zarządzającej MRPO sprawozdań z ich realizacji, w tym w ramach składania wniosków o płatność.

Na poziomie monitorowania Strategii ZIT KrOF głównymi podmiotami, monitorującymi oraz dokonującymi oceny osiągnięcia założonych wskaźników jest Walne Zebranie oraz Zarząd Stowarzyszenia Metropolia Krakowska z Biurem Stowarzyszenia.

Organy gmin członkowskich oraz jednostki organizacyjne tych gmin i ich urzędów będą brały bezpośredni udział w monitorowaniu projektów, zgłoszonych i zarządzanych przez siebie, jako beneficjentów Strategii ZIT KrOF.

Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania – na poziomie pojedynczego projektu i całej Strategii ZIT KrOF.

Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych, obrazujących postęp we wdrażaniu Strategii oraz umożliwiających ocenę jej wykonania w odniesieniu do ustalonych celów.

Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- wskaźniki produktu, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych,

- wskaźniki rezultatu, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektem wynikającym z wdrożenia Strategii,
- wskaźniki oddziaływania, obrazujące konsekwencje Strategii, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów.

Wskaźniki co najmniej w zakresie produktów i rezultatów, formułowane są już w trakcie opracowywania wniosków o finansowanie poszczególnych projektów. Studia wykonalności projektów stanowią podstawę do monitorowania efektów rzeczowych przez odpowiednie podmioty.

Monitoring finansowy

Na poziomie Strategii ZIT KrOF zakłada się monitoring w oparciu o sprawozdania – okresowe, roczne oraz końcowe (obejmujące projekt, cele i priorytety oraz całą Strategię), które przedstawiane są:

- Biuru Stowarzyszenia – w formie sprawozdań przedkładanych przez beneficjentów projektów,
- Zarządowi Stowarzyszenia – w formie sprawozdań przedkładanych przez Biuro Stowarzyszenia, dotyczących finansowania realizacji poszczególnych projektów,
- Walnemu Zebraniu – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Zarząd Stowarzyszenia w zakresie realizacji i sposobu finansowania Strategii ZIT KrOF.

Dane zawarte w tych sprawozdaniach obejmować powinny wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym, stopień osiągnięcia założonych wskaźników).

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub Strategii, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na kolejny okres sprawozdawczy.

Sprawozdawczość

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i okresowy przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania Strategii ZIT KrOF.

Elementami systemu sprawozdawczości w przypadku Strategii są:

instytucje i podmioty otrzymujące i sporządzające sprawozdania, tu: Instytucja Zarządzająca, Walne Zebranie Stowarzyszenia, Zarząd Stowarzyszenia, Biuro Stowarzyszenia, beneficjenci, przedmiot sprawozdania, tj. informacje o postępie realizacji projektu, celów, priorytetów oraz całej Strategii,

narzędzia sprawozdawczości, tj. sprawozdania, umowy o dofinansowanie i wnioski aplikacyjne / o refundację,

okresy sprawozdawcze.

Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać dane zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego oraz Instytucji Zarządzającej w tym zakresie.

Zakłada się, że roczne sprawozdanie z realizacji Strategii ZIT KrOF obejmować będzie w szczególności:

- informacje ogólne;
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji Strategii;

- na poziomie Strategii: informacje dotyczące: zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów i priorytetów, stopnia osiągnięcia założonych wskaźników monitorujących,
- na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników;
- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające zestawienie poniesionych wydatków oraz zrealizowanych płatności;
- prognozę przebiegu realizacji Strategii lub projektu w kolejnym roku;
- informacje na temat przestrzegania polityk Wspólnoty przy realizacji Strategii;
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji;
- informacje na temat sprawności systemu realizacji;
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania

Wskaźniki monitorowania Strategii ZIT KrOF podzielono na kategorie: produktu, rezultatu i oddziaływania. Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, wobec którego porównywane są zmiany wskaźników jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie Strategii.

Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 47. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników

Przedmiot sprawozdawczości		Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźniki oddziaływania	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot monitorujący
Projekt		corocznie lub po zakończeniu projektu	-	Beneficjent	Biuro Stowarzyszenia, podmioty wynikające z systemu wdrożenia MRPO;
Priorytet		corocznie	corocznie	Biuro Stowarzyszenia	Zarząd Stowarzyszenia
Strategia ZIT KrOF	corocznie	corocznie	Zarząd Stowarzyszenia	Walne Zebranie, Instytucja Zarządzająca MRPO	

Źródło: Opracowanie własne

XIV. Zasada partnerstwa i zaangażowanie lokalnych partnerów w przygotowanie oraz wdrażanie Strategii ZIT oraz projektów ZIT KrOF

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w odniesieniu do Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wdrażane będą w formule zinstytucjonalizowanego partnerstwa. Gmina Miejska Kraków oraz 13 gmin KrOF powołały w tym celu Stowarzyszenie Metropolia Krakowska (będące w okresie tworzenia niniejszego dokumentu podmiotem w organizacji). Okoliczność ta, implikowała zakres możliwej właściwości Gminy Miejskiej Kraków w zakresie działania do dnia opracowania projektu Strategii ZIT. Poniżej przedstawiono opis działań i czynności podjętych z inicjatywy Gminy Miejskiej Kraków w ramach uzgodnień z zainteresowanymi partnerami. Działania te, ze względu na nieistnienie Zarządu Związku ZIT ograniczone były do tworzenia projektu Strategii ZIT.

Przebieg procesu powstania związku ZIT KrOF

Przebieg prac nad powstaniem Związku ZIT w formie stowarzyszenia gmin obejmował następujące kluczowe wydarzenia:

- 16 września 2013 r., list Prezydenta Miasta Krakowa do Gmin wchodzących w skład Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (dalej: Gmin ZIT KrOF) w sprawie złożenia deklaracji przystąpienia do Związku ZIT, akceptacji proponowanych przez MRR oraz UMWM rozwiązań oraz opinii nt. proponowanej przez GMK formy prawnej, tj. porozumienia.
- 3 października 2013 r. – odpowiedź Gmin ZIT KrOF – wyrażająca deklarację przystąpienia do Związku ZIT, w której nastąpiła akceptacja Prezydenta Miasta Krakowa jako przewodniczącego, złożono propozycję zawiązania stowarzyszenia w celu realizacji ZIT.
- 29 listopada 2013 r. – spotkanie Gmin ZIT KrOF w siedzibie UMK w celu omówienia formy prawnej Związku ZIT oraz projektu „Założeń Ramowych Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego” – przygotowanych przez Gminę Miejską Kraków. Podjęto decyzję o utworzeniu międzygminnego zespołu prawnego ds. wypracowania formy prawnej Związku ZIT.
- 19 grudnia 2013 r. – spotkanie Gmin ZIT KrOF w siedzibie UMK w celu omówienia wyników prac międzygminnego zespołu prawnego opracowującego ramy prawne dla zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa oraz Założeń Ramowych Strategii ZIT. Zgoda Prezydenta Miasta Krakowa na realizację ZIT poprzez stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego.
- styczeń – luty 2014 r. – uchwały Rad Gmin w sprawie zgodny na utworzenie i przystąpienie do Stowarzyszenia „Metropolia Krakowska”.
- 27 marca 2014 r. – spotkanie założycielskie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w siedzibie UMK. Podjęto uchwały w sprawie: uchwalenia statutu Stowarzyszenia, wyboru Komitetu Założycielskiego Stowarzyszenia, powołania Zarządu Stowarzyszenia, powołania Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia, ustalono tymczasową siedzibę stowarzyszenia oraz udzielono pełnomocnictwo procesowe Panu Krzysztofowi Stefańskiemu z Zespołu Radców Prawnych Urzędu Miasta Krakowa do

przeprowadzenia czynności zmierzających do rejestracji Stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Komitet Założycielski Stowarzyszenia Metropolia Krakowska objął następujących reprezentantów gmin-członków Stowarzyszenia:

1. Jacek Majchrowski Prezydent Miasta Krakowa - reprezentujący Gminę Miejską Kraków
2. Henryk Gawor Wójt Gminy Biskupice - reprezentujący Gminę Biskupice
3. Józef Rysak Wójt Gminy Igołomia - Wawrzeńczyce - reprezentujący Gminę Igołomia- Wawrzeńczyce
4. Marek Jamborski Wójt Gminy Kocmyrzów - Luborzycza - reprezentujący Gminę Kocmyrzów- Luborzycza
5. Waclaw Kula Wójt Gminy Liszki - reprezentujący Gminę Liszki
6. Antoni Rumian Wójt Gminy Michałowice - reprezentujący Gminę Michałowice
7. Krzysztof Bolesław Musiał Wójt Gminy Mogilany - reprezentujący Gminę Mogilany
8. Roman Ptak Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice - reprezentujący Gminę Niepołomice
9. Adam Najder Burmistrz Miasta i Gminy Skawina - reprezentujący Gminę Skawina
10. Witold Słomka Burmistrz Miasta i Gminy Świątniki Górne - reprezentujący Gminę Świątniki Górne
11. Artur Kozioł Burmistrz Miasta i Gminy Wieliczka - reprezentujący Gminę Wieliczka
12. Tadeusz Wójtowicz Wójt Gminy Wielka Wieś - reprezentujący Gminę Wielka Wieś
13. Elżbieta Burtan Wójt Gminy Zabierzów - reprezentująca Gminę Zabierzów
14. Bogusław Król Wójt Gminy Zielonki - reprezentujący Gminę Zielonki.⁴⁵

Wolę utworzenia Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego wyraziły uchwałami:

- Nr XCVI/1437/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 29 stycznia 2014 r.,
- Nr L/356/14 Rady Gminy Biskupice z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr LI.386.2014 Rady Gminy Czernichów z dnia 31 marca 2014 r.,
- Nr XXXN/291/2014 Rady Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce z dnia 28 stycznia 2014 T.,
- Nr XXXV /245/2014 Rady Gminy Kocmyrzów-Luborzycza z dnia 6 lutego 2014 r.,
- Nr XL1359/2014 Rady Gminy Liszki z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XL1270/2014 Rady Gminy Michałowice z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXI/274/2014 Rady Gminy Mogilany z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXVII/508/14 Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 30 stycznia 2014 r.,
- Nr XXXIX1480114 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 29 stycznia 2014 r.,
- Nr XL1337/2014 Rady Miejskiej w Świątnikach Górnych z dnia 27 stycznia 2014 r.,
- Nr XLI/54812014 Rady Miejskiej w Wieliczce, z dnia 6 lutego 2014 r.,
- Nr XXXV/37912014 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 30 stycznia 2014 r.,

⁴⁵ Gmina Czernichów przystąpiła do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska po jego zarejestrowaniu.

- Nr XLII/368/14 Rady Gminy Zabierzów z dnia 31 stycznia 2014 r.
- Nr XXXIII/512014 Rady Gminy Zielonki z dnia 6 lutego 2014 r.

Zasada partnerstwa oraz zaangażowania lokalnych partnerów

Zasada partnerstwa realizowana będzie poprzez włączenie w proces planowania, zarządzania oraz sprawozdawczości i monitoringu wszystkich Gmin ZIT i Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Obok partnerskiej współpracy gmin, zapewniony zostanie udział partnerów społecznych i gospodarczych na każdym etapie wdrażania strategii ZIT KrOF w tym poprzez:

- konsultacje społeczne prowadzone w trakcie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko;
- stworzenie ciała opiniodawczo-doradczego, w skład którego wejdą partnerzy społeczno-gospodarczy z terenu KrOF;⁴⁶
- na etapie monitoringu wdrażania strategii ZIT - opiniowanie przez ciało opiniodawczo-doradcze projektu sprawozdania rocznego;
- na etapie ewaluacji wdrażania Strategii ZIT - udział przedstawicieli ciała opiniodawczo-doradczego oraz zainteresowanych procesem ZIT organizacji społecznych i gospodarczych w badaniach ewaluacyjnych.

W czasie wdrażania Strategii ZIT KrOF prowadzony będzie proces informowania i konsultacji społecznych, na który złoży się:

- upowszechnianie idei partnerskiego rozwoju Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, oraz potencjału rozwoju Metropolii Krakowskiej;
- upowszechnianie raportów dotyczących przygotowania a następnie wdrażania Strategii ZIT na stronach internetowych Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska) oraz na stronach internetowych wszystkich gmin członkowskich Związku ZIT (Stowarzyszenia Metropolia Krakowska);
- informowanie społeczności KrOF o planowanych w ramach działalności Stowarzyszenia Metropolia Krakowska zintegrowanych projektach terytorialnych;
- informowanie o efektach tych projektów;
- promowanie partnerskiego podejścia do rozwoju KrOF poprzez wskazywanie na znaczenie ZIT dla rozwoju wszystkich ośrodków wchodzących w skład KrOF oraz dla poprawy życia mieszkańców Obszaru;
- monitorowanie i badanie opinii publicznej, włączenie badań opinii publicznej do procesu ewaluacji strategii i działań Stowarzyszenia Metropolia Krakowska;
- pozyskiwanie propozycji rozwiązań i pomysłów dotyczących zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Działania z zakresu zaangażowania lokalnych partnerów i konsultacji społecznych przy przygotowywaniu projektu Strategii

Ze względu na długotrwałość procedury przygotowania partnerstwa i rejestracji Stowarzyszenia Metropolia Krakowska jako Związku ZIT, proces konsultacji założeń i projektu Strategii ZIT KrOF był ograniczony do konsultacji międzygminnych realizowanych

⁴⁶ Decyzja o utworzeniu ciała opiniodawczo-doradczego leży w kompetencji Walnego Zebrania Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

w formule kontaktów roboczych upoważnionych przedstawicieli poszczególnych gmin do prac w powołanym Zespole roboczym ds. opracowania Strategii ZIT KrOF.

Na poziomie przygotowywania partnerskiej współpracy w ramach Związku ZIT prowadzone były konsultacje i spotkania z udziałem wszystkich zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład KrOF.

Dodatkowo założenia Strategii ZIT były przedmiotem konsultacji w ramach prac podzespołów tematycznych pracujących w ramach prowadzonej równolegle aktualizacji Strategii Rozwoju Krakowa.

Barierą formalną uniemożliwiającą wykonanie zamierzonych w ramach „Założeń Ramowych Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego” działań dotyczących procesu konsultacji społecznych był brak podmiotu, który mógłby takie działania na terenie całego KrOF – przeprowadzić formalnie (i zgodnie z wymogami prawa o zamówieniach publicznych w przypadku zlecenia).

Po ostatecznym usankcjonowaniu struktur działania Związku ZIT w postaci uzyskania osobowości prawnej przez Stowarzyszenie oraz ukonstytuowania się wszystkich organów oraz jednostek organizacyjnych Związku ZIT należy mieć na uwadze ewentualność:

- przeprowadzenie akcji informacyjnej upowszechniającej ideę ZIT KrOF i założeń Strategii wśród wszystkich mieszkańców KrOF, przez Stowarzyszenie Metropolia Krakowska;
- przeprowadzenia subsydiarnie akcji informacyjno-opiniotwórczej przez każdą z Gmin ZIT samodzielnie na swoim terenie, wedle schematu:
 - I. Każda z JST KrOF otrzymuje przygotowany i zatwierdzony przez Stowarzyszenie Metropolia Krakowska materiał Strategii ZIT KrOF wraz ze schematem działania.
 - II. Każda z Gmin ZIT KrOF przeprowadza działania na swoim terenie, zbierając z niej informacje – agregując je sprawozdawczo wedle ustalonego wzorca i przesyła je do Biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.
 - III. Biuro Stowarzyszenia agreguje wyniki akcji informacyjno-opiniotwórczej przedstawiając je do wglądu Zarządowi Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, następnie na mocy stosownej decyzji Zarządu, Stowarzyszenie zwraca się do Gmin ZIT celem przedstawienia wyników i informacji Zarządowi Stowarzyszenia interesariuszom.
 - IV. Gminy ZIT uzgadniają wnioski z działania, które stanowią element raportu, przygotowanego przez Stowarzyszenie, raport przedłożony jest kolejno Zarządowi a na podstawie jego decyzji Walnemu Zebraniu.

W wyniku akcji informacyjno-opiniotwórczej opracowany zostanie raport uwzględniający zgłoszone wnioski, opinie złożone przez mieszkańców oraz organizacje i instytucje z terenu KrOF. Na podstawie raportu Walne Zebranie podejmie decyzję o ewentualnej potrzebie dokonania zmian w Strategii ZIT przez Stowarzyszenie.

Wszelkie informacje o akcji informacyjno-opiniotwórczej powinny zostać ogłoszone zarówno na stronach internetowych, w siedzibie Stowarzyszenia, jak i z wykorzystaniem możliwości upowszechniania informacji dostępnych w poszczególnych gminach członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Krakowska oraz w mediach. W tym celu korzystnym narzędziem może być prosty mediaplan zakładający rozpowszechnienie informacji na terenie Gmin ZIT.

Załączniki

Załącznik nr 1: Matryca logiczna

Załącznik nr 2: Kryteria i wskaźniki możliwe do zastosowania przy wyborze i organizacji Centrów Kompetencji Zawodowych na obszarze ZIT

Załącznik nr 3: Kryteria konkursowe dotyczące projektów planowanych w obszarze edukacji zawodowej poza tematyką Centrów Kompetencji Zawodowych

Załącznik nr 4 - Propozycja projektu w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9.8 w formule Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej

Załącznik nr 1: Matryca logiczna

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
		Cel 1: Kraków wraz z Obszarem Funkcjonalnym – metropolią o znaczeniu krajowym i międzynarodowym			Cel 2: Wysoka jakość życia na terenie KrOF										Cel 3: Zintegrowane zarządzanie KrOF			
		<p>Priorytet ZIT 1: Wysoki potencjał gospodarki i przedsiębiorczości, jako podstawa rozwijania relacji sieciowych pomiędzy Krakowskim Obszarem Metropolitalnym a innymi metropoliami w kraju i zagranicą</p> <p>Priorytet ZIT 2: Rozwinięte i dopasowane do potrzeb rynku pracy systemy kształcenia i szkolenia, szczególnie w zakresie kształcenia zawodowego</p> <p>Priorytet ZIT 3: Sprawny system mobilności regionalnej związany z połączeniem węzłów regionalnych i lokalnych z infrastrukturą TEN-T oraz z węzłami multimodalnymi</p> <p>Priorytet 4: Poprawa środowiska w KrOF poprzez poprawę efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią, i wykorzystania odnawialnych źródeł energii</p> <p>Priorytet 5: Poprawa jakości powietrza poprzez promowanie strategii niskoemisyjnych dla KrOF, a w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej</p> <p>Priorytet 6: Poprawa stanu gospodarki wodnej w KrOF</p> <p>Priorytet 7: Rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej, przyczyniającej się do zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p> <p>Priorytet 8: Poprawa dostępności przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych</p> <p>Priorytet 9: Ułatwienia dostępu do zatrudnienia poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej</p> <p>Priorytet 10: Współpraca metropolitalna na terenie KrOF - tryb pozakonkursowy (bez wsparcia w formule ZITz MRPO)</p> <p>Priorytet 11: Tożsamość metropolitalna - tryb konkursowy (bez wsparcia w formule ZITz MRPO)</p>																
		Działanie 1: Budowa i rozbudowa dróg obsługujących tereny aktywności gospodarczej i wiążących inicjatywy różnych gmin KrOF	Działanie 2: Budowa i rozbudowa metropolitalnej sieci stref aktywności gospodarczej wraz z obsługującą je infrastrukturą	Działanie 1: Rozwój szkolnictwa zawodowego	Działanie 1: Usieciwienie położonych na terenie KrOF węzłów drogowych i trzeciorzędnych i połączenie z sieciami dróg wojewódzkich i krajowych	Działanie 1: Termo-modernizacja obiektów publicznych i mieszkaniowych, inteligentne zarządzanie energią i wykorzystanie OZE w skali KrOF	Działanie 1: Poprawa jakości powietrza	Działanie 2: Wspieranie zrównoważonego transportu metropolitalnego	Działanie 3: Budowa i rozbudowa tras rowerowych łączących gminy i obszary atrakcyjności KrOF	Działanie 1: Budowa i modernizacja międzygminnych sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i oczyszczalni ścieków	Działanie 1: Modernizacja infrastruktury szpitali wraz z poszerzeniem usług zdrowotnych dla mieszkańców KrOF	Działanie 1: Działania na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	Działanie 2: Inicjatywy na rzecz zwiększenia dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej	Działanie 1: Wsparcie ekonomii społecznej mieszkańców KrOF	Działanie 1: Współpraca organów i urzędów administracji publicznej, ukierunkowana na eliminowanie problemów i harmonijne wykorzystanie potencjałów obszaru KrOF jako miejsca: działalności gospodarczej i naukowej, aktywności kulturalnej i rekreacyjnej oraz mieszkalnictwa	Działanie 1: Organizowanie imprez o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i sportowo-rekreacyjnym, związanych z budowaniem tożsamości metropolitalnej		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Problem 1	Niewystarczająca powierzchnia terenów przygotowanych dla prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza rozwoju przemysłu	Projekty Priorytetu 1, Działania 1	Projekty Priorytetu 1, Działania 2													
Problem 2	Nizszy (niż w ośrodkach konkurencyjnych) poziom rozwoju gospodarczego (PKB, liczba podmiotów gospodarczych) w stosunku do wiodących ośrodków metropolitalnych, co wiąże się m.in. z nieodpowiednim stanem infrastruktury drogowej oraz jej przepustowości															

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Problem 3	Niedostatecznie rozwinięta sieć połączeń drogowych wiążąca lokalne ośrodki aktywności gospodarczej, w tym istniejące Strefy Aktywności Gospodarczej, w warunkach postępującej niedrożności regionalnych szlaków komunikacyjnych i przenoszenia tej niedrożności z głównych szlaków (DK i DW) na drogi niższego rzędu				Projekty Priorytetu 3, Działania 1											
Problem 4	Niedostosowanie kompetencji absolwentów szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy			Projekty Priorytetu 2, Działania 1												
Problem 5	Niedostatecznie rozwinięty system kształcenia ustawicznego															
Problem 6	Słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej													Projekt Priorytetu 9, Działania 1		
Problem 7	Niska wydajność energetyczna budynków użyteczności publicznej					Projekty Priorytetu 4, Działania 1										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Problem 8	Niski udział odnawialnych źródeł energii (OZE) w bilansie energetycznym KrOF															
Problem 9	Wysoki poziom zanieczyszczeń powietrza pyłami zawieszonymi, głównie ze źródeł powierzchniowych (niska emisja)							Projekty Priorytetu 5, Działania 1								
Problem 10	Wysoki poziom zanieczyszczenia tlenkami azotu (źródła transportowe) w centralnych obszarach miasta i wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, związany z nadmiernym przepływem ruchu tranzytowego przez obszar KrOF							Projekty Priorytetu 5, Działania 2								
Problem 11	Słabo rozwinięta sieć transportu publicznego w skali KrOF															
Problem 12	Brak parkingów P&R przy stacjach kolei aglomeracyjnej i pętlach tramwajowych zapewniających multimodalność transportu w aglomeracji															

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Problem 13	Brak rozwiniętej i spójnej sieci dróg dla rowerów (DDR) w mieście i KRoF								Projekty Priorytetu 5. Działania 3							
Problem 14	Niska dostępność wodociągów w niektórych obszarach strefy podmiejskiej KrOF									Projekty Priorytetu 6. Działania 1						
Problem 15	Niska dostępność infrastruktury kanalizacyjnej w niektórych obszarach KrOF, także o znacznej dynamice wzrostu liczby ludności															
Problem 16	Niewystarczający poziom rozwoju usług służby zdrowia i pomocy społecznej dla osób starszych w stosunku do rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa											Projekty Priorytetu 8, Działania 1	Projekty Priorytetu 8, Działania 2			
Problem 17	Niewystarczająca infrastruktura oraz dostępność usług ochrony zdrowia obszaru KRoF										Projekty Priorytetu 7 Działania 1					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Problem 18	Procesy niekontrolowanej suburbanizacji zagrażające równowadze przyrodniczej strefy podmiejskiej - brak koordynacji planowania przestrzennego w skali KrOF														Projekt Priorytetu 10. Działania 1		
Problem 19	Niewystarczająco rozwinięta współpraca między gminami KrOF																
Problem 20	Brak instytucji zajmującej się analizami problemów rozwoju w skali metropolitalnej																
Potencjał 1	Zwiększająca się liczba ludności w KrOF (migracje i przyrost naturalny)																
Potencjał 2	Dodatnie saldo migracji w Krakowie i KrOF – marka Krakowa przyciąga nowych mieszkańców, w tym z zagranicy																
																Projekt Priorytetu 11. Działania 1	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Potencjał 3	Możliwość udostępnienia znaczących powierzchni dla rozwoju przemysłu i usług w ramach KrOF															
Potencjał 4	Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców (kapitału ludzkiego)															
Potencjał 5	Rozwój sektora BPO - efekt kuli śniegowej															
Potencjał 6	Potencjał naukowy i badawczy drugiego co do wielkości ośrodka akademickiego w Polsce															
Potencjał 7	Obecność instytucji o zasięgu ogólnokrajowym (m.in. NCN, PAU, instytucje kultury)															

UWAGA: Matryca logiczna nie obejmuje projektów komplementarnych, za wyjątkiem Projektów Celu 3, których realizacja ma kluczowe znaczenie dla wdrożenia pozostałych projektów Strategii ZIT

Oznaczenie wpływu Priorytetu i Działania na zidentyfikowane problemy

	Bardzo pozytywny
	Pozytywny
	Neutralny
	Negatywny
	Bardzo negatywny

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z UMK oraz wytycznych JASPERS Warszawa – Grupa zadaniowa ZIT

Załącznik nr 2: Kryteria i wskaźniki możliwe do zastosowania przy wyborze i organizacji Centrów Kompetencji Zawodowych na obszarze ZIT

Wskaźniki do kryteriów zaproponowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, uzgodnione przez zespół roboczy reprezentujący Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa, Urząd Miasta i Gminy Wieliczka, Urząd Miasta i Gminy Niepołomice, Urząd Gminy Wielka Wieś, Starostwo Powiatu Wieliczka, Starostwo Powiatu Krakowskiego, na spotkaniu w Wydziale Edukacji Urzędu Miasta Krakowa w dniu 8 maja 2014 r. oraz skonsultowane za pośrednictwem poczty elektronicznej do 14 maja 2014 r.

1) **uwarunkowania komunikacyjne:** wskaźnikiem do tego kryterium będzie liczba środków lokomocji, którymi można dotrzeć i poruszać się po terenie gminy, a także elementy infrastruktury miejscowej, jakimi są parking i internat przy szkole/placówce. W zakresie środków lokomocji uwzględnianymi przy liczeniu będą: kolej, transport autobusowy (w tym busy) i tramwaj. Każdy z 5 elementów będzie liczony po 20% - ostateczny wynik podany będzie w % (źródło danych każda gmina zdefiniuje we własnym zakresie),

2) **liczba uczniów kształcąca się w danym obszarze kształcenia:** wskaźnikiem do tego kryterium będzie liczba uczniów w danym obszarze kształcenia uczących się w szkołach/placówkach samorządowych znajdujących się na terenie gminy wobec całkowitej liczby uczniów w danym obszarze kształcenia uczących się w szkołach/placówkach samorządowych znajdujących się na terenie gmin wchodzących w skład ZIT – ostateczny wynik podany będzie w % (źródłem danych będzie ostatni raport SIO),

3) **wyniki egzaminów zewnętrznych:** wskaźnikiem do tego kryterium będzie zdawalność egzaminów zawodowych w danym obszarze kształcenia w szkołach/placówkach samorządowych funkcjonujących na terenie poszczególnych gm.in.

Kryterium to będzie określone trzema wskaźnikami poprzez wskazanie zależności:

- a) liczby uczniów, którzy uzyskali dyplom po zaliczonym egzaminie zawodowym w zawodach zaliczanych do danego obszaru kształcenia wobec liczby absolwentów w danym obszarze kształcenia - ostateczny wynik podany będzie w % (źródłem danych będzie informacja OKE),
- b) liczby osób, które zdały egzaminy kwalifikacyjne w kwalifikacjach zaliczanych do danego obszaru kształcenia wobec liczby osób, które przystąpiły do tych egzaminów - ostateczny wynik podany będzie w % (źródłem danych będzie informacja OKE),
- c) liczby osób, które zdały egzaminy czeladnicze w zawodach/kwalifikacjach zaliczanych do danego obszaru kształcenia wobec liczby absolwentów w danym obszarze kształcenia - ostateczny wynik podany będzie w % (źródłem danych będzie informacja Małopolskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości),

4) **posiadana baza dydaktyczna:** wskaźnikiem do tego kryterium będzie liczba istniejących pracowni w danym obszarze kształcenia w szkołach/placówkach samorządowych funkcjonujących na terenie gminy.

Kryterium to będzie określone dwoma wskaźnikami poprzez wskazanie zależności:

- a) liczby zawodów w danym obszarze kształcenia, których nauczanie może być realizowane w pracowniach, którymi dysponują szkoły/placówki samorządowe w gminie wobec liczby wszystkich zawodów w tym obszarze kształcenia - ostateczny

wynik podany będzie w % (źródłem danych będzie informacja dyrektorów szkół/placówek),

- b) liczby pracowni, w których odbywa się kształcenie w zawodach należących do danego obszaru kształcenia (w tym licząc podwójnie pracownię wykorzystywaną do kształcenia w 2 zawodach, potrójnie w 3 zawodach, itd.) funkcjonujących w szkołach/placówkach samorządowych na terenie gminy wobec liczby (liczonej analogicznie) wszystkich pracowni w danym obszarze kształcenia w samorządowych szkołach/placówkach funkcjonujących na obszarze ZIT - ostateczny wynik podany będzie w % (źródłem danych będzie informacja dyrektorów szkół/placówek),

5) funkcjonujące ośrodki egzaminacyjne OKE: wskaźnikiem do tego kryterium będzie zależność liczby funkcjonujących na terenie gminy ośrodków egzaminacyjnych dla zawodów/kwalifikacji w danym obszarze kształcenia wobec liczby wszystkich zawodów/kwalifikacji w danym obszarze kształcenia - ostateczny wynik podany będzie w % - (źródłem danych będzie informacja OKE).

Proponuje się, aby ww. wskaźniki zostały przetworzone zgodnie z zasadami statystycznego opracowywania wyników.

Ponadto Wydział Edukacji proponuje następujące kryteria dostępu dla konkursu na CKZ w ramach PI 10.3 bis:

1. Powołane w ramach projektu CKZ mają spełniać ustawowe obowiązki tego rodzaju placówek, przy czym nie istnieje konieczność formalnego przekształcania tych placówek zgodnie z art. 62a ustawy o systemie oświaty
2. Wnioski o dofinansowanie centrum kompetencji zawodowych mogą składać wyłącznie organy prowadzące placówki kształcenia zawodowego

Załącznik nr 3: Kryteria konkursowe dotyczące projektów planowanych w obszarze edukacji zawodowej poza tematyką Centrów Kompetencji Zawodowych

Środki planowane na te działania – według informacji przekazanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego – wynoszą 20% wsparcia UE na cały PI 10.3 bis, tj. około 3 mln euro.

Przedsięwzięcia możliwe do realizacji z tych środków przez szkoły zawodowe, które nie będą spełniały roli CKZ obejmują m.in.:

- rozwijanie oferty szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w tym w szczególności tworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej poprzez wyposażenie/doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne,
- programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami – m.in. staże i praktyki dla uczniów,
- nabywanie dodatkowych kwalifikacji przez uczniów (w systemie formalnym i poza formalnym),
- działania z obszaru doradztwa zawodowego oraz orientacji zawodowej - elementy doradztwa, m.in. ukierunkowane na aktywne poszukiwanie pracy, możliwość skorzystania z usług doradcy zawodowego,
- wzmocnienie współpracy szkół zawodowych ze szkołami wyższymi,
- działania promujące kształcenie zawodowe,
- rozwój kompetencji zawodowych i społecznych kadr wspieranych placówek,
- interwencje przyczyniające się do zwiększonego i pełnego udziału młodzieży ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami w edukacji zawodowej.

Główne grupy docelowe w tym obszarze to m.in.:

- młodzież ucząca się w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe,
- kadra szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne,
- młodzież ze specjalnymi potrzebami, w tym w szczególności osoby niepełnosprawne.

Kryteria wypracowane przez zespół, wraz z wcześniejszym materiałem dotyczącym CKZ staną się częścią strategii ZIT w obszarze edukacji zawodowej. Będą jednocześnie podstawą wyboru projektów do dofinansowania w ramach RPO PI 10.3 bis w latach 2014-2020.

Proponowane kryteria konkursowe dotyczące projektów planowanych w obszarze edukacji zawodowej poza tematyką Centrów Kompetencji Zawodowych, będące podstawą wyboru projektów do dofinansowania w ramach RPO PI 10.3 bis w latach 2014-2020, wypracowane podczas spotkania 18 czerwca 2014 r.:

- 1) Czas realizacji projektu 24-36 miesięcy.
- 2) Minimalna wartość projektu 100.000 zł. Maksymalna wartość projektu 500.000 zł.
- 3) Kompleksowość (liczba działań) – realizowanie przy najmniej dwóch różnych typów działań.
- 4) Określenie beneficjenta – organ prowadzący szkoły zawodowe lub organ prowadzący szkoły w partnerstwie z inną instytucją
- 5) W ramach jednego konkursu szkoła może brać udział w jednym projekcie.

Postulat:

Jako pierwsze powinny być wyłonione szkoły pełniące funkcje CKZ, a następnie ogłoszony konkurs na pozostałe działania w ramach RPO PI 10.3 bis w latach 2014-2020.

Załącznik nr 4 - Propozycja projektu w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9.8 w formule Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej

I. Informacje ogólne

Głównym celem powstałej inicjatywy jest podjęcie działań mających na celu wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (PES) w obszarze ZIT i działań związanych z koordynacją prowadzonych w regionie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz animacji współpracy międzysektorowej.

II. Działania realizowane w ramach Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej przy Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie

W celu realizacji założonych celów podjęto współpracę regionalną pomiędzy gminami i wspólnie wyrażono wolę powołania przy Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), który będzie obsługiwał obszar ZIT. Siedziba OWES zostanie zlokalizowana na terenie Miasta Krakowa.

Działalność OWES prowadzona będzie również poza główną siedzibą, „mobilnie” według potrzeb beneficjentów i gmin, na rzecz których będzie działał.

Do głównych zadań OWES będzie należało wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i osób chętnych do założenia lub przystąpienia do podmiotów ekonomii społecznej zamieszkałych w obszarze ZIT.

Powołany OWES będzie zajmował się promocją nowo powstałych i istniejących już podmiotów ekonomii społecznej oraz kreowaniem współpracy między nimi na poziomie regionalnym.

Do głównych zadań OWES należeć będzie:

- organizacja szkoleń, warsztatów i świadczenie usług doradczych dla istniejących i nowo powstałych PES,
- przyznawanie wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji,
- udzielanie wsparcia pomostowego,
- finansowanie usług prawnych, księgowych i marketingowych dla PES,
- promocja ES i kreowanie partnerstwa międzysektorowego,
- prowadzenie platformy internetowej OWES wspierającej PES.

III. Opis głównych zadań OWES

1. Szkolenia, warsztaty i doradztwo dla PES

Organizacja szkoleń w trybie indywidualnym i grupowym dla pracowników PES i osób przystępujących do PES.

1.1 Szkolenia dla kadry zarządzającej z zakresu:

- przepisów prawnych regulujących prowadzenie PES,
- tworzenia strategii marketingowych,
- zarządzania na poziomie strategicznym i operacyjnym,
- księgowości i finansów w PES,
- możliwych źródeł finansowania PES,
- zarządzania kapitałem ludzkim.

Szkolenia te adresowane są do osób pełniących funkcje zarządzające w istniejących już PES lub zamierzających takie funkcje pełnić zgodnie z dokumentacją rejestracyjną PES oraz do przedstawicieli nowo powstałych PES, którzy otrzymali dotację z OWES i zostali wskazani jak osoby pełniące funkcje zarządzające.

1.2 Szkolenia zawodowe

Osoby, które posiadają deklaracje PES o planowanym ich zatrudnieniu lub przyjęciu jako członków (w tym jako członków założycieli) mogą zostać skierowane na szkolenia zawodowe w celu uzyskania uprawnień i kwalifikacji niezbędnych do podjęcia pracy i wykonywania obowiązków na zajmowanych stanowiskach pracy.

1.3 Warsztaty informacyjne z zakresu:

- tworzenia biznes planu,
- budowy statutu PES,
- prawnych aspektów zakładania i prowadzenia PES,
- możliwych źródeł finansowania PES,
- informacji o słabych i mocnych stronach PES.

Warsztaty te kierowane są do osób i przedstawicieli organizacji zainteresowanych założeniem lub przystąpieniem do PES.

1.4 Usługi doradcze

Usługi doradcze swoim zakresem obejmują zagadnienia związane z tworzeniem i prowadzeniem PES, w tym doradztwo z zakresu funkcjonowania PES, pomocą w znalezieniu rozwiązań dla indywidualnych problemów PES. Doradztwo prowadzone w trybie indywidualnym i grupowym.

2. Dotacje

Osoby fizyczne i prawne zainteresowane uruchomieniem lub prowadzące PES mogą otrzymać wsparcie finansowe w formie bezzwrotnej dotacji w wysokości do 40 000 zł na jedną osobę.

Środki te mogą zostać przeznaczone na wniesienie wkładów członkowskich do istniejących oraz nowo powstałych PES lub na wyposażenie stanowiska pracy nowo zatrudnianych pracowników w PES, jeśli PES zobowiąże się do zatrudnienia lub utrzymania członkostwa osób, których dotyczy wsparcie przez okres co najmniej 2 lat.

Przyznanie środków poprzedzone jest analizą wniosku, a w przypadku powołania nowego PES analizą biznes planu.

3. Wsparcie pomostowe

PES, które otrzymały dotację mogą ubiegać się o wsparcie pomostowe przez okres 12 miesięcy w wysokości nie przekraczającej najniższego wynagrodzenia miesięcznie.

Wsparcie pomostowe w pierwszych 3 miesiącach funkcjonowania PES może być przyznane na refundację wynagrodzenia, a w kolejnych 9 miesiącach na refundację składek na ubezpieczenie społeczne.

4. Finansowanie usług prawnych, księgowych i marketingowych

Istniejące lub nowo powstałe PES mogą ubiegać się o wsparcie na finansowanie usług prawnych, księgowych i marketingowych.

5. Promocja ES i tworzenia partnerstwa międzysektorowego

W ramach swoich działań OWES włączy się w budowanie partnerstwa lokalnych podmiotów ekonomii społecznych, zajmie się organizacją wizyt studyjnych w działających już PES i konferencji dla wszystkich PES działających w Małopolsce oraz przedsiębiorców zainteresowanych ES w celu wymiany informacji o dobrych praktykach.

W ramach partnerstwa planowane jest podjęcie stałej współpracy z powiatowymi urzędami pracy znajdującymi się na obszarze działania OWES w zakresie promocji ES, naboru do projektu, wymiany informacji o nowo powstałych i działających już PES.

6. Platforma internetowa OWES

Utworzona przy OWES platforma internetowa ma na celu łączyć wszystkie PES w Małopolsce i być miejscem wymiany doświadczeń i informacji. Za jej pośrednictwem będzie można uzyskać dostęp do bazy istniejących PES i np. aplikować o pracę oraz korzystać z usług doradcy. Platforma OWES ma na celu ułatwienie komunikacji pomiędzy PES, być źródłem wiedzy o przepisach prawa, wnioskach, formalnościach związanych z założeniem PES, o dostępnych formach wsparcia dla PES i nowo powstałych PES, z którymi można nawiązać współpracę.